

วารสาร

วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2568

Volume 15 Number 1 January – April 2025

ISSN: 3056-9419 (print)

ISSN: 3056-9427 (online)

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

วัตถุประสงค์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review Journal) เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไป และมนุษยศาสตร์ ของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และองค์ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

นโยบาย

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์มีนโยบายในการจัดทำ ดังนี้

1. จัดทำวารสารวิชาการโดยมีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)
2. บทความที่จัดพิมพ์ในวารสารทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ที่หลากหลายสถาบันและไม่สังกัดเดียวกันกับเจ้าของบทความ จำนวน 3 ท่าน ในรูปแบบ (Double-blinded Review)
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นบทความจากทั้งบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่า มีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม
4. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นตามเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม
5. บทความที่ต้องการรับพิจารณาตีพิมพ์ เป็นบทความภาษาไทย รูปแบบต้องเป็นไปตามที่วารสารกำหนดเท่านั้น

เจ้าของ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 083-607-4907 0-2529-3598, 0-2909-1432 กด 15 โทรสาร กด 33

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/index> ID Line 083 607 4907

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

ISSN 3056-9419 (Print) ISSN 3056-9427 (Online)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

Volume 15 Number 1 January - April 2025

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นนรภัส ถกลภักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิติกร อ่อนโยน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

อดีตหัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำรุณ พริกบุญจันทร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาจารย์ ดร.วิศัลพร จิโรจน์พันธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

ผู้จัดทำวารสาร

นางพรทิพย์ กุศลสิริสถาพร

นางสาวสุมาลี ธรรมนิธา

นางสาวณัชรिता ปิตะบุตร

นางสาวประภัสสรณ์ ชำนาญเวช

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) มกราคม-เมษายน; พฤษภาคม-สิงหาคม; กันยายน-ธันวาคม จำนวน 50 เล่ม
และเผยแพร่ทางเว็บไซต์

บทบรรณาธิการ

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review Journal) เป็นวารสารวิชาการ เปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุม สาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ จากบุคลากรทั้งของมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป ซึ่งวารสาร ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568 ฉบับนี้ ได้รับการจัดพิมพ์ บทความจำนวน 20 บทความ โดยเป็นบทความวิจัย จำนวน 16 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 4 บทความ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยทุกบทความได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผล 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และส่งกลับไปยังผู้นิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนการเห็นควรให้จัดพิมพ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี การนำข้อความใดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของต้นฉบับไปตีพิมพ์ใหม่ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของต้นฉบับและกองบรรณาธิการวารสารนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการอ้างอิงอย่างถูกต้องชัดเจน โดยผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ส่งบทความตีพิมพ์และให้การสนับสนุนวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ด้วยดีตลอดมา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทุกท่าน และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

นวัตกรรมการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุสำหรับปัจจัยความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ลัดดา วัจนะสาธิตากุล.....	1 - 13
แนวทางการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล.....	14 - 28
การศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนผ่านกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทารินทร์ ปิ่นทอง พิญา สมบูรณ์ สิริพร โอฬารจันทโรทัย วัชรภรณ์ เกตุช้าง และวกุล จุลจาจันทร์.....	29 - 40
การพัฒนาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม สุวิทย์ ฝ่ายสงค์ อนันต์ ลากุล เหมันต์ พรหมสนธิ์ และสายนา วงศ์วิศาล.....	41 - 56
การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ชมพูนุท สุขหวาน และปิยะธิดา ทองอร่าม.....	57 - 78
ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านกกไทร จังหวัดเพชรบูรณ์ เนตรชนก หวัดสูงเนิน ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ และอภิชาติ พยัคฆิน.....	79 - 94
ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พรชิตา เนตรบรรจง และสุภาวดี ลาภเจริญ.....	95 - 106
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา เกี่ยวกับบอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คชินทร์ โกกนุทาภรณ์ และวิภาวดี คำศรี.....	107 - 118

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

สิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต
ของกลุ่ม Gen Z

กานต์ชนก อินทร์บัว และพรพรม ชมงาม..... 119 - 130

ผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทัศน์แก่นักศึกษา
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู
จังหวัดหนองบัวลำภู

ชลจิรา สัมพุทธานนท์ ปิยลักษณ์ อัครรัตน์ และศุภวรรณ เล็กวิไล..... 131 - 145

ผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการคิดเชิงบริหาร
ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดวังหว่า จังหวัดสุพรรณบุรี

วรุณ ศรีทอง ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ และกิตติวรรณ สีนันทนา..... 146 - 160

ผลของการสนับสนุนทางการศึกษาต่อการยอมรับแพลตฟอร์ม
การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ยุวหยิง นงค์ พงศ์พันธุ์ คำพรรณ และจินดา น้ำเจริญ..... 161 - 178

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่
ปีการศึกษา 2567

ปรียาณัฐ บัวทองจันทร์ วิเชียร โบบทอง อุมพร แต่งเกลี้ยง

และปิยธิดา ปาลรังสี..... 179 - 198

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมละครด้วยรักหักหลัง กับการใช้ประโยชน์
และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร

รวีสร ตันติวิทยมาศ และวิโรจน์ สุทธิสีมา..... 199 - 209

การผลิตสื่อโฆษณาเพื่อนำสินค้าให้แก่ร้านขายอาหาร
และเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

วสันต์ สีโยพทวงศ์ ดลฤดี ศรีมันตะ และกำพล ดวงพรประเสริฐ..... 210 - 224

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรม
เรื่อง “สี่ฤดู” โดย อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

กมลชนก จันทร์ศรี และนครเทพ ทิพย์สุราษฎร์..... 225 - 238

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิชาการ

มุมมองที่เปลี่ยนไปจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง: การศึกษาแบบเรียนรวม
ในประเทศไทย

เสริมทรัพย์ วรปัญญา และอภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ..... 239 - 254

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

พัชยากรณ์ พูลเกตุ และสุนทรี วรรณไพเราะ..... 255 - 270

การจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษา

ระหว่างกำลังศึกษา

รังสรรค์ ลีเปี้ยว และกิริณัตร์ วันช่วย..... 271 - 284

การเรียนรู้แบบบริการสังคม

อนงค์นาถ ทนชัย และสิริวดี ชูเชิด..... 285 - 299

ภาคผนวก..... 300 - 319

นวัตกรรมการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุสำหรับปัจจัยความภักดี
ของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

DEVELOPMENT INNOVATION OF A CAUSAL MODEL FOR STUDENT
LOYALTY FACTORS AT VALAYA ALONGKRON RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE

ลัดดา วัจนะสาริกกุล^{1*}
Ladda Vatjanasaregagul^{1*}

Received : 21 January 2025

Revised : 23 April 2025

Accepted : 25 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ทุกระดับชั้น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 7,339 คน ในปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ทุกระดับชั้น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 232 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.965

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มี 4 ตัวแปรแฝง คือ ตัวแปรความเชื่อถือ (TRUST) ความพอใจ (SATIS) ความผูกพัน (COMMIT) และความภักดี (LOYALTY) ตัวแปรแฝงมีความเที่ยงอยู่ในช่วงระหว่าง 0.884 - 0.936 คุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ = 25.36, df = 14, p = 0.031, GFI = 0.97, AGFI = 0.93, RMR = 0.011, RMSEA = 0.059

¹ นักวิจัยอิสระ

¹ Independent researcher

* Corresponding Author's E-mail: vatjanas@gmail.com

คำสำคัญ: ความเชื่อถือ / ความพึงพอใจ / ความผูกพัน / ความภักดี

ABSTRACT

This research aimed to develop a causal model of factors contributing to student loyalty towards Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The population were 7,339 undergraduate who were undergraduate, master and doctoral students at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage in an academic year 2023. The sample size group comprised 232 undergraduate who were undergraduate, master and doctoral students and was obtained through multi-stage random sampling. The research instrument was a rating scale questionnaire. Basic data analysis was conducted by using descriptive statistics. Construct validity was analyzed by using confirmatory factor analysis. The reliability of the instrument was analyzed by using Cronbach's alpha coefficient.

The research findings revealed that the causal model of factors contributing to student loyalty towards Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage consisted of 4 latent variables: Trust (TRUST), Satisfaction (SATISFACTION), Commitment (COMMITMENT), and Loyalty (LOYALTY). The reliability of the latent variables ranged from 0.884 to 0.936. The quality of the instrument in terms of construct validity which were analyzed through confirmatory factor analysis, showed that the developed causal model of factors contributing to student loyalty towards Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage was consistent with the empirical data. The model fit indices were: Chi-square = 25.36, df = 14, p = 0.031, GFI = 0.97, AGFI = 0.93, RMR = 0.011, RMSEA = 0.059.

Keywords: Trust / Satisfaction / Commitment / Loyalty

บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ทำให้เกิดการถดถอยของประชากร มีอัตราการเกิดน้อย ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษาที่จะเข้ามหาวิทยาลัยมีจำนวนลดน้อยลง ทำให้มีการแข่งขันจะสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันพฤติกรรมการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเลือกเรียนของนักเรียน ทำให้เกิดสภาพการแข่งขันสูงในการรับสมัครนักเรียนระหว่าง มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน และระหว่าง มหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันเอง กลยุทธ์ที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ใช้เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษา มีหลายกลยุทธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจ สร้างภาพลักษณ์ ความแข็งแกร่ง เพื่อหวังผลในการเพิ่มยอดจำนวนนักศึกษาที่สมัครให้เพิ่มมากขึ้น (อวภาส ฉันทศาสตร์รัศมี และผุสดี พลสารมัย, 2562)

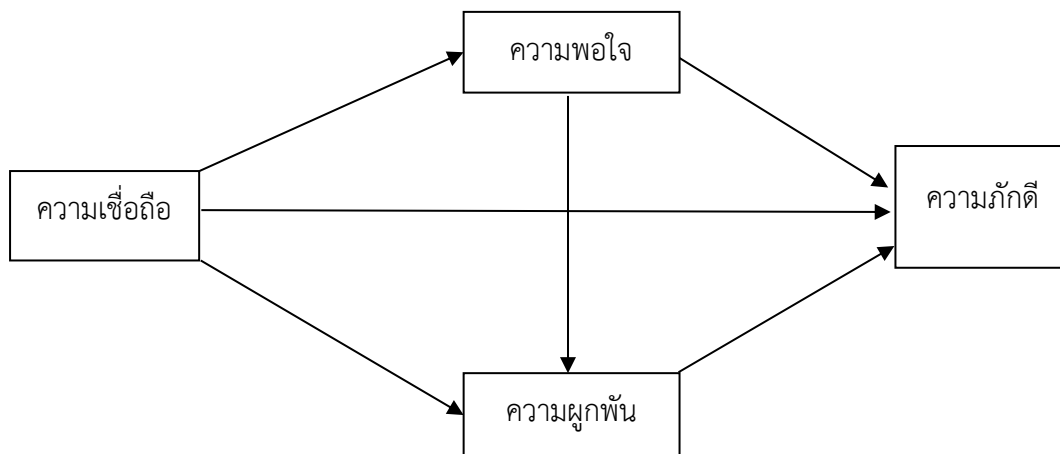
จากสถานการณ์ข้างต้น ทำให้หลายมหาวิทยาลัยต้องสร้างกลยุทธ์เพื่อให้มหาวิทยาลัยของตนก้าวไปสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกเพื่อเป็นการดึงดูดนักศึกษาให้เข้ามาสมัครเรียนมากขึ้น ทั้งนี้จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยไทยที่ดีอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ปี 2025 โดย Times Higher Education World University (สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2568) พบว่ามีผลการจัดอันดับตามลำดับ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผลจากการจัดอันดับนี้ เป็นที่สังเกตว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้ถูกจัดเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ จึงทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุสำหรับปัจจัยความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัย โดยประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการแข่งขันคือการใช้การตลาดเชิงสัมพันธ์ภาพ (Relationship Marketing) เพื่อสร้างความเชื่อถือ ความพึงพอใจ ความผูกพันและความภักดีของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัย ส่งผลให้นักศึกษาสนใจสมัครเรียนต่อกับมหาวิทยาลัยในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ที่ใช้โมเดลที่มีความพอใจและความผูกพันเป็นตัวกลางของความเชื่อถือว่าส่งผลไปยังความภักดีของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นและจะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถเพิ่มยอดการสมัครเรียนของนักศึกษาได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

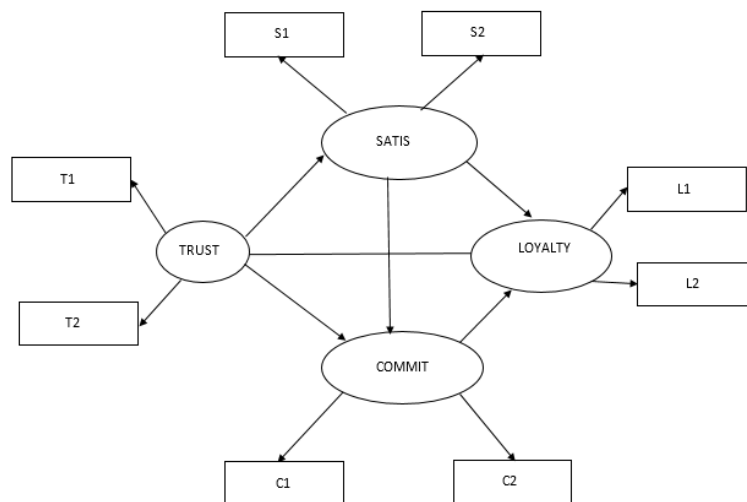
กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบทฤษฎีของงานวิจัยนี้มาจากทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ที่ใช้โมเดลที่มีความพอใจและความผูกพันเป็นตัวกลางของความเชื่อถือว่าส่งผลไปยังความภักดี Morgan & Hunt (1994) กล่าวว่า การตลาดสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมการตลาดที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ของการแลกเปลี่ยนให้ประสบความสำเร็จเพื่อจะยกระดับทฤษฎีและการปฏิบัติทางการตลาด งานวิจัยนี้ปรับผลงานของ Hennig-Thurau et al. (2002) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของนักศึกษา ได้แก่ ความเชื่อถือ ความพอใจ และความผูกพัน Morgan & Hunt (1994) แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อถือว่าก่อให้เกิดความผูกพัน Hennig-Thurau & Klee (1997) และ Hennig-Thurau et al. (2002) ระบุว่ามีความสัมพันธ์ด้านบวกระหว่างความพอใจและความผูกพัน Anderson et al. (1994) และ Rust & Zahorik (1993) ระบุว่าความพอใจก่อให้เกิดความภักดี จากผลงานวิจัยเรื่องการตลาดสัมพันธ์ งานวิจัยนี้ใช้โมเดลของทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลของทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์

ที่มา: ปรับจากผลงานวิจัย เรื่อง การตลาดสัมพันธ์ของ Anderson et al. (1994), Rust & Zahorik (1993), Morgan & Hunt (1994), Hennig-Thurau & Klee (1997) และ Hennig-Thurau et al. (2002),

T1 คุณลักษณะของบุคลากร

T2 ความเชื่อมั่นต่อบุคลากร

S1 ความมั่นใจในการเลือกหลักสูตร

S2 ความพึงพอใจในภาพรวมที่มีต่อหลักสูตร

L1 แนะนำหลักสูตรต่อผู้อื่น

L2 เลือกหลักสูตรและเลือกเป็นสมาชิกสมาคม

C1 ความผูกพันกับบุคลากร

C2 การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากร

ภาพที่ 2 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่มา: T1, T2, S1, S2, L1, L2, C1, C2 จากงานวิจัยของ เอเซีย สุขาเงิน และคณะ (2566).

C1, C2 จากงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ เครือสา (2564); จุฑารัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์ และศศิธร โรจน์สงคราม (2560)

S1, S2, L1, L2 จากงานวิจัยของ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และคณะ (2562); สุรเกียรติ์ ธาดาวัฒนาวิทย์ (2563); Mai (2005)

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกทุกระดับชั้น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 7,339 คน ในปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ การกำหนดขนาดของตัวอย่างที่การกำหนดตัวอย่างของการวิจัยใช้แนวคิดของ Hair et al. (2010) ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดตัวอย่าง 10 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรในโมเดลจำนวน 4 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเชื่อถือ (TRUST) ความพึงพอใจ (SATIS) ความผูกพัน (COMMIT) และ ความภักดี (LOYALTY) โดยตัวแปรความเชื่อถือ มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ คุณลักษณะของบุคลากร (T1) ความเชื่อมั่นต่อบุคลากร (T2) ตัวแปรความพึงพอใจ มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ ความมั่นใจในการเลือกหลักสูตร (S1) ความพึงพอใจในภาพรวมที่มีต่อหลักสูตร (S2) ตัวแปรความภักดี มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ แนะนำหลักสูตรต่อผู้อื่น (L1) เลือกหลักสูตรและเลือกเป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย (L2) และตัวแปรข้อผูกพัน มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ ความผูกพันกับบุคลากร (C1) การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากร (C2) ดังนั้น พารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าทั้งหมด มี 26 ค่า ตัวอย่างวิจัยที่เหมาะสมจึงควรมีอย่างน้อย 26×10 คน รวมทั้งหมด 260 คน เพื่อชดเชยการสูญหายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวอย่างวิจัยเป็น 304 คน แล้วคัดเลือกเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์ได้ 272 คน โดยวิธีการสุ่มใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน มีดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 สุ่มคณะและสาขาที่มีจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกทุกระดับชั้น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยแบ่งเป็นคณะ และสาขา จากนั้นเลือกตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิโดยการสุ่มแบบง่ายด้วยการจับฉลาก ได้จำนวนคณะ 8 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ โดยเทียบสัดส่วนของนักศึกษาแต่ละคณะเพื่อให้ครอบคลุมและเป็นตัวแทนที่ดี แบ่งเป็นคณะทางสายสังคมศาสตร์ จำนวน 4 คณะ และคณะทางสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 4 คณะ

2. ขั้นตอนที่ 2 วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เก็บข้อมูลจากแต่ละคณะจำนวนเท่า ๆ กัน คณะละ 38 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 20 คน นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน และปริญญาเอก จำนวน 9 คน

3. ขั้นตอนที่ 3 วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยการส่งแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมากและต้องเก็บข้อมูลตามคณะต่าง ๆ ให้ได้ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ออกแบบข้อคำถามโดยการทบทวนวรรณกรรม จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยี ทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิภาค ที่พักช่วงที่กำลังศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ตอนที่ 2 ทศนคติที่มีต่อหลักสูตรที่ศึกษา เป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต

การวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 22 ข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า 0.965 เมื่อพิจารณาความเที่ยงของตัวบ่งชี้ พบว่า มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.884 ถึง 0.936 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับเกณฑ์ที่สูง โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าความเที่ยงมากที่สุด คือ ข้อผูกพัน และรองลงมา คือ ความเชื่อถือ ความพึงพอใจ ความจงรักภักดี (0.936, 0.917, 0.910 และ 0.884 ตามลำดับ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ทุกระดับชั้น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามคณะ ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้รับตอบกลับ ในจำนวนรวม 304 คน และคัดเลือกเฉพาะคนที่ตอบข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 272 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ทุกระดับชั้น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 232 คน เป็นเพศชาย 94 คน (ร้อยละ 41) เพศหญิง 138 คน (ร้อยละ 59) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 - 20 ปี จำนวน 172 คน (ร้อยละ 74) ศึกษาสาขาวิชากลุ่มมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 120 คน (ร้อยละ 52) และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 112 คน (ร้อยละ 48)

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 10.87, ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 12, ความน่าจะเป็น (p) มีค่าเท่ากับ 0.540 คือ ค่าไค-สแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ที่มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.007 และค่ารากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.773 ถึง 0.946 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับเกณฑ์ที่สูง โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าความเที่ยงมากที่สุด คือ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากร (C2) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.946 รองลงมา คือ แนะนำหลักสูตรต่อผู้อื่น (L1) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.911 คุณลักษณะของบุคลากร (T1) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.905 ส่วนตัวแปรที่มีความเที่ยงต่ำสุด คือ เลือกหลักสูตรและเลือกเป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย (L2) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.773 สำหรับสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายใน พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.69 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ร้อยละ 69

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (LOYALTY) พบว่า ตัวแปร

ดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรความเชื่อถือ (TRUST) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.16 ตัวแปรความพึงพอใจ (SATIS) เท่ากับ 0.47 และตัวแปรข้อผูกพัน (COMMIT) เท่ากับ 0.35 ซึ่งเป็นค่าขนาดอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนั้นตัวแปรความจงรักภักดีได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรข้อผูกพัน และตัวแปรความพึงพอใจ โดยมีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.53 และ 0.17 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าขนาดอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ตัวบ่งชี้ของโมเดลเมื่อพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.679-0.807 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกคู่ และตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์แบบมีทิศทางเดียวกัน คือ มีค่าความสัมพันธ์เป็นบวก ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.807 คือ ความพึงพอใจ (SATIS) และความเชื่อถือ (TRUST) โดยค่า Barlett's test of sphericity มีค่าเท่ากับ 678.927 ($p < .01$) แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และค่าดัชนีรวม KMO มีค่าเท่ากับ 0.833 แสดงว่าตัวแปรมีความเหมาะสมดีมากที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

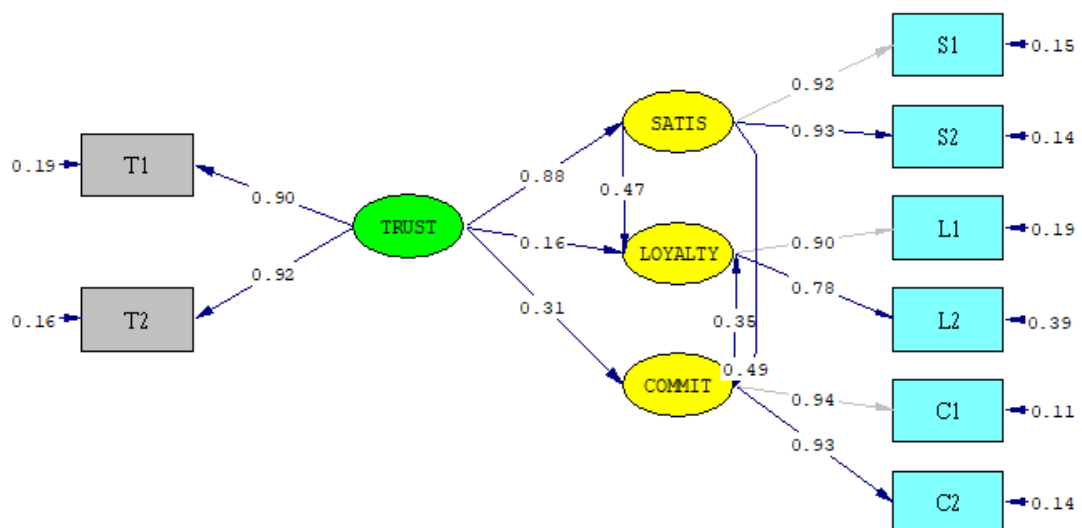
ตัวแปร	TRUST			SATIS			COMMIT		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
SATIS	0.88** (0.05)	-	0.88** (0.05)	-	-	-	-	-	-
LOYALTY	0.16** (0.05)	0.53** (0.09)	0.16** (0.05)	0.47** (0.13)	0.17** (0.06)	0.47** (0.13)	0.35** (0.07)	-	0.35** (0.07)
COMMIT	0.31** (0.05)	0.33** (0.09)	0.31** (0.05)	0.49** (0.13)	-	0.49** (0.13)	-	-	-

ค่าสถิติไคสแควร์ = 10.87, df = 12, p = 0.540, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, RMR = 0.007, RMSEA = 0.00

สมการโครงสร้างของตัวแปร		SATIS	LOYALTY	COMMIT		
R ²		0.78	0.69	0.55		
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร						
ตัวแปรแฝง	TRUST	SATIS		LOYALTY	COMMIT	
TRUST	1.000					
SATIS	0.807**	1.000				
LOYALTY	0.714**	0.772**	1.000			
COMMIT	0.679**	0.706**	0.747**	1.000		
Mean	3.559	3.810	3.952	3.780		
S.D.	0.778	0.833	0.807	0.886		
Bartlett's test of sphericity		678.927		df = 6	P = .000	KMO = .833

หมายเหตุ **p < .01

จากผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ตัวแปรความพอใจ (SATIS) เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.47 รองลงมา คือ ข้อผูกพัน (COMMIT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.35 ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

อภิปรายผลการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความภักดีของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ตัวแปรความเชื่อถือมีอิทธิพลทางตรงในระดับต่ำต่อตัวแปรความภักดี แต่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในระดับสูง และตัวแปรความพึงพอใจยังส่งผลทางอ้อมไปยังตัวแปรความภักดีในระดับปานกลาง นอกจากนี้ตัวแปรความเชื่อถือส่งผลทางตรงต่อตัวแปรความผูกพันในระดับปานกลางและตัวแปรความผูกพันยังส่งผลต่อความภักดีในระดับปานกลางเช่นกัน ตัวแปรความเชื่อถือส่งผลทางตรงต่อความพึงพอใจในระดับสูง และความพึงพอใจส่งผลต่อความผูกพันในระดับปานกลาง และความผูกพันส่งผลต่อความภักดีในระดับปานกลาง ดังนั้นถ้าหากมหาวิทยาลัยสามารถสร้างความเชื่อถือในด้านบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษารู้สึกเชื่อถือได้ จะส่งผลต่อความพอใจ และความพอใจนี้จะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความภักดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mai (2005) ที่ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล มาจากความประทับใจโดยรวมที่เกิดขึ้นในสถาบันซึ่งจะเป็นการแสดงถึงผลโดยรวมของคุณภาพในการศึกษา ความเชี่ยวชาญ คณาจารย์ และ คุณภาพของรายวิชาที่นักศึกษานั้นมีความสนใจ รวมถึงคุณภาพ และการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการสนเทศต่าง ๆ และโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาต่อไป โดยเมื่อนักศึกษาเกิดความพึงพอใจจะเกิดความความภักดีตามมา ซึ่งนักศึกษาจะแสดงออกผ่านการ แนะนำ ให้คนรู้จักมาเรียนที่สถาบัน การสนับสนุนกิจกรรมของสถาบัน/สมาคมศิษย์เก่า และการเลือกที่จะศึกษา ต่อในระดับปริญญาเอก เป็นต้น และยังสอดคล้องกับ Kigen & de Villiers (2024) ที่พบว่า ความผูกพันส่งผลด้านบวกในระดับสูงต่อความภักดีอย่างมีนัยสำคัญ ความผูกพันและความเชื่อถือมีบทบาทเป็นตัวกลางในความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจและความภักดี และยังสอดคล้องกับ Todea et al. (2022) ที่พบว่า ความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยมีผลกระทบต่อนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยอื่นมีความสัมพันธ์โดยอ้อม ความพอใจส่งผลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือและความผูกพัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และคณะ (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของ นักเรียนนักศึกษา มี 3 ปัจจัย โดยเรียงปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของนักเรียนนักศึกษาจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ปัจจัยความสามารถในการสอนและอุปกรณ์ เพื่อการเรียนการสอน และปัจจัยการบริการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่นักศึกษา MBA ในประเทศไทย ให้ความสำคัญมากที่สุดทั้งในเรื่องของความพึงพอใจ แรงจูงใจและความจงรักภักดี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์ และศศิธร โรจน์สงคราม (2560) ที่ศึกษาพบว่า ความภาคภูมิใจต่อวิทยาลัย สภาพแวดล้อมภายใน ความผูกพันต่ออาจารย์ เจ้าหน้าที่ รุ่นพี่/รุ่นน้องและต่อเพื่อนนักศึกษา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันต่อความผูกพันต่อวิทยาลัยในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ปพน ภัควรรณ (2559) พบว่า ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความภักดีของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ สงสระบุญ (2563) พบว่า

คุณภาพบริการ ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความภักดีเชิงพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่า ความเชื่อถือ ความพอใจ ความผูกพัน มีผลต่อความภักดีของนักศึกษา โดยตัวแปรความพึงพอใจนั้นมีตัวแปรย่อยคือ ความมั่นใจในการเลือกหลักสูตร และความพึงพอใจในภาพรวมที่มีต่อหลักสูตร ที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรความภักดีของนักศึกษา ดังนั้นมหาวิทยาลัยต้องเน้นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรในทุกระดับชั้น ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกเพื่อให้นักศึกษาเกิดความพอใจและส่งผลต่อความภักดีต่อมหาวิทยาลัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาขอบเขตประชากรที่กว้างขึ้น ได้แก่ การศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่น
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีความภักดี และทฤษฎีคุณภาพบริการ
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความจงรักภักดีกับนักศึกษาหลากหลายกลุ่ม เช่น นักศึกษาแต่ละชั้นปี แต่ละสาขา รูปแบบของการจงรักภักดี เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้นักศึกษามีความจงรักภักดีต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อันจะส่งผลให้มีจำนวนนักศึกษามาสมัครเรียนเพิ่มขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์ และศศิธร โรจน์สงคราม. (2560). การศึกษาความผูกพันของนักศึกษาต่อวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. *Mahidol R2R E-Journal*. 4(1): 56 - 69.
- ปพน ภัทรวงกาญจน์. (2559). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีความสัมพันธ์กับความภักดีของนิสิตปริญญาตรี. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- รุ่งโรจน์ สงสระบุญ. (2563). โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีเชิงพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 27(1): 220 - 231.
- วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, พงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์, ชูชัย สมितिไกร และพิมพ์ชนก เครือสุคนธ์. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความจงรักภักดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 30(1): 25 - 38.

- สุรเกียรติ์ ธาดาวัฒนวิทย์. (2563). อิทธิพลของพฤติกรรมการสร้างคุณค่าร่วมกันที่มีต่อความพึงพอใจและภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาด้านอุตสาหกรรมบริการ. **วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี**. 14(3): 502 - 517.
- สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2567). **ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัย Times Higher Education World University Rankings 2025**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings /latest/world-ranking>
- อภิสิทธิ์ เครือสา. (2564). **ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อวภาส ฉันทศาสตร์รัศมี และผุสดี พลสารัมย์. (2562). **สาเหตุการลดลงของจำนวนนักศึกษา และแนวทางเลือกในการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://utccmbaonline.com/ijbr/doc/ld1212-07-11-019_10:36:09.pdf.
- เอเชีย สุขาเงิน, ทิพวรรณ ชุมคง, รอยยาน หะยิมิง, อนัญญา ไชยจักร, กรรณิการ์ แท้วิรุฬห์, ภรณ์ธิดา อรรถธรรม, ภัทรวรินทร์ ทองจันทร์, สุริยันต์ บุญเลิศวรกุล และฮาซันอักริม ดงนะเต็ง. (2566). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรกับความภักดีของนักศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง**. **SSRU Journal of Public Administration**. 5(3): 279 - 294.
- Anderson, E. W., Fornell, C., & Lehmann, D. R. (1994). Customer satisfaction, market share, and profitability: Findings from Sweden. **Journal of Marketing**. 58(3): 53 - 66. doi.org/10.2307/1252310
- Hair, J., Black, W., Babin, B. & Anderson R. (2010). **Multivariate data analysis a global perspective**. New Jersey: Hamilton Printing Co.
- Hennig-Thurau, T. & Klee, A. (1997). The impact of customer satisfaction and relationship quality on customer retention: A critical reassessment and model development. **Psychology and Marketing**. 14(8): 737 - 765.
- Hennig-Thurau, T., Gwinner, K. & Gremler, D. (2002). Understanding Relationship Marketing Outcomes, An Integration of Relational Benefits and Relationship Quality. **Journal of Service Research: JSR**. 4(3): 230 - 246.
- Kigen, F., & de Villiers, M. V. (2024). Decoding the symphony of satisfaction, commitment and trust as predictors of customer loyalty in demarketing situations. **International Review of Management and Marketing**. 14(5): 235 - 249. doi.org/10.32479/irmm.16780

- Mai L. (2005). A Comparative Study between UK and US: The Student Satisfaction in Higher Education and its Influential Factors. **Journal of Marketing Management**. 21(7 - 8): 859 - 878.
- Morgan, R. M., & Hunt, S. D. (1994). The Commitment-Trust Theory of Relationship Marketing. **Journal of Marketing**. 58(3): 20-38.
- Rust, R. T., & Zahorik, A. J. (1993). Customer satisfaction, customer retention, and market share. **Journal of Retailing**. 69(2): 193 - 215.
- Todea, S., Davidescu, A. A., Pop, N. A., & Stamule, T. (2022). Determinants of Student Loyalty in Higher Education: A Structural Equation Approach for the Bucharest University of Economic Studies, Romania. **International Journal of Environmental Research and Public Health**. 19(9): 5527.
doi.org/10.3390/ijerph19095527

แนวทางการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENT TEACHERS' EMPATHY AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

เมษา นวลศรี^{1*} และกุลชาติ พันธวรกุล¹

Mesa Nuansri^{1*} and Kullachat Pantuworakul¹

Received : 13 January 2025

Revised : 6 March 2025

Accepted : 17 March 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2) เปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา และ (3) เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 170 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.985 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบทีสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) นักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.56, SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านการตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.60, SD = 0.66$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักส่งเสริมผู้อื่น ($M = 3.51, SD = 0.67$) (2) นักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่แตกต่างกันตามเพศ และ กลุ่มสาขาวิชา และ (3) แนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู สรุปได้แนวทาง 5 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) การฝึกฝนทักษะการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 2) การส่งเสริมความรู้สึกร่วม 3) การพัฒนาและฝึกฝนทักษะการฟังอย่างมีคุณภาพ 4) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการร่วมมือและการสนับสนุน และ 5) การส่งเสริมการฝึกทักษะการช่วยเหลือและการแสดงออกอย่างเห็นอกเห็นใจ

คำสำคัญ: ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น / นักศึกษาครู / มหาวิทยาลัยราชภัฏ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* Corresponding Author's E-mail: mesa@vru.ac.th

ABSTRACT

This survey research aims to: (1) examine the level of empathy among student teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, (2) compare empathy levels based on gender and fields of study, and (3) propose suitable approaches for developing empathy in student teachers. The sample consisted of 170 student teachers selected using stratified random sampling. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with a Cronbach's alpha reliability coefficient of 0.985. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Inferential statistics, specifically t-test for independent samples. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: (1) The overall empathy level of student teachers was high ($M = 3.56$, $SD = 0.61$). When considering individual aspects, all were rated at a high level. The highest mean was for "awareness of group perspectives" ($M = 3.60$, $SD = 0.66$), while the lowest was for "promoting others" ($M = 3.51$, $SD = 0.67$). (2) There were no significant differences in empathy levels based on gender or fields of study. (3) Five main approaches for developing empathy in student teachers were identified: (1) practicing skills to perceive and understand others' feelings, (2) enhancing shared emotional experiences, (3) developing and refining active listening skills, (4) creating collaborative and supportive learning environments, and (5) promoting skills in helping others and expressing empathy effectively.

Keywords: Empathy / Student Teacher / Rajabhat University

บทนำ

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ถือเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทำให้สามารถเข้าใจและปรองดองกับคนอื่นได้ และเป็นวิธีที่ช่วยให้เราตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม หากเราเข้าใจผู้อื่น เราก็สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองจะช่วยให้เราผ่านสถานการณ์ตึงเครียดได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้น ไม่เพียงแต่เราจะทำความเข้าใจอารมณ์ของคนอื่น เรายังสามารถเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับเขา และอยากยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือคนอื่นให้ผ่านพ้นสถานการณ์นั้นด้วย (มูลนิธิยุวพัฒน์, 2566) โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษาที่ผู้สอนต้องสามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะความเห็นอกเห็นใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าใจในความต้องการของนักเรียนในแต่ละบุคคล ดังที่ สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอ

ภาคทางการศึกษา (2565) ได้สรุปความสำคัญของการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) กับบาทของครู ซึ่งมีความสำคัญใน 3 มิติ ได้แก่ มิติแรก หากผู้สอนไม่เข้าใจบริบทของผู้เรียนก็จะวางแผนการเรียนการสอนตามมุมมองของผู้สอนเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน เช่น เมื่อผู้เรียนต้องเรียนผ่านสถานการณ์โควิด-19 ที่สิ่งแวดล้อมรอบบ้าน รวมถึงความรู้สึกไม่เหมือนอยู่ที่โรงเรียน จึงต้องมีวิธีการจัดการเรียนการสอนและวิธีการสื่อสารกับผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ใกล้ ๆ ไม่ได้มีการสัมผัสที่แตกต่างกันออกไป การที่การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเข้ามามีบทบาท ก็มีผลทำให้ผู้สอนเข้าใจในความรู้สึกของผู้เรียน และนึกภาพออกว่า ผู้เรียนน่าจะต้องการอะไร มิติที่ 2 ทำให้ผู้สอนสื่อสารกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการใช้คำพูดที่สะท้อนว่าเรามีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นก็สำคัญ บางครั้งผู้สอนอาจพูดในประเด็นที่สร้างความกระทบกระเทือนจิตใจให้แก่ผู้เรียนหรืออาจพูดในสิ่งที่ไปไม่ได้ในบริบทของผู้เรียน เช่น “ทำไมเธอถึงไม่ตั้งใจฟังเลย” โดยที่บริบทของผู้เรียนอาจไม่มีลำโพงขยายเสียงหรือเสียงนอกบ้านดังมาก ๆ การที่เราไปตัดสินเลยว่าเขาไม่ได้ตั้งใจฟัง นั้นอาจหมายถึงว่า เรายังไม่ได้เอาตัวเองเข้าไปในมุมมองของเขาและปัญหาที่แท้จริงก็จะไม่ถูกแก้ไขมิติสุดท้าย การมีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทำให้เราสร้างความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ เพราะผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์หรือรู้สึกดีกับผู้สอน การที่ผู้สอนพูดแล้วแสดงออกว่าเข้าใจผู้เรียน ผู้เรียนก็จะรู้สึกอยากเปิดใจให้กับผู้สอน เมื่อเขามีปัญหาก็ก้าวเข้ามาปรึกษาจนเกิดความรู้สึกไว้วางใจและเห็นผู้สอนเป็นที่พึ่งพิงในยามทุกข์

การศึกษาความเห็นอกเห็นใจในกลุ่มนักศึกษาครูเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากนักศึกษาครูจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารและเข้าใจนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ความเห็นอกเห็นใจสามารถช่วยให้นักศึกษาครูเรียนรู้การตอบสนองต่ออารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการสอนในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและอารมณ์ การมีความเห็นอกเห็นใจจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลและช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในห้องเรียน โดยเฉพาะวิชาชีพครู เนื่องจากการทำงานในฐานะครูต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรง ซึ่งนักเรียนแต่ละคนนั้นย่อมมาจากครอบครัวที่มีความแตกต่างกันที่ต้องมาอยู่รวมกันเป็นสังคมในโรงเรียนและอาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ให้ครูต้องช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้คำปรึกษา และตักเตือนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนระดับปฐมวัยไปจนถึงนักเรียนระดับมัธยมศึกษาก็ตาม ดังเช่นที่ กนกพิชญ์ อุ่นคง (2567) ได้อธิบายถึงบทบาทของครูกับความเห็นอกเห็นใจไว้ว่า การสร้างความเห็นอกเห็นใจในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ คือครูควรมีความเข้าใจ เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ซึ่งครูต้องเข้าใจทั้งผู้ปกครองและเด็กเป็นพื้นฐานก่อน เวลาที่เด็กเขามีปัญหาหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูต้องเป็นคนที่เปิดใจ เป็นกลาง และคอยประสานทุกฝ่ายเพื่อแก้ปัญหา ดังนั้น ครูต้องมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ดังที่ ปทิตตา เตจะวัน และณัฐกานต์ ประจัญบาน (2567) ได้อธิบายเหตุผลที่ครูต้องมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เนื่องจาก ครูต้องประสานระหว่างพ่อแม่กับลูก นักเรียนกับโรงเรียน และถ้าครูเข้าใจก็จะทำให้ทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะถ้าเราเห็นอกเห็นใจคนอื่นก่อน ความแรงของเด็กและผู้ปกครองที่ส่งต่อมาถึงครูก็ถูกจะลดทอนลง เพราะเขาจะรู้สึกว่าเราเข้าใจเขา นอกจากนี้ การสร้างความเห็นอกเห็นใจให้กับครูผู้สอนมีต่อนักเรียนแล้ว การมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของครูกับเพื่อนร่วมงานก็ถือเป็นเรื่องที่สำคัญ จะทำให้ครูผู้สอนสามารถเข้าใจและมีความปรองดองซึ่งกันและกัน ช่วยให้เราสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นขณะทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมอารมณ์ให้ผ่านสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดขณะทำงานร่วมกันได้ และทำความเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งพบว่า Goleman (1998) ได้ให้ความหมายและกล่าวถึงองค์ประกอบของความเห็นอกเห็นใจไว้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น 3) การมีจิตใจให้บริการช่วยเหลือ 4) การรู้จักให้โอกาสผู้อื่น และ 5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีร์ฟัตน์ วงศ์คุ้มสิน (2564); ลิขิต เหมามูล (2564); และ ปทิตตา เตชะวัน และณัฐกานต์ ประจัญบาน (2567) ที่ได้นำแนวคิดของ Goleman (1998) มาใช้ในการแบ่งองค์ประกอบของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักวิชาการต่าง ๆ ได้ยอมรับแนวคิดดังกล่าวมาใช้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งมีครอบคลุมตัวแปรความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ยึดองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีทักษะที่เหมาะสมในการสอนนักเรียนในอนาคตด้วยเหตุนี้ การศึกษาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยจึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาระดับของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู โดยเฉพาะนักศึกษาครูกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันการผลิตครูที่สำคัญของประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งนี้ สารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบระดับของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมนักศึกษาครูให้มีคุณลักษณะสำคัญดังกล่าวสูงขึ้นต่อไป และผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพสู่สถานศึกษาทั่วประเทศ อีกทั้ง ผู้วิจัยเชื่อว่า หากนักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สูงแล้ว น่าจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 312 คน จำนวน 7 สาขาวิชา (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จำนวน 170 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*power กำหนดขนาดอิทธิพลในระดับปานกลางเท่ากับ 0.50 อำนาจการทดสอบเท่ากับ 0.80 และระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มเท่ากับ 0.05 เบื้องต้นได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 152 คน แต่เพื่อชดเชยข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 170 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สาขาวิชาเป็นตัวแบ่ง

การศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษากลับเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง และกำหนดคุณสมบัติ คือ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านการศึกษา และมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป 2) มีประสบการณ์ในการสอนระดับปริญญาตรีในคณะครุศาสตร์อย่างน้อย 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นสำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1 ชุด ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5-point Likert scale) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น 3) การมีจิตใจให้บริการช่วยเหลือ 4) การรู้จักให้อภัยผู้อื่น และ 5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม โดยมีข้อคำถามด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ มีผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามเชิงปฏิบัติการกับข้อรายการแล้วคำนวณค่า Index of Objective - Item of Congruence: IOC โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อรายการที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมียาค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ข้อรายการแต่ละข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถาม มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.985 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงในระดับสูงมาก และเมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.804 - 0.959 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 (Nunnally, 1967) ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีคุณภาพด้านความเที่ยง

3. ผลการคำนวณหาความสัมพันธ์แบบ Corrected Item-Total Correlation ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อรายการนั้น ๆ กับทั้งฉบับ เพื่อใช้พิจารณาคัดเลือกข้อรายการบางข้อที่ไม่มีคุณภาพออก โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อที่มีคุณภาพคือ มีค่ามากกว่า 0.30 (Nunnally & Bernstein, 1994; Cristobal, Flavián & Guinaliu, 2007) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.490 - 0.854 ดังนั้น ข้อรายการทุกข้อมีคุณภาพสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การศึกษาเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู จำนวน 1 ชุด โดยแนวทางการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะอย่างอิสระและกว้างขวาง โดยแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างโดยให้ทำแบบถามผ่าน Google Form ด้วยระบบออนไลน์ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 15 วัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 2 - 16 ธันวาคม 2567 หลังจากนั้นผู้วิจัย จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากตัวอย่างกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 170 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 186 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 74.71 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง (เกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 3.01 - 3.50) มากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 45.88 และส่วนใหญ่เรียนอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาทางด้านศิลปศาสตร์ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71

การศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผ่านระบบออนไลน์ โดนนัดหมายเวลาที่สะดวกตรงกัน โดยใช้เวลาจำนวน 2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ระดับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50 หมายถึง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา (แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ วิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์) โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples)

4. วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นอกเห็นใจของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม ($n = 170$)

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy)	M	SD	ระดับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
1) การเข้าใจผู้อื่น	3.57	0.51	มาก
2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น	3.51	0.67	มาก
3) การมีจิตใจให้บริการช่วยเหลือ	3.58	0.70	มาก
4) การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น	3.52	0.67	มาก
5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม	3.60	0.66	มาก
รวม	3.56	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.56, SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.60, SD = 0.66$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีจิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ ($M = 3.58, SD = 0.70$) ด้านการเข้าใจผู้อื่น ($M = 3.57, SD = 0.51$) และ การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น ($M = 3.52, SD = 0.60$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักส่งเสริมผู้อื่น ($M = 3.51, SD = 0.67$)

1. ผลการเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ ($n = 170$)

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (empathy)	เพศ	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
1) การเข้าใจผู้อื่น	ชาย	3.59	0.44	.376	.707
	หญิง	3.56	0.53		
2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น	ชาย	3.57	0.61	.658	.511
	หญิง	3.49	0.69		
3) การมีจิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ	ชาย	3.62	0.64	.319	.750
	หญิง	3.58	0.72		
4) การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น	ชาย	3.58	0.61	.669	.504
	หญิง	3.50	0.69		
5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม	ชาย	3.63	0.61	.554	.580
	หญิง	3.57	0.68		
รวม	ชาย	3.60	0.54	.549	.584
	หญิง	3.54	0.63		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน (n = 170)

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	กลุ่มสาขาวิชา	M	SD	t	P
1) การเข้าใจผู้อื่น	วิทย์	3.55	0.46	-.332	.740
	ศิลป์	3.58	0.54		
2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น	วิทย์	3.50	0.60	-.169	.866
	ศิลป์	3.52	0.71		
3) การมีจิตใจให้บริการช่วยเหลือ	วิทย์	3.57	0.65	-.300	.765
	ศิลป์	3.60	0.73		
4) การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น	วิทย์	3.52	0.60	-.018	.986
	ศิลป์	3.52	0.71		
5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม	วิทย์	3.56	0.62	-.331	.741
	ศิลป์	3.60	0.69		
รวม	วิทย์	3.54	0.54	-.237	.813
	ศิลป์	3.56	0.65		

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน ได้แก่ สาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ และสาขาทางด้านศิลปศาสตร์ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สรุปได้แนวทาง 5 แนวทางหลัก ได้แก่

1. การฝึกฝนทักษะการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Cognitive Empathy)

การส่งเสริมให้นักศึกษาครูฝึกฝนการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดและการมองเห็นมุมมองของผู้อื่น เช่น การทำกิจกรรมที่ต้องถ่ายทอดความคิดเห็นจากมุมมองของนักเรียนหรือบุคคลอื่น เพื่อให้สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีขึ้น

“...การที่นักศึกษาครูได้มีโอกาสฝึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การพิจารณา มุมมองของนักเรียน จะช่วยให้พวกเขาเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่นได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการเป็นครู...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1

2. การส่งเสริมความรู้สึกร่วม (Emotional Empathy)

การจัดกิจกรรมที่สร้างสถานการณ์จำลองให้กับนักศึกษาครูเพื่อให้สามารถสัมผัสและรู้สึกถึงอารมณ์ของผู้อื่น เช่น การให้ตัวอย่างสถานการณ์ที่นักศึกษาครูต้องแสดงอารมณ์ร่วมกับนักเรียนที่มีความเครียดหรือปัญหาทางอารมณ์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาครูมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่ออารมณ์ของผู้อื่น

“...การสร้างสถานการณ์จำลองที่นักศึกษาครูสามารถแสดงออกในอารมณ์ร่วม เช่น การทำกิจกรรมที่ต้องใช้การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ทำให้พวกเขาสามารถเข้าใจและรู้สึกถึงความทุกข์หรือความยินดีของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3

3. การพัฒนาและฝึกฝนทักษะการฟังอย่างมีคุณภาพ (Active Listening)

ควรฝึกทักษะการฟังอย่างตั้งใจและใส่ใจ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาครูสามารถรับฟังความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้อื่นอย่างมีคุณภาพ ทำให้การตอบสนองมีความแม่นยำและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน

“...การฝึกฟังอย่างตั้งใจและใส่ใจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการฟังอย่างมีคุณภาพทำให้เราเข้าใจความต้องการของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น และช่วยในการตอบสนองที่เหมาะสม...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 4

4. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการร่วมมือและการสนับสนุน (Collaborative Learning)

การส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันในลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาครูได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนและได้รับการสนับสนุนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การเรียนรู้

“...การเรียนรู้ร่วมกันในทีมช่วยกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจในกลุ่มนักศึกษาครูได้อย่างดี...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2

5. การส่งเสริมการฝึกทักษะการช่วยเหลือและการแสดงออกอย่างเห็นอกเห็นใจ (Compassionate Action)

การส่งเสริมให้นักศึกษาครูฝึกทักษะการแสดงออกด้วยการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมเมื่อเห็นความต้องการของผู้อื่น เช่น การให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการแสดงความห่วงใยในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การแสดงความเห็นอกเห็นใจเป็นรูปธรรม

“...นักศึกษาต้องคิดสร้างสรรค์เป็น ต้องให้เขาได้ฝึกคิดนอกกรอบบ้าง เพื่อจะได้นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และสามารถช่วยหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับลิติต เห่งามูล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาสาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งได้นำแนวคิดทฤษฎีของ Goleman มาใช้เป็นองค์ประกอบในการศึกษาตัวแปรความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การเข้าใจผู้อื่น การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น การมีจิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ การรู้จักให้อีกผู้อื่น การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ผลการวิจัยในทิศทางเดียวกัน และจากผลการวิจัยที่พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยของทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่มมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยนี้ สะท้อนถึงความสามารถของนักศึกษาครูในการรับฟังและเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเห็นอกเห็นใจ การรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน นักศึกษาครูที่มีทักษะนี้สามารถนำความคิดเห็นจากผู้อื่นมาปรับใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การรับฟังไม่เพียงแต่ช่วยให้เข้าใจผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นในบริบทต่าง ๆ เช่น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2565) ที่ได้อธิบายว่า การฟัง เป็นการแสดงออกที่สื่อถึงความใส่ใจที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บอกเล่าเรื่องราว ไม่ใช่แค่เนื้อหา แต่รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกและมุมมองของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งอวัจนภาษาและวัจนภาษา ในระหว่างการฟังครูจะต้องฟังทั้งภาษาพูด ภาษาท่าทาง และส่งเสริมให้นักเรียนเล่าเรื่องราวได้อย่างอิสระ ครูจะต้องมีท่าที่ตอบสนองที่เหมาะสมทั้งภาษาพูดและภาษากาย ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า การฟังและตระหนักถึงความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นทักษะที่สำคัญในการสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน ในขณะที่ด้านการรู้จักส่งเสริมผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาครูอาจยังไม่ค่อยมีทักษะในการส่งเสริมผู้อื่นในบางสถานการณ์ เช่น การให้คำแนะนำที่เหมาะสม การให้กำลังใจ หรือการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการเป็นครูที่มีความเห็นอกเห็นใจ อาจแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะในด้านนี้ให้มากขึ้น การส่งเสริมผู้อื่นเป็นการสนับสนุนให้ผู้อื่นสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มที่และมีโอกาสเติบโตในด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องความสามารถทางวิชาการและด้านจิตใจ นักศึกษาครูที่รู้จักส่งเสริมผู้อื่นจะสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออาทรและช่วยพัฒนานักเรียนให้สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับอิชยา จินะกาญจน์ และชุลีวัลย์ รักษาภักดี (2566) ที่กล่าวถึงเทคนิคการสร้างการเห็นอกเห็นใจในสถาบันการศึกษา โดยควรสร้างบรรยากาศในสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ให้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับอารมณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเห็นอกเห็นใจ การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก การเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุล

2. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่แตกต่างกันเมื่อวิเคราะห์จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตลอดระยะเวลา 4 ปี ที่นักศึกษาได้ศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ นักศึกษาได้เรียนภายใต้หลักสูตรเดียวกันแต่อาจต่างกันในรายวิชาเอก ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวได้ถูกพัฒนามาอย่างเข้มข้นจนผ่านการรับรองจากคุรุสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพ อีกทั้งนักศึกษาครูได้ผ่านการอบรมจริยธรรมและหลักสูตรเสริมความเป็นครูอย่างต่อเนื่อง ทำให้จิตวิญญาณความเป็นครูในระดับหนึ่ง ซึ่งความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่อาจถูกพัฒนามาร่วมกับความเป็นครูที่ถูกบ่มเพาะ อีกทั้งการพัฒนา นักศึกษาครูที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาไปทั้งระบบทั้งนักศึกษาเพศชายและหญิง และทุกสาขาวิชา ดังนั้น จึงอาจสนับสนุนผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลิขิต เหม้ามูล (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของ นักศึกษาสาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีเพศระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอาสาที่ต่างกัน มีความเห็นอกเห็นใจไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สรุปได้แนวทาง 5 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) การฝึกฝนทักษะการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 2) การส่งเสริมความรู้สึกร่วม 3) การพัฒนาและฝึกฝนทักษะการฟังอย่างมีคุณภาพ 4) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการร่วมมือและการสนับสนุน และ 5) การส่งเสริมการฝึกทักษะการช่วยเหลือและการแสดงออกอย่างเห็นอกเห็นใจ ซึ่ง แนวทาง การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจที่ได้นี้ จะเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาครูสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต การฝึกฝนทักษะการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ช่วยให้นักศึกษาครูสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางอารมณ์และจิตใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การส่งเสริมความรู้สึกร่วมทำให้นักศึกษาครูสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและไว้วางใจกับ ผู้เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการฟังอย่างมีคุณภาพช่วยให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการร่วมมือเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูมีทักษะการทำงานเป็นทีมและการบริหารชั้นเรียน ในขณะที่การฝึกทักษะการช่วยเหลือและการแสดงออกอย่างเห็นอกเห็นใจจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบในบทบาทของครู ดังนั้น แนวทางเหล่านี้ จึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างครูมืออาชีพที่พร้อมทั้งด้านวิชาการและจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับ Thompson (2003) ที่กล่าวว่า การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด เป็นทักษะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ สนใจฟังผู้พูดและรู้ว่าผู้อื่นมีความรู้สึกอย่างไรแล้วตอบสนองอย่างเหมาะสม ก่อนที่จะแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อบุคคลนั้น และสอดคล้องกับ อีริคสัน วงศ์คุ้มสิน (2564) ที่ได้อธิบายว่า การพัฒนานักศึกษาโดยใช้เทคนิคการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ เทคนิคการแสดงความเห็นอกเห็นใจ และเทคนิคการอธิบายความรู้สึกและเห็นใจ รวมไปถึงฝึกให้สมาชิกกลุ่มได้รู้จักใช้เทคนิคดังกล่าวกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ทำให้สมาชิกสามารถรับรู้ เข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการของบุคคล และตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าใจผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ย พบว่า อยู่ในระดับมากที่ค่อนข้างมาทางระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.56) เกินระดับปานกลางมาเพียงเล็กน้อย ดังนั้น ยังมีช่องว่างที่จะสามารถพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นให้กับนักศึกษาครูได้อีก โดยควรเริ่มต้นจากการฝึกฝนทักษะการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์สมมติ การอภิปรายกลุ่ม และกิจกรรมเสริมอื่น ๆ เช่น การจัดโครงการอบรมหรือทำ workshop ที่เกี่ยวข้อง

2. จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาครูมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้านการรู้จักส่งเสริมผู้อื่นน้อยที่สุด เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์ ควรพิจารณานำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นการส่งเสริมทักษะนี้ เช่น การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์จริง การสร้างกลุ่มทำงานที่เน้นการให้กำลังใจและช่วยเหลือกัน หรือการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่เห็นอกเห็นใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาครูความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ด้านการรู้จักส่งเสริมผู้อื่นน้อยที่สุด ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป ควรมุ่งศึกษาศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับด้านการรู้จักส่งเสริมผู้อื่นน้อยเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงลึกด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นให้กับนักศึกษาครูต่อไป

2. ควรนำสารสนเทศพื้นฐานที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ไปต่อยอดศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและใช้ได้กับบริบทจริง หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจะได้ทราบปัจจัยที่สำคัญ เพื่อนำมาใช้นพัฒนานักศึกษาครูต่อไป

3. งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในโอกาสต่อไปควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการวิจัยในรูปแบบของงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการสัมภาษณ์ สังเกต เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) มีลักษณะเป็นตัวแปรแฝงทางจิตวิทยาที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน อีกทั้ง ผลการศึกษาอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตามสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อมหรือระยะเวลาที่ผ่านไป ดังนั้น การศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องจึงอาจนำมาซึ่งผลการวิจัยที่แม่นยำมากยิ่งขึ้น

4. ควรดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมหรือกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ เช่น การเรียนรู้แบบสวมบทบาท (role-playing) การอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือ การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยเน้นศึกษาว่ากิจกรรมเหล่านี้สามารถเพิ่มระดับความเห็นอกเห็นใจในนักศึกษาครูได้อย่างไร และมีผลต่อการพัฒนาทักษะการสอนอย่างไรบ้าง

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้เทคโนโลยี เช่น การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ หรือ การใช้สื่อโซเชียลมีเดียต่อการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจของนักศึกษาครู เพื่อให้ทราบว่าเทคโนโลยีมีบทบาทช่วยส่งเสริม หรือ เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะด้านนี้ และหาแนวทางใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ อุ่นคง. (2567). ให้เด็กลอง “สวมรองเท้าของคนอื่น” วิธีเติมเต็ม Empathy ในห้องเรียนของครูนักปรัชญา. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: <https://thepotential.org/creative-learning/empathy-in-the-classroom/> (2567, 18 มิถุนายน).
- ปัทมดา เตชะวัน และณัฐกานต์ ประจัญบาน. (2567). การพัฒนาเครื่องมือวัดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของครูระดับชั้นพื้นฐานของประเทศไทย. *วารสาร มจร อุบลราชธานี*. 9(12): 549 - 562.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2564). การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนิสิตจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. *วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์*. 47(1): 75 - 98.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มูลนิธิยุวพัฒน์. (2566). Empathy การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th>. (2567, 2 พฤศจิกายน).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2567). สถิติข้อมูลนักศึกษา. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: http://acad.vru.ac.th/about_acad/ac_StudentActive.php. (2567, 10 สิงหาคม).
- ลิขิต เหมามูล. (2564). *ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). *เข้าใจบริบทของผู้เรียนด้วย Empathy*. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: <https://research.eef.or.th/empathy/>. (2567, 10 สิงหาคม).
- อิชยา จินะกาญจน์ และชวลิต รัชการภักดี. (2566). การเห็นอกเห็นใจ: ศิลปะแห่งการอยู่ร่วมกัน. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*. 10(2): 169 - 179.
- Cristobal, E., Flavián, C., & Guinaliu, M. (2007). Perceived e-service quality (PeSQ) Measurement validation and effects on consumer satisfaction and web site loyalty. *Managing service quality: An international journal*. 17(3): 317-340.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.

Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). **Psychometric theory**. (3rd ed.). New York: McGraw Hill.

Thompson A., R. (2003). **Counseling Techniques: Improving Relationships with Others, Ourselves, Our Families and Our Environment**. (2nd ed). New York: Brunner-Rutledge.

การศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนผ่านกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ
ของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

A STUDY OF CLASSROOM LANGUAGE SKILLS THROUGH ENGLISH CAMP
ACTIVITY OF ENGLISH PRE-SERVICE TEACHERS, FACULTY OF EDUCATION,
RAMBHAIR BARNI RAJABHAT UNIVERSITY

ทารินทร์ ปิ่นทอง^{1*} พิญา สมบูรณ์¹ สิริพร โอฬารจันทโรทัย¹

วัชรารณ เกตุช้าง¹ และวกุล จุลจางันท์²

Tarin Pintong^{1*} Lita Somboon¹ Siriphorn Olamjantarotai¹

Vatcharaporn Ketchang¹ and Wakun Junjajan²

Received : 26 September 2024

Revised : 23 January 2025

Accepted : 6 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และ 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครุภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 22 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน และบันทึกหลังการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ โดยแบบสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจนั้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษระหว่างการทำกิจกรรมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($M = 3.18, SD = 0.74$) และ 2) แม้นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในการทำกิจกรรมในระดับปานกลาง แต่นักศึกษาครุภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมาก ($M = 4.36, SD = 0.68$)

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน / กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ / นักศึกษาครุภาษาอังกฤษ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: tarin.p@rbru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study classroom language skills of English pre-service teachers, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, and 2) to study the satisfaction towards the English camp activity for promoting classroom language skills of English pre-service teachers, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University. The sample was 22 English pre-service teachers participating in the English camp activity for promoting classroom language skills, selected by purposive sampling. The research instruments were the observation form of classroom language skills, the satisfaction questionnaire towards the English camp activity, and the post-activity report. Both observation form and satisfaction questionnaire had an IOC value ranging from 0.67 to 1.00. Quantitative data was analyzed by the statistics: mean and standard deviation; qualitative data was analyzed by content analysis. The results showed that 1) the level of English pre-service teachers' classroom language use during the English camp activity was rated at "moderate" level ($M = 3.18$, $SD = 0.74$), and 2) although students sometimes used classroom language during the activity, their satisfaction towards the English camp activity for promoting classroom language use was rated at the high level ($M = 4.36$, $SD = 0.68$).

Keywords: Classroom language / English camp activity / English pre-service teachers

บทนำ

ปัจจุบันการสื่อสารภาษาอังกฤษยังคงเป็นปัญหาหลักของนักเรียนไทย โดยเฉพาะทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการสื่อสารในระดับนานาชาติ และนักเรียนไทยควรมีทักษะการพูดและทักษะอื่น ๆ ในภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ที่กระทรวงศึกษาธิการระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.6) ต้องมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับ A2 ผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา (ม.3) ต้องมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับ A2 และ ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.6 / ปวช.) ต้องมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับ B1 เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ส่วนนักเรียนไทยระดับปริญญาตรีนั้นจะต้องผ่านการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับ B2 ขึ้นไปตามประกาศของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2567 ดังนั้น เพื่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงได้พยายามนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่หลากหลายมาใช้ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิถีธรรมชาติ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน เป็นต้น (เชมชุดา ศรีสุวรรณ และสุรัตน อติพัฒน์, 2566; พรสวรรค์ แก้วธรรมานุกุล, 2565; สุวรรณ ดิไพบุลย์, ทวีศักดิ์ ชันยศ, และวิราพร พงศ์อาจารย์, 2559; อาภัสรา สังขาสี, 2564) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอน

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) ซึ่งเป็นจุดเน้นที่สำคัญตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้ปรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษรูปแบบเดิมให้เน้นการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ ซึ่งวิธีหนึ่งที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ร่วมกับการสอนภาษาอังกฤษในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้นั้น คือ การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (Classroom Language) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนและผู้เรียน (Bella & Zainil, 2020; Jenks & Sert, 2024 อ้างถึง Burazin, 2018)

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษในชั้นเรียนที่ผ่านมา Aufa & Syarif (2020) ได้ศึกษาข้อผิดพลาดของการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอนยังคงมีข้อผิดพลาดทำให้นักศึกษาฝึกสอนใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนในระดับที่น้อย เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน ปัญหาเกี่ยวกับสภาพทางกายภาพและการเรียนรู้ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้สอน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ปวีณา เมืองมูล, นพรัตน์ สรวัยสุวรรณ และเทพนคร ทาคง (2018) ที่พบว่า การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอนยังมีข้อจำกัด เนื่องจากนักศึกษาใช้ภาษาไทยในการบรรยายเนื้อหามากกว่าภาษาอังกฤษ งานวิจัยอื่น ๆ ยังพบว่า นักศึกษาจะเปลี่ยนไปใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาอินโดนีเซียสลับกับการใช้ภาษาอังกฤษ เมื่อพบว่าผู้เรียนนั้นไม่เข้าใจภาษาอังกฤษที่ใช้ในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Limtrairat & Aksornjarung (2015) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของครูไทย ผลการวิจัยพบว่า ครูไทยที่สอนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษใช้ภาษาไทยในระดับ “บ่อย” ในการอธิบายเนื้อหาทางภาษาอังกฤษที่ซับซ้อนและไม่คุ้นเคยสำหรับผู้เรียน เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เป็นต้น และปัจจัยที่ทำให้ครูไทยใช้ภาษาไทยแทนการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ได้แก่ ความยากของเนื้อหาภาษา และความรู้เดิมด้านภาษาของนักเรียน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องยังแสดงให้เห็นว่า การใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนปกตินั้น สามารถทำให้เกิดความกดดันและสามารถทำให้บรรยากาศทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่เป็นไปตามธรรมชาติ และทำให้นักศึกษาใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้ไม่เต็มที่ คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาในกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ซึ่งค่ายภาษาอังกฤษ (English camp) เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกทักษะภาษาอังกฤษโดยตรงผ่านกิจกรรมนอกห้องเรียนที่สนุกสนาน (Blackton & McCaughey, 2024) นอกจากนี้ กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษยังเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ที่แท้จริง ซึ่งรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วยการพูดภาษาอังกฤษ (Aswad, 2017) จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ค่ายภาษาอังกฤษยังช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (Ketamon et al., 2020; Noguchi, 2019)

และจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถและการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาครู และครูผู้สอนในบริบทต่างประเทศ และครูผู้สอนในประเทศไทย คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษในประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การ

พัฒนาทางด้านวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและการพัฒนานักศึกษาครูกลุ่มตัวอย่างและนักศึกษาครูกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากนักศึกษาครูภาษาอังกฤษจะประกอบวิชาชีพครูในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวนทั้งหมด 107 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 22 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (ยุภาติ ปณะราช, 2565) คือ นักศึกษาครูภาษาอังกฤษที่ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ
2. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ
3. บันทึกหลังการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ โดยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (Classroom language) เพื่อนำมาสร้างข้อคำถามในแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ

1.2 ดัดแปลงแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนที่ใช้ในงานวิจัยของ Primurizki & Suherdi (2023) แล้วสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมีข้อคำถาม จำนวน 8 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับการแบ่งหมวดหมู่ของภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของ Salaberri (1995) การให้ระดับคะแนนเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แบบไลเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งแปลผลตามวัตถุประสงค์ของแบบสังเกตดังนี้ 5 หมายถึง ยอดเยี่ยม, 4 หมายถึง ดี, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง พอใช้ และ 1 หมายถึง ต้องปรับปรุง

1.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม โดยหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Congruency: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผลค่า IOC คือ 0.67 - 1.00 ทั้ง 8 ข้อ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ โดยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อนำมาสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ

2.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 มีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เป็นการให้ระดับคะแนนแบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับแบบไลเคิร์ต (Likert Scale) ดังนี้ 5 หมายถึง มากที่สุด, 4 หมายถึง มาก, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด และ ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ เพื่อให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

2.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม โดยหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Congruency: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผลค่า IOC คือ 0.67 - 1.00 ทั้ง 10 ข้อ

3. บันทึกหลังการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบบันทึกหลังการสอน เพื่อนำมาดัดแปลงเป็นแบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ

3.2 แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ โดยมีประเด็นการบันทึกทั้งหมด 2 ข้อ ได้แก่ 1) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับทักษะของนักศึกษา นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และลักษณะของกิจกรรม และ 2) แนวทางการแก้ไข/พัฒนาเกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน และคำศัพท์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วางแผนกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ และรับสมัครนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้จัดกิจกรรมภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนผู้เข้าร่วม โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักศึกษาใช้ภาษาอังกฤษในการจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 8 หมวดหมู่ของภาษาอังกฤษในชั้นเรียนตามแนวคิดของ Salaberri (1995)
3. คณะผู้วิจัยสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนในระหว่างการทำกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยให้คะแนนรายข้อในแบบสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน
4. หลังเสร็จสิ้นการทำกิจกรรม นักศึกษาร่วมอภิปรายปัญหาและอุปสรรคที่พบในการเข้าร่วมกิจกรรมและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ผู้วิจัยจัดทำบันทึกหลังกิจกรรม โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากนักศึกษา
5. นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากบันทึกหลังกิจกรรมและคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามความพึงพอใจโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง “การศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี” สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ จำนวน 22 คน พบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนในระหว่างการทำกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($M = 3.18$, $SD = 0.74$) กล่าวคือ นักศึกษาครูภาษาอังกฤษส่วนมากได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนเป็นบางครั้ง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถบอกหรือชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมด้วยประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษง่าย ๆ เช่น การแนะนำตนเอง การบอกคำสั่ง การอธิบายกิจกรรม เป็นต้น ($M = 3.44$, $SD = 0.86$) ส่วนพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ นักศึกษาสามารถ

จัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในระหว่างการจัดกิจกรรมโดยใช้ประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษ เช่น การชื่นชมนักเรียน การสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม เป็นต้น ($M = 3.39, SD = 0.61$) นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้เรียนโดยใช้ประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษ เช่น การกล่าวทักทายและกล่าวลา การดึงความสนใจของนักเรียน การขอให้นักเรียน ทำบางสิ่ง เป็นต้น ($M = 3.22, SD = 0.65$) นักศึกษาสามารถใช้ประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษในระหว่างการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ เช่น การนำสื่อทัศนูปกรณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรม การพูดภาษาอังกฤษระหว่างการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ การตรวจสอบการได้ยินและมองเห็นสื่อทัศนูปกรณ์ของนักเรียน เป็นต้น ($M = 3.17, SD = 0.62$) นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนโดยใช้ประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษ เช่น การอธิบายและชี้แจงกฎและกติกา การขอและเรียกตัวแทนนักเรียน การให้ข้อเสนอแนะหลังการทำกิจกรรม เป็นต้น ($M = 3.17, SD = 0.79$) นักศึกษาสามารถถามคำถามผู้เรียนด้วยประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษ เช่น การถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน เป็นต้น ($M = 3.11, SD = 0.83$) นักศึกษาสามารถจัดการและแก้ไขข้อผิดพลาดในการพูดและการเขียนของผู้เรียนโดยใช้ประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษ เช่น การถามเกี่ยวกับความรู้เดิมของนักเรียน การแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยการพูดประโยคหรือวลีที่ถูกต้อง การใช้ภาษากายในการชี้จุดที่ผิดพลาด การเน้นน้ำเสียงในจุดที่ผิดพลาด การขยายความเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ เป็นต้น ($M = 3.00, SD = 0.69$) และนักศึกษาสามารถใช้ประโยคหรือวลีภาษาอังกฤษในการวัดและประเมินผลผู้เรียน เช่น การบอกจุดที่นักเรียนต้องปรับปรุงหรือพัฒนา การถามความพึงพอใจของนักเรียน เป็นต้น ($M = 2.94, SD = 0.87$) ตามลำดับ

และจากข้อมูลในบันทึกหลังกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ พบว่า สามารถจำแนกข้อมูลที่ได้เป็น 3 ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ ได้แก่ 1) ทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน 2) ทักษะภาษาอังกฤษของผู้สอน และ 3) ลักษณะของกิจกรรมภาษาอังกฤษ ซึ่งอธิบายข้อมูลของแต่ละปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยด้านทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน พบว่า การที่นักเรียนมีทักษะทางภาษาอังกฤษไม่เท่ากันและไม่คุ้นเคยกับการใช้ภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจภาษาอังกฤษที่ผู้สอนใช้ในการสื่อสารในระหว่างจัดกิจกรรม และส่งผลให้ผู้สอนเลือกที่จะสลับการใช้ระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ปัจจัยด้านทักษะภาษาอังกฤษของผู้สอน พบว่า การที่นักศึกษาในฐานะผู้สอนมีทักษะภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการสื่อสาร และไม่มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ทำให้นักศึกษาใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้ไม่เต็มที่ และมีการใช้ภาษาไทยในระหว่างการจัดกิจกรรม

3) ปัจจัยด้านลักษณะของกิจกรรม พบว่า หากผู้สอนใช้กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่ซับซ้อนหรือยากเกินไป ทำให้การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนเป็นไปได้ยากมากขึ้น

นอกจากนี้ จากข้อมูลในบันทึกหลังกิจกรรม ด้านข้อเสนอแนะและการพัฒนา พบว่า นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของทั้งผู้เรียนและตัวนักศึกษาเองในฐานะผู้สอน และสามารถจำแนกข้อมูลได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) ด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และ 3) ด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการฟัง อ่าน และเขียน ซึ่งอธิบายข้อมูลของข้อเสนอแนะแต่ละด้าน ดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาเสนอแนะให้มีการพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่สามารถใช้ในการสนทนาของทั้งผู้เรียนและผู้สอน
- 2) ข้อเสนอแนะด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาเสนอแนะให้มีการพัฒนาและฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษ และต้องมีการใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย
- 3) ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ พบว่า นักศึกษาเสนอแนะให้มีการใช้ภาษาอังกฤษให้ครบทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของทั้งผู้เรียนและผู้สอน

2. ผลศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ จำนวน 22 คน พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเพื่อศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($M = 4.36, SD = 0.68$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพครูในอนาคตได้ ($M = 4.56, SD = 0.51$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ นักศึกษารู้สึกกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ($M = 4.44, SD = 0.51$) กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ($M = 4.44, SD = 0.51$) กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ ($M = 4.44, SD = 0.51$) กิจกรรมมีความสนุกสนานและมีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ($M = 4.44, SD = 0.73$) กิจกรรมส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ($M = 4.44, SD = 0.89$) นักศึกษาได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ในการทำกิจกรรม ($M = 4.38, SD = 0.72$) ความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ($M = 4.38, SD = 0.72$) กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษากล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ ($M = 4.06, SD = 0.77$) และ กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ($M = 4.00, SD = 0.78$) ตามลำดับ นอกจากนี้ จากคำตอบของนักศึกษาที่ได้จากคำถามปลายเปิดของแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาได้ตระหนักว่า กิจกรรมลักษณะนี้มีประโยชน์ และทำให้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (classroom language) ของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณินั้นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” กล่าวคือ ในระหว่างการทำกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษในฐานะผู้สอน นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในบางครั้งเท่านั้น ซึ่งทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการใช้วลีหรือประโยคภาษาอังกฤษง่าย ๆ ในการบอกหรือชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรม เช่น การแนะนำตนเอง การบอกคำสั่ง การอธิบายกิจกรรม เป็นต้น ในขณะที่นักศึกษาใช้วลีและประโยคภาษาอังกฤษน้อยมากในการประเมินผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา เมืองมูล, นพรัตน์ สรวัยสุวรรณ และเทพนคร ทาคง (2018)

ที่พบว่า การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอนยังมีข้อจำกัด เนื่องจากนักศึกษาใช้ภาษาไทยในชั้นเรียนเป็นส่วนมาก และผลการวิจัยดังกล่าวได้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สันติ บุญจันทร์ประเสริฐ, สรिता บัวเขียว, และยุพิน ยืนยง (2561) ที่พบว่า นักศึกษาครูภาษาอังกฤษในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นในกิจกรรม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากงานวิจัยดังกล่าว ลักษณะของกิจกรรมที่นำมาใช้ในการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในระหว่างการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน นักศึกษายังได้มีการใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่ง (First Language) ของทั้งนักศึกษาและนักเรียนในขณะการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ เป็นเพราะเกิดจากปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษา ได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน ทักษะภาษาอังกฤษของผู้สอน (หรือนักศึกษา) และลักษณะของกิจกรรมภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aufa & Syarif (2020) และ Primurizki & Suherdi (2023) ที่พบว่า ครูผู้สอนจะเปลี่ยนไปใช้ภาษาที่หนึ่ง (first language) เป็นภาษาหลัก รวมไปถึงการใช้ภาษาที่หนึ่งสลับกับภาษาอังกฤษ (Code-switching) ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ อันเนื่องมาจากปัญหาด้านทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในชั้นเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูผู้สอนยังใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้ไม่เต็มที่ เช่นเดียวกับ Cullen (2001) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะภาษาอังกฤษของครูผู้สอนไว้ว่า การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครูผู้สอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จะยากขึ้นหากครูผู้สอนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ไม่เพียงพอในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน อย่างไรก็ตาม นอกจากผลการวิจัยที่ปรากฏในงานวิจัยก่อนหน้านี้ ในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ลักษณะของกิจกรรมภาษาอังกฤษที่มีความยากง่ายแตกต่างกันนั้นมีผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของผู้สอนเช่นเดียวกัน กล่าวคือ หากกิจกรรมหรือเนื้อหาในการสอนภาษาอังกฤษมีความซับซ้อนและยากเกินไป อาจทำให้การใช้ภาษาอังกฤษในระหว่างการสอนเป็นไปได้ยากขึ้น และผู้สอนมักจะใช้ภาษาไทยแทนภาษาอังกฤษในการอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมหรือเนื้อหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Limtrairat & Aksornjarung (2015) ที่พบว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการอธิบายเนื้อหาทางภาษาอังกฤษที่ซับซ้อนและไม่คุ้นเคยสำหรับผู้เรียน นอกจากนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนผ่านการร่วมอภิปรายปัญหาและอุปสรรคที่พบในการร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ คือ ควรมีการพัฒนาและเตรียมพร้อมด้านคำศัพท์และทักษะการพูดภาษาอังกฤษทั้งของผู้สอนและผู้เรียนให้มากขึ้น ดังที่ Chema, Reflinda & Syafitri, 2023 อ้างถึง Cameron (2001) ไว้ว่า ผู้เรียนควรมีความรู้พื้นฐานในภาษาอังกฤษ เช่น ความรู้ด้านคำศัพท์ การออกเสียง เป็นต้น เพื่อใช้ในการทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งหากนักศึกษาและนักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์และการออกเสียง จะทำให้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้ง่ายขึ้น

2. จากผลการวิจัย นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในระหว่างการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเป็นบางครั้ง แต่ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษในภาพรวมนั้นกลับอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ส่งเสริมทักษะด้านการคิดและด้านอื่น ๆ และนักศึกษายังสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพครูในอนาคตได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมในงานวิจัยของ

สันติ บุญจันทร์ประเสริฐ สรिता บัวเขียว และยุพิน ยืนยง (2561) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติในระดับมากเช่นเดียวกัน เนื่องจากนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน นอกจากนี้ ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ที่มีต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ที่ว่า กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อนักศึกษา และทำให้นักศึกษามีความคุ้นเคยในการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมากขึ้น ได้สอดคล้องกับ Aswad (2017) ที่กล่าวว่า กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเปิดโอกาสให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ที่แท้จริง ซึ่งรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วยการพูดภาษาอังกฤษ และกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษยังเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกทักษะภาษาอังกฤษโดยตรงผ่านกิจกรรมนอกห้องเรียนที่สนุกสนาน (Blackton & McCaughey, 2024) ดังนั้น นักศึกษาในฐานะผู้สอนจึงมีความเห็นไปในทางบวกต่อกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาครูภาษาอังกฤษมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (classroom language) อยู่ในระดับปานกลางนั้น จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ เพื่อให้ นักศึกษาครูได้พร้อมสำหรับการประกอบวิชาชีพครูภาษาอังกฤษในอนาคต
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาครูภาษาอังกฤษมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (classroom language) อยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาครูภาษาอังกฤษมีความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปพัฒนารูปแบบเทคนิคหรือวิธีการ เพื่อตอบสนองความต้องการการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนภาษาอังกฤษต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลของการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนในกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่มีต่อทักษะการใช้ชีวิตและทักษะทางสังคมของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสัมพันธ์ในหลาย ๆ ด้าน และนำไปสู่การพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ต่อไป
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษานำรูปแบบหรือวิธีการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น เช่น นักศึกษาครูภาษาอังกฤษ และครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน เป็นต้น รวมไปถึงการเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบหรือวิธีการนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เชมชูดา ศรีสุวรรณ และสุรตนา อติพัฒน์. (2566). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน. *Journal of Institute of Trainer Monk Development*. 6(4): 1-10.
- ปวีณา เมืองมูล, นพรัตน์ สรวายสุวรรณ, และเทพนคร ทาคง. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 11(1): 85-97.
- พรสวรรค์ แก้วธรรมานุกุล. (2565). **การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอน แบบธรรมชาติ (Natural Approach) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5535>
- ยุภาติ ปณะราช. (2565). **สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญจันทร์ประเสริฐ, สรिता บัวเขียว, และยุพิน ยืนยง. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนโดยใช้บทบาทสมมติที่เน้นกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครูภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*. 8(2): 101-112.
- สุวรรณดา ดีไพบูลย์, ทวีศักดิ์ ชันยศ และวิราพร พงศ์อาจารย์. (2559). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิธีธรรมชาติ. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University*. 10(1): 84-108.
- อภัสรา สังขาสี. (2564). **การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน (Team-Based Learning)**. ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1624>
- Aswad, M. (2017). The effectiveness English camp (A model in learning English as the second language). In Mr. Agianto (Ed.), *Proceeding of the 5th Asian Academic Society International Conference (The 5th AASIC)* (pp. 234-239). Khon Kaen: Khon Kaen University.

-
- Aufa, M., & Syarif, H. (2020). Error analysis on classroom language made by pre-service teachers of English education program UNP. **Journal of English Language Teaching**. 9(1): 56-64.
- Bella, M. S., & Zainil, Y. (2020). An analysis of teachers' classroom language at SMPN 4 Muara Bungo. **Journal of English Language Teaching**. 9(4): 644-651.
- Blackton, J., & McCaughey, K. (2024). Boost English language learning through a camp experience. **English Teaching Forum**. 62(2): 1-15.
- Burazin, M. (2018). **What is a classroom language?**. [Online], Available: <http://www.quora.com/What-is-a-classroom-language>
- Cameron, L. (2001). **Teaching language to young learners**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chema, M., Reflinda, S., & Syafitri, W. (2023). Thai students' difficulties in mastering English speaking at Mattayom 5 Darunsatwithaya School. **Journal on Education**. 5(3): 5650-5660.
- Cullen, R. (2001). The use of lesson transcripts for developing teachers' classroom language. **System**. 29(1): 27-43.
- Jenks, C. J. & Sert, O. (2024). Classroom Discourse and Second Language Acquisition. In B. Paltridge & M. Prior (eds.), **The Routledge Handbook of Second Language Acquisition and Discourse**. Routledge.
- Ketamon, T., Sudinpreda, H., Watcharajinda, A., Na Phayap, N., & Chanchayanon, A. (2020). Students' Attitudes towards English Learning through English Camp at Princess Ubolratana Rajakanya's College Phatthalung. **Journal of Education Naresuan University**. 22(2): 19-30.
- Limtrairat, O., & Aksornjarung, P. (2015). Thai L1 use by Thai teachers in upper secondary EFL classrooms. **Veridian E-Journal**. 8(5): 118-136.
- Noguchi, T. (2019). The Impacts of an Intensive English Camp on English Language Anxiety and Perceived English Competence in the Japanese EFL Context. **Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics**. 23(1): 37-58.
- Primurizki, J., & Suherdi, D. (2023). Exploring classroom language implemented by novice English teachers at junior high schools. **TELL-US Journal**. 9(1): 164-185.
- Salaberri, S. (1995). **Classroom language: Handbooks for the English classroom**. Oxford: Heinemann.
-

การพัฒนาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์
วิชาภาษาไทยร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

DEVELOPMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE THAI LANGUAGE
ANALYTICAL READING SKILLS TRAINING SET IN CONJUNCTION WITH
ACTIVITY-BASED LEARNING FOR GRADE 6 STUDENTS

สุภัชฌา ศรีเอี่ยม^{1*} สุวิทย์ ฝายสงค์² อนันต์ ลากุล³
หมั่นต์ พรหมสนธิ⁴ และสายนา วงศ์วิศาล⁵
Supatcha Sri-iam^{1*} Suwit Faisong² Anan Lakul³
Hamun Promsonthi⁴ and Sainapa Wongwisan⁵

Received : 16 October 2024

Revised : 26 February 2025

Accepted : 10 March 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังใช้ชุดแบบฝึกควบคู่กับการใช้กิจกรรมเป็นฐาน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยชุดแบบฝึกร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดลาดทราย จำนวน 30 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน คณะครูในโรงเรียนเป็นผู้ใช้แผนการสอนที่พัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านวิเคราะห์ จำนวน 3 แผน เป็นเวลา 6 ชั่วโมง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.37 2) ใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องการอ่านวิเคราะห์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.78 3) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ทั้งฉบับได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.40 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.76 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ทั้งฉบับได้ค่า IOC ผลโดยรวมเท่ากับ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Faculty of Education Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* Corresponding Author's E-mail: supatcha@vru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของชุดแบบฝึกมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.88/82.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้ชุดแบบฝึกร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนใช้ชุดแบบฝึกร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($M = 4.69$, $SD = 0.33$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านครูผู้สอน ($M = 4.77$, $SD = 0.29$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับแบบฝึกหัด ($M = 4.70$, $SD = 0.39$) ด้านการวัดและประเมินผล ($M = 4.70$, $SD = 0.40$) และด้านเนื้อหา เรื่อง การอ่านวิเคราะห์ ($M = 4.58$, $SD = 0.55$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านวิเคราะห์ / ชุดแบบฝึก / การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

ABSTRACT

This quasi-experimental study aimed to evaluate the effectiveness of a Thai language analytical reading skill training module for sixth-grade students based on the 80/80 efficiency criterion, compare students' analytical reading abilities before and after using the module in conjunction with activity-based learning, and examine students' satisfaction with the learning approach. The study was conducted with a sample of 30 sixth-grade students from Wat Lat Sai School, under the Office of Ayutthaya Primary Educational Service Area, selected through multistage random sampling. Teachers at the school implemented the instructional plans developed for this research. The research utilized several instruments, including lesson plans on analytical reading, which consisted of three plans spanning six hours of instruction. These lesson plans were rated highly suitable, with an average score of 4.37. Additionally, knowledge sheets and exercises on analytical reading were evaluated as highly appropriate, receiving an average rating of 4.78. A Thai language analytical reading skills test was also employed, with an Index of Item - Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00, a difficulty index between 0.40 and 0.77, a discrimination index between 0.40 and 1.00, and a reliability score of 0.76. Furthermore, a student satisfaction questionnaire regarding the use of the training module combined with activity-based learning was developed, with an overall IOC score of 1.00 and a reliability score of 0.88. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that the effectiveness of the analytical reading training module was 88.88/82.00, meeting the 80/80 efficiency criterion. The results also indicated that post-test scores were significantly higher than pre-test scores, demonstrating

that students' analytical reading abilities improved after using the training module in combination with activity-based learning. This improvement was statistically significant at the 0.05 level. Regarding student satisfaction, the overall satisfaction level was rated as the highest ($M = 4.69$, $SD = 0.33$). The highest-rated aspect was the teacher's role ($M = 4.77$, $SD = 0.29$), followed by activity-based learning combined with exercises ($M = 4.70$, $SD = 0.39$), assessment and evaluation ($M = 4.70$, $SD = 0.40$), and finally, the content on analytical reading ($M = 4.58$, $SD = 0.55$). These results suggest that integrating the training module with activity-based learning effectively enhances students' analytical reading skills and is well received by learners.

Keywords Analytical reading skills / Exercise set / Activity-based learning

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักของระบบการศึกษาทั่วโลกเนื่องจากการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การสร้างความคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีทักษะทางปัญญาสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ช่วยพัฒนาความรู้และศักยภาพ รวมถึงการมีส่วนร่วมในสังคมได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญจึงได้จัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ในทุกระดับการศึกษา โดยได้รับประสบการณ์ของผู้เรียน ไว้ว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถแยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน และนำความรู้จากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ จึงเห็น ได้ว่าการอ่านวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจ แยกแยะข้อมูล และวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาที่อ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่ส่งเสริมทักษะทางภาษาของนักเรียน นอกจากนี้ การอ่านวิเคราะห์ยังเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า นักเรียนมีคะแนนวิชาภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 48.22 ซึ่งมีระดับต่ำกว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.54 และต่ำกว่าระดับประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.38 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนยังคงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

จากการศึกษาแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา พบว่าแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน คือ การใช้ชุดแบบฝึก โดย อาธิติยา งอกสิน (2564) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดแบบฝึกสรุปได้ว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลตามความสามารถ ความรู้ เวลา และโอกาสของผู้เรียนแต่ละบุคคล ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู ลดบทบาทในการสอนของครู ช่วยเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ และการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องและมีการประเมินผลการพัฒนาอย่างชัดเจนและมีการเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นลำดับขั้น การพัฒนาแบบฝึกที่เน้นการมีส่วนร่วมและให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะผ่านการลงมือทำเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ได้อย่างเต็มที่

ทั้งนี้เมื่อนำแบบฝึกเรื่องการอ่านวิเคราะห์มาใช้ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น จึงทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง จากการใช้ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานตามแนวทางของ Saraswathy & Shivakumar (2020) จำนวน 5 ขั้นตอนนี้

- 1) การวางแผนกิจกรรม (Planning Activities) ผู้สอนต้องวางแผนกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 2) การแนะนำและสร้างแรงจูงใจ (Introducing and Motivating) ผู้สอนแนะนำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจและพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่
- 3) การดำเนินกิจกรรม (Executing Activities) ผู้เรียนจะได้เข้าร่วมทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลอง
- 4) การสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflection and Feedback) เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการสนับสนุนให้สะท้อนถึงสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้และแบ่งปันความคิดเห็นกัน
- 5) การประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนจะทำการประเมินผลจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรม

การศึกษาก่อนหน้านี้ยังระบุว่า การใช้กิจกรรมเป็นฐานช่วยเสริมสร้างความสนใจในการเรียนรู้และกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ ตัวอย่างเช่น การวิจัยของ Yadav et al. (2021) พบว่า การใช้กิจกรรมที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสมสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการนำชุดแบบฝึกมาใช้ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานจึงเป็นแนวทางที่น่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำชุดแบบฝึกมาใช้ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถในอนาคต รวมถึงเป็นการเตรียมนักเรียนในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนในพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ประเมินประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
3. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ในการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6,888 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2566 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2566ก)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนวัดลาดทราย อำเภовังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทั้งหมด 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage random sampling) มีรายละเอียดดังนี้ 1) สุ่มสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากปรากฏผลสุ่มได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) สุ่มอำเภอจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ที่มีทั้งหมด 9 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอพระนครศรีอยุธยา 2) อำเภอบางปะหัน 3) อำเภอนครหลวง 4) อำเภอบางปะหัน 5) อำเภอบ้านแพรก 6) อำเภอภาชี 7) อำเภอมหาราช 8) อำเภอลำลูกเกด และ 9) อำเภออุทัย โดยสุ่มมา 1 อำเภอ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลาก ปรากฏผลสุ่มได้อำเภอลำลูกเกด 3) สุ่มโรงเรียนจากอำเภอลำลูกเกด ซึ่งมีทั้งหมด 27 โรงเรียน โดยสุ่มมา 1 โรงเรียน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลาก ปรากฏผลสุ่มได้โรงเรียนวัดลาดทราย การใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลการวิจัย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนของประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะสนับสนุนการสรุปผลและการนำเสนอแนวทางพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษาจริงต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยโดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กิจกรรมเป็นฐานประกอบด้วย กิจกรรมกลุ่มและการอภิปรายเรื่องการอ่านวิเคราะห์ โดยมีแผนการเรียนรู้ทั้งหมด 3 แผน ดังนี้ 1) การอ่านข่าวและเกร็ดความรู้ 2) การอ่านโฆษณา และ 3) การอ่านบันเทิงคดี ระยะเวลาในแต่ละ แผนเรียนคือ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง

2. ใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องการอ่านวิเคราะห์ จำนวน 3 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง 1) การอ่านข่าวและเกร็ดความรู้ 2) การอ่านโฆษณา และ 3) การอ่านบันเทิงคดี แบบฝึกหัดละ 20 คะแนน รวมทั้งหมด 60 คะแนน

3. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ทดสอบทั้งก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) พร้อมเฉลยข้อสอบ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานออกแบบเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1961) อ้างถึงใน Yadav, Kumar, & Singh, (2021) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้หาคุณภาพของเครื่องมือการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย โดยใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สารที่ 1 การอ่าน มาตรฐานที่ ท1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์ทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ท1.1 ป6/3 อ่านเรื่องสั้น ๆ อย่างหลากหลาย โดยจับเวลาแล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ท1.1 ป6/4 แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ท1.1 ป6/5 อธิบายการนำความรู้และ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต

1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยให้ครอบคลุมตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัดตามที่ได้วิเคราะห์จากในหลักสูตร แกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จำนวน 3 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง แล้วนำแผนการจัด การเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้แบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (1961) อ้างถึงใน Kumar & Sharma, 2021 จากการประเมินความ เหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.37

1.3 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านวิเคราะห์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไข

แล้วไปทดลองใช้ร่วมกับใบความรู้และแบบฝึกหัดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยทดลองครั้งที่ 1 เป็นกลุ่มย่อยจำนวน 3 คน พบว่าขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้เกินกว่าที่กำหนดไว้ เนื่องจากยังมีนักเรียนไม่เข้าใจ ทำให้ต้องอธิบายเพิ่มเติมหลายครั้งผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขลดเวลาในการอธิบายลง ปรับเป็นการสาธิตให้ผู้เรียนได้ดูเพื่อให้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น ทดลองครั้งที่ 2 เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ขึ้น จำนวน 15 คน โดยปรับปรุงแก้ไขจากครั้งที่ 1 พบว่า ใช้เวลาการจัดกิจกรรมได้ตามที่กำหนด จากนั้นหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และดำเนินการทดลองครั้งที่ 3 เป็นกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

2. ใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 จัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 3 เรื่อง จากนั้นนำใบความรู้และแบบฝึกหัด ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้แบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1961) จากการประเมินความเหมาะสมของใบความรู้และแบบฝึกหัด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.78

2.3 ปรับปรุงใบความรู้และแบบฝึกหัด ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปหาประสิทธิภาพ ทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน พบว่าผู้เรียนยังไม่เข้าใจเนื้อหาที่ผู้สอนอธิบาย จึงมีการเพิ่มตัวอย่างในใบความรู้ และผู้เรียนยังไม่เข้าใจคำถามในแบบฝึกหัด จึงมีการปรับปรุงข้อความคำถามในแบบฝึกหัดให้มีความชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ภาพที่ 1 ตัวอย่างชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ พร้อมเฉลยข้อสอบ ซึ่งใช้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนทักษะการอ่านวิเคราะห์

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ โดยใช้แนวทางทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) (Anderson & Krathwohl, 2001) ในการได้ระดับขั้นการเรียนรู้เฉพาะด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำมาใช้เพียง 4 ระดับ ได้แก่ การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) และการวิเคราะห์ (Analyzing) เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานที่ ท1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ ใช้ดัชนีวัดความสอดคล้อง ข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561) จำนวน 20 ข้อ

3.3 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งมีความสามารถด้านภาษาไทยใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจาก

ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีค่าความยากง่าย รายข้ออยู่ระหว่าง 0.40 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.40 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.76 ซึ่งข้อสอบทุกข้อมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561)

3.4 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่หาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว จำนวน 20 ข้อ สำหรับใช้ในการทดลองต่อไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกหัดรวมกับการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ในด้านวิธีการวัดความพึงพอใจ และ เครื่องมือวัดความพึงพอใจ โดยในการวัดความพึงพอใจในงานวิจัยนี้ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961)

4.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกหัดรวมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13 ข้อ ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้อง และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลโดยรวมเท่ากับ 1 แสดงว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไป ทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่นำไปทดลองใช้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.884 ซึ่งมีค่า มากกว่า 0.7 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561) แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยโดยใช้ชุดแบบฝึกหัดรวมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครบทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไปยังโรงเรียนวัดลาดทราย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลวิจัย โดยมีครูผู้สอน ในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการทดลองสอนตามเนื้อหาการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย โดยใช้ชุดแบบฝึกหัดรวมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาขึ้น

2. เตรียมนักเรียนก่อนดำเนินการทดลอง โดยมีการแจ้งจุดประสงค์ แจ้งวิธีการใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แล้วดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดลาดทราย จำนวน 30 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ในคาบเรียนเสริมของนักเรียน โดย มีการทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 นาที

3. ดำเนินการสอนนักเรียนด้วยชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 6 ชั่วโมง ในการจัดการเรียนการสอน สอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 3 สัปดาห์

4. หลังสอนเมื่อดำเนินการสอนครบตามจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว หลังจากเรียนผ่านไป 1 สัปดาห์ จึงดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 30 นาที โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 2) ค่าความยากง่าย (Difficulty) 3) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) 4) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณจากสูตร KR - 20 ของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) และ 5) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบที (t-test แบบ dependent sample)

ผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยโดยใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

การประเมิน	n	คะแนนเต็ม	M	SD	ค่าประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างเรียน (E ₁)	30	60	53.33	3.62	88.88
คะแนนทดสอบหลังเรียน (E ₂)	30	20	16.40	1.56	82.00
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ E ₁ /E ₂ เท่ากับ 88.88/82.00					

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.88/82.00 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 88.88 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 82.00 แสดงให้เห็นว่า มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกหัดร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึกหัดร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	30	10.60	2.23	13.84*	0.05
หลังเรียน	30	16.40	1.56		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการใช้ชุดแบบฝึกหัดร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.60 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.40 คะแนน โดยแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึกหัดร่วมกับการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการสอบถาม	M	SD	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา เรื่อง การอ่านวิเคราะห์	4.58	0.55	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับแบบฝึกหัด	4.70	0.39	มากที่สุด
3. ด้านครูผู้สอน	4.77	0.29	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.70	0.40	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.69	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภาพรวม ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุดคือ ด้านครูผู้สอน รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับ แบบฝึกหัด ด้านการวัดและประเมินผล และด้านเนื้อหา เรื่อง การอ่านวิเคราะห์ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยโดยใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่สร้างขึ้นพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.88/82.00 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนการสร้าง ชุดแบบฝึกมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้จุดประสงค์ของชุดแบบฝึก ที่กำหนดไว้ก็มีความสอดคล้องตัวชี้วัดที่ผู้เรียนกำลังศึกษาและเนื้อหาที่นำมาใช้ก็เกี่ยวกับสถานการณ์ ในชีวิตประจำวันที่ผู้เรียนได้พบ เช่น เนื้อหาจากข่าว จากโฆษณา รวมถึงเนื้อหาจากบันเทิงคดี เช่น นิทาน ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบและสนใจสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา อีกทั้งมีการใช้กิจกรรม ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เช่น การฝึกอ่านวิเคราะห์ข่าว แล้วให้ผู้เรียนออกมาอ่านข่าวและ ร่วมแสดงสถานการณ์จากข่าว หรือการให้ผู้เรียนสร้างโฆษณาของตนเองแล้วให้ผู้เรียนคนอื่นร่วมกัน บอกถึงข้อดีของสินค้านั้นซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิระวรรณ สุภานันท์ (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึก ทักษะการอ่านคิดอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ซึ่งเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 เรื่องคิดค้นคำนำสู่ใจความ ชุดที่ 2 เรื่องค้นความจริงอิงเหตุผล ชุดที่ 3 เรื่องสื่อนานาสาระมากมี ชุดที่ 4 เรื่องวรรณกรรมครั้นครบเพลงสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเท่ากับ 80.13/80.16 เป็นไป ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ที่ 80/80 และงานวิจัยของ วิระวรรณ สุภานันท์ (2564) พบว่า การออกแบบ ชุดแบบฝึกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น ข่าว โฆษณา และนิทาน ช่วยให้ผู้เรียน มีความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้ดีขึ้น

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน พบว่า ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้

กิจกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนใช้แบบฝึกในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ มีแบบฝึกที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งการตอบแบบถูกผิด การเติมคำ การออกแบบสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย รวมถึงมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานซึ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการอ่านวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ข่าวประจำวัน หรือโฆษณา ทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมที่ได้พัฒนาขึ้นทั้งในแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kumar & Sharma (2021) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเรียนการสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning หรือ ABL) และการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม โดยเน้นไปที่ผลกระทบต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills) ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมปลาย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เรียนด้วย ABL และกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบดั้งเดิม เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในการวัดความสามารถของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการของทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนที่เรียนผ่าน ABL มีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาในนักเรียนกลุ่ม ABL พบว่านักเรียนแสดงความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาที่ดีกว่า เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง ทำให้นักเรียนสามารถฝึกการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหาได้ จากมุมมองของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (active learning) นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติจริงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตอบสนองต่อประสบการณ์จริงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านวิเคราะห์พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.69 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.33) แสดงว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยมีการสังเคราะห์เนื้อหาเรื่องที่น่าสนใจมาใช้อ่านวิเคราะห์ จากแบบเรียนหนังสือภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับตำราพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์อื่น ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุม รวมถึงมีการแนะนำครูผู้สอนในการใช้ชุดแบบฝึก ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ทำให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจในการใช้งานชุดแบบฝึกและการใช้กิจกรรมเป็นฐาน ดังเห็นได้จากด้านที่มีความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านครูผู้สอน และผู้เรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนสิทธิ์ สิทธิสุนัน และคณะ (2567) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีของครู กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากรระดับประถมศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย

ดังนี้ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของชุดแบบฝึกการอ่านวิเคราะห์ทั้ง 3 ชุด ได้แก่ 1) การอ่านข่าวและเกร็ดความรู้ 2) การอ่านโฆษณา และ 3) การอ่านบันเทิงคดี เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาและรายละเอียดของแบบฝึก รวมถึงศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนและตามเวลาที่กำหนด หากครูผู้สอนนำข้อเสนอแนะนี้ไปปฏิบัติ จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจนและตรงตามเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพิ่มความมีส่วนร่วมและความสนุกในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนดีขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านทักษะการอ่านวิเคราะห์ สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ ได้ตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 เนื่องจากมีตัวชี้วัดในรายวิชาภาษาไทยที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถปรับใช้ชุดแบบฝึกร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาภาษาไทยและรายวิชาเสริม เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และช่วยวางรากฐานที่มั่นคงให้กับการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยและรายวิชาเสริมดีขึ้นในระยะยาว นอกจากนี้ยังเป็นการลดช่องว่างในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างชุดแบบฝึกในระดับชั้นอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ ที่มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวิเคราะห์หรือการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการคิดให้กับผู้เรียน

2. ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยใช้สื่อแบบผสมผสานมีทั้งในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้เว็บไซต์หรือเทคโนโลยีอื่นตามที่สถานศึกษานั้น ๆ มีความพร้อมในการนำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาและสอดคล้องกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน, สุวิมล สพฤกษ์ศรี, บุญรอด ชาตียนานท์, เอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ, เสกสรร สุขเสนา, เอกชัย ภูมิระริน และสรายุจิต อ้นพา. (2567). ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน. *Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts)*, 24(2): 146 - 159.
- พิชิต ฤทธิ์บุญ. (2561). *เทคนิคการวิจัยเพื่อการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิระวรรณ สุภานันท์. (2564). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านคิดอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *ครูสภาวิทยากร*, 2(3): 52 - 64.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *กรอบการประเมินด้านการอ่าน*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://pisathailand.ipst.ac.th/about-pisa/reading_literacy_framework/
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2566). *ข้อมูลนักเรียนตามระบบ DMC ปีการศึกษา 2566*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/view/aya1-info>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2566ก). *ข้อมูลนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2566*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://lookerstudio.google.com/reporting/1691e09b-4908-4cc3-83fd-83bbc9953b64>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2566ข). *ผลการสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562-2564*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://lookerstudio.google.com/reporting/cc4aef6a-7f65-44c9-b5de-5e5ed4627dc1>
- อาติติยา งอกสิน. (2564). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีสอนแบบ MIA เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและกลยุทธ์การอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Longman.
- Kumar, A., & Sharma, R. (2021). Activity-based learning: A comparative study of its impact on students' critical thinking and problem-solving skills. *Journal of Educational Research*. 15(3): 45 - 60.
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. McGraw-Hill.

- Saraswathy, R., & Shivakumar, C. (2020). Activity-based learning in education: Theory and practices. **Journal of Educational Psychology**. 14(2): 89 - 95.
- Yadav, R., Kumar, P., & Singh, A. (2021). The impact of activity-based learning on academic achievement and analytical skills in primary education. **Journal of Educational Innovation**. 10(3): 210 - 225.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

NEEDS ASSESSMENT FOR COMPETENCY DEVELOPMENT OF GRADUATE
DIPLOMA STUDENTS IN TEACHING PROFESSION AT PHRANAKHON SI
AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY

ชมพูนุท สุขหวาน¹ และปิยะธิดา ทองอร่าม^{1*}
Chompunut Sukwan¹ and Piyathida Tongaram^{1*}

Received : 3 November 2024

Revised : 13 March 2025

Accepted : 25 March 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู รุ่นปีการศึกษา 2566 จำนวน 84 คน และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู 2) แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร และ 3) แบบการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ผลการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ทุกข้อคำถามของทุกเครื่องมือ มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์การพิจารณา (มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0) และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเที่ยงผ่านเกณฑ์การพิจารณา (มีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะในด้านทักษะมากที่สุด (PNI_{modified} เท่ากับ 0.27) รองลงมา คือ ด้านความรู้ (PNI_{modified} เท่ากับ 0.22) รองอันดับที่ 2

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹ Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: piyathida.to@aru.ac.th

คือ ด้านลักษณะบุคคล ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.13) และน้อยที่สุด คือ ด้านจริยธรรม ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.10) ตามลำดับ และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น / การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครู /
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) assess needs for competency development of Graduate Diploma students in teaching profession at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University and 2) needs of key stakeholders for developing competencies of students in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession. The research populations included 1) 84 Graduate Diploma Teaching Profession students from Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University in the academic year 2023 and 2) 50 key stakeholders. The research instruments included 1) Needs assessment form for developing competency development of Graduate Diploma students in teacher profession at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University 2) Key stakeholder interview guides and 3) Topics for the focus group discussion of curriculum stakeholders. The results of the instruments validation, as assessed through the Index of Item-Objective Congruence (IOC), indicated that all the questions from all the instruments met the criteria, with values ranging between 0.6 and 1.0. The reliability of the instrument evaluated by using Cronbach's Alpha coefficient met the criteria (greater than 0.70). The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, PNI Modified and content analysis.

The results of the research study were as follows: 1) Students need for competency development were the highest priority level in the area of skills ($PNI_{modified} = 0.27$), Second were knowledge ($PNI_{modified} = 0.22$), Third were characteristics ($PNI_{modified} = 0.13$) and the leasted were ethics ($PNI_{modified} = 0.10$) 2) Key stakeholders need for the development of competencies.

Keywords: Need Assessment / Students in teacher profession's Competency Development / Graduate Diploma in Teaching Profession

บทนำ

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูมีอาชีพที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีทักษะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งบัณฑิตครูที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้ ต้องเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาเยาวชนของประเทศสู่โลกอนาคต ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกที่ไร้พรมแดน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัย รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมาซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่ต้องบีบคั้นให้คนมีการพัฒนาสมรรถนะและส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ดังนั้นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ต้องเตรียมความพร้อมและส่งเสริมหรือพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในอนาคตเพื่อสามารถปรับตัวให้สอดคล้องและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่เพื่อคุณภาพชีวิตในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) หมายเหตุที่ 12 ที่กล่าวว่า “ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 121 - 131) และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 - 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 - 2570 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “อุดมศึกษาสร้างคนสร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 คือ “เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวยังได้กล่าวถึงการผลิตและพัฒนาครูรวมทั้งความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ดังนี้ “มุ่งเน้นให้สถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครูและสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนมีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ และที่สำคัญยังมุ่งเน้นปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี มีคุณธรรม มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะสูง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป” (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2565: 65 - 69)

นอกจากนี้จากประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ประกาศคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4), 2562: 10 - 13) และประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและ

ประกาศนียบัตรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 (ประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ, 2567: 15 - 19) และตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, 2565: 21 - 22) ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้สี่ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และคุณลักษณะ (Character) หลักสูตรจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

การประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment) นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นและสนองความต้องการในส่วนสภาพที่คาดหวังได้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อนำความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสมควรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาในด้านใดบ้าง โดยการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562: 33 - 39) การศึกษาความต้องการจำเป็นนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาเป็นอย่างมาก นอกจากความต้องการจากนักศึกษาปัจจุบันยังรวมถึงความต้องการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรได้มุ่งเน้นไปที่ข้อมูลความต้องการความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบัณฑิตในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะ และข้อเสนอแนะของผู้ใช้บัณฑิต นักศึกษา ผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาในหลักสูตร ศิษย์เก่า อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป นักเรียน และองค์การวิชาชีพครู (คุรุสภา) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

นอกจากนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ (Kaewtong, Moungsirithum & Suwathanpornkul, 2022: 37 และพงศธร ไพจิตร สุธนะ ดิงศภักดิ์ และเอมอัชมา วัฒนบุรานนท์, 2562: 30) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเมินสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (มารีเยะ ปุเต๊ะ, รจเรข กำแหงกิจ และจิตติมา มานะการ, 2566: 163) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของนิสิตตามมาตรฐานวิชาชีพครู (วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์, 2560: 226) นอกจากนี้มีงานวิจัยศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลากหลายด้าน เช่น ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เรื่องการประเมิน (น้ำเพชร นาสารี และคณะ, 2563: 78) และการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะด้านการประเมินผล (วิสส์พร จิโรจพันธุ์ และกัณฑ์ฤทัย คลังพหล, 2558: 273) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (กฤติยา อริยา และคณะ, 2566: 33; Mswazie & Blignaut, 2019: 65 และ Thohir, et al, 2021: 230) และงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครู (นริศรา เสือคล้าย, 2566: 1)

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู (กรกมล ชูช่วย และคณะ, 2565 และ กำธร คงอรุณ, 2566: 138) การพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะสหวิทยาการในสถาบันฝึกอบรมครู (Nguyen, 2025: 64) รวมถึงการพัฒนาตัวบ่งชี้/ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะนักศึกษาครูมืออาชีพ (ปิ่นยศ บัณฑิตกุล สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ และเมธี ดิษฐ์ศักดิ์, 2562: 112; บุญฤดี อุดมผล และ สมหมาย ปะบุตร, 2563: 264; พัสสกรณ์ วิวรรณมงคล และวริษา ต่างใจ, 2566: 622; ทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง และคณะ, 2567: 222 และ Kartal, 2020: 1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ (Kozikoglu & Senemoglu, 2021: 1) และการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาตามรูปแบบ TPACK (Ortiz Colón, et al., 2023: 439)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงการมีจำกัดส่งผลให้การนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงการยังไม่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูและศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และนำเสนอแนะที่ได้รับมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาวิชาชีพครูได้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู เพื่อผลิตและพัฒนาครูให้มีความรู้ มีสมรรถนะ และคุณลักษณะสำหรับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยสองระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู รุ่นปีการศึกษา 2566 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 84 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด
2. ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ประชากรที่ใช้การวิจัย ประกอบด้วย 1) ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 54 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 66 คน และศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 239 คน และ 2) ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 22 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 20 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูพี่เลี้ยงจำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) มีประสบการณ์การสอน ไม่น้อยกว่าห้าปี และ 2) สะดวกและยินดีในการให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร และแบบสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่าห้าระดับของลิเคอร์ท ในรูปแบบการตอบสนองคู่ (dual response format) คือ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น จำนวน 20 ข้อ โดยระดับคะแนน 1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และระดับคะแนน 5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ ดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด 2) ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมาก 3) ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับปานกลาง 4) ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อย และ 5) ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

ในด้านความเที่ยงแบบตรวจสอบภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการตรวจสอบมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.72

2. แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวนห้าคน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า ทุกข้อคำถาม มีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. แบบสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร เป็นประเด็นสอบถามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูซึ่งครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวนห้าคน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าทุกข้อคำถาม มีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทางออนไลน์ โดยใช้ Google Form จำนวน 84 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 84 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้ 1) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 54 แห่ง จำนวน 20 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 10 คน 2) สัมภาษณ์เชิงลึกศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 20 คน และ 3) สนทนากลุ่มกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (priority needs index) โดยการหาค่า PNI modified และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม Jamovi

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา โดยการวิเคราะห์จากดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) โดย I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง และ D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็น

ในการพัฒนา สมรรถนะมากที่สุด คือ ด้านทักษะ โดยมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.27 รองลงมา คือ ด้านความรู้ โดยมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.22 และน้อยที่สุด คือ ด้านจริยธรรม โดยมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.10 ตามลำดับ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1 และเมื่อพิจารณา จำแนกรายด้าน พบว่า

1) สมรรถนะด้านทักษะที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.33) อันดับ 2 คือ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.32) อันดับ 3 คือ มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.31)

2) สมรรถนะด้านความรู้ที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.43) อันดับ 2 คือ ความรู้ด้านการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.39) และอันดับ 3 คือ ความรู้ด้านหลักสูตร ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.35) และความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.35)

3) สมรรถนะด้านลักษณะบุคคลที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาการปฏิบัติงานครู ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.25) อันดับ 2 คือ มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.21) และอันดับ 3 คือ กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด การพูด และการกระทำอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อบริบท ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.19)

4) สมรรถนะด้านจริยธรรมที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.13) อันดับ 2 คือ รัก ศรัทธา และภูมิใจในวิชาชีพครู ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.12) และอันดับ 3 คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ถูกต้อง และเหมาะสมต่อบริบท ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.11)

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (ภาพรวม)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักศึกษา	I	D	$PNI_{modified}$	อันดับ
ด้านความรู้	4.81	3.93	0.22	2
ด้านทักษะ	4.87	3.85	0.27	1
ด้านจริยธรรม	4.94	4.48	0.10	4
ด้านลักษณะบุคคล	4.89	4.32	0.13	3

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (จำแนกรายด้าน)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักศึกษา	I	D	PNI _{modified}	อันดับ
ด้านทักษะ				
1. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	4.80	3.59	0.33	1
2. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.93	3.87	0.30	4
3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาผู้เรียน	4.91	3.99	0.23	9
4. การวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.85	3.68	0.32	2
5. การบูรณาการศาสตร์เนื้อหาวิชาที่สอน ศาสตร์การสอนและ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.80	3.82	0.25	7
6. การใช้จิตวิทยาในการพัฒนาผู้เรียน	4.89	3.77	0.30	4
7. การบริหารจัดการชั้นเรียน	4.91	3.81	0.29	6
8. การมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย	4.88	4.04	0.21	11
9. การมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ	4.80	3.66	0.31	3
10. การคิดวิเคราะห์	4.85	3.89	0.25	7
11. การคิดแก้ปัญหา	4.91	3.99	0.23	9
12. การทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.92	4.16	0.18	12
ด้านความรู้				
1. ความรู้ในวิชาเอกที่สอน / เนื้อหาวิชาที่สอน	4.85	4.00	0.21	12
2. ความรู้ด้านศาสตร์การสอน	4.82	3.82	0.26	9
3. ความรู้ด้านหลักสูตร	4.88	3.62	0.35	3
4. ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และ จิตวิทยาให้คำปรึกษา	4.81	3.59	0.34	5
5. ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และการศึกษา	4.85	4.01	0.21	13
6. ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.76	3.55	0.34	5
7. ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.80	3.66	0.43	1
8. ความรู้ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	4.81	3.95	0.22	11
9. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.66	3.46	0.35	3
10. ความรู้ด้านการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกัน คุณภาพ	4.74	3.42	0.39	2
11. ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ครู การเป็นครู	3.82	3.64	0.33	7
12. ความรู้เกี่ยวกับผู้ปกครอง และชุมชน	4.77	3.61	0.32	8
13. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	4.91	4.18	0.17	14
14. ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก สังคม และ แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.82	3.86	0.25	10

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักศึกษา	I	D	PNImodified	อันดับ
ด้านจริยธรรม				
1. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	4.97	4.39	0.13	1
2. รัก ศรัทธา และภูมิใจในวิชาชีพครู	4.96	4.45	0.12	2
3. มีอุดมการณ์ในการเป็นครู	4.93	4.47	0.10	4
4. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู	4.93	4.50	0.10	4
5. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.92	4.47	0.10	4
6. มีคุณธรรมจริยธรรม	4.93	4.53	0.09	8
7. มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ ถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบท	4.97	4.50	0.11	3
8. เป็นพลเมืองดี	4.91	4.47	0.10	4
ด้านลักษณะบุคคล				
1. เอาใจใส่ผู้เรียน	4.92	4.46	0.10	10
2. ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	4.89	4.49	0.09	14
3. มีบุคลิกภาพความเป็นครู	4.92	4.32	0.14	5
4. มีจิตสาธารณะ	4.91	4.50	0.09	14
5. สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม	4.85	4.28	0.13	6
6. พัฒนานตนเองให้มีความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.86	4.22	0.15	4
7. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีปฏิสัมพันธ์กับ ชุมชนในการพัฒนาการปฏิบัติงานครู	4.80	3.84	0.25	1
8. กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด การพูด และการกระทำ อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อบริบท	4.80	4.03	0.19	3
9. รับรู้และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.86	4.38	0.11	8
10. มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ	4.88	4.04	0.21	2
11. ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม	4.96	4.50	0.10	10
12. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.91	4.46	0.10	10
13. รับฟังความคิดเห็นข้อวิพากษ์วิจารณ์และนำมาทบทวนแก้ไข ข้อบกพร่องและพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.95	4.50	0.10	10
14. ยืดหยุ่นทางความคิด	4.93	4.36	0.13	6
15. มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลง	4.95	4.46	0.11	8

2. ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ผลความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ได้แก่ 1) ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 54 แห่ง จำนวน

20 คน 2) ศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 20 คน และ 3) อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ได้ดังนี้

2.1 ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่ามีความต้องการในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านความรู้ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ศาสตร์การสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย การบริหารจัดการชั้นเรียน หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา กฎหมายการศึกษา งานครูและบทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา จิตวิทยาผู้เรียน จิตวิทยาให้คำปรึกษา จิตวิทยาการควบคุมชั้นเรียน การวัดและประเมินผลและรายงานผลนักเรียน คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

2.1.2 ด้านทักษะ วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผลตามสภาพจริง บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการสอน มีทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทักษะและเทคนิคการสอน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะในการพูดในการเจรจากับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน การเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในขณะจัดการจัดการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน คุมชั้นเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้ ร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ออกแบบและจัดการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้คำปรึกษาผู้เรียนและแนะแนวผู้เรียน จัดกิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานครูด้านอื่นที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดสร้างสรรค์

2.1.3 ด้านจริยธรรม รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทำประโยชน์ให้แก่สังคม เป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยในการทำงานและปฏิบัติตามกฎระเบียบราชการได้ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม

2.1.4 ด้านคุณลักษณะ มีความเป็นครูมืออาชีพ มีความรักความเมตตาต่อลูกศิษย์ มีความประพฤติเรียบร้อย มีบุคลิกภาพที่ดีทั้งน้ำเสียง สรีการพูดและการแต่งกายที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส สุภาพ อ่อนโยน พูดจาไพเราะ มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเองเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี วางตัวในสังคมได้เหมาะสม เอาใจใส่ผู้เรียน ใจเย็น รักเด็ก ช่างสังเกต มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มีความทุ่มเทในงาน เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อดทน ขยัน กระตือรือร้น มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ปรับตัวง่าย มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น มีความยุติธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้ดี

2.2 ศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้พบว่ามีความต้องการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการออกแบบการจัด

การเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และการควบคุมชั้นเรียน สมรรถนะด้านทักษะต้องการให้เน้นทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบหลากหลาย ทักษะการสร้างความสนใจผู้เรียน ทักษะการใช้คำถาม การบริหารจัดการชั้นเรียน การสร้างและพัฒนาสื่อทั้งสื่อทำมือและสื่อเทคโนโลยี การสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้านจริยธรรมต้องการให้เน้นความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู และด้านลักษณะต้องการให้เน้นหรือฝึกนักศึกษาให้มีความเชื่อมั่นในการสอน สามารถร่วมทำกิจกรรมกับสถานศึกษาได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน มีความยืดหยุ่น ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ มีความกล้าแสดงออก สู้งาน สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

2.3 อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยพบว่ามีความต้องการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูด้านความรู้โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน การเข้าใจธรรมชาติผู้เรียน ด้านทักษะต้องการให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีกับศาสตร์การสอน สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียน เลือกใช้และสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ และด้านจริยธรรมต้องการให้เน้นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ มีจิตวิญญาณในการเป็นครู มุ่งมั่นตั้งใจสอน มีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน ส่วนด้านลักษณะต้องการให้นักศึกษามีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ พร้อมปรับเปลี่ยนตนเอง ให้เน้นการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมของทางสถานศึกษาและชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ร่วมประกอบวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการบริหารจัดการเวลาทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู

ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลที่สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรพบว่ามีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะ ดังนี้

1. ด้านความรู้ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ศาสตร์การสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน หลักสูตร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ งานครู บทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษากับชุมชน

2. ด้านทักษะ มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ได้แก่ วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีกับศาสตร์การสอนอย่างสร้างสรรค์ บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการสอน มีทักษะในการสร้าง และใช้สื่อที่ทำมือและสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีทักษะและเทคนิคการสอน มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนและเพื่อน

ร่วมงาน สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะจัดการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ บริหารจัดการชั้นเรียน ให้คำปรึกษาผู้เรียนและแนะแนวผู้เรียน จัดกิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานครูด้านอื่นที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ และมีทักษะการคิดในระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดสร้างสรรค์

3. ด้านจริยธรรม เน้นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการเป็นครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู การมีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ในการเป็นครู ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู เจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ความรับผิดชอบ การมีจิตสาธารณะ การเป็นแบบอย่างที่ดี ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบราชการ การมีความซื่อสัตย์และความยุติธรรม

4. ด้านคุณลักษณะ เน้นการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับความเป็นครู สุภาพเรียบร้อย รักเด็ก ช่างสังเกต ใจเย็น มีความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความยืดหยุ่น กระตือรือร้น มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความกล้าแสดงออก สุภาพ ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนได้อย่างครมืออาชีพ ร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ร่วมประกอบวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการบริหารจัดการเวลาทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะในด้านทักษะมากที่สุด เนื่องจากทักษะเป็นสิ่งที่พัฒนาได้นั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูนั้นประกอบด้วยทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณีและการแก้ปัญหาผู้เรียน มีทักษะการสื่อสารทั้งการพูด การใช้ภาษากับผู้เรียน การใช้ท่าทางและภาษามือ มีทักษะการสร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ บริหารและจัดการชั้นเรียน วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ วิเคราะห์และสังเกตผู้เรียน สร้างสื่อและนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชัน มีทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทักษะการสื่อสารกับชุมชน การทำงานร่วมกับชุมชน ทักษะการวิเคราะห์ชุมชน ทักษะการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับชุมชน ทักษะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความสามารถในการดำเนินและบริหารกิจกรรมและโครงการได้ มีทักษะการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน จึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการกำกับติดตามและประเมินผลการพัฒนาทักษะอย่างเป็นรูปธรรมและนำผลที่ได้ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมารีเยะ ปุเต๊ะ รจเรข กำแหงกิจ และจิตติมา มานะการ (2566: 163) ที่พบว่า สภาพความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะครมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะครมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) สภาพความเป็นจริงน้อยกว่าสภาพ ความคาดหวังทั้งโดยรวมและรายสมรรถนะ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kaewtong, Moungsirithum & Suwathanpornkul (2022: 37) และพงศธร ไพจิตร สุริยะ ตั้งศัภทีย์ และเอมอชฌา วัฒนบุรณนัท (2562: 30) ที่พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชา พลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในระดับดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ (2560: 226) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของนิสิตตามมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพมีความต้องการจำเป็นในระดับมาก

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูในทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรมและ คุณลักษณะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จในหลักสูตรนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้คาดหวังไว้ว่าบัณฑิต ควรจะมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร ควรเป็นไปตามที่ต้องการ ดังนั้นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรต้องตระหนัก ถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวโดยต้องเริ่มต้นตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการวัดและประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ และการบริหารหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการรวมทั้ง เตรียมพร้อมสำหรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังประกาศคณะกรรมการมาตรฐาน การอุดมศึกษาเรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (2565: 35 - 36) ที่ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ 4 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และคุณลักษณะ (Character) และได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ในการผลิตบัณฑิตให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร โดยออกแบบและพัฒนาระบบและกลไก หรือวิธีการ พร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์ สำหรับการตรวจสอบ หลักสูตรการศึกษาและตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อการรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา ของหลักสูตรการศึกษา และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของผลการศึกษาคือความต้องการในการพัฒนา สมรรถนะในแต่ละด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชา ที่สอนและความรู้ทางวิชาชีพครู ที่ประกอบด้วยศาสตร์การสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน หลักสูตร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ งานครู บทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรม การทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษากับชุมชน ซึ่งเป็นความรู้ที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนที่ เป็นครูที่ต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การสอนซึ่งนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูเป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีความรู้ ในวิชาเอกที่พร้อมสำหรับการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาเรียนเพิ่มเติมในเรื่องศาสตร์ การสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยความรู้เรื่องหลักสูตร จิตวิทยา เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้ง การวัดและประเมินผล นอกจากการปฏิบัติงานด้านการสอนแล้วครูต้องมีการปฏิบัติงานอื่น ๆ ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานครู บทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรมการทำงานของครู กฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูเพื่อจะได้นำความรู้ไปปฏิบัติหน้าที่ครูได้สมบูรณ์ รวมทั้งความรู้เรื่องสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องทำหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียน โดยข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการคุรุสภาที่ได้กำหนดรายละเอียดสาระความรู้ และสมรรถนะตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2563: 10 - 13) และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ มนตรี หลินภู และคณะ (2566: 226) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อความต้องการด้านสมรรถนะบัณฑิตในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่พบว่าสมรรถนะด้านความรู้ นักศึกษาจะต้องมีความรู้ด้านศาสตร์การสอน หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน เข้าใจจิตวิทยาผู้เรียนและการประยุกต์ใช้

2.2 ด้านทักษะ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ได้แก่ วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีกับศาสตร์การสอนอย่างสร้างสรรค์ บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการสอน มีทักษะในการสร้างและใช้สื่อที่ทำมือและสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีทักษะและเทคนิคการสอน มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะจัดการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ บริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนเป็นครูที่ต้องทำหน้าที่หลักในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด และยังพบว่าทักษะที่นักศึกษาครูควรมีคือการให้คำปรึกษาผู้เรียนและแนะแนวผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในยุคศตวรรษนี้ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้แนะแนว (Guide) ผู้ให้คำปรึกษา (Counseling) ผู้สนับสนุน (Supporter) หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (มนตรี หลินภู, 2561: 180) รวมทั้งนักศึกษาครูต้องจัดกิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษาเนื่องจากกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดให้กับผู้เรียนเพื่อช่วยส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสุขและสนุกในการเรียน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องการ ดังผลการวิจัยของ พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์ วลัยนาสร์ มีพันธุ์ และกัลพฤกษ์ พลศรี (2566: 139) ที่พบว่า นักเรียนประถมศึกษาในระดับตอนปลายมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ระดับมากเมื่อพิจารณาประเภทกิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ 1) ประเภทเกมและกีฬา คือ เกม ออนไลน์ 2) ประเภทดนตรี คือ ฟังเพลง และเล่นดนตรี 3) ประเภทท่องเที่ยว คือ ทักษะศึกษา 4) ประเภทงานอดิเรก คือ ดูหนัง/ละคร และ 5) ประเภทศิลปหัตถกรรม คือ งานฝีมือนอกจากนี้แล้วนักศึกษาครูต้องปฏิบัติงานครูด้านอื่นที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ, 30 สิงหาคม 2564) ได้มีมติกำหนดภาระงานของข้าราชการครูทั้งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา คือ นอกจากงานสอนแล้วยังมีงานอื่น ๆ อีก ได้แก่ งานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา งานตอบสนองนโยบายและจุดเน้น และนักศึกษาครูควรมีทักษะการคิดในระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะครูต้องไปจัดการศึกษา

และการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ได้เรียนรู้ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงดังแนวคิดของ สัญญา สดประเสริฐ (2562: 11) ที่ได้กล่าวว่า ครูมีอาชีพต้องมีการตื่นตัวในการพัฒนาตนและเตรียมความพร้อมเพื่อยอมรับการเปลี่ยนแปลง เปิดใจให้ กว้าง มีใจเป็นกลาง พยายาม เรียนรู้ อย่างเท่าทันและรอบรู้ มีมุมมองอย่างเชื่อมโยงในการสังเคราะห์ วิเคราะห์ ถึงความเป็นจริงในสังคม มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล และความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อสามารถสร้างผลผลิต อันมีคุณภาพและมีคุณค่า ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งต่อตนเองอาชีพ สถาบัน และประเทศชาติ ได้อย่างแน่นอน

2.3 ด้านจริยธรรม พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม ในการเป็นครู มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ในการเป็นครู มีความรักและ ศรัทธาในวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ เป็นแบบอย่างที่ดีมีระเบียบวินัยในการทำงาน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบราชการ มีความซื่อสัตย์และ ความยุติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการประกอบอาชีพครูสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ครูปฏิบัติงาน ด้วยคุณภาพและมีความสุขในการทำงาน และทำให้สังคมเกิดความศรัทธาก็ต้องเริ่มจากนักศึกษา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ในการเป็นครู และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มีคุณธรรมจริยธรรม ควรยึดหลักธรรมในการปฏิบัติงานทั้งพรหม วิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 มรรค 8 และกัลยาณมิตร 7 เป็นต้น นอกจากนี้ควรปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ เป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยในการทำงาน ปฏิบัติตาม กฎระเบียบราชการ มีความซื่อสัตย์และความยุติธรรมและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังแนวคิดของ มาโนช หัตถยามาตย (2564: 18) ที่ได้นำเสนอว่าคุณลักษณะครูของโรงเรียน ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของครูดีมี 7 ประการ คือ (1) น่ารัก (2) น่าเคารพ (3) น่าเจริญใจ (4) รู้จักพูดให้ ได้ผล (5) มีความอดทนต่อถ้อยคำ (6) รู้จักสอน เรื่องง่ายไปหายาก (7) ไม่ชักนำชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย 2) คุณลักษณะครูที่ดีต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถตามแนวคิดและทฤษฎีในการสอนและทักษะเป็นนักจัดการที่ดี มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความสุขทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นแม่พิมพ์ของชาติที่ดีและเป็น ต้นแบบแก่ศิษย์อย่างภาคภูมิใจในอาชีพความครูของตนเองด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูของชาติ และ 3) คุณลักษณะของครูในยุคดิจิทัล 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ครูต้องเป็นผู้แนะนำ ช่วยเหลือ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 2 ครูต้องพัฒนาและออกแบบ มาตรฐานที่ 3 ครูต้องส่งเสริม ต้นแบบการเป็นพลเมืองทาง Digital

2.4 ด้านคุณลักษณะ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีบุคลิกภาพ ที่เหมาะสมกับความเป็นครู สุภาพเรียบร้อย รักเด็ก ช่างสังเกต ใจเย็น มีความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี มีความยืดหยุ่น กระตือรือร้น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความกล้า แสดงออก สูงงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนเป็นครูการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม จะส่งผลให้ครูมีภาพลักษณ์ที่ดีได้รับการยอมรับจากผู้พบเห็น ซึ่งบุคลิกภาพครูที่ดีตามแนวคิด ของ จักรแก้ว นามเมือง (2560: 55) ประกอบด้วย 1) ด้านกาย เช่น ครูต้องแต่งตัวให้เหมาะสม กิริยามารยาทการวางตัว การใช้คำพูด อิริยาบถต่าง ๆ ต้องเรียบร้อย 2) ด้านอารมณ์ เช่น การรู้จัก

ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีวุฒิภาวะสูง การมีอารมณ์ขัน ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา มีความขยัน
เอื้อเฟื้อ 3) ด้านสังคม เช่น การเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ การปรับตัว 4) ด้านสติปัญญา เช่น ความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ การมีไหวพริบ การช่างสังเกต และคุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือนักศึกษา
ควรมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
พิชญา ยืนยาว และธีรยุทธ ธาตาดันติโชค (2561: 138) ที่พบว่า การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้าน
การสร้างและบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็น
ตัวแปรหนึ่งขององค์ประกอบผู้สร้างนวัตกรรมของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 และที่สำคัญนักศึกษา
ควรปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนได้อย่างครูมืออาชีพ ร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับ
คุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2563: 13) ที่กำหนดไว้ว่าครูต้องมีสมรรถนะ
ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ นักศึกษาควรมีความสามารถ
ในการบริหารจัดการเวลาทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู ซึ่งเป็นความสามารถที่ทุกคน
พึงมีเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันในสภาวะการณ์ที่มีเวลาจำกัด หากมีการบริหารจัดการเวลาที่ดีย่อม
ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จของงานซึ่งผลงานวิจัยของ เมธวดี กาญจนสรวง
และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2558: 274) ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเวลา
ของครูโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า 1) ครูมีการจัดการเวลาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และ
เมื่อพิจารณาภูมิหลัง พบว่า ระดับการจัดการเวลาของครูแตกต่างกันตามอายุและประสบการณ์
การทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) สภาพปัญหาการจัดการเวลาของครูแบ่งเป็น
3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาจากตนเอง ปัญหา จากบุคคลอื่น และปัจจัยจากสภาพแวดล้อม และ 3) แนวทาง
การจัดการเวลาของครูแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน และกำหนดเป้าหมาย การลำดับ
ความสำคัญของงาน การควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเวลา และแนวคิดบวกใน การทำงาน

ดังนั้น สมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
ตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรเน้นสมรรถนะด้านความเป็นครูมืออาชีพ
ที่สอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล ดังผลการวิจัยของ วิไลลักษณ์ ลังกา (2560: 36 - 50) พบว่า
คุณลักษณะครูที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ใน 10 ปีข้างหน้า ในด้านการรู้คิด ครูจะต้องมีความรู้ รอบรู้
รู้ลึก มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเป็นพื้นฐานบวกกับการมีปัญญา มีการรู้เท่าทัน มีความสามารถ
ในการคิดขั้นสูง และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ในส่วนด้านจิตใจ นอกจาก
จะมีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณความเป็นครู จิตวิญญาณความเป็นครู เป็นพื้นฐานแล้ว ครูจะมี
จิตสาธารณะ จิตอาสา มีความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน
ชุมชน และสังคม ในส่วนของทักษะ ครูจะมีทักษะการสอน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยี
ทักษะการเป็นผู้ช่วยเหลือ และทักษะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และสังคม นอกจากนี้
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กำธร คงอรุณ (2566: 29) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของ
นักศึกษาครูควรส่งเสริมประเด็นความรู้และเข้าใจศาสตร์การสอน และเนื้อหาของสิ่งที่ตนเองจะสอน
อย่างถ่องแท้ ด้านทักษะควรส่งเสริมประเด็นความสามารถในการค้นหาความต้องการและจุดเด่น
ของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความสามารถบริหารจัดการผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ และเชื่อมโยงความรู้ได้ และ ด้านเจตคติ ควรส่งเสริมประเด็นการให้คุณค่ากับสิ่งที่ทำให้

ผู้เรียนมีเอกลักษณ์ในตัวเอง และการมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญฤดี อุดมผล และสมหมาย ปะบุตร (2563: 264) ที่พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้เนื้อหา 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในวิชาชีพครู ความรู้ใน เนื้อหาที่จะสอน ความรู้ในการใช้สื่อ เทคโนโลยี และความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการบูรณาการ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสะท้อนผลผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการเป็นครูที่ดี 4 ตัวบ่งชี้ คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ความมุ่งมั่นตั้งใจสอน มีความไม่ลำเอียง และมีอิทธิบาท 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านทักษะที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร อันดับ 2 คือ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อันดับ 3 คือ มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ ส่วนสมรรถนะด้านความรู้ที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน อันดับ 2 คือ ความรู้ด้านการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และอันดับ 3 คือ ความรู้ด้านหลักสูตรและความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรนำข้อมูลนี้ไปพิจารณาร่วมกับผู้สอนสำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามที่กำหนด

2. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านลักษณะบุคคลที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาการปฏิบัติงานครู อันดับ 2 คือ มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ และอันดับ 3 คือ กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด การพูด และการกระทำอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อบริบท ส่วนสมรรถนะด้านจริยธรรมที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู อันดับ 2 คือ รัก ศรัทธา และภูมิใจในวิชาชีพครู และอันดับ 3 คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ถูกต้อง และเหมาะสมต่อบริบท ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่ศึกษารวมทั้งการสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชานอกจากนี้แล้วผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงของสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีสมรรถนะดังกล่าว

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ควรนำผลการประเมินการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและความต้องการของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรมและคุณลักษณะ โดยเฉพาะผลการประเมินความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านที่อยู่ในลำดับต้น ๆ รวมทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบและพัฒนา

หลักสูตรการผลิตครูตามแนวทางที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-Based Education) โดยนำข้อมูลความต้องการพัฒนาสมรรถนะมากำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ระดับรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้กับนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลสมรรถนะที่สำคัญของนักศึกษา เพื่อให้ผลการวัดและประเมินผลที่มีสารสนเทศครบถ้วนในการนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการพัฒนาแบบแผนการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา และติดตามผลในระยะยาวเพื่อนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์
3. ควรมีการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กรกมล ชูช่วย สุดารัตน์ ศรีมา และนันทิยา น้อยจันทร์. (2565). การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *Journal of Roi Kaensarn Acasemi*. 7(1): 138 - 148.
- กฤติยา อริยา สายรุ้ง ธิดา, จันทรจิรา ชัยภมรฤทธิ์ และมฤดี แซ่ม้า. (2566). การสร้างชุดฝึกอบรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ฐานสมรรถนะสำหรับนักศึกษา ค.บ. 4 ปี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 18(2): 33 - 46.
- กันต์ฤทัย คลังพหล และวัสน์พร จิโรจพันธุ์. (2567). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 14(2): 88 - 103.
- กำธร คงอรุณ. (2566). การศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 16(3): 29 - 44.
- จักรแก้ว นามเมือง. (2560). บุคลิกภาพของครูและลักษณะการสอนที่ดี. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 2(1): 264 - 275.
- ทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง สิริพันธ์นิชา ปัญจจริยะกุล ธนัช มหาสินทรัพย์ และชวลิต ขอดศิริ. (2567). แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 13(2): 222 - 236.
- นริศรา เสือคล้าย. (2566). แนวทางการประเมินสมรรถนะนิสิตนักศึกษาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู. *วารสารปัญญา*. 30(3): 1 - 17.

- น้ำเพชร นาสารีย์ รัตนะ บัวสนธ์ ดิเรก อีระภูธร และสายฝน วิบูลรังสรรค์. (2563). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เรื่องการประเมินของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิทยาศาสตร์. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 40(2): 78 - 93.
- บุญฤดี อุดมผล และสมหมาย ปวะบุตร. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์**. 7(1): 264 - 275.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง, หน้า 21 - 22.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง, หน้า 35 - 36.
- ประกาศครุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567. (2567, 6 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 141 ตอนพิเศษ 35 ง, หน้า 15 - 19.
- ประกาศครุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง, หน้า 10 - 13.
- ปณิยา บัณฑิตกุล, สุธารสิน บุญญาพิทักษ์ และเมธี ดิษฐ์ศักดิ์. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. 30(2): 112 - 121.
- พงศธร ไพจิตร สุธนะ ติงศภักดิ์ และเอมอัสมา วัฒนบุรานนท์. (2562). การประเมินความต้องการจำเป็นในการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ. **Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University**. 9(3): 30 - 36.
- พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์, วลัยนาสร์ มีพันธุ์ และกัลพฤกษ์ พลศรี. (2566). ความต้องการและแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **Journal of Roi Kaensarn Acasemi**. 8(6): 129 - 143. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/261550/176515>
- พัชสรณ์ วิวรรณมงคล และวริษา ต่างใจ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. **วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ**. 5(3): 622 - 634.
- พิชญา ยืนยาว และธีรวัธ ธาดาทันติโชค. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- มนตรี หลินภู และคณะ. (2024). ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อความต้องการด้านสมรรถนะบัณฑิต ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. **วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์**. 4(2): 226 - 235.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Kanchana-editor/article/view/271256>
- มนตรี หลินภู. (2018). ครูกับการแนะแนวในศตวรรษที่ 21. **วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ**. 3(2): 179 - 195.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/article/view/243183>
- มานิช ทัทยามาตย์. (2564). คุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล. **วารสารบรรณการศึกษามนุษยสังคมศาสตร์**. 2(2): 18 - 24. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOB_EHS/issue/view/17122
- มารียะ ปุเต๊ะ รจเรช กำแพงกิจ และจิตติมา มานะการ. (2566). การประเมินสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 15(2): 163 - 176.
- เมธวดี กาญจนสรวง และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2558). การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเวลาของครู: การวิจัยแบบผสมวิธี. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 10(1): 274 - 288. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/e-jodil/issue/view/16569>
- วิสัสมิ จิโรจน์พันธุ์ และกัณต์ฤทัย คลังพหล. (2558). ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 10(2): 273 - 285.
- วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์. (2560). การเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของนิสิตตามมาตรฐานวิชาชีพครู. **วารสารครุศาสตร์**. 45(1): 226 - 242.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. (2560). อนาคตภาพของคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 - 2569). **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 11(1): 36 - 50. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/view/8589>
- สัญญา สดประเสริฐ. (2562). ศตวรรษที่ 21: ทักษะการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 2(1): 1 - 12. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/issue/view/14934>

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). หนังสือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ ศธ 0206.3/ว21 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2564 เรื่อง ภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และ ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. (2565). แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2566 - 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 - 2570. กรุงเทพฯ: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570. [Online], Available: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651, (2023, 10 Oct).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kartal, G. (2020). Collaborative metaphor and anticipatory reflection in preservice teacher education: Is drama the answer. **Teaching and Teacher Education**. 88; 1 - 11. DOI:10.1016/j.tate.2019.102978.
- Kozikoglu, I., & Senemoglu, N. (2021). Predictors of the challenges faced by beginning teachers: Pre-service teacher education competency and professional commitment. **Research in Pedagogy**. 11(1): 1 - 16.
- Mswazie, J., & Blignaut, S. (2019). Developing teacher competencies through the open and distance learning approach in Zimbabwe. **South African Journal of Higher Education**. 33(3): 65 - 80.
- Nguyen, N. T. H. (2025). Development of transdisciplinary competency assessment tools in teacher training institutions. **International Journal of Applied Research in Social Sciences**. 7(2): 64 - 76.
- Ortiz Colón, A. M. et al. (2023). TPACK model as a framework for in-service teacher training. **Contemporary Educational Technology**. 15(3): ep439.
- Kaewtong, s., Moungsirithum, P. & ISuwathanpornkul, I. (2022). Needs assessment to enhance teaching professional competencies of Rachabhat University's preservice teacher students in physical education. **Journal of Education Naresuan University**. 24(1): 37 - 44.
- Thohir, M. A. et al. (2021). The effects of instructional design-based web course on preservice teachers' competencies. **International Journal of Evaluation and Research in Education**. 10(1): 230 - 236.

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์
จากวัสดุท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านกกไทร จังหวัดเพชรบูรณ์

EFFECTS OF PROJECT-BASED LEARNING MANAGEMENT ON ARTIFACTS
FROM LOCAL MATERIALS AFFECTING PRESCHOOL CHILDREN'S
COMPUTATIONAL THINKING ABILITIES, BANKOKSAI SCHOOL,
PHETCHABUN PROVINCE

เนตรชนก หวดสูงเนิน^{1*} ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์² และอภิชาติ พัยคณิน²
Natechanok Wadsungnone^{1*} Dararat UthaiPAYUK² and Apichat Payakkin²

Received : 9 December 2024

Revised : 18 March 2025

Accepted : 25 March 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ประชากร คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านกกไทร ตำบลนาป่า อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น จำนวน 32 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และแบบทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าของคูเดอร์ริชาร์ดสันมีค่าเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไค-สแควร์

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education Program Department of Early Childhood Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: nn.uds.12@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ของความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นสูงขึ้นกว่า ก่อนการทดลองทั้งโดยภาพรวมและแยกรายด้าน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ / การเรียนรู้แบบโครงงาน / สิ่งประดิษฐ์ / วัสดุท้องถิ่น / ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ / เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the relationships of preschool children's computational thinking abilities before and after implementation of project-based learning management on artifacts from local materials; and 2) compare preschool children's computational thinking abilities before and after implementation of project-based learning management on artifacts from local materials. The population consisted of 10 preschool children, boys and girls, aged between 5 - 6 years, studied in Kindergarten year 3 in the 1st semester of the academic year 2024 at Bankoksai School, Na Pa Sub- district, Mueang Phetchabun District, Phetchabun Province. The instruments were 32 project-based learning management on artifacts from local materials lesson plans with an IOC between 0.67 - 1.00 and preschool children's computational thinking abilities test 20 items which had IOC of 1.00 for all items. and the reliability using the Kuder-Richardson was at 0.94. The statistics used to analyze data were population mean, standard deviation and Chi-square test.

The research results revealed that: 1) preschool children's computational thinking abilities before and after implementation of project-based learning management on artifacts from local materials, relationships exist in overall aspects at the statistical significance level of 0.05; and 2) preschool children's computational thinking abilities after implementation of project-based learning management on artifacts from local materials was higher than before the experiment in overall and each aspect.

Keywords: Learning management / Project-based learning / Artifacts / Local materials / Computational thinking abilities / Preschool children

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พุทธศักราช 2566 - 2570 กำหนดทิศทางให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทาย เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สร้างความสามารถ

ในการ “ล้มแล้วลุก” มุ่งเน้นพัฒนาการพร้อมรับ หรือระดับ “อยู่รอด” การปรับตัว หรือระดับ “พอเพียง” และการเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือระดับ “ยั่งยืน” บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา พัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพ สร้างทักษะที่จำเป็นของงาน มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น ความรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง รวมไปถึงทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ โดยเฉพาะทักษะทางพฤติกรรม เช่น ทักษะมนุษย์การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม หรือความคิดสร้างสรรค์เป้าหมายหลักคือการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มีมิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศไทย ในหมุดหมายที่ 12 คือไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ในเป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉบับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565: 9 - 11)

เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างองค์รวมโดยพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง เคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบ มีทักษะชีวิต ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ สมดังจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยเป็น “คนดี คนเก่ง และมีความสุข” (สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย, 2560: 1) ที่สำคัญการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นหลักสูตรปัจจุบันในการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้มีการนำทักษะที่ตรงกับศตวรรษที่ 21 เข้าไปในหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะทักษะการคิดเชิงคำนวณ (Computational thinking) สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2562) กล่าวว่า การคิดเชิงคำนวณ คือกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล สร้างสรรค์วิธีแก้ปัญหาที่ละขั้นตอน แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแจกแจง (Decomposition) 2) การหารูปแบบ (Pattern recognition) 3) การระบุสาระสำคัญ (Abstraction) และ 4) การออกแบบวิธีการทำงาน (Algorithm) การย่อยประเด็นปัญหาเป็นเครื่องมือในการปัญหาที่มีความซับซ้อน สามารถนำวิธีคิดนี้ไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งการคิดเชิงคำนวณ เป็นทักษะหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กระดับปฐมวัยสามารถมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและมีลำดับวิธีคิด

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2560 - 2564) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน สู่การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรฐานที่ 10 เด็กมีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ได้กำหนดไว้ว่า เด็กปฐมวัยจะต้องมีความสามารถในการคิดรวบยอด มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ สามารถระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธี

แก้ปัญหาได้ ดังนั้นการคิดเชิงคำนวณ เป็นพื้นฐานสำคัญ เป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่ควรได้รับการส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดทักษะ สำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 32) ดังนั้นแนวทางในการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ฝึกทักษะกระบวนการคิดการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันจากรายงาน การประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของโรงเรียนบ้านกกไทรปีการศึกษา 2564 พบว่า ด้านสติปัญญา เด็กขาดทักษะการคิดที่เป็นพื้นฐาน ไม่สามารถที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงควรต้อง ส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการคิดเชิงคำนวณ กระตุ้นให้เด็กได้แก้ปัญหาด้วยวิธีการ ที่สร้างสรรค์แปลกใหม่เหมาะสมตามวัย ช่วยพัฒนาให้เด็กเรียนรู้การใช้ชีวิต สามารถดำเนินชีวิต ในสังคมได้อย่างมีความสุข (รายงานการประชุมงานวิชาการ โรงเรียนบ้านกกไทร ครั้งที่ 8/2565)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญ มีแนวคิดในการส่งเสริมความสามารถ ในการคิดเชิงคำนวณเพื่อเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะเกิดขึ้นกับเด็กในอนาคต ต่อไป จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสิ่งประดิษฐ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญให้มีบทบาทในการคิดวางแผนขั้นตอนวิธีการทำงานแบ่งหน้าที่โครงงานสิ่งประดิษฐ์เป็น โครงงานที่นำความรู้ที่มีอยู่มาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ ให้เด็กออกแบบและสร้างสิ่งประดิษฐ์ จากวัสดุของตัว ช่วยกระตุ้นการคิดเชิงตรรกะและการแก้ปัญหา เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่หรือพัฒนา จากสิ่งประดิษฐ์ที่มีมาก่อน เป็นการจัดประสบการณ์ที่让孩子ได้เรียนรู้ด้วยการกระทำเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติจริง เด็กได้สัมผัสวัสดุทดลอง โดยใช้สื่อจริงตามธรรมชาติที่มีอยู่ช่วยให้เด็กเข้าใจ และเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่อยู่รอบตัว เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการลงมือทำตามแนวคิดของจอห์นดิวอี้ (ฤกษ์ระพี โสภณ และปราชญ์ รัตนานันท์, 2557: 5) และ การเรียนรู้แบบโครงยังเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ ช่วยเพิ่มศักยภาพ ของเด็กในด้านนวัตกรรม การทำงานร่วมกัน การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงขั้นตอน และการแก้ปัญหา ตามการนำไปใช้ในแต่ละช่วงวัย (อุ๋เหวิน จาง หยูหยง กวน และจื้อฮว่า หู, 2566: 14513) ผู้วิจัยจึง มีแนวคิดที่จะจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วัสดุ ท้องถิ่นสามารถนำวัสดุท้องถิ่นมาปรับใช้ควบคู่ไปกับการคิดเชิงคำนวณ ให้เด็กปฐมวัยสามารถนำ ประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันจากเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นในฐานะ ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยโรงเรียนบ้านกกไทร จึงตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการคิด เชิงคำนวณให้กับเด็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านกกไทร ตำบลนาป่า อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น จำนวน 32 แผน โดยผู้วิจัยกำหนดเป็น 4 เรื่อง เรื่องละ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที ซึ่งประกอบด้วย

สัปดาห์ที่ 1 - 2 หน่วย ปลอดภัยไว้ก่อน เรื่อง “สะพาน”

สัปดาห์ที่ 3 - 4 หน่วย คมนาคม เรื่อง “เรือ”

สัปดาห์ที่ 5 - 6 หน่วย แรงและพลังงานในชีวิตประจำวัน เรื่อง “กังหันลม”

สัปดาห์ที่ 7 - 8 หน่วย เศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง “บ้านแนวเศรษฐกิจพอเพียง”

ในแต่ละแผนการจัดการประสบการณ์ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ สารที่ควรเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีดำเนินโครงการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้และบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงงาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจเปิดโอกาสให้เด็กได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นเด็กเลือกเรื่องที่สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการทำโครงงาน บทบาทครูกระตุ้นใช้คำถามและจัดบันทึกเรื่องที่เด็กเลือก ประกอบด้วยขั้นตอนกิจกรรม 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ความรู้พื้นฐานโดยสังเกตหรือสร้างความสนใจของผู้เรียน ครูนำวัสดุสิ่งของที่ที่น่าสนใจเข้ามาในห้องเรียนเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตกระตุ้นให้เด็กสังเกตรายละเอียดสิ่งของนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นความสนใจร่วมกันกำหนดเรื่องที่จะทำโครงงาน เมื่อครูสังเกตว่าเด็กสนใจเรื่องใดครูจึงนำเรื่องราวนั้นมาอภิปรายร่วมกับเด็ก ให้เด็กเป็นผู้เลือกที่จะศึกษาค้นคว้าข้อมูลหรือต้องการเรียนรู้เรื่องใด เมื่อได้เรื่องที่ทุกคนเลือกจึงกำหนดหัวข้อโครงงาน

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาโครงงาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เด็กและครูร่วมกันวางแผนศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องที่เด็กสนใจ ซึ่งได้กำหนดไว้ในระยะเริ่มต้นโครงงาน เด็กดำเนินการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยตนเองจากสื่อแหล่งความรู้ที่หลากหลาย โดยเรียนรู้ผ่านการตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 บทบาท ครูกระตุ้นให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบโดยการค้นคว้าหาข้อมูล ครูอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการประกอบด้วยขั้นตอนกิจกรรม 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดกลุ่มร่วมมือเด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อสิ่งประดิษฐ์ โดยใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ ครูกระตุ้นความคิดของเด็กแต่ละกลุ่มเตรียมวัสดุอุปกรณ์

ขั้นที่ 4 แสวงหาความรู้การดำเนินกิจกรรม เด็กแต่ละกลุ่มทบทวนหน้าที่รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เด็กแต่ละกลุ่มสามารถศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ ข้อคำถามที่สนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นบุคคลสิ่งของสถานที่หรือหนังสือ ด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตอย่างใกล้ชิดด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และนำมาประดิษฐ์เป็น ชิ้นงานของตนตามหัวข้อที่กำหนด

ระยะที่ 3 ระยะเวลารวบรวมสรุป หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กแต่ละกลุ่มสะท้อน ข้อมูลคำตอบและความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในระยะพัฒนาโครงการเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกัน นำเสนอผลงานโดยใช้วิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละกลุ่ม เช่น การจัดแสดง นิทรรศการผลงานนักเรียน การแสดงบทบาทสมมติ การเล่านิทาน เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้แสดงออก ซึ่งความคิดและความสามารถของตนเองครูและผู้ปกครองเฝ้าอำนวยความสะดวก ในการจัดเตรียม อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการนำเสนอผลงานเด็ก ครูและผู้ปกครองร่วมกันชมผลงานที่ได้จัดแสดงไว้ ประกอบด้วยขั้นตอนกิจกรรม 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้รายงานผลการดำเนินกิจกรรมวิธีการดำเนินงาน ขั้นตอน และกระบวนการทำงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรมข้อเสนอแนะ ครูและเด็กแต่ละกลุ่มร่วมกัน สรุปขั้นตอน และกระบวนการทำงานสรุปถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และร่วมกัน เสนอแนะแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอผลงานการแสดงผลงานนิทรรศการนำผลงานตลอด โครงการ ตั้งแต่ระยะที่ 1 มาจัดแสดงในห้องเรียนในรูปของการติดป้ายนิเทศที่ผนังห้องเรียน ภาพวาด ภาพถ่าย หรือจัดแสดงบนโต๊ะมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียนซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เชิญพี่ ๆ น้อง ๆ และผู้ปกครองมาชมผลงาน

2. แบบทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ชุดคำถาม โดยใช้รูปภาพประกอบ จำนวน 5 ชุด ซึ่งรวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ประกอบด้วยชุดแบบทดสอบการวัด ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย 5 ชุด และเป็นการประเมิน โดยให้เด็กตอบคำถาม ด้วยตนเอง มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบคำถามประกอบภาพได้ตรงกับความเป็นจริง	1 คะแนน
ไม่ตอบคำถามประกอบภาพ หรือตอบได้ไม่ตรงตามความเป็นจริง	0 คะแนน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น เสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบหาความสอดคล้องของจุดประสงค์กับเนื้อหา ด้วยการหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัด การเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยที่เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความสามารถในการคิดเชิงคำนวณกับ จุดประสงค์ ด้วยการหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง

มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับเด็กปฐมวัย นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพ เพื่อคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่างตั้งแต่ 0.50 - 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบมีค่าคะแนน อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.80 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ทั้งฉบับมีค่าคะแนนเท่ากับ 0.94 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในขณะจัดกิจกรรมเพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับประชากร จำนวน 10 คน แบบทดสอบทั้งหมด 5 ชุด 20 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยกับประชากร จำนวน 10 คน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นมีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ซึ่งทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคารถึงวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง
3. เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับประชากรที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม ใช้เวลาในการทดลอง 1 สัปดาห์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น
3. เปรียบเทียบการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square test)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น

เลขที่	ชื่อ	Pretest คะแนน	Posttest คะแนน	Post-Pre (O_i)	E_i	$O_i - E_i$	$(O_i - E_i)^2$	$\frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$
1.	ด.ช.ก	11	20	9	7.67	1.33	1.78	0.23
2.	ด.ช.ข	9	19	10	7.67	2.33	5.43	0.71
3.	ด.ช.ช	13	20	7	7.67	-0.67	0.45	0.06
4.	ด.ช.ค	11	17	6	7.67	-1.67	2.79	0.36
5.	ด.ช.ค	5	14	9	7.67	1.33	1.77	0.23
6.	ด.ญ.ฆ	15	19	4	7.67	-3.67	13.47	1.76
7.	ด.ญ.ง	12	19	7	7.67	-0.67	0.45	0.06
8.	ด.ญ.จ	15	20	5	7.67	-2.67	7.13	0.93
9.	ด.ญ.ฉ	14	20	6	7.67	-1.67	2.79	0.36
10.	ด.ญ.ช	14	20	6	7.67	-1.67	2.79	0.36
รวม		119	188	69	$\chi^2 = 3.41$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 , ค่าวิกฤติ = 16.92

จากตารางที่ 1 พบว่า การเพิ่มขึ้นของคะแนนความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น เมื่อเทียบกับคะแนนความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ของเด็กมีความสัมพันธ์ จากการวิเคราะห์ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square test) โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

H_0 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยเมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กแต่ละคนสัมพันธ์กัน

H_1 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยเมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กแต่ละคนไม่สัมพันธ์กัน

เมื่อทำการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนที่ได้จากการคำนวณมีค่า 3.41 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ได้คือ 16.92 ที่ได้ตั้งไว้ อยู่ในบริเวณยอมรับได้ จึงสรุปได้ว่า การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังจากการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณเมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กแต่ละคนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น

ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย	จำนวนประชากร	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ผลต่าง (D)
ก่อนการจัดการเรียนรู้	10	11.90	3.11	6.90
หลังการจัดการเรียนรู้		18.80	1.93	

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงคำนวณหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ซึ่งเด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นโดยมีค่าเฉลี่ย 11.90 ($\mu = 11.90$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรฐานเท่ากับ 3.11 ($\sigma = 3.11$) หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 18.80 ($\mu = 18.80$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.93 ($\sigma = 1.93$) โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทำแบบทดสอบเท่ากับ 6.90 ($D = 6.90$) แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ส่งผลต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านกกไทร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแจกแจง 2) ด้านการหารูปแบบ 3) ด้านการระบุสาระสำคัญ และ 4) ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น จำแนกรายด้าน

ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัด การเรียนรู้		หลังการจัด การเรียนรู้		ผลต่าง D
	μ	σ	μ	σ	
ด้านการแจกแจง	4.50	0.71	5.00	0.00	0.50
ด้านการหารูปแบบ	2.40	0.97	4.50	0.97	2.10
ด้านการระบุสาระสำคัญ	2.70	0.95	4.40	1.07	1.70
ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน	2.30	1.06	4.90	0.32	2.60

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น โดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงขึ้นทุกด้าน หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ดังนี้

1. ด้านการแจกแจง เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 4.50 ($\mu = 4.50$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 0.71 ($\sigma = 0.71$) หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 5.00 ($\mu = 5.00$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 0.00 ($\sigma = 0.00$) โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทำแบบทดสอบเท่ากับ 0.5 ($D = 0.5$)

2. ด้านการหารูปแบบ เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 2.40 ($\mu = 2.40$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 0.97 ($\sigma = 0.97$) หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 4.50 ($\mu = 4.50$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 0.97 ($\sigma = 0.97$) โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทำแบบทดสอบเท่ากับ 2.10 ($D = 2.10$)

3. ด้านการระบุสาระสำคัญ เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 2.70 ($\mu = 2.70$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 0.95 ($\sigma = 0.95$) หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 4.40 ($\mu = 4.40$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 1.07 ($\sigma = 1.07$) โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทำแบบทดสอบ เท่ากับ 1.70 ($D = 1.70$)

4. ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 2.30 ($\mu = 2.30$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 1.06 ($\sigma = 1.06$) หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 4.90 ($\mu = 4.90$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านเท่ากับ 0.32 ($\sigma = 0.32$) โดยมีค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทำแบบทดสอบ เท่ากับ 2.60 ($D = 2.60$)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านกกไทร เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า คะแนนที่เพิ่มขึ้นของการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณมีความสัมพันธ์กัน จึงดำเนินการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบเรียงลำดับคะแนนที่เพิ่มจากมากที่สุดและเรียงลำดับลงมา จะเห็นได้ว่าความสามารถด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ความสามารถด้านการหารูปแบบ ความสามารถด้านการระบุสาระสำคัญ ความสามารถด้านการแจกแจง ซึ่งแสดง

ให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีช่วงความแตกต่างของคะแนนมากที่สุด คือ ความสามารถในการออกแบบวิธีการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ในทุกด้าน แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ส่งผลต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านกกไทร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของคะแนนความสามารถในการคิดเชิงคำนวณก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ได้แก่ ด้านการแจกแจง ด้านการหารูปแบบ ด้านการระบุสาระสำคัญ และด้านการออกแบบการทำงาน มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาคะแนนก่อนและหลังการทดสอบความสามารถในการคิดเชิงคำนวณจากการทดสอบแต่ละชุดพบว่ามีความคะแนนของเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้นเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2564: 8) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สร้างสิ่งใด สิ่งหนึ่งที่มีความหมายและเกิดจากความสนใจของผู้เรียนขึ้นมามีทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความคิดอย่างบูรณาการด้วยความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบเพื่อนำมาสร้างความคิดและนำความคิดไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมทำให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยผู้สอนจัดวัสดุ สื่อ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีนี้เป็นการทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากสิ่งที่อยากรู้ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ลงมือปฏิบัติ ร่วมกันอภิปรายสรุปผลและนำความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจนเห็นความคิดเป็นรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามความสนใจเพื่อค้นพบความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสร้างสรรค์ชิ้นงานได้ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การให้ความรู้พื้นฐาน 2) การเลือกหรือตั้งประเด็นคำถาม 3) การค้นคว้าหาความรู้หรือคำตอบ 4) การลงมือทำกิจกรรม 5) การสร้างองค์ความรู้ 6) การนำเสนอผลงานหรือความรู้ และ 7) การปรับปรุงและเผยแพร่ต่อสาธารณะ และเมื่อได้มีการนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นแล้วนั้นทำให้ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังนั้นมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ รูปเทวิน รั้งรอง งามศิริ และจริยาภรณ์ สุกุลพราหมณ์ (2561: 170) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น

เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยและเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบการวิจัยและพัฒนาโดยมีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น 2) การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น 3) การทดลองใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น และ 4) การปรับปรุงชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น พบว่า 4.1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 4.38 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ การประเมินปรากฏว่าชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมาก 4.2) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่นมีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยต้องใช้เวลาในฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงจะสามารถพัฒนาได้ดี

2. ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย โดยนำสิ่งที่อยู่รอบตัวที่เกิดขึ้นตามความจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การทำการกิจกรรมที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาการ คือ การประยุกต์ใช้จากหลาย ๆ วิชา ใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะของผู้เรียน ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยเด็กจะสร้างชิ้นงานหรือผลงานด้วยตนเองและกลุ่มของตนเองอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนัญญา ระโหฐาน, ปิยะนันท์ หิรัณย์ขิลเพชร และอรพรรณ บุตรกตัญญู (2564: 41) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เชิงกิจกรรมในชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในเด็กปฐมวัย พบว่าหลังจากที่เด็กได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงกิจกรรมในชีวิตจริงมีคะแนนการคิดเชิงคำนวณสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านการออกแบบอัลกอริทึม มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุด และด้านการแยกย่อยปัญหาใหญ่ออกเป็นปัญหาย่อย/งานย่อย มีความเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ในการจัดการเรียนรู้เชิงกิจกรรมในชีวิตจริง กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาคือ นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 21 คน และเครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงกิจกรรมชีวิตจริง จำนวน 22 แผน แบบประเมินความเข้าใจการคิดเชิงคำนวณ 4 ด้าน และแบบประเมินเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย 2 สถานการณ์ เมื่อพิจารณาคะแนนความสามารถในการคิดเชิงคำนวณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ในด้านการด้านการแจกแจง ด้านการหารูปแบบ ด้านการระบุสาระสำคัญ และด้านการออกแบบการทำงาน พบว่ามีค่าสูงขึ้นตามลำดับ แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้นเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากการคิดขั้นสูงที่มีกระบวนการคิดที่ซับซ้อน จึงต้องใช้เวลาในฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงจะสามารถพัฒนาได้ดีต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ความสามารถในการคิดเชิงคำนวณในแต่ละด้านมีคะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยความสามารถด้านการแจกแจงอยู่ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์ 5.00 คะแนน รองลงมาคือ ความสามารถด้านการออกแบบวิธีการทำงาน มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ 4.90 คะแนน ด้านการหารูปแบบ 4.50 คะแนน และ ความสามารถด้านการระบุสาระสำคัญ มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ 4.40 คะแนน ตามลำดับ สามารถอภิปรายตามรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการแจกแจง การที่เด็กปฐมวัยมีความคิดเชิงคำนวณ ในด้านการแจกแจงคะแนนเป็นอันดับสูงสุด เพราะเด็กคุ้นชินกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้เด็กได้รับมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ John Dewey (กล่าวถึงใน จริยา พิชัยคำ, 2559: 6) กล่าวว่าการศึกษาเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการทำคะแนนสอบที่สูงจนละเลยการจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง การเรียนการสอนแบบโครงงานนั้นจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายตรงกับ ความสนใจของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ รวมถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2.2 ด้านการหารูปแบบ คือความสามารถในการบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ เป็น การคิดหารูปแบบที่มีความสัมพันธ์ ความคล้ายคลึงกันเกิดขึ้นซ้ำกัน และมีความใกล้เคียงกันการจดจำรูปแบบเป็นรากฐานที่สำคัญของการคิดเชิงคำนวณ ครูผู้สอนอาจเริ่มต้นด้วยการสร้างรูปแบบง่าย ๆ ขึ้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ ภาสกร เรืองรอง และคณะ (2561: 322) ได้ศึกษา เรื่อง การคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) กับการศึกษาไทย ในปัจจุบันประเทศไทยต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อให้ สอดคล้องกับประเทศไทยยุค 4.0 ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ การคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) เป็นกระบวนการคิดที่ต้องใช้ทักษะและเทคนิค เพื่อแก้ไขปัญหา การคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง ที่ทุกคนจำเป็นต้องพัฒนาขึ้น เพราะเป็นทักษะที่มีความเกี่ยวข้องกับทักษะเสริมศักยภาพอื่น ๆ ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระบวนการคิดนี้มีการส่งเสริมโดยใช้การเขียนโปรแกรมเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจวิธีการแก้ปัญหาโดยคอมพิวเตอร์ และเพื่อพัฒนาตรรกะและทักษะในการแก้ปัญหาของผู้เรียน เอง ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการคิดที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหา ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการระบุสาระสำคัญ คือ ความสามารถในการบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ เลือกเพียงส่วนที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ Benjamin Wohl (2020: 55) ได้ศึกษาเรื่อง การสอนวิทยาการคำนวณสำหรับเด็กอายุ 5 - 7 ปี : การศึกษาเบื้องต้นด้วยชุดคำสั่ง และการเรียน วิทยาการคำนวณโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ พบว่า หลังจากเด็กได้เรียนรู้การใช้วิทยาการคำนวณโดยไม่ใช้ คอมพิวเตอร์ เด็กสามารถใช้ความคิดที่ซับซ้อนและอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมได้ดีกว่าก่อนที่จะ เรียนรู้วิทยาการคำนวณโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ อย่างไรก็ตามการใช้เกมเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจากประสบการณ์พิสูจน์ว่าเกมและวิทยาการคำนวณแบบไม่ใช้คอมพิวเตอร์ สามารถกระตุ้นความคิดของเด็กได้ดี โดยเฉพาะการแก้ปัญหา

2.4 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน มีคะแนนการคิดเชิงคำนวณสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทั้งในภาพรวมเป็น ลำดับที่ 2 แต่เมื่อผลต่างของก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นแล้วนั้น มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ อนุญญา ระโหฐาน ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร และอรพรรณ บุตรกตัญญู (2564: 41) ได้ศึกษา เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้กิจกรรมในชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมในชีวิตจริงมีคะแนนการคิดเชิงคำนวณสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านการออกแบบอัลกอริทึม มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุด และด้านการแยกย่อยปัญหาใหญ่ออกเป็นปัญหาย่อย/งานย่อย มีความเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมในชีวิตจริง กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาคือ นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 21 คน และเครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชีวิตจริง จำนวน 22 แผน แบบประเมินความเข้าใจการคิดเชิงคำนวณ 4 ด้าน และแบบประเมินเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย 2 สถานการณ์ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ และคำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน
2. ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น ควรมีความยืดหยุ่น ขึ้นอยู่กับกิจกรรมควรจัดให้เวลาเหมาะสม โดยให้เด็กปฐมวัยได้มีการดำเนินตามกิจกรรมจนสิ้นสุดในแต่ละขั้นตอน เพราะบางขั้นตอนอาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้
3. ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรเลือกวัสดุท้องถิ่น ที่ไม่ใกล้ตัวเด็ก รวมถึงเป็นเรื่องที่มีความหมายต่อเด็กปฐมวัย เพื่อที่ผู้เรียนนั้นจะได้นำความรู้จากประสบการณ์และสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น เนื่องจากเรียนรู้แบบโครงการเด็กได้เรียนรู้โดยการจัดกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน
2. จากผลความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น พบว่า ความสามารถด้านการออกแบบวิธีการทำงาน มีความแตกต่างของคะแนนสูงสุด เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ควรเพิ่มเรื่องที่เกี่ยวข้องเด็กมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการออกแบบวิธีการทำงานให้เพิ่มมากขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 6 ปี)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จริยา พิชัยคำ. (2559). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมพัฒนาได้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**. 11(1): 1 - 12.
- ภาสกร เรืองรอง รุจโรจน์ แก้วอุไร ศศิธร นาม่วงอ่อน อพัชชา ช่างขวัญยืน และกุสสิทธิ์ เตังคิว. (2561). Computational Thinking กับการศึกษาไทย. **วารสารปัญญาวิวัฒน์**. 10(3): 322 - 330.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน. **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**. 11(2): 8 - 23.
- โรงเรียนบ้านกกไทร. (2565). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. ใน **รายงานการประชุมงานวิชาการโรงเรียนบ้านกกไทร ครั้งที่ 8 วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2565** (หน้า 1 - 5). เพชรบูรณ์: โรงเรียนบ้านกกไทร.
- ฤกษ์ระพี โสภณ และปราชน รัตนานันท์. (2557). **โครงการสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท เป็นภาษาและศิลปะ จำกัด.
- ศรินันท์ รูปเทวิน รังรอง งามศิริ และจริยาภรณ์ สกุลพราหมณ์. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี**. 7(2): 170 - 181.
- สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย. (2560). **การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม**. กรุงเทพฯ: พลัสเพรส.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: Plan13_DraftFinal.pdf (2566, 16 ตุลาคม).
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). **หลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านโค้ดดิ้งสู่สังคมดิจิทัลในอนาคต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- อนัญญา ระโหฐาน ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร และอรพรรณ บุตรกตัญญู. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้กิจกรรมในชีวิตจริงเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในเด็กปฐมวัย. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา**. 32(3): 41 - 55.
- Benjamin, W. (2020). **Teaching Computer Science to 5 - 7 year-olds: An initial study with Scratch, Cubelets and unplugged computing**. The Workshop in Primary and Secondary Computing Education, Lancaster University.

Wuwen, Z Yurong, G Zhihua, H. (2024). **The efficacy of project-based learning in enhancing computational thinking among students: A meta-analysis of 31 experiments and quasi-experiments.** Education and Information Technologies. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-023-12392-2> (2566, มกราคม 9).

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIPS BETWEEN ORGANIZATIONAL CULTURE AND THE ORGANIZATION OF HAPPY TEACHER UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

พรชิตา เนตรบรรจง^{1*} และสุภาวดี ลาภเจริญ²
Phonchita Natbanchong^{1*} and Supawadee Lapcharoen²

Received : 15 November 2024

Revised : 15 February 2025

Accepted : 17 March 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับวัฒนธรรมองค์กร สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) ระดับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของโคเฮน และมอร์ริสัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จำนวน 370 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมองค์กร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) องค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) วัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ / วัฒนธรรมองค์กร / องค์กรแห่งความสุขของครู

¹โรงเรียนอิสลามลำไทร

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Islamlamsai School

² Education Administration Faculty Ramkhamhaeng University

* Corresponding Author's E-mail: chitaaa.16@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study of 1) The organizational culture under Bangkok Metropolitan Administration. 2) The organization of happy teacher under Bangkok Metropolitan Administration. and 3) The relationship between organizational culture and The organization of happy teaches under Bangkok Metropolitan Administration. The sample group used in this research were teachers from schools under Bangkok Metropolitan Administration, was used based on the tables with a total of 370 people. The multi-stage sampling method is used. The instrument was a questionnaire querying organizational culture and The organization of happy teaches under Bangkok Metropolitan Administration. The instrument used to collect the data was 5-rating scale questionnaire. Index of Item objective congruence was between 0.80 - 1.00 and the reliability was 0.979 The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research findings were as follows 1) The level of organizational culture under Bangkok Metropolitan Administration as a whole and each aspect was at a high level. 2) The level of organization of happy teaches under Bangkok Metropolitan Administration as a whole and each aspect was at a high level. and 3) The relationship between organizational culture and The organization of happy teaches under Bangkok Metropolitan Administration as a whole and each aspect was positive relationship at high level. Overall were not significant difference at the 0.01 level.

Keywords: Relationship / Organizational culture / Teacher happiness organization

บทนำ

วัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่ง นอกเหนือจากกฎ ระเบียบ และแบบแผนขององค์การแล้วยังเป็นเครื่องมือที่คอยหล่อหลอมให้บุคลากรมีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยที่จะทำให้บุคลากรนั้นปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การมีความสุขในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงาน และองค์การหากบุคลากรรู้สึกมีความสุขในการปฏิบัติงาน ก็จะต้องการที่จะอยู่กับองค์การในระยะยาว ตลอดจนมีการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และรักษาระยะบรรณตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการพัฒนาองค์การให้เกิดคุณภาพต้องอาศัยวัฒนธรรมองค์การ ถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่ง มีการเชื่อมโยงกับเรื่องของค่านิยม ความเชื่อ ของบุคลากรภายในองค์การที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันมา หากมีการวางแผน มีเป้าหมาย และระเบียบการปฏิบัติงานที่ชัดเจนย่อมนำพาองค์การสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (รัฐพล สุขประเสริฐ, 2565)

ความสุขเป็นพลังงานด้านบวกรูปแบบหนึ่งที่กระตือรือร้นเพิ่มความมีชีวิตชีวา ความสงบ และความพึงพอใจในชีวิต ในเรื่องของการทำงานก็เช่นเดียวกันหากคนที่มีมีความสุขในการปฏิบัติงานก็จะ

อยากมาทำงานทุกวัน และการตระหนักถึงคุณค่าของงานที่ทำส่งผลต่อความสำเร็จทางวิชาชีพ และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอีกด้วย ซึ่งการสร้างความสุขในที่ทำงานนับว่าเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารองค์กร มุ่งให้ทุกคนมีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความรู้สึกผ่อนคลายในการปฏิบัติงาน การสร้างความสุขให้เกิดในองค์กรโดยทั่วไป ได้แก่ การได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการที่เหมาะสม การมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี สถานที่ทำงานน่าอยู่ มีความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร บุคลากรมีความรัก และสามัคคีกัน ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน มีโอกาสได้รับการพัฒนาความรู้ในด้านวิชาชีพ อยู่เสมอ มีทัศนคติเชิงบวกในการปฏิบัติงาน การได้ปฏิบัติงานภายในองค์กรที่มีความสุข และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ และทำให้องค์กรก้าวไปสู่การเป็น “องค์กรแห่งความสุข” ได้ (กอปรลาภ อภัยภักดิ์, 2563) วัฒนธรรมองค์กร คือ ความเข้าใจ สมมติฐานค่านิยม และมีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันของบุคลากร ในองค์กรที่ยึดถือเป็นหลักการเดียวกัน โดยพื้นฐานแล้ววัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่แสดงให้ทุกคนเห็นถึงวิธีการปฏิบัติงานภายในองค์กรนั้น ๆ (อารยา ศรีสุข, 2564) และเป็นความคิด ความเชื่อ ระเบียบแบบแผนการปฏิบัติงาน หมายรวมถึงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรหนึ่ง ๆ ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่ หรือทั้งหมดร่วมกันยึดถือปฏิบัติ บุคลากรที่ต้องการความสุข และความเจริญก้าวหน้าจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรนั้น ๆ เพราะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรทำได้ยากกว่าการเปลี่ยนแปลงการบริหารในด้านอื่น (สมคิด บางโม, 2562)

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะครูคนหนึ่งของสังกัด กรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมองค์กรอันที่จะส่งผลต่อการมีความสุขในการทำงานของครู ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานอย่างมีความสุขของครูให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ จึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวัฒนธรรมองค์กรเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีความสุขในการทำงาน และมีวัฒนธรรมขององค์กรที่เหมาะสม ทำให้บุคลากรเกิดความสุข และพร้อมที่จะทำงานกับองค์กร จนนำไปสู่ความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์กรของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู

สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

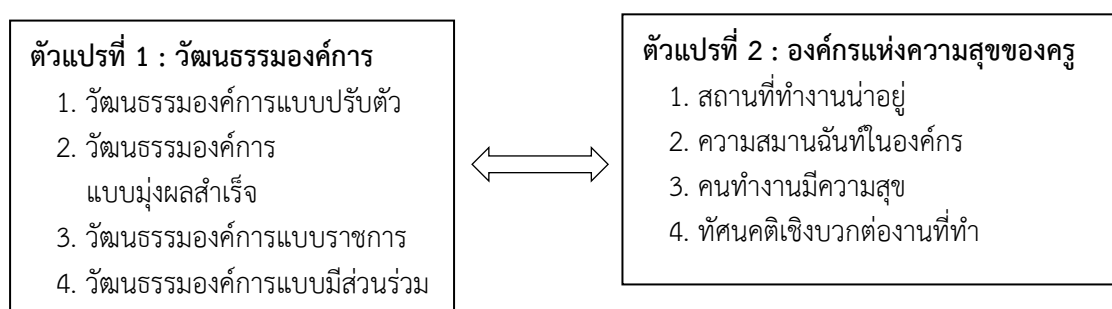
ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 437 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 13,597 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการเปิดตารางของโคเฮน และมอร์ริสัน (Cohen & Morrison, 2011: 147) ได้จำนวนกลุ่ม 370 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สักระยะห้องค์ประกอบ นำไปเป็นกรอบพื้นฐานในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบราชการ และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมีส่วนร่วม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ทำงานน่าอยู่ ด้านความสมานฉันท์ในองค์กร ด้านคนทำงาน

มีความสุข ด้านทัศนคติเชิงบวกต่องานที่ทำ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนและรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งความสุข ของครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลจากการศึกษามาร่างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ
3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเพิ่มเติม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) โดยกำหนดระดับความสอดคล้อง (ไพศาล วรคำ, 2561: 269) ดังนี้

+1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

5. นำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกัน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) โดยตัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง และพิมพ์เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.80 - 1.00 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.979

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปมอบให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โดยใช้ Google Form ในการสร้าง และรวบรวมแบบสอบถามระหว่าง วันที่ 19 - 30 สิงหาคม 2567

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 370 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 370 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ โดยค่าเฉลี่ย M และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุขของครูโดยค่าเฉลี่ย M และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 314) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป หมายถึง ตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.30 - 0.69 หมายถึง ตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.30 หมายถึง ตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1. การสร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC)

1.2 ค่าความเชื่อมั่น โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) คำนวณได้จากสูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1 ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย (M)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ระดับวัฒนธรรมองค์การของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.29, SD = .391$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว ($M = 4.33, SD = .441$) รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมีส่วนร่วม ($M = 4.29, SD = .467$) ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ ($M = 4.29, SD = .478$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบราชการ ($M = 4.26, SD = .464$) ตามค่าเฉลี่ยที่ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ วัฒนธรรมองค์การ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้าน

วัฒนธรรมองค์การ	(n = 370)			
	M	SD	ระดับ	อันดับ
1. แบบปรับตัว	4.33	.441	มาก	1
2. แบบมุ่งผลสำเร็จ	4.29	.478	มาก	3
3. แบบราชการ	4.26	.464	มาก	4
4. แบบมีส่วนร่วม	4.29	.467	มาก	2
รวม	4.29	.391	มาก	

2. ระดับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.33, SD = .396$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะคิดเชิงบวกต่องานที่ทำ ($M = 4.35, SD = .423$) รองลงมา คือ คนทำงานมีความสุข ($M = 4.33, SD = .480$) สถานที่ทำงานน่าอยู่ ($M = 4.33, SD = .489$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสมานฉันท์ในองค์กร ($M = 4.30, SD = .470$) ตามค่าเฉลี่ยที่ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ องค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้าน

องค์กรแห่งความสุขของครู	(n = 370)			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. สถานที่ทำงานน่าอยู่	4.33	.489	มาก	3
2. ความสมานฉันท์ในองค์กร	4.30	.470	มาก	4

3. คนทำงานมีความสุข	4.33	.480	มาก	2
4. ทักษะคติเชิงบวกต่องานที่ทำ	4.35	.423	มาก	1
รวม	4.33	.396	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และรายด้าน พบว่าวัฒนธรรมองค์การ (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งความสุขของครู (Y_{tot}) สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .731^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

วัฒนธรรมองค์การ	องค์กรแห่งความสุขของครู				
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{tot}
X_1	.570 ^{**}	.511 ^{**}	.466 ^{**}	.406 ^{**}	.574 ^{**}
X_2	.425 ^{**}	.512 ^{**}	.442 ^{**}	.419 ^{**}	.529 ^{**}
X_3	.495 ^{**}	.585 ^{**}	.506 ^{**}	.491 ^{**}	.611 ^{**}
X_4	.601 ^{**}	.647 ^{**}	.596 ^{**}	.566 ^{**}	.707 ^{**}
X_{tot}	.631 ^{**}	.679 ^{**}	.608 ^{**}	.570 ^{**}	.731 ^{**}

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมองค์การของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจาก วัฒนธรรมองค์การเป็นระบบของความเชื่อ ค่านิยม ที่บุคลากรในองค์การยึดถือร่วมกัน เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวให้บุคลากรทุกคนมีความรัก ความสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งวัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติตนของบุคลากรในองค์การ และยังส่งผลต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดสู่ความยั่งยืนขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑามาส จิตบำรุง (2562) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นเรื่องสำคัญที่องค์กรไม่ควรมองข้าม ซึ่งการมีวัฒนธรรมองค์การที่ดีเป็นสิ่งที่ทุกองค์การควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น ทั้งในส่วนของการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ด้านการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมประสิทธิภาพขององค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภาพิชญ์ อินแดง (2565) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับองค์การที่พยายามปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก และเพื่อรับรองความสมบูรณ์ของกระบวนการภายใน เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถนำไปใช้กำหนดทิศทางขององค์การได้ นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัวต่อแรงกดดันภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติยา วงศ์เปี้ยสัจจ (2564) กล่าวว่า ลักษณะวัฒนธรรมองค์การของแต่ละ

องค์การจะมีรูปแบบกิจกรรม ประเพณี ความเชื่อ รวมทั้ง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละองค์การจะมีรูปแบบวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองในด้านการบริหารวัฒนธรรมขององค์การจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ คุณภาพของงาน รวมทั้งยังมีต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน และความเป็นอยู่ของบุคลากรในองค์การ ดังนั้นองค์การต่าง ๆ จึงมีการสร้างและแสวงหาวัฒนธรรมที่มีความเหมาะสมกับองค์การ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และสามารถขับเคลื่อนองค์การให้ก้าวหน้าสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ศรีสุข (2564) ศึกษาวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธา ขำดี (2564) ศึกษาภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความต้องการที่พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุขในทุกองค์ประกอบ อาจเป็นเพราะเมื่อครูทำงานอย่างมีความสุข มีทัศนคติเชิงบวกต่องานที่ทำ สถานที่ทำงานน่าอยู่ และมีความสมานฉันท์ในองค์กร จะมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภพร เพชรเรียง (2562) กล่าวถึงองค์กรแห่งความสุขไว้ว่า คนทำงานในองค์กรถือเป็นบุคคลสำคัญ และเป็นกำลังหลักขององค์กร ชุมชน และสังคมมีการส่งเสริม และพัฒนานโยบายการสร้างองค์ความรู้ และการขับเคลื่อนเครือข่ายในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตคนทำงาน ด้วยความเชื่อว่าเมื่อคนทำงานในองค์กรมีความสุขย่อมส่งผลดีต่อผลประกอบการหรือผลผลิตขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐารณ ชัยมงคล (2564) กล่าวว่า องค์กรแห่งความสุขเป็นกระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ โดยมุ่งหวังให้เกิดความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ การมุ่งให้คนทำงานมีความสุข มุ่งสร้างที่ทำงานให้น่าอยู่ และมุ่งสร้างชุมชนสมานฉันท์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ พงศกร ศรีรงค์ทอง (2565) กล่าวว่า องค์กรแห่งความสุขเป็นองค์กรที่สร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในองค์กร โดยมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร และบริบทขององค์กร เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร และการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก ทำให้บุคลากรได้รับการดูแล มีความเครียดน้อยลง ลดการขาดงาน การลาป่วย การลาออก มีแรงจูงใจในการทำงาน มีความพึงพอใจต่องาน และองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภพร เพชรเรียง (2562) ศึกษาการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งความสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงษ์ น้อยโคตร (2565) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า องค์กรแห่งความสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับวัฒนธรรมองค์การที่มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบราชการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยสุด ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งเน้นสำเร็จ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง วัฒนธรรมองค์การกับองค์กรแห่งความสุขของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้มีการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่มีคุณภาพ บุคลากรในองค์กรมีเจตคติหรือมีความรู้สึกนึกคิดต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อสถานที่ทำงาน หรือต่อภารกิจ ซึ่งเกิดจากความรัก ความถนัด ความท้าทาย และการเห็นคุณค่าในงานที่ทำ รวมถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ และมีความสุขในการทำงานร่วมกัน บุคลากรขององค์กรมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ตลอดจนมีความรู้สึกละเมียดในเวลางาน สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ดี หมั่นศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง มีครอบครัวที่อบอุ่น เป็นผู้ที่บริหารจัดการเงินได้ดี ไม่มีหนี้สิน มีความมั่นคงในชีวิต และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ภายในองค์กรมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีวัฒนธรรมองค์การในการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม และยังให้ค่าตอบแทน สวัสดิการที่เหมาะสม และเป็นงานที่มีความมั่นคง อีกทั้งยังมีอาคารสถานที่มีความสะอาด ปลอดภัย อากาศถ่ายเทสะดวก และมีความร่มรื่น รวมไปถึงบุคลากรในองค์กร มีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน มีความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น กล่าวคำชื่นชม ยินดีเมื่อประสบความสำเร็จ ให้กำลังใจกันเมื่อเกิดความผิดพลาด มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ และมีการทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยกันพัฒนาองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งวัฒนธรรมองค์การที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรยึดมั่นในวัฒนธรรมเป็นอัตลักษณ์องค์กร บุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผู้บริหาร และบุคลากรมีการดำเนินงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์กร และมีความสุขในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพในการดำเนินงานขององค์กร และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภ บุตรเกต (2562) ศึกษาวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายตามกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ พงษ์สุพรรณ (2562) ศึกษาวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์กรแห่งความสุขของครูผู้สอน อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายตามกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว สนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิด และปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง โดยไม่ยึดติดกับแนวทางปฏิบัติงานในรูปแบบเดิม ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีวัฒนธรรมองค์การในการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม และยังให้ค่าตอบแทน สวัสดิการที่เหมาะสม และเป็นงานที่มีความมั่นคง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการสร้างวัฒนธรรมองค์การ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างองค์กรแห่งความสุขของครู

2. ควรศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของครู

เอกสารอ้างอิง

กอบปรลาก อภัยภักดี. (2563). บรรยากาศองค์กรแห่งความสุข: คนเบิกบาน งานสำเร็จ.

วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 8(1): 315 - 331.

กิตติยา วงศ์เปี้ยสัจจ์. (2564). วัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร

บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด (สำนักงานใหญ่). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ

สาขารัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จุฑามาส จิตบำรุง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะวัฒนธรรมองค์การกับ

ทัศนคติเกี่ยวกับความสุขและแนวทางการสร้างความสุขในการทำงาน: กรณีศึกษา

พนักงานประจำ สำนักงานโรงงานบริษัทผลิตบรรจุภัณฑ์แห่งหนึ่ง.

สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ:

ไทเนรมิตกิจอินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.

ฐิราภรณ์ ชัยมงคล. (2564). การพัฒนาแผนงานเชิงนโยบายเพื่อสร้างองค์กรแห่งความสุข 4.0

ตามต้นแบบคุณลักษณะองค์กร แห่งความสุขภาคธุรกิจชั้นนำของประเทศไทย.

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐพงษ์ น้อยโคตร. (2565). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์.

6(1): 91 - 103.

ทัศนีย์ พงษ์สุพรรณ. (2562). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของครูผู้สอน

ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1.

วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 5(3): 218 - 219.

- พงศกร ศรีรงค์ทอง. (2565). องค์การแห่งความสุข: มุมมองจากอาจารย์มหาวิทยาลัย.
วารสารสุทธิปริทัศน์. 36(2): 150 - 169.
- ไพศาล วรคำ. (2561). การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- เมธา ขำดี. (2564). ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรองค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยี
แห่งสุวรรณภูมิ. 7(1): 631 - 642.
- รัฐพล สุขประเสริฐ. (2565). อิทธิพลของสุขภาพองค์การและวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพ การจัดบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร. 2(2): 1 - 16.
- วัลลภ บุตรเกตุ. (2562). วัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์
การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภาพิชญ์ อินแดง. (2565). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของ
กลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. สารนิพนธ์
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุสิทธิ์ เพชรเรียง. (2562). การพัฒนาองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา.
วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 7(1): 1 - 15.
- สมคิด บางโม. (2562). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อารยา ศรีสุข. (2564). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*.
(7th Ed.). New York: Routledge.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์
ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT ON
PROBLEM-SOLVING IN LINEAR INEQUALITY WITH ONE VARIABLE FOR
GRADE- 9 STUDENTS THROUGH THE USE OF ACTIVE LEARNING

คชินทร์ โกขุนทาภรณ์^{1*} และวิภาวดี คำศรี²
Kachin kokanutapon^{1*} and Wipawanee Kamsri²

Received : 16 March 2023

Revised : 28 October 2024

Accepted : 7 November 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Faculty of Science and Technology Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

² Faculty of Education Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* Corresponding Author's E-mail: kachin@vru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก / โจทย์ปัญหาอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare mathematics learning achievement on solving problems, in linear inequalities with one variable; of grade-9 students before and after receiving active learning. 2) to compare mathematics learning achievement on solving problems, in linear inequalities with one variable; grade-9 students after receiving active learning with the 70 percentage threshold. The sample group used in this research was grade-9 students. Studying in semester 1, academic year 2023, 1 classroom. There were 35 students, which were obtained by random sampling (Cluster Random Sampling) by using the classroom as the unit of sampling. Research instruments consisted of active learning less plan on solving problems in linear inequalities with one variable and an learning achievement test on solving problems in linear inequalities with one variable. The statistics used in data analysis included percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research findings revealed 1) Mathematics learning achievement on solving problems related to linear inequalities with one Variable of grade-9 students after receiving active learning were higher than before receiving active learning statistically significant at the 0.05 level. 2) Mathematics learning on solving problems, in linear inequalities with one variable; grade-9 students who received active learning above the 70 percentage threshold statistical significant at the 0.05 level.

Keywords: Active Learning / Problems Solving in Linear Inequality with one Variable/ Mathematics Learning Achievement

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์และเป็นเครื่องมือชี้สังคม ผู้ที่ได้รับการศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สำคัญและมีบทบาทในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างถูกต้อง และยังเป็นพื้นฐานในการศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ จึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ การศึกษาคณิตศาสตร์มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องพร้อมกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อให้ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) วิธีสอนคณิตศาสตร์ไม่มีวิธีสอนใดที่ดีที่สุด การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ครูต้องสามารถเลือกวิธีสอนได้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทที่เกี่ยวข้อง (ขมนาด เชื้อสุวรรณทวิ, 2561) เพราะคณิตศาสตร์เป็นวิชานามธรรมยากแก่การทำความเข้าใจ ครูจึงต้องพยายามช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ครูจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยมีการวางแผนด้วยกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกคิด ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ ลดบทบาทการถ่ายทอดความรู้ของครูลง เพื่อเพิ่มบทบาทให้กับนักเรียนในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นมีความรู้ความสามารถมีสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและโลกนั้น ต้องมีแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียน เกิดทักษะที่สำคัญซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการศึกษาไทย 4.0 ซึ่งเทคนิคการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่ครูสามารถนำมาใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาการแก้โจทย์ปัญหา ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงคือการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมในห้องเรียนเป็นอย่างมาก ในปัจจุบัน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมมีการร่วมมือกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มีการอภิปรายร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง (ประภัสรา โคตะขุน, 2563: 5)

เมื่อพิจารณาจากการทดสอบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเขียนเขต พบว่า ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีคะแนนผลการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับเนื้อหาอื่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาของเรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วเห็นว่า เนื้อหาเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเป็นเรื่องที่ไม่ยากจนเกินไป สามารถหาข้อสรุปจากการสังเกต หรือ อาศัยวิธีอุปมานได้ โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีการอภิปราย สรุปผลการปฏิบัติแต่ละกิจกรรมนำไปสู่องค์ความรู้ ของแต่ละเรื่องแต่ละปฏิบัติการ การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและทำให้เกิด ความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เนื่องจากเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มากกว่าเป็นรับรู้

ความรู้เพียงอย่างเดียว นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้วิจัย จึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนวัดเขียนเขต ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด จำนวน 254 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนวัดเขียนเขต ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม (Sampling Unit) แต่ละห้องเรียนมีนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงปี 2560) ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตร

สถานศึกษา ของโรงเรียนวัดเขียนเขต ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3 ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โจทย์ปัญหาอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจำนวน จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โจทย์ปัญหาอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน 1 จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 โจทย์ปัญหาอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน 2 จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 โจทย์ปัญหาอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน 3 จำนวน 3 ชั่วโมง

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านที่ประเมิน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่หาระดับคุณภาพความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ความเหมาะสมของแผนอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($M = 4.79$, $S.D. = 0.26$)

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียน (pre-test) และหลังเรียน (post-test) เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คู่มือครู และหนังสือเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี และวิธีการตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 วิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ ร่วมกับครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ท่าน

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้ ครอบคลุมเนื้อหา และตัวชี้วัด จำนวน 30 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ ประเมินผลตรวจ พิจารณาลักษณะการใช้คำถามตัวเลือก ความสอดคล้องของพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องทางด้านภาษา และความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ตามเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่า แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 นั่นคือข้อสอบทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

2.6 นำแบบทดสอบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวัดเขียนเขต ตำบลบึงยี่โก อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และ เคยเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน 30 คน เพื่อหา คุณภาพของแบบทดสอบ ผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อโดยพิจารณาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27 - 0.53 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) เท่ากับ 0.80

2.7 เมื่อได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจัดพิมพ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 35 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. แนะนำวิธีการศึกษา พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์ เจาะลึกในการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่าง ทราบ

3. ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการ เชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง

4. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สถิติทดสอบที สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม ทดสอบสองครั้ง (t-test Dependent Sample)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สถิติทดสอบที (One sample t-test) เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยการคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 249)

2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยการคำนวณจากสูตรของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 298)

2.3 ค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยการคำนวณจากสูตรของวิทเนย์ และซาเบอร์ (พร้อมพรรณ อุดมสิน, 2544: 47)

2.4 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการคำนวณจากสูตรของวิทเนย์และซาเบอร์ (พร้อมพรรณ อุดมสิน, 2544: 147)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติที (t - test Dependent Sample) ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ สถิติที (t - test for One Sample) ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยการคำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 134)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์						
แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	M	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	35	10.89	3.09	-24.021*	0.000
หลังเรียน	30	35	25.80	2.08		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (21 คะแนน)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	จำนวน	M	S.D.	ร้อยละ	t	df	Sig
	30	35	25.80	2.08	86.00	13.63*	34	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

เท่ากับ 10.89 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 36.29 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบที (t-test Dependent) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการหาคำตอบได้อย่างยิ่ง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของราตรี เลิศหัวาทอง (2565) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน หลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นและในด้านการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยภาพรวมทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ นภาพร สว่างอารมณ์ ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี และสุณิสา สุมิตรณะ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรูกนักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีขึ้นไป มีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา การัก ประภาพร นองหาร และพิทักษ์ สมใจ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกอยู่ในระดับมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนเชิงรุก กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายฝึกให้นักเรียนคิด ค้นหาความรู้และท้าทายความสามารถของนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรุทธ ด้วงไย (2566) รายงานว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active) โดยการพูด ฟัง อ่าน เขียน มีการอธิบาย อภิปราย วิเคราะห์และแก้ปัญหา ร่วมกัน ได้สะท้อนความคิด อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ โดยจัดทำเป็นแผนการจัด การเรียนรู้ 7 แผน แต่ละแผนมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นนำเสนอสถานการณ์ 3) ขั้นลงมือปฏิบัติ

กิจกรรม 4) ชื่นนำเสนอผลการเรียนรู้ และ 5) ชื่นสะท้อนความคิดและประยุกต์ใช้ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยพล การเกตุ ชานนท์ จันทรา และทรงชัย อักษรคิด (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับอินโฟกราฟิก ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มี 4 ลักษณะ คือ กิจกรรมเชิงสำรวจที่ให้นักเรียนค้นพบข้อสรุปที่เป็นความรู้ใหม่ด้วยตนเอง กิจกรรมเกมการแข่งขันเพื่อทบทวนการเรียนรู้ กิจกรรมที่ให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เดิมมาเชื่อมโยงสู่แนวคิดการหาคำตอบของปัญหาใหม่ และกิจกรรมที่ให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เดิมมาเชื่อมโยงสู่แนวคิดการสร้างสิ่งใหม่ 2) นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติ หลังใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับอินโฟกราฟิก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 และ 3) นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติ หลังใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับอินโฟกราฟิก สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zimudzi (284) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดของฮัสซาน ลาปิดอห์และลาโกนิส เป็นการนำรูปแบบการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เกิดการเรียนรู้ภายในตัวเอง และกระตุ้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการจัดกิจกรรม ครูควรพัฒนาการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการจัด การเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้น้อยกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. ในขณะที่จัดกิจกรรมควรครูควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ไม่ควรตัดสินว่าวิธีการแก้โจทย์ปัญหาแบบใดเป็นวิธีที่ถูกหรือผิด แต่ควรชี้แนะให้นักเรียนเห็นว่า วิธีการใดเป็นวิธีการที่เหมาะสม และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและเลือกวิธีการที่ตนเองถนัดอย่างอิสระ เพื่อไม่เป็นการปิดโอกาสในการเรียนรู้แนวทางในการแก้โจทย์ปัญหาที่ตนเองถนัดที่สุด
3. ครูควรหาวิธีการพัฒนาให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย จนเกิดการเรียนรู้ นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลักษณะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยการเรียนรู้เชิงรุกในเนื้อหาอื่น ๆ และทุกระดับชั้น
2. ควรมีการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความรู้และความสามารถของนักเรียนในทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กฤษฎา การึก ประภาพร หนองหารพิทักษ์ และสมใจ ภูครองทุ่ง. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก. **วารสารการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 2(1): 1 - 10.
- ชนาต เชื้อสุวรรณทวี. (2561). **การเรียนการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชยพล การะเกตุ ชานนท์ จันทรา และทรงชัย อักษรคิด. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับอินโฟกราฟิก. **ศึกษา วสารศึกษาศาสตร์**. 10(1): 29 - 40.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- นภาพร สว่างอารมณ์ ชนาค เชื้อสุวรรณทวี และสุนิสา สุมิตรณะ. (2563). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 15(2): 1 - 13.
- ประภัสรา โคตะขุน. (2563). การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://prapasara.blogspot.com/2020/06/active-learning.html>. (25 ตุลาคม 2567)
- พร้อมพรรณ อุดมสิน. (2544). **การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนคณิตศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2556). **การประเมินโครงการ: การวิจัยเชิงปริมาณ**. กรุงเทพฯ: คอมแพคปริ้น
- ราตรี เลิศหว้าทอง. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ. **วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา**. 4(1): 1 - 8.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วีรยุทธ ด่วงไย. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 8(1): 119 - 135.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์และเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Zimudzi, E. (2012). **Active Learning for Problem Solving in Programming in a Computer Studies Method Course**. Department of Mathematics and Science Education. University of Botswana. Gaborone.

สิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิง ย่านรังสิตของกลุ่ม Gen Z

MARKETING STIMULI AFFECTING GEN Z'S DECISION-MAKING PROCESS IN CHOOSING ENTERTAINMENT VENUES IN RANGSIT AREA

กานต์ชนก อินทร์บัว¹ และพรพรหม ชมงาม²
Kanchanok Inbua¹ and Pornprom Chomngam²

Received : 5 August 2024

Revised : 23 December 2024

Accepted : 15 January 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงสิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิง 2) ศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z ที่ชื่นชอบการเที่ยวกลางคืน 3) ศึกษาถึงสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z ที่ชื่นชอบการเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่ม Gen Z เพศชาย และเพศหญิง ที่มีช่วงอายุ 18 - 28 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครรังสิต จำนวน 200 คน ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรม G*Power โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.86 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิง โดยเฉพาะความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานบันเทิง 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การตัดสินใจใช้บริการ เป็นกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต เนื่องจากส่วนใหญ่มีความรู้สึกรักสนุกและมีความประทับใจในการใช้บริการสถานบันเทิง 3) สิ่งกระตุ้นทางการตลาดส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ของ Gen Z ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: สิ่งกระตุ้นทางการตลาด / กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการ / พฤติกรรมผู้บริโภค / สถานบันเทิง / ผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืน

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² ภาควิชาการสื่อสารและสื่อใหม่ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Master of Communication Arts Program in Strategic Communications, Bangkok University

² Communication and New Media Department, School of Communication Arts, Bangkok University

* Corresponding Author's E-mail: kanchanok.inbua@bumail.net

ABSTRACT

The objectives of this study are to 1) investigate the marketing stimuli of entertainment venues. 2) examine the decision-making process of choosing entertainment venues in the Rangsit area by Generation Z nightlife enthusiasts 3) study the marketing stimuli affecting the decision-making process of choosing entertainment venues in the Rangsit area of Generation Z nightlife enthusiasts. The sample used in the study consists of Gen Z males and females aged 18-28 who reside in the Rangsit Municipality, totaling 200 individuals. The sample size was determined using the G*Power program, and cluster sampling was employed to select the respondents. A questionnaire with a reliability coefficient of 0.86 was used as the data collection tool, and the data was analyzed using Pearson Product Moment Correlation statistics.

The results found that 1) The majority of the sample group considered the distribution channels, especially the convenience of traveling to the entertainment venues, as the most significant marketing stimulus 2) The majority of the sample group viewed the decision to use the service as the key part of the decision-making process for choosing entertainment venues in the Rangsit area, due to the enjoyment and positive impressions they had of the entertainment services 3) Marketing stimuli highly affects the decision-making process of choosing entertainment venues in the Rangsit area by Generation Z, with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Marketing stimuli / Decision-making process of choosing /
Consumer behavior / Entertainment venues / Nightlife enthusiasts

บทนำ

สถานบันเทิงในประเทศไทยนั้นแบ่งออกได้หลายประเภท ตาม พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2546 สรุปได้ว่า “เป็นสถานที่ที่มีดนตรี การแสดงดนตรี มีการจัดอุปกรณ์การร้องเพลงประกอบ ดนตรีให้แก่ลูกค้า มีนักร้อง นักแสดง หรือพนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า เป็นสถานบริการ หรือมีการเดิน บริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่มเป็นสถานบริการ สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่น จำหน่าย ซึ่งปิดบริการหลัง 24.00 น. ก็เป็นสถานบริการ” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546) ซึ่งสถานบันเทิงจัดเป็นหนึ่งในธุรกิจบันเทิงที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ สคบ. ได้อนุญาตให้สถานบันเทิงทุกประเภทสามารถเปิดบริการได้ตามปกติ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2565 เป็นต้นมา ส่งผลให้ประชาชนกลับมาใช้บริการสถานบันเทิงได้ตามปกติ อีกทั้งรัฐบาลยังประกาศ นโยบายการขยายเวลาเปิดสถานบันเทิงใน 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ และภูเก็ต ออกไปถึงตีสี่ (ศุทธิยา ทองคำ, 2565)

ทั้งนี้ จากการเติบโตของธุรกิจสถานบันเทิง ทำให้มีการเปิดสถานบันเทิงกระจายตามเมืองใหญ่และแหล่งชุมชนเพิ่มมากขึ้น ไม่เว้นแม้กระทั่งบริเวณใกล้สถานศึกษา ซึ่งมีวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาเข้าใช้บริการเป็นจำนวนมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) พบว่า สถานบันเทิงกลางคืนมีผลกระทบอย่างมากต่อระบบการศึกษาไทย เนื่องจากวัยรุ่นที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และยังอยู่ในวัยที่กำลังศึกษาเข้าไปใช้บริการตามสถานบันเทิง ซึ่งพบได้ตามแหล่งบันเทิงต่าง ๆ อาทิ บาร์ ผับ คาราโอเกะ ที่มีกลุ่มวัยรุ่นนักศึกษาไปใช้บริการเป็นประจำ บางกลุ่มมีพฤติกรรมในด้านลบ คือ การจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้สารเสพติด จนไปถึงการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

ข้อมูลจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2557) ระบุว่า ประชากรทั่วทั้งโลกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า 38 เปอร์เซ็นต์ ประเทศไทยติดอยู่ในอันดับที่ 78 ของโลก โดยมีอัตราเฉลี่ยอยู่ที่ 7.1 ลิตรต่อคน โดยส่วนใหญ่สาเหตุที่ทำให้เกิดการหันมาดื่มเนื่องจากต้องการผ่อนคลายจากการเรียน การทำงาน ต้องการเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนฝูง โดยประกอบกับสามารถหาซื้อได้ง่ายจากร้านสะดวกซื้อที่ใกล้บ้าน สถานศึกษา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) ในส่วนของ การดื่มสุรา พบว่า มีประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยมีอัตราส่วนการดื่มสุราของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิงประมาณ 4 เท่า เพศชายจะเริ่มทดลองดื่มสุราตั้งแต่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งยังอยู่ในวัยศึกษา นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จากข้อมูลการใช้บริการสถานบันเทิงและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย หรือ กลุ่ม Gen Z (ผู้ที่เกิดระหว่างปี 1997 - 2012) ซึ่งมีอายุระหว่าง 9-24 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของสถานบันเทิง โดยกลุ่มวัยรุ่นใช้บริการสถานบันเทิงจากหลายสาเหตุ ทั้งเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน และการเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ได้รับการยอมรับ

ปัจจุบันได้มีการนำหลักการตลาดไปประยุกต์ใช้และวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาตลาดใหม่ ๆ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว การตลาดที่แท้จริงนั้นไม่ใช่ศาสตร์แห่งการขายสินค้าและบริการ แต่คือการตระหนักรู้ว่าควรสร้างสินค้าและบริการอะไร สำหรับตลาดที่มุ่งหวังการตลาดคือศาสตร์แห่งการศึกษา และเข้าใจความต้องการของลูกค้า รวมถึงสร้างวิธีการที่ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งในที่สุดส่งผลให้เจ้าของธุรกิจนั้น ๆ สร้างผลกำไรที่ยั่งยืนให้ธุรกิจนั้นได้ (Kotler, 2003)

ธุรกิจสถานบันเทิงในปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้บริโภคมีความตึงเครียดและเหนื่อยล้าจากการทำงาน การเรียน ครอบครัว และปัญหาชีวิตส่วนตัวอื่น ๆ ส่งผลให้สถานบันเทิงเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ช่วยในการผ่อนคลายของผู้บริโภคในปัจจุบัน ดังนั้น ธุรกิจสถานบันเทิงแต่ละแห่งจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งกระตุ้นทางการตลาด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ การส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างไปจากคู่แข่งซึ่งอาจเป็นการผลักดันกลยุทธ์ทางธุรกิจของสถานบันเทิง ที่ช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงนั้น ๆ

หนึ่งในพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงเป็นจำนวนมากคือ เทศบาณนครรังสิต ในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมของกลุ่ม Gen Z ที่นิยมเที่ยวสถานบันเทิง เนื่องจากการมีทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงในย่านนี้เพราะมีการคมนาคมที่สะดวกเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมาถึงได้ง่าย ทั้งจากรถจักรยานยนต์รับจ้าง รถแท็กซี่ รถไฟฟ้ามหานคร หรือแม้กระทั่งรถยนต์ส่วนบุคคล รวมไปถึงรูปแบบของสถานบันเทิงที่มีให้เลือกอย่างหลากหลายมากมาย

ตามความชอบของแต่ละกลุ่มบุคคล ทั้งฟังเพลง ร้องเพลง ดูโชว์ เต้นรำ โดยราคาในการเข้าใช้บริการแต่ละร้านก็แตกต่างกัน ตั้งแต่ร้านที่มีราคาแพงและราคาที่ลดหลั่นลงกันมาตามโปรโมชั่นของแต่ละร้าน ทำออกมา ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจสามารถที่จะเลือกใช้บริการได้ตามกำลังทรัพย์ของตน สถานบันเทิงในย่านเทศบาลนครรังสิตนี้มีจำนวนมากมายหลายร้านซึ่งบริเวณโดยรอบของสถานบันเทิงในย่านนี้มักเต็มไปด้วยที่ตั้งของสถานศึกษา ทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา และสถานที่ทำงาน จึงทำให้เป็นศูนย์รวมของ ที่พักอาศัยของนักเรียน นักศึกษา รวมถึงวัยทำงาน และเนื่องจากมีที่พักอาศัยอยู่ใกล้สถานบันเทิง ด้วยปัจจัยข้างต้นจึงมีต่อกระบวนการตัดสินใจที่จะเข้าไปใช้บริการสถานบันเทิง

กลุ่ม Gen Z ส่วนใหญ่ก็มีพฤติกรรมใช้เวลาในการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนตั้งแต่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป ช่วงเวลาที่เริ่มเที่ยวอยู่ระหว่าง 20.00 - 00.00 น. และช่วงเวลากลับอยู่ระหว่าง 01.00 - 02.00 น. ขึ้นอยู่กับสถานบันเทิงนั้น ๆ โดยมักจะไปด้วยกันเป็นกลุ่ม 3 - 5 คน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ไปเที่ยวสถานบันเทิงอยู่ที่ 500 - 1,000 บาท กลุ่ม Gen Z มักนิยมออกไปเที่ยวกันในคืนวันศุกร์เนื่องจากถือเป็นวันสุดสัปดาห์ก่อนวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เที่ยวในวันสำคัญต่าง ๆ ของตัวเองและกลุ่มเพื่อน เช่น วันเกิด วันปิดเทอม วันเรียนจบการศึกษา หรือวันที่มีการแสดงดนตรีจากศิลปินชื่อดังที่ตนเองชื่นชอบ โดยสถานบันเทิงที่ได้รับความนิยมในการเที่ยวกลางคืนคือ “ผับ” ซึ่งในการเที่ยวกลางคืนของ Gen Z นั้นจะต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ หรือแม้กระทั่งการเสพสารเสพติด

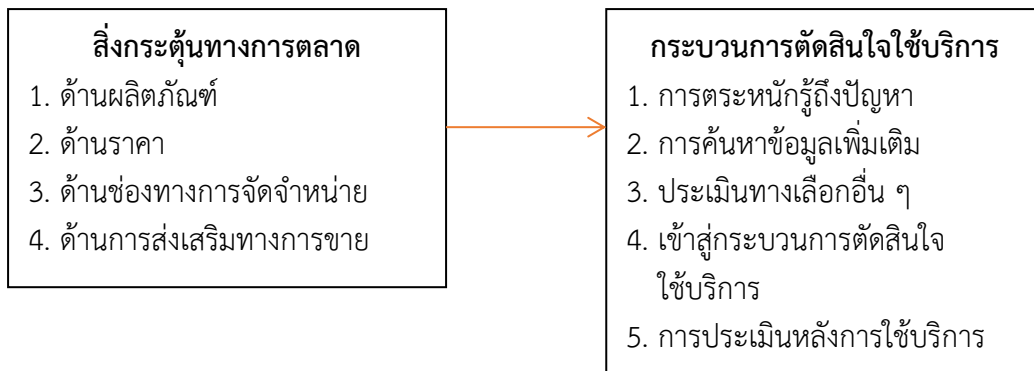
สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเที่ยวสถานบันเทิงมาจากสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นยุคของวัตถุนิยม ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อาทิ การเข้าถึงสังคมใหม่ ด้านผลการเรียนพบว่า พฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงมักมาจากกลุ่มเพื่อน คือ การชักชวน แนะนำ และการได้เห็นตัวอย่างจากเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดการคล้อยตามกับการมีพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิง เนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่ให้ความสนใจ ให้ความสำคัญกับเพื่อน เพื่อที่จะได้เป็นที่ยอมรับ (วิศรุต วุฒิธรรม, 2561)

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานเนื่องจาก Gen Z ยังอยู่ในวัยของการศึกษาหาความรู้ ถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศในอนาคต ผลจากการศึกษาที่ได้จะนำเสนอต่ออาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร หน่วยงาน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ปัญหาเหล่านี้ลดลง การศึกษาพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงยังเป็นสิ่งที่จะนำมากำหนดมาตรการและนโยบายควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการศึกษาสถาบันการศึกษาสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษานั้น ๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิง
2. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z ที่ชื่นชอบการเที่ยวกลางคืน
3. เพื่อศึกษาถึงสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z ที่ชื่นชอบการเที่ยวกลางคืน

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้ที่ชื่นชอบการเที่ยวกลางคืน ในเขตเทศบาลนครรังสิต ที่ไม่สามารถระบุขอบเขตของจำนวนประชากรได้อย่างครบถ้วน (Infinite population)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power 3 คือ ขนาดของผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Input Effect Size $f^2 = 0.15$) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ คือ 0.05 (α err prob = 0.05) พลังของการทดสอบคือ 0.95 [Power (1- β err prob) = 0.95] จำนวนของตัวแปรอิสระหรือจำนวนของตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ (Number of Predictors) เท่ากับ 4 สามารถคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ (n) ตามเงื่อนไขข้างต้นเท่ากับ 129 แต่เนื่องจากจำนวนตัวอย่างยิ่งมากยิ่งขึ้นทำให้ค่าที่คำนวณได้มีความคงเส้นคงวา (Hair, Hult, Ringle, & Sarstedt, 2017) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ขนาดตัวอย่างตามที่เก็บได้จริงคือ 200 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบ Cluster sampling ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ตอบออกเป็น 2 กลุ่ม (Clusters) คือ ช่วงเดือนมกราคม 2567 และช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ผู้วิจัยเชื่อว่า ปัจจัยด้านประชากรในแต่ละ Cluster มีลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้ในช่วงเดือนมีนาคม 2567 และหยุดเก็บข้อมูลเมื่อผู้ตอบมีจำนวนครบ 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากสิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิงกับการตัดสินใจใช้บริการ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ 2) คำถามเกี่ยวกับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิงย่านรังสิต ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale แบ่งออกเป็น (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ (4) ด้านการส่งเสริมการขาย 3) คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale แบ่งออกเป็น 1) การตระหนักถึง

ความต้องการ (2) การค้นหาข้อมูล (3) การประเมินทางเลือก (4) การตัดสินใจใช้บริการ และ (5) ความรู้สึกหลังการตัดสินใจใช้บริการ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix) และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อและการใช้บริการ (The Buying Decision Process) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะทำการวิจัยเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) อยู่ที่ 0.88 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ก่อนการเก็บข้อมูลจริง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.87 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพราะสถิติแบบเพียร์สันเหมาะสำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นเชิงปริมาณ ซึ่งช่วยในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการกำหนดแหล่งข้อมูลคือ แหล่งปฐมภูมิ ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้บริการจากเว็บไซต์ Google ที่เรียกว่า Google form ในการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ขึ้นมา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามออนไลน์ไปยังช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มแหล่งที่เที่ยวกกลางคืนย่านนครเทสบาลรังสิต เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วนตามจำนวน จึงดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับมาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าความถี่และร้อยละ 2) วิเคราะห์สิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิงย่านรังสิต และการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 3) ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) คือ สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับทางลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ ชาย	74	37.00
หญิง	126	63.00
อายุ 18 - 22 ปี	176	88.00
23 - 28 ปี	18	9.00
มากกว่า 27 ปีขึ้นไป	6	3.00
การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.50
ปริญญาตรี	199	99.50
รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท	105	52.50
10,001 - 15,000 บาท	62	31.00
15,001 - 20,000 บาท	16	8.00
20,001 บาทขึ้นไป	17	8.50

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 อายุระหว่าง 18 - 22 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 199 คน คิดเป็น ร้อยละ 99.5 และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสิ่งกระตุ้นทางการตลาดสถานบันเทิงย่านรังสิต

สิ่งกระตุ้นทางการตลาด	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	3.76	0.889	มาก
ด้านราคา	3.95	0.844	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.00	0.831	มาก
ด้านการส่งเสริมการขาย	3.86	0.892	มาก
รวม	3.89	0.752	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิงย่านรังสิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$, $SD = 0.752$) โดยกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่ง ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($M = 4.00$, $SD = 0.831$) อยู่ในระดับมาก อันดับสอง ด้านราคา ($M = 3.95$, $SD = 0.844$) อยู่ในระดับมาก อันดับสาม ด้านส่งเสริมการขาย ($M = 3.86$, $SD = 0.892$) และอันดับสุดท้าย ด้านผลิตภัณฑ์ ($M = 3.76$, $SD = 0.889$) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต

การตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิง	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
การตระหนักถึงความต้องการ	3.87	0.810	มาก
การค้นหาข้อมูล	3.69	0.853	มาก
การประเมินทางเลือก	4.10	0.878	มาก
การตัดสินใจใช้บริการ	4.15	0.810	มาก
ความรู้สึกหลังการใช้บริการ	3.73	0.827	มาก
รวม	3.91	0.712	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$, $SD = 0.712$) โดยกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่ง การตัดสินใจใช้บริการ ($M = 4.15$, $SD = 0.810$) อันดับสอง การประเมินทางเลือก ($M = 4.10$, $SD = 0.878$) อยู่ในระดับมาก อันดับสาม การตระหนักถึงความต้องการ ($M = 3.87$, $SD = 0.810$) อยู่ในระดับมาก อันดับสี่ ความรู้สึกหลังการใช้บริการ ($M = 3.73$, $SD = 0.827$) อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย การค้นหาข้อมูล ($M = 3.69$, $SD = 0.853$) อยู่ในระดับมาก

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (*r*) ระหว่างสิ่งกระตุ้นทางการตลาด และกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต

ตัวแปร	การตระหนักถึงความต้องการ	การค้นหาข้อมูล	การประเมินทางเลือก	การตัดสินใจใช้บริการ	ความรู้สึกหลังการใช้บริการ	กระบวนการตัดสินใจใช้บริการ
สิ่งกระตุ้นทางการตลาด	.517**	.619**	.740**	.687**	.626**	.750**
ด้านผลิตภัณฑ์	.463**	.512**	.614**	.589**	.525**	.635**
ด้านราคา	.325**	.457**	.614**	.529**	.461**	.562**
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.511**	.585**	.661**	.663**	.598**	.709**
ด้านส่งเสริมการขาย	.498**	.600**	.689**	.613**	.596**	.704**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2 tailed)

ตัวแปร สิ่งกระตุ้นทางการตลาด และกระบวนการตัดสินใจใช้บริการ คือตัวแปรในภาพรวม

ตัวแปรที่เหลือทั้งหมด คือ ตัวแปรในภาพย่อย

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม สิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z ในระดับมาก ($r = .750^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ของสถานบันเทิงย่านรังสิต มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ของ Gen Z ในระดับมาก ($r = .635^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ด้านราคา ของสถานบันเทิงย่านรังสิต มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ของ Gen Z ในระดับมาก ($r = .562^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ของสถานบันเทิงย่านรังสิต มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ของ Gen Z ในระดับมาก ($r = .709^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ด้านส่งเสริมทางการขาย ของสถานบันเทิงย่านรังสิต มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ของ Gen Z ในระดับมาก ($r = .704^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

อภิปรายผลการวิจัย

1. สิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิง

จากผลวิจัยสิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกให้ความสำคัญกับด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยเฉพาะประเด็นความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานบันเทิง ซึ่งครอบคลุมและเข้าถึงไปยังกลุ่มผู้ใช้บริการได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญ ลักษิตานนท์ ศุภร เสรีรัตน์ และองอาจ ปทะวินิช (2541) ได้นิยามความหมายปัจจัยที่มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาดว่าเป็นเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า โดยเฉพาะสิ่งกระตุ้นทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Channel Stimulus or Place Stimulus) เช่น เป็นการ จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าให้ทั่วถึง เพื่อสะดวกในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละมัย เบาเออร์ (2559) ศึกษาเรื่อง คุณค่าของตราสินค้า การรับรู้คุณภาพในการให้บริการ คุณภาพของอาหาร และบรรยากาศที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ พบว่า ผู้บริโภคมักเลือกใช้บริการที่มีการตกแต่งทันสมัยและสวยงาม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดเตรียมภายในร้าน ซึ่งสอดคล้องกับ อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล (2545) ที่ได้นิยามการกระตุ้นทางการตลาด คือ เครื่องมือที่นักการตลาดใช้เพื่อที่จูงใจผู้บริโภค ซึ่งตัวกระตุ้นที่กล่าวคือ 4Ps เกิดจากอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่ผู้บริโภคอยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับ Kotler & Keller (2016) ได้กล่าวว่า ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เน้นช่องทางการกระจายสินค้าที่ครอบคลุมและทั่วถึงไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้เป็นอย่างดี และเป็นเส้นทางเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือลูกค้า ซึ่งอาจผ่านคนกลางหรือไม่ผ่านก็ได้ ในช่องทางการจัดจำหน่ายประกอบด้วย ผู้ผลิต ผู้บริโภค และคนกลาง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าโดยมุ่งผลกำไร ซึ่งการตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมนั้นมีความสำคัญต่อกำไรของธุรกิจ

2. กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ

กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินทางเลือกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นความรู้สึกสนุก และความประทับใจมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิง การใช้บริการสถานบันเทิงจริงของผู้บริโภคที่เกิดมาจากสิ่งกระตุ้นภายในคือความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2554) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค เกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอก ซึ่งสิ่งกระตุ้นภายในผ่านการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน เสียง การรับรส การได้กลิ่น และการสัมผัสทางร่างกาย และการรับรู้ยังมาจากประสบการณ์ได้อีกด้วย สอดคล้องกับ Kotler & Keller (2016) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานที่ได้ทำการทบทวนถึงเหตุผลในการตัดสินใจซื้อที่แท้จริงของผู้บริโภค ซึ่งก็คือประสบการณ์ทั้งหมดในการเรียนรู้ การเลือกใช้แม้กระทั่งการหยุดใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณิการ์ ภูประเสริฐ (2538) ที่กล่าวว่า เมื่อผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการ จะแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีความชอบและเชื่อว่าผลิตภัณฑ์นั้นสามารถที่จะตอบสนองความต้องการได้ และยังสอดคล้องกับ นันทยา คงประพันธ์ (2542) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสาเหตุในการเที่ยวสถานเริงรมย์ของวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร พบว่าการไปเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่น เกิดจากความอยากคลายเครียด พบปะสังสรรค์ และเพื่อความสนุกสนาน

3. สิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของกลุ่ม Gen Z

จากการศึกษาสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของกลุ่ม Gen Z พบว่าช่องทางการจัดจำหน่ายมีผลต่อการเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของกลุ่ม Gen Z ประกอบด้วยทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิง ความสะดวกในการเดินทางมายังสถานบันเทิง มีสถานที่จอดรถเพียงพอและปลอดภัย บรรยากาศซึ่งสอดคล้องกับ ชไมพร กิติ (2554) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารกึ่งผับในเขตอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการ ประกอบด้วย การเดินทางไปร้านสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถรับส่ง ที่ตั้งของร้านอยู่ใกล้ชุมชน และมีที่จอดรถเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2550) กล่าวว่า ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้เพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงานขาย เครื่องมือที่ทันสมัย และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากการศึกษพบว่า สิ่งกระตุ้นทางการตลาดของสถานบันเทิง ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นปัจจัยที่กลุ่ม Gen Z ในย่านรังสิตให้ความสำคัญและส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับสถานที่จัดจำหน่ายเป็นหลักโดยเน้นสถานที่ใกล้กลุ่มลูกค้า และต้องสะดวกต่อการเดินทางง่าย มีที่จอดรถรองรับและปลอดภัย ควรมีพื้นที่ที่กว้างขวางเพื่อสามารถ

ที่จะรองรับปริมาณของผู้ใช้บริการได้เพียงพอไม่แออัด ควรตกแต่งร้านให้ดึงดูดใจลูกค้าและให้ดูใหม่อยู่เสมอ

2. จากการศึกษาพบว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิตของ Gen Z ด้านการตัดสินใจใช้บริการ เป็นปัจจัยหลักที่กลุ่ม Gen Z ให้ความสำคัญมาก ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงของ Gen Z ที่สามารถตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะลูกค้ารู้สึกสนุกและประทับใจในการเลือกใช้บริการภายในร้านมีความคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป

3. สถาบันการศึกษารวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์และร่วมจัดกิจกรรมให้กับกลุ่ม Gen Z เพื่อให้มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4. ส่วนภาครัฐ ควรมีการตรวจตราสถานบันเทิงโดยเฉพาะสถานบันเทิงที่ใกล้กับสถาบันการศึกษา โดยมีการตรวจสอบใบอนุญาต และตรวจสอบว่ามีสถานที่ตั้งผิดกฎหมายหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาส่วนประสมทางการตลาด (4PS) เท่านั้น อาจไม่ครอบคลุมปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต ในงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาส่วนประสมทางการตลาด (7PS) เพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการให้บริการสถานบันเทิงย่านรังสิต

2. ควรศึกษาผลกระทบต่ตัวของ Gen Z ที่เกิดจากการใช้บริการสถานบันเทิงตอนกลางคืน เช่น กรณีศึกษาปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาในด้านอื่น ๆ เพื่อทำความเข้าใจให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ภู่อะเสริฐ. (2538). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาทางพฤติกรรมเกี่ยวกับการปรับตัวและความต้องการการให้บริการให้คำปรึกษาของนักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คัทรียา ทองท่า. (2565). แผนธุรกิจ The Best Pub & Restaurant. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2554). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชไมพร กิติ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารกึ่งผับในเขตอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น.

ณิชาภา เสาร์ม. (2553). การศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวสถานเริงรมย์ของนักศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 30(3): 18 - 30.

- นันทยา คงประพันธ์. (2542). การศึกษาพฤติกรรมและสาเหตุของการเที่ยวสถานเริงรมย์ของวัยรุ่น
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ละมัย เบาเออร์. (2559). คุณค่าของตราสินค้า การรับรู้คุณภาพในการให้บริการ คุณภาพของ
อาหาร และบรรยากาศที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิศรุต วุฒิธรรม. (2561). พฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาในพื้นที่อำเภอหัวหินจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด. 9(2): 6 - 8.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญ ลักขิตานนท์ ศุภร เสรีรัตน์ และองอาจ ปทะวินิช. (2541). การบริหาร
การตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติ และธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). การจัดการพฤติกรรม
องค์กร. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2557). เผยสถิติขดเหล้า คนไทย 5ลิตร/ปี
ต้นตออุบัติเหตุ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.thaihealth.or.th/?p=243197>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://multi.dopa.go.th/omd3/assets/modules/official_letter/uploads/ae9ae485baee6bb53625421ac7cf45105773a84a764098117275220705213593.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคและการดื่มสุราของประชากร
พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล. (2545). พฤติกรรมผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. & Sarstedt, M. (2017). **A Primer on Partial
Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)**. (2nd d.). Sage
Publications.
- Kotler P. (2003). **Marketing management**. (11th Ed). New Jersey: Prentice Hall
International.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2000). **Principles of Marketing**. (9th ed.). New Jersey.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). **Marketing management** (15th ed.). London:
Pearson Education.

ผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

RESULTS OF TRAINING USING RECREATION ACTIVITIES TO DEVELOP
SOFT SKILLS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROGRAM STUDENTS,
NONGBUALAMPHU COMMUNITY COLLEGE, NONG BUA LAM PHU PROVINCE

ชลจิรา สัมพุทธานนท์^{1*}, ปิยลักษณ์ อัครรัตน์² และศุภวรรณ เล็กวิไล²
Chonjira Sumpoottanont^{1*}, Piyalak Akkratana² and Supawan Lekvilai²

Received : 8 December 2024

Revised : 14 February 2025

Accepted : 26 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบจรรยาบรรณศึกษานิเทศศาสตร์ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 40 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน จาก 2 ห้องเรียน ทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการฝึกอบรม โดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณศึกษานิเทศศาสตร์ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 และแบบวัดจรรยาบรรณเชิงสถานการณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความเป็นผู้นำ และด้านทักษะการทำงานเป็นทีม มีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตร KR - 21 ที่ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education in Early Childhood Education Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: chonjira.jee@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ในจังหวัดหนองบัวลำภู มีจรรยาวัชหลังได้รับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ สูงกว่าก่อน ได้รับการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงให้เห็นว่านักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ในจังหวัดหนองบัวลำภู มีการพัฒนาจรรยาวัชสูงขึ้นหลังการทดลอง

คำสำคัญ: การฝึกอบรม / กิจกรรมนันทนาการ / จรรยาวัช / นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ABSTRACT

The purpose of this research was to compare soft skills of early childhood education program students Nong Bua Lam Phu Community College Nong Bua Lam Phu Province before and after implementing training using recreation activities. The population used in this research consisted of 40 students from 2 classrooms in the early childhood education program at Nongbualamphu Community College in Nong Bua Lam Phu Province, who studied in the first semester of the academic year 2024. The samples were selected by using cluster random sampling, 1 classroom from 2 classrooms; all classrooms had similar characteristics. The research instruments included the handbook on training using recreation activities to develop soft skills in early childhood education program students with The IOC ranged from 0.67 to 1.00. and a situational soft skills assessment form for early childhood education program students, which included 3 aspects: communication skills, leadership skills, and teamwork skills with a reliability of 0.94 The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The research findings revealed that the early childhood education program students at Nongbualamphu Community College in Nong Bua Lam Phu Province, after implementation of training using recreation activities to develop soft skills, demonstrated higher soft skills than before the experiment with a statistically significant level at 0.05. in accordance with the hypothesis. This showed that the early childhood education program students at Nongbualamphu Community College in Nong Bua Lam Phu Province had developed higher soft skills after the experiment.

Keywords: Training / Recreation activities / Soft skills / Early childhood education program students

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย ในฐานะที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนความรู้และการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นนักวิชาชีพสาขาต่าง ๆ แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2574) มีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนระบบอุดมศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงในประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ ด้านการพัฒนาการศึกษา โดยมีการกำหนดนโยบายในแต่ละประเด็นการพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต 4 ด้าน คือ 1) ทักษะวิชาชีพ 2) จรณทักษะ 3) การเป็นพลเมืองและพลโลก และ 4) การเป็นผู้ประกอบการหรือผู้สร้างงาน ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านที่ 2 คือ ด้านจรณทักษะ (Soft Skills)

จรณทักษะ เป็นทักษะทางสังคมที่จำเป็นในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เพราะในอนาคตนักศึกษาที่มีความสามารถในการเรียน การทำงานให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีใช้เพียงแค่มิสมรรถนะทักษะ (Hard Skills) เท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องมีจรณทักษะด้วย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2557: 9) ได้ให้ความหมายคำว่า จรณทักษะ ไว้ว่าหมายถึง ทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลในเรื่องความฉลาดความสามารถทางอารมณ์ หรือความมีคุณธรรม มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น บุคลิกภาพ อุปนิสัยความสุภาพ ความนุ่มนวล ในการเข้าสังคม การใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ความเป็นมิตร การมองโลกในแง่ดี มีวุฒิภาวะ มีความคิดริเริ่ม สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึก ความเข้าใจความเป็นจริงของสภาพการณ์ต่าง ๆ จรณทักษะ เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถทำงานประกอบอาชีพให้ก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ จงไกรจักร (2563: 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของจรณทักษะไว้ว่า เป็นทักษะที่สำคัญเพราะจะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน จรณทักษะสำคัญตรงที่จะช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการบริหารจัดการ มีภาวะการเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ไขปัญหา เข้าใจผู้อื่น ตลอดจนมีทัศนคติทางบวก เพื่อขับเคลื่อนองค์กรและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะมุ่งไปแต่การสร้างสมรรถนะทักษะ ตามสาขาวิชาที่นักศึกษาสังกัดแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ควรมีการผนวกสร้างจรณทักษะให้นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตน ผักผ่อนให้เกิดทักษะด้านสังคมที่ดีตามมา จรณทักษะเป็นความสามารถที่ชัดเจนเฉพาะบุคคล เป็นทักษะทางสังคม ที่เกิดขึ้นได้จากการฝึกฝน การเรียนรู้ การทำงาน ประสบการณ์ และการจัดการ เป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันการทำงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น ทักษะการสื่อสารถือเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างมาก เนื่องจากทักษะนี้จะช่วยให้ถ่ายทอดข้อมูลและความคิดไปยังผู้อื่น สามารถรับและส่งสารได้ชัดเจนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านภาวะความเป็นผู้นำได้เป็นอย่างดี เนื่องด้วยทักษะด้านนี้เป็นทักษะที่เกี่ยวกับการควบคุมสถานการณ์และนำทางผู้อื่นไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klaus, Rohman & Hamaker (2017: 2) ได้กล่าวไว้ว่า จรณทักษะมีความสำคัญเพราะจะช่วยส่งเสริมความสามารถและทักษะในตัวบุคคลแต่ละคนให้มีการรู้ตัวเอง รอบคอบ คิดวิเคราะห์ การควบคุมตนเอง มีการจัดการ ความเป็นที่ชื่นชอบ การรับความเสี่ยง การแก้ปัญหา ภาวะผู้นำและการจัดการด้านเวลา ดังนั้นนักศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะของการสื่อสารมาช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำของ

นักศึกษา หลังจากนั้นความสำเร็จจากการทำงานเป็นทีมก็จะเกิดต่อมา ส่งผลให้เกิดทักษะการทำงานเป็นทีมที่เป็นเลิศตามมานั่นเอง

วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู เป็นสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดการเรียนการสอนในระดับอนุปริญญา โดยสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่เปิดจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จากการศึกษา รายละเอียดจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2565 ของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีการส่งเสริมและพัฒนาจรรยาบรรณ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยเพิ่มจากเดิมให้มากขึ้น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และมีทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ระหว่างการจัดการศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร แบบในห้องเรียนและแบบนอกห้องเรียน ทางหลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณของนักศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านที่ 2 คือ ด้านจรรยาบรรณ ที่ครอบคลุมความเป็นพลเมืองดีที่มีจิตสำนึกสาธารณะและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เมื่อบุคคลและชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ก็เกิดผลที่ได้รับในเรื่องของความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด ทั้งยังช่วยให้บุคคลและชุมชนพัฒนาคุณภาพชีวิตและสมรรถภาพทั้งทางกายและใจที่ดีเกิดความสมดุลของชีวิต สำนักนันทนาการกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562: 2) กล่าวถึง นันทนาการ (Recreation) หมายความว่า เป็นการกระทำกิจกรรมหรือประสบการณ์ซึ่งเลือกแล้วจะทำให้เกิดความสุขความพึงพอใจแก่ตนเองโดยตรง เพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดความสดชื่นและมีพลังขึ้นมาใหม่ ในการทำงานที่จะประกอบภารกิจอื่น ๆ อีกทั้งการส่งเสริมให้ดำเนินกิจกรรมแบบซ้ำ ๆ จะช่วยพัฒนาจรรยาบรรณ ให้ดีกว่าเดิม แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองและการตอบสนองที่มีหลายรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกรณ์ ชัยธวัช (2565: 126) ได้พัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณ (Soft Skills) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยได้เปรียบเทียบจรรยาบรรณ (Soft Skills) สำหรับนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการประเมินการวัด Soft Skills (ก่อนการพัฒนา-หลังการพัฒนา) ในภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.63 และโดยรวมหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 ผลการเปรียบเทียบ Soft Skills ในการทำงานหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการศึกษางานวิจัยที่สอดคล้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่าการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ จะช่วยพัฒนาจรรยาบรรณทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) 2) ด้านทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership Skills) 3) ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork Skills) ให้แก่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้ขั้นตอนการฝึกอบรมกิจกรรมนันทนาการ ของกรมพลศึกษา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564: 223 - 230) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินก่อนการฝึกอบรม (Assessment) 2) การวางแผนการฝึกอบรม (Planning) 3) การนำไปฝึกอบรม (Implementation) 4) การประเมินหลังการฝึกอบรม (Evaluation)

ด้วยเหตุจากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทัศน์แก่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบจริยทัศน์แก่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ

สมมุติฐานการวิจัย

นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู หลังเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ มีจริยทัศน์สูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้อง ห้องที่ 1 จำนวน 20 คน ห้องที่ 2 จำนวน 20 คน รวมทั้งหมดจำนวน 40 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ห้องที่ 2 จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งหมดจำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทัศน์แก่นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
2. แบบวัดจริยทัศน์เชิงสถานการณ์ของนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความเป็นผู้นำ และด้านทักษะการทำงานเป็นทีม

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทัศน์แก่นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทัศน์ เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำคู่มือการฝึกอบรม

โดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564: 223 - 230)

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 24 กิจกรรม ซึ่งในคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการจะประกอบไปด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม หน้าที่วิทยากรในการฝึกอบรม เกณฑ์ผ่านการฝึกอบรม ระยะเวลาของการฝึกอบรม สถานที่ของการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายสำหรับฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรม และกิจกรรมการฝึกอบรม

1.3 นำคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์กับเนื้อหามีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์กับเนื้อหาไม่สอดคล้อง

และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จึงอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

1.4 นำคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการปรับเนื้อหาสาระของกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อวัดและประเมินผลได้ชัดเจน และปรับระยะเวลาในการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับกิจกรรม

1.5 นำคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ไปทดลองใช้ (Try - out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

1.6 นำคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มาปรับปรุงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการประเมินผล ให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.7 นำคู่มือการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดจรรยาบรรณเชิงสถานการณ์ ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารบทความทางวิชาการงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณ

2.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบวัดจรรยาบรรณเชิงสถานการณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยครอบคลุมจรรยาบรรณทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความเป็นผู้นำ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็น

แบบวัดเชิงสถานการณ์ 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 12 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมทั้งหมด 12 คะแนน

2.3 นำแบบวัดจรรยาวัชระเชิงสถานการณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์กับเนื้อหาสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์กับเนื้อหาไม่สอดคล้อง

และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จึงอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

2.4 นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มาปรับปรุงแก้ไข โดยมีการปรับรายละเอียดข้อคำถามแต่ละทักษะให้ชัดเจน เพื่ออ้างอิงเป็นแนวทางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ทำให้การวัดและประเมินผลเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.5 นำแบบวัดจรรยาวัชระเชิงสถานการณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ไปทดลองใช้ (Try - Out) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 กับที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

2.6 นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพ โดยใช้วิธีการหาค่าความยากง่าย มีค่าระหว่าง 0.45 - 0.65 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบในแต่ละข้อ มีค่าระหว่าง 0.20 - 0.67 ถือว่าเป็นข้อสอบที่ใช้ได้ และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดจรรยาวัชระเชิงสถานการณ์เท่ากับ 0.94

2.7 นำแบบวัดจรรยาวัชระเชิงสถานการณ์เพื่อพัฒนาการจรรยาวัชระสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วมาทำเป็นฉบับสมบูรณ์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ

1 คะแนน ลงมือปฏิบัติตามสถานการณ์ได้

0 คะแนน ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องตามสถานการณ์ / ไม่ปฏิบัติ

2.8 นำแบบวัดจรรยาวัชระเชิงสถานการณ์เพื่อพัฒนาการจรรยาวัชระสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ฉบับสมบูรณ์ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้แบบการทดลองเบื้องต้น (Pre experimental Research design) แบบแผนย่อย Pretest – Posttest Design

การทดสอบก่อนการฝึกอบรม Pretest	การฝึกอบรม Treatment	การทดสอบหลังการฝึกอบรม Posttest
T ₁	X	T ₂

ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาจริยทักษะ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาจริยทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความเป็นผู้นำ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้แบบวัดจริยทักษะเชิงสถานการณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ดำเนินการทดลองฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งทำการทดลองในกิจกรรมนันทนาการ วันละ 6 กิจกรรม กิจกรรมละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลาในการทดลอง 3 วัน รวมทดลองกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 24 กิจกรรม ใช้เวลาทดลองทั้งหมด 18 ชั่วโมง
3. เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม
4. นำข้อมูลที่ได้รับจากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
2. เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวม
3. เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เป็นรายด้าน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t - test for dependent samples)

ผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวม ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวม

การพัฒนาจรรยาบรรณทักษะ	n	M	SD	D	t	df	Sig
ก่อนการทดลอง	20	6.45	1.19	3.85	12.77*	19	.000
หลังการทดลอง	20	10.30	1.13				

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย หลังจากรับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีจรรยาบรรณทักษะโดยภาพรวม สูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($M = 6.45$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 1.19$) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($M = 10.30$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 1.13$) มีค่าเฉลี่ยของผลต่าง (D) เท่ากับ ($M = 3.85$) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ($t = 12.77$) จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยภาพรวมแสดงว่า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เป็นรายด้าน

ด้านที่	n	M	SD	D	t	df	Sig.
ด้านทักษะการสื่อสาร							
ก่อนการทดลอง	20	2.65	0.81	0.75	4.68*	19	.000
หลังการทดลอง	20	3.40	0.68				
ด้านทักษะความเป็นผู้นำ							
ก่อนการทดลอง	20	1.90	0.91	1.35	6.90*	19	.000
หลังการทดลอง	20	3.25	0.97				
ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม							
ก่อนการทดลอง	20	1.90	0.91	1.75	7.31*	19	.000
หลังการทดลอง	20	3.65	0.49				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณทักษะ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังโดยจำแนกรายด้านนั้น นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านทักษะการสื่อสารผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ($M = 2.65$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.81$) หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.40$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.68$) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ($t = 4.68$) แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะ มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าเฉลี่ยของผลต่าง (D) เท่ากับ ($M = 0.75$)
2. ด้านทักษะความเป็นผู้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($M = 1.90$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.91$) หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.25$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.97$) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ($t = 6.90$) แสดงว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะ มีความสามารถด้านทักษะความเป็นผู้นำ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าเฉลี่ยของผลต่าง (D) เท่ากับ ($M = 1.35$)
3. ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($M = 1.90$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.91$) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.65$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.49$) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ($t = 7.31$) แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรม นันทนาการเพื่อพัฒนาจริยทักษะ มีความสามารถด้านทักษะด้านการทำงานเป็นทีม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าเฉลี่ยของผลต่าง (D) เท่ากับ ($M = 1.75$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบจริยทักษะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู หลังได้รับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการตาม 4 ขั้นตอน ของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562: 223 - 230) ประกอบด้วย 1) การประเมินก่อนการฝึกอบรม (Assessment) 2) การวางแผนการฝึกอบรม (Planning) 3) การนำไปฝึกอบรม (Implementation) และ 4) การประเมินหลังการฝึกอบรม (Evaluation) ประเภทกิจกรรมทางสังคม และประเภทกิจกรรมเกมและกีฬา สามารถพัฒนาจริยทักษะนักศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความเป็นผู้นำ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม โดยหลังจากได้รับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการโดยภาพรวมพบว่า มีจริยทักษะสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ คือนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู หลังจากเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ มีจริยทักษะสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกรณ์ ชัยธวัช (2565: 126) ได้พัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจริยทักษะ (Soft Skills) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยได้เปรียบเทียบจริยทักษะ (Soft Skills) ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะ

การประเมินการวัด Soft Skills (ก่อนการพัฒนา - หลังการพัฒนา) ในภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.63 และโดยรวมหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 ผลการเปรียบเทียบ Soft Skills ในการทำงานหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนว่าการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ 4 ขั้นตอน คือ การประเมินก่อนการฝึกอบรม การวางแผน การฝึกอบรม การนำไปฝึกอบรม การประเมินหลังการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้พัฒนาจริยทักษะ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัยให้สูงขึ้นได้

นอกจากนี้ผลการทดลองแยกเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู หลังจากเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ พบว่า การพัฒนาจริยทักษะแต่ละด้านสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยด้านทักษะการทำงาน เป็นทีม สูงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านทักษะความเป็นผู้นำ และด้านทักษะการสื่อสารเป็นลำดับสุดท้าย สามารถอภิปรายตามรายด้าน ดังนี้

ทักษะด้านที่ 1 ด้านทักษะการสื่อสาร การที่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัยมีการพัฒนาจริยทักษะด้านทักษะการสื่อสารต่ำกว่าผลการทดลองด้านทักษะความเป็นผู้นำและด้านทักษะการทำงานเป็นทีม เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในวัยทำงานแล้ว แต่ละคนมีอาชีพที่แตกต่างกันไป บ้างก็ได้ใช้ทักษะการสื่อสารบ่อย บ้างก็ไม่ค่อยได้ใช้ทักษะด้านการสื่อสารเท่าที่ควร บ้างก็ผ่านการเรียนรู้ทักษะด้านการสื่อสารมานานมากจนอาจลืมทักษะพื้นฐานในเรื่องนี้ไป เพราะทักษะด้านการสื่อสาร ถือเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู สามารถฟังและทำได้ พูดสรุปความได้ใช้ภาษากายเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และอ่านแล้วเขียนสรุปใจความได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาจริยทักษะด้านการสื่อสารให้สูง ผู้วิจัยจึงได้นำขั้นตอนของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562: 223 - 230) มาฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการให้นักศึกษา สามารถฝึกพัฒนาการตามลำดับขั้นตอนของตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ รู้จักวิธีการสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนวิธีคิดอย่างสร้างสรรค์ มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ด้วยกิจกรรมการสนทนาที่เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งในระหว่างดำเนินกิจกรรมนันทนาการ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับนักศึกษาทุกคนที่เข้าร่วมฝึกอบรม โดยการสร้างพื้นที่ให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้คิด ได้พูด ได้สื่อสารออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสนทนา และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาช่วยกันออกแบบและบูรณาการระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของ Lev Vygotsky (Vygotsky, 1978) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ระบุว่าชุมชนและภาษานั้นเป็นจุดศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ มนุษย์แต่ละคนสามารถพัฒนาตามลำดับขั้นตอนของตนเอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทุกคนเกิดมาพร้อมกับพื้นฐานทางความคิด 4 ประการ คือ ความสนใจ ความรู้สึก การรับรู้ และความทรงจำ มาใช้เพื่อที่จะพัฒนาไปสู่ความคิดขั้นที่สูงขึ้น นิยามการเรียนรู้ในมุมมองของ Lev Vygotsky คือ การให้ความหมาย การสะท้อนคิด การสร้างสรรค์ หรือการเกิดขึ้นของสำนึกบางอย่างต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นได้สื่อสารกับผู้อื่น

การปฏิสัมพันธ์ที่จะช่วยขยายการเรียนรู้ไปสู่การคิดที่ซับซ้อน การให้ความหมายใหม่ การปรับความเข้าใจ และการแก้ปัญหาได้

ทักษะด้านที่ 2 ด้านทักษะความเป็นผู้นำ ในทักษะด้านนี้ เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู มีความแตกต่างกันในช่วงวัย ระหว่างอายุ 20 - 60 ปี ซึ่งถือว่ามีความแตกต่างที่ค่อนข้างมาก ทั้งอาชีพหน้าที่การงานที่แตกต่าง ทั้งวัยวุฒิที่แตกต่าง นักศึกษาบางคนอายุน้อย บางคนอายุมาก ความแตกต่างจึงทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ หลายครั้งงานที่มอบหมายในห้องเรียน หรือในกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมเสร็จล่าช้า หรือแก้ปัญหาไม่ค่อยชัดเจนเท่าที่ควร แต่ภายหลังจากที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการแล้ว นักศึกษามีความกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากกิจกรรมนันทนาการที่นักศึกษาได้ปฏิบัตินั้น มีความสนุกสนาน เป็นกิจกรรมที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนจนเกินไป บางกิจกรรมก็อ้างอิงถึงหลักแห่งความเป็นจริงของประสบการณ์เดิมของนักศึกษาแต่ละคนด้วย ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับ ธนตร ตัญญวงษ์ (2561: 71 - 72) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบนันทนาการเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้ใช้นันทนาการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบนันทนาการเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้ใช้นันทนาการ ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองด้านภาวะผู้นำของผู้ใช้นันทนาการ ก่อนและหลังเข้าร่วมด้วยรูปแบบนันทนาการของกลุ่มตัวอย่างพบว่า การประเมินตนเองด้านภาวะผู้นำ ของผู้ใช้นันทนาการกลุ่มตัวอย่าง หลังเข้าร่วมการทดลองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยก่อนเข้าร่วมการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และหลังเข้าร่วมการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 หลังจากทีนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ได้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการจนครบกระบวนการแล้ว นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงระหว่างการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ กับประสบการณ์ของแต่ละคน มีการฝึกอบรมกิจกรรมซ้ำ ๆ หลาย ๆ กิจกรรมที่แตกต่างหลายรูปแบบ ได้ลองผิดลองถูกฝึกแก้ปัญหา จึงเกิดผลลัพธ์ที่สามารถแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่ชัดเจนถึงการพัฒนาตนเองของนักศึกษา ให้มีสัมพันธภาพที่ดี กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่สามารถแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ เพราะการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปิดโอกาสให้แต่ละคนมีส่วนร่วมได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนเองกล้าตัดสินใจ ปรับตัวเข้าหากัน ตลอดทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในระหว่างดำเนินกิจกรรมได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism) กล่าวถึง การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus - S) กับการตอบสนอง (Response - R) โดยมีหลักเบื้องต้นว่า "การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง" โดยที่การตอบสนองมักจะออกมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด เราเรียกการตอบสนองเช่นนี้ว่าการลองถูกลองผิด (Trial and Error) นั่นคือ การเลือกตอบสนองของผู้เรียนรู้จะกระทำด้วยตนเอง ไม่มีผู้ใดมากำหนดหรือชี้ช่องในการปฏิบัติให้ และเมื่อเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว การตอบสนองหลายรูปแบบจะหายไปเหลือเพียงการตอบสนองรูปแบบเดียวที่เหมาะสมที่สุด และพยายามทำให้การตอบสนองเช่นนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าที่ต้องการให้เรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลองผิดลองถูกด้วยตนเองกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มจะเป็น

การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างทุกคนในกลุ่มเกิดการพัฒนารวมทั้งทักษะด้านความเป็นผู้นำได้ดียิ่งขึ้น

ทักษะด้านที่ 3 ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยในด้านนี้จะสูงกว่าผลการทดลองด้านทักษะการสื่อสาร และด้านทักษะความเป็นผู้นำ เนื่องจากการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการในด้านนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ที่ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่วัยทำงานได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน ช่วยกันวางแผนงาน โดยอาศัยประสบการณ์ของรุ่นพี่กับประสบการณ์ของรุ่นน้องมาเรียนรู้ด้วยกัน โดยลักษณะของกิจกรรมนันทนาการที่ใช้ นั้น ก็จะเป็นการลงมือทำมากกว่าการฟังบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ของผู้ใหญ่หรือผู้ที่ทำงานแล้วย่อมมีความแตกต่างกับการเรียนของนักเรียนทั่วไป การสอนการฝึกอบรมในผู้ใหญ่จึงควรจะเป็นรูปแบบการเพิ่มเติมประสบการณ์ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน แนวทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ก็ควรเป็นในลักษณะของการ ลงมือทำมากกว่าการฟังบรรยายเป็นเวลานาน ๆ ให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น เพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในระหว่างดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ ทุกคนได้เข้าใจบทบาทของตนเอง และมีส่วนร่วมช่วยกันแก้ปัญหาในระหว่างดำเนินกิจกรรมที่เกิด เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างสร้างสรรค์ ทุกคนได้เรียนรู้การวางแผนร่วมกันและฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ ทำให้เกิดความชัดเจนในการทำกิจกรรม ไม่ลังเลและลงมือทำกิจกรรมตามแผนงานที่ทีมตนเองได้วางแผนไว้ อย่างถูกต้องตามขั้นตอน จนเกิดผลสำเร็จตามที่ได้วางแผนและตามเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวพงษ์ เมธีธรรมวัฒน์ (2563: ง) ที่พบว่า การนำโปรแกรมฝึกอบรมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตวิชาชีพครูไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความสามารถหลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมกิจกรรมนันทนาการในภาพรวมสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมกิจกรรมนันทนาการส่งผลให้กลุ่มนิสิตวิชาชีพครูมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมากขึ้น เนื่องด้วยในการฝึกอบรมกิจกรรมนันทนาการ ทุกคนจะได้เรียนรู้ลงมือ ฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามแผนงานที่ได้ช่วยกันวางแผนไว้ ทุกคนได้มีส่วนร่วมกับทีมในการช่วยกันแก้ปัญหาในระหว่างดำเนินกิจกรรม จนเกิดความสำเร็จ หลังจากนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ได้เข้าร่วมฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ ก็เกิดการพัฒนารวมทั้งทักษะตามกระบวนการ จนเกิดทักษะการทำงานเป็นทีม สามารถทำงานร่วมกันให้สำเร็จไปถึงเป้าหมาย โดยต้องมีการวางแผนงานร่วมกัน เข้าใจบทบาทตนเอง ช่วยกันทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย แก้ปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาแนวคิด การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) จากทฤษฎีจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) บิดาแห่งการศึกษารูปแบบใหม่ โดยดิวอี้ ยึดตามหลักปรัชญาที่มนุษย์มีการปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด จึงมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาให้เป็น ได้รับการเรียนรู้จากการกระทำ หลังจากทีนักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ จึงทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาทั้งทักษะด้านการทำงานเป็นทีม สามารถวางแผนงานร่วมกัน เข้าใจบทบาทตนเอง ช่วยกันทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย แก้ปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ได้ดียิ่งขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู หลังจากเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ มีทัศนคติที่สูงขึ้น ทั้งภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความเป็นผู้นำ และด้านทักษะการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาทัศนคติของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยควรศึกษาคู่มือและแผนการฝึกอบรมกิจกรรมนันทนาการ ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้ ตลอดจนการจัดเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการฝึกอบรมให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนของการฝึกอบรม จะมีสื่อที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป หากเตรียมอุปกรณ์ไม่ครบถ้วน ก็จะทำให้การฝึกอบรมไม่ราบรื่นและนักศึกษาไม่สนใจในการทำกิจกรรม
2. การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรม ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสมและต้องยืดผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นสำคัญ
3. ขณะที่นักศึกษาทำกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ควรให้แรงเสริมกับนักศึกษา เช่น การกล่าว คำชื่นชม การปรบมือ การยกนิ้วโป้งชมเชย รวมไปถึงการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมลงไปดำเนินกิจกรรมร่วม เพื่อให้เกิดความมั่นใจ สนุกสนานและมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาทัศนคติในด้านทักษะการสื่อสาร เนื่องจากผลการทดลองมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาทัศนคติในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านทักษะการจัดการอารมณ์ ด้านการวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา ด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมพลศึกษา. (2562). **คู่มือการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นผู้นำนันทนาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป จำกัด.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมพลศึกษา. (2564). **คู่มือการฝึกอบรมเรื่อง การเป็นผู้นำนันทนาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป จำกัด.
- ชวพงษ์ เมธีธรรมวัฒน์. (2563). **การพัฒนาโปรแกรมนันทนาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตวิชาชีพรู. ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการกีฬาและนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.

- ธนกรณ ชัยธวัช (2565). การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณ (Soft Skills) ในการทำงานสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธเนตร ตัญญวงษ์. (2561). การพัฒนารูปแบบนันทนาการเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้ใช้นันทนาการ. ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระศักดิ์ จงไกรจักร. (2563). การเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพโดยกิจกรรมกลุ่ม. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- Klaus, Rohman, & Hamaker. (2017). **The hard truth about soft skills: Workplace lessons smart people wish they'd learned sooner**. New York: HarperCollins.
- Vygotsky, L. (1978). **Mind in society: The developmental of higher psychological process**. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Piaget, J. (1952). **The Original of intelligence in Children**. New York: International Universities Press.

ผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
ที่มีต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนวัดวังหว้า จังหวัดสุพรรณบุรี

EFFECTS OF EXPERIENCE MANAGEMENT USING PHENOMENON-BASED
LEARNING ON PRESCHOOL CHILDREN'S EXECUTIVE FUNCTIONS IN
WATWANGWAH SCHOOL, SUPHAN BURI PROVINCE

วตู ศรีทอง^{1*} ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์² และกิตติวรรณ สินธุนา²
Watoo Srithong^{1*} Dararat UthaiPAYUK² and Kittivan Sinthunava²

Received : 16 September 2024

Revised : 23 November 2025

Accepted : 24 November 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และ 2) เปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 3 จำนวน 7 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่โรงเรียนวัดวังหว้า จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 24 แผน และแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีการคิดเชิงบริหารสูงกว่า ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน / การคิดเชิงบริหาร / เด็กปฐมวัย

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education Program Department of Early Childhood Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: watoo.srithong@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the relationship of preschool children's executive functions before and after implementing experience management using phenomenon-based learning; and 2) compare preschool children's executive functions before and after implementing experience management using phenomenon-based learning. The population consisted of 7 preschool children, boys and girls, aged between 5 - 6 years studied in Kindergarten Year 3 in the first semester of the academic year 2024 at Watwangwah School in Suphan Buri Province. This was a quasi-experimental research, with a one-group pretest-posttest design. The research tools used in this study included 24 lesson plans on experience management using phenomenon-based learning and a test measuring preschool children's executive functions with 30 items, The statistics used to analyze data were mean, standard deviation and dependent samples chi-square test.

The research results revealed that: 1) there was relationships in both overall of preschool children's executive functions before and after implementing experience management using phenomenon-based learning with statistically significant at the 0.05 level; and 2) after implementing experience management using phenomenon-based learning, preschool children had higher executive functions than before the experiment in both overall and each aspect.

Keywords: Phenomenon-based Learning / Executive Functions / Preschool Children

บทนำ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) โดยให้มีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ข้อที่ 3.1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และมีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 109) ซึ่งสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ว่า การศึกษาปฐมวัย คือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัย และสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 2) หากพูดถึงช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานของชีวิต ก็คงหนีไม่พ้นเด็กปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยคือช่วงวัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิต ให้มีทักษะชีวิตที่ดี เป็นบุคคลที่เติบโตไปอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เด็กปฐมวัยจะต้องเป็นเด็กที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะนี้จะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการฝึกฝนการคิดเชิงบริหาร มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปฐมวัย (สุภาวดี หาญเมธี, 2561: 57) แต่เด็กปฐมวัยจะมีทักษะนี้จะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ

การคิดเชิงบริหาร เพื่อให้เด็กมีภูมิคุ้มกันในตนเอง มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิต และเลือกใช้ชีวิตแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ สามารถยืดหยุ่นทางความคิดได้ ยอมรับความผิดพลาดของตนเองได้ เพื่อเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมประเทศไทย จะเห็นได้ว่าการคิดเชิงบริหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การกระตุ้นทางสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก การที่เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่จะทำให้เด็กเติบโตอย่างมีความสุข การดูแลเอาใจใส่จึงส่งผลโดยตรงถึงการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เพื่อให้เด็กพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ มีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร ทำให้เด็กภาคภูมิใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เมื่อเด็กมีการคิดเชิงบริหารที่ดี ก็จะส่งผลถึงในอนาคต การคิดเชิงบริหารเป็นทักษะที่ควรฝึกฝนอย่างต่อเนื่องซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นทักษะติดตัวไปในอนาคต สอดคล้องกับ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การจัดการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ต้องจัดประสบการณ์ที่ให้ได้สังเกต ลองทำ และแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 8) ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่ดีให้เด็กดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเพราะประสบการณ์ในวัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 4)

จากการประชุมของโรงเรียนวัดวังหว้า โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันโรงเรียนวัดวังหว้า พบว่า เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงบริหารด้านการริเริ่มลงมือ ด้านการยืดหยุ่นความคิด และด้านการติดตามประเมินตนเอง ไม่เป็นไปตามพัฒนาการ เด็กปฐมวัยบางคนบอกความต้องการของตนเองไม่ได้ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยไม่สามารถเลือกวิธีการในการแก้ไขปัญหาการได้ด้วยตนเองได้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปจึงไม่สามารถติดตามประเมินตนเองได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อไปในอนาคต (โรงเรียนวัดวังหว้า, 2566: 2) สอดคล้องกับข้อมูลของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พบว่า เด็กบางคนมีปัญหา มาจากที่บ้านสะสมมาตั้งแต่วัยอนุบาล และมาแสดงออกเมื่อโตขึ้น เกิดเป็นพฤติกรรมที่ครูไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ เด็กไม่รู้ว่าจะสถานการณ์ไหนควรทำอะไร ไม่สามารถบอกความต้องการของตนเองได้ เช่นเดียวกับเด็กไทยในปัจจุบัน เด็กไทยวัย 2 - 6 ปี มีคะแนนด้านการคิดเชิงบริหารต่ำกว่าเกณฑ์ประมาณเกือบ 30 เปอร์เซนต์ พบว่าเด็กเริ่มมีปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ในระยะยาวอาจส่งผลเสียต่อการเรียน การทำงาน การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา เช่น หนีเรียน ก้าวร้าว เป็นต้น (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.), 2563: ออนไลน์)

สาเหตุของปัญหาดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยแห่งการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร ไม่ได้รับการพัฒนาฝึกฝนที่เพียงพอ เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัยอาจไม่ได้เอื้ออำนวยในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เพียงพอ เด็กปฐมวัยจึงไม่ได้รับการพัฒนาการคิดเชิงบริหารอย่างเต็มที่ ไม่ได้ถูกวางรากฐานที่ดีจากครูผู้สอนที่ขาด

ความเข้าใจในเรื่องการคิดเชิงบริหาร สอดคล้องกับ ผลกระทบมาจากปัจจัยแวดล้อมทางสังคม คุณภาพการศึกษา ความรู้ความเข้าใจของสังคมไทยต่อการพัฒนาเด็ก ทำให้ข้อมูลสภาวะเด็กไทย วัยต่าง ๆ น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง (สุภาวดี หาญเมธี, 2561ก: 13) เด็กปฐมวัยที่เป็นช่วงวัยแห่งรากฐาน ชีวิตจึงไม่ได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม ทำให้เมื่อเติบโตไปในอนาคต เขาจึงไม่สามารถใช้ชีวิตที่สำเร็จ ได้ เกิดความไม่พร้อมทางด้านจิตใจ ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ไม่เป็น ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ได้ เพราะไม่สามารถติดตามและประเมินตนเองได้ สุดท้ายกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา ขาดความริเริ่ม ในการลงมือทำ ถูกโรงเรียน สังคม และผู้ใหญ่ตีตราว่าเป็นเด็กด้อยคุณภาพ สอดคล้องกับ คนที่การคิด เชิงบริหารอ่อนแอ นำไปสู่ปัญหาสังคม อาชญากรรม พฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2561: 51) ทั้งที่จริงแล้วหากเด็กได้รับการพัฒนาการคิดเชิงบริหารที่เหมาะสม ได้รับประสบการณ์ ในการฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะที่ติดตัวไปในอนาคต เด็กก็พร้อมที่จะเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไปได้ อย่างเต็มที่ ดังนั้นครูจึงควรจัดกิจกรรมที่เน้นที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดี ในการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือทำและเห็นคุณค่าของตนเอง

การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถนำมาพัฒนาการคิดเชิงบริหาร ของเด็กปฐมวัยได้ เนื่องจากการจัดประสบการณ์ที่เน้นตัวเด็กเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่พบเจอในชีวิต เด็กได้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยวิธีการ ของตนเอง แกะไขปรากฏการณ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสิ่งที่เปลี่ยนไป เด็กปฐมวัยได้มีโอกาส ใช้ประสบการณ์ตรงและลงมือปฏิบัติ ได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันกับผู้อื่น สอดคล้องกับ การเปิดโอกาส ให้เด็กสงสัย สังเกต ให้โอกาสเด็กได้เลือกตัดสินใจ เพราะการตัดสินใจบางครั้งย่อมเจอกับ ความผิดพลาด ซึ่งเป็นบทเรียนที่สำคัญในการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร ให้โอกาสเด็กได้ลงมือทำ และ ลองผิดลองถูก แก้ปัญหา ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ตนเอง (สถาบันอาร์แอลจี (รักลูกเลิร์นนิ่งกรุ๊ป), 2561: 99 - 107) ชลาธิป สมานิติโต กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมจะจัดให้กับเด็กปฐมวัย เพราะ ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ชอบซักถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือปรากฏการณ์ ชอบทำกิจกรรมที่ทำหยาบการคิดและการแก้ไขปัญหาปรากฏการณ์ (ชลาธิป สมานิติโต, 2562: 113) เด็กได้มีเป้าหมายในการเรียนรู้ มีกระบวนการหาคำตอบโดยการวางแผนร่วมกันกับเพื่อน ซึ่งสามารถ พัฒนาการคิดเชิงบริหารได้ สอดคล้องกับ เด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว การสำรวจและสังเกต ทำให้เด็กได้ค้นพบประสบการณ์ตรง เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม ทำให้เด็กพัฒนาการคิด เชิงบริหารต่างจากความรู้ที่ผ่านหูจากการบอกกล่าวของผู้ใหญ่ (ธิดา พิทักษ์สินสุข, 2561: 116) การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จึงมีความสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริงที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่สมจริงสอดคล้องเรื่องราวในการดำเนิน ชีวิตประจำวันของเด็ก สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมไปสู่ประสบการณ์ ในอนาคตได้ สอดคล้องกับ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมเด็กพัฒนาการคิดเชิงบริหารซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 เด็กได้นำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงและสามารถเผชิญกับปรากฏการณ์ที่ท้าทายในอนาคตได้ อย่างดี (ชลาธิป สมานิติโต, 2562: 113) โดยครูต้องมีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน สอดคล้องกับ การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครู

เข้าใจแนวคิดพื้นฐาน และปรับองค์ประกอบการเรียนรู้ให้เข้ากับวิธีการสอนของตน (กิริสตี โลนกา, 2561: 332) หรือเข้ากับ ปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพคนในศตวรรษที่ 21 เริ่มต้นจากการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร ดังนั้นครูมีบทบาทในการส่งเสริมจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กซึ่งการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยมีหลายรูปแบบ แต่การจัดประสบการณ์ที่จะให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยผ่านประสาทสัมผัส ผ่านการเรียนรู้ที่สนุกสนาน มีกระบวนการขั้นตอนจนเกิดเป็นกระบวนการการคิดเชิงบริหาร คือการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เด็กควรได้ตื่นเต้นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆที่ทำให้เขาสับสน การป้อนคำตอบที่สำเร็จรูปไม่ใช่วิธีการสอนที่ดึงดูดใจเด็ก (สุนันทา วรรณสิทธิ์ เบล และยุกศักดิ์ แก่นจันทร์, ผู้แปล, 2563: 335) ในสถานการณ์ปัจจุบันที่กล่าวเบื้องต้น เด็กปฐมวัยขาดการคิดเชิงบริหารเป็นอย่างมาก หากไม่แก้ไขอาจจะส่งผลถึงอนาคต เมื่อโตไปอาจขาดทักษะการใช้ชีวิต และความเป็นพลเมืองคุณภาพ การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย

จากที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงนำการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาพัฒนาการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่เด็กปฐมวัยสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 7 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนวัดวังหว้า จังหวัดสุพรรณบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 24 แผน โดยผู้วิจัยกำหนดหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 8 หน่วย แต่ละหน่วยใช้เวลาในการจัดประสบการณ์หน่วยละ 3 วัน ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดประสบการณ์ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ คือ ครูนำเสนอปรากฏการณ์ เด็กร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์ โดยครูตั้งคำถามเพื่อให้เด็กเกิดข้อสงสัยในปรากฏการณ์

ขั้นที่ 2 เลือกปรากฏการณ์ คือ เด็กร่วมกันลงความเห็นว่าการศึกษเกี่ยวกับปรากฏการณ์ใด จากนั้นเด็กร่วมกันลงมติเพื่อเลือกปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษาร่วมกันมากที่สุด

ขั้นที่ 3 เข้าสู่ปรากฏการณ์ คือ เด็กร่วมกันเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจ โดยครูชี้แนะให้เด็กได้เรียนรู้และพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ ในปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา

ขั้นที่ 4 ระดมความคิด คือ เด็กแบ่งกลุ่ม จากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดสาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์บอกสาเหตุของปรากฏการณ์ และเสนอวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ

ขั้นที่ 5 เลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ คือ เด็กตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์

ขั้นที่ 6 สรุปผล คือ เด็กนำเสนอวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ และบอกเหตุผลในการเลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ โดยนำเสนอผ่านการบอกเล่าและผลงานศิลปะ

2. แบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ครอบคลุมจุดประสงค์กับข้อคำถามรวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการริเริ่มลงมือทำ ด้านการยืดหยุ่นความคิด และด้านการติดตามประเมินตนเอง ประกอบด้วยชุดแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ชุด ๆ 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการริเริ่มลงมือทำ หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกของเด็ก ในการเลือกและบอกปรากฏการณ์ที่ตนเองสนใจ จำนวน 10 ข้อ

2.2 ด้านการยืดหยุ่นความคิด หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกของเด็ก ในการบอกสาเหตุของปรากฏการณ์ และบอกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์อย่างหลากหลาย จำนวน 10 ข้อ

2.3 ด้านการติดตามประเมินตนเอง หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกของเด็ก ในการบอกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ที่ตนเองเลือก และบอกเหตุผลที่เลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ของตนเองจำนวน 10 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคะแนน ดังนี้

สามารถตอบคำถามตามเกณฑ์ที่กำหนด	1	คะแนน
ไม่สามารถตอบคำถามตามเกณฑ์ที่กำหนด	0	คะแนน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 24 แผน ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งในการหาคุณภาพครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 1.00

2. แบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โดยสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมจุดประสงค์กับข้อคำถามรวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการริเริ่มลงมือทำ ด้านการยืดหยุ่นความคิด และด้านการติดตามประเมินตนเอง ประกอบด้วย ชุดแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ชุด ๆ 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ที่ 1.00 และคัดเลือก

ข้อทดสอบที่มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง ตั้งแต่ 0.33 - 0.50 ค่าอำนาจจำแนก (R) ของข้อสอบมีค่าคะแนน อยู่ระหว่าง 0.33 - 0.67 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ทั้งฉบับมีค่าคะแนนเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 คน ใช้เวลาในการทดสอบ 1 สัปดาห์ โดยมีแบบทดสอบทั้งหมด 5 ชุด 30 ข้อ กำหนดให้ทดสอบวันละ 1 ชุด โดยทดสอบเป็นรายบุคคล จำนวน 7 คน ๆ ละ 10 นาที ใช้เวลาในการทดสอบโดยประมาณวันละ 2 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 9.00 น. - 11.00 น. ซึ่งจะใช้เวลาในการตอบ คนละ 1 นาที ต่อคำถาม 1 ข้อ
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่มีต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 คน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ซึ่งทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง
3. เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Posttest) กับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม ใช้เวลาในการทดสอบ 1 สัปดาห์ โดยมีแบบทดสอบทั้งหมด 5 ชุด 30 ข้อ กำหนดให้ทดสอบวันละ 1 ชุด โดยทดสอบเป็นรายบุคคล จำนวน 7 คน ๆ ละ 10 นาที ใช้เวลาในการทดสอบโดยประมาณวันละ 2 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 9.00 น. - 11.00 น. ซึ่งจะใช้เวลาในการตอบ คนละ 1 นาที ต่อคำถาม 1 ข้อ
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
3. เปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square test)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลัง การได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

เลข ที่	ชื่อ	Pre-test 30 คะแนน	Post-test 30 คะแนน	Post-Pre (O_i)	E_i	$O_i - E_i$	$(O_i - E_i)^2$	$\frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$
1	ด.ช.ช	23	30	7	11.83	-4.83	23.36	1.97
2	ด.ช.ช	21	30	9	11.83	-2.83	8.01	0.68
3	ด.ช.ค	15	28	13	11.83	1.17	1.37	0.12
4	ด.ช.ค	17	30	13	11.83	1.17	1.37	0.12
5	ด.ญ.ช	22	30	8	11.83	-3.83	14.67	1.24
6	ด.ญ.จ	20	30	10	11.83	-1.83	3.35	0.28
7	ด.ช.ณ	17	28	11	11.83	-0.83	0.69	0.06
รวม		135	206	71	$\chi^2 = 4.46$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า การเพิ่มขึ้นของคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เมื่อเทียบกับคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของเด็กสัมพันธ์กัน จากการวิเคราะห์ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square test) มีสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

H_0 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เมื่อเทียบกับคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของเด็กสัมพันธ์กัน

H_1 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เมื่อเทียบกับคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของเด็กไม่สัมพันธ์กัน

เมื่อทำการทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนที่ได้จากการคำนวณมีค่า 4.46 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ได้ตั้งไว้ คือ 12.59 อยู่ในบริเวณยอมรับได้ จึงสรุปได้ว่า การเพิ่มขึ้นของคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เมื่อเทียบกับคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของเด็กมีความสัมพันธ์กัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ของคะแนน การทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยภาพรวม

รายการ	N	ก่อน การจัดประสบการณ์		หลัง การจัดประสบการณ์		ผลต่าง	
		μ	σ	μ	σ	D	σ
การคิดเชิงบริหาร ของเด็กปฐมวัย	7	19.43	3.10	29.43	0.98	10.00	3.06

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร หลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.43 ($\mu = 19.43$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.10 ($\sigma = 3.10$) หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 29.43 ($\mu = 29.43$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.98 ($\sigma = 0.98$) โดยมีค่าคะแนนความแตกต่าง เท่ากับ 10.00 ($D = 10.00$)

จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยมีค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลัง เท่ากับ 10.00 คะแนน ($D = 10.00$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ส่งผลต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดวังหัว

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยจำแนกรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการริเริ่มลงมือทำ 2) ด้านการยืดหยุ่นความคิด และ 3) ด้านการติดตามประเมินตนเอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำแนกรายด้าน

การคิดเชิงบริหาร ของเด็กปฐมวัย	N	ก่อนการจัด ประสบการณ์		หลังการจัด ประสบการณ์		ผลต่าง	
		μ	σ	μ	σ	D	σ
1. ด้านการริเริ่มและลงมือทำ	7	7.71	1.70	10.00	0.00	2.29	1.70
2. ด้านการยืดหยุ่นความคิด	7	4.88	1.40	8.50	0.76	3.63	1.46
3. ด้านการติดตามประเมินตนเอง	7	5.38	3.34	8.50	0.76	3.13	3.21

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำแนกรายด้าน พบว่าเด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงบริหาร เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงขึ้นทุกด้าน หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

1. ด้านการริเริ่มลงมือทำ เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบการคิดเชิงบริหารก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน เท่ากับ 7.71 ($\mu = 7.71$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน เท่ากับ 1.70 ($\sigma = 1.70$) หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน เท่ากับ 10.00 ($\mu = 10.00$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน เท่ากับ 0.00 ($\sigma = 0.00$) โดยมีค่าคะแนนความแตกต่าง เท่ากับ 2.29 ($D = 2.29$)

2. ด้านการยืดหยุ่นความคิด เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบการคิดเชิงบริหารก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน เท่ากับ 4.88 ($\mu = 4.88$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน เท่ากับ 1.40 ($\sigma = 1.40$) หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานคะแนนเฉลี่ยรายด้าน เท่ากับ 8.50 ($\mu = 8.50$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน เท่ากับ 0.76 ($\sigma = 0.76$) โดยมีค่าคะแนนความแตกต่าง เท่ากับ 3.63 ($D = 3.63$)

3. ด้านการติดตามประเมินตนเอง เด็กปฐมวัยได้คะแนนการทดสอบการคิดเชิงบริหารก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน เท่ากับ 5.38 ($\mu = 5.38$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน เท่ากับ 3.34 ($\sigma = 3.34$) หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คะแนนเฉลี่ยรายด้าน เท่ากับ 8.50 ($\mu = 8.50$) คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน เท่ากับ 0.76 ($\sigma = 0.76$) โดยมีค่าคะแนนความแตกต่าง เท่ากับ 3.13 ($D = 3.13$)

จากการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ โดยจำแนกรายด้าน ด้านการริเริ่มลงมือทำ เท่ากับ 2.29 ($D = 2.29$) ด้านการยืดหยุ่นความคิด เท่ากับ 3.63 ($D = 3.63$) และด้านการติดตามประเมินตนเอง เท่ากับ 3.13 ($D = 3.13$) คะแนนของการทดสอบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยทุกด้านเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานส่งผลต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดวังหว้า

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีความสัมพันธ์กัน 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน แสดงว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ส่งผลต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดวังห้ว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาคะแนนก่อนและหลังการทดสอบวัดการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย จากการทดสอบแต่ละชุด พบว่า มีค่าคะแนนหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยเพิ่มสูงขึ้น แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้น เป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยต้องใช้เวลาในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สังเกตได้จากที่เด็กได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ครบ 8 หน่วยการเรียนรู้ และได้ทำแบบทดสอบวัดการคิดเชิงบริหาร ผ่านปรากฏการณ์แต่ละปรากฏการณ์ทั้ง 5 ชุดที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เด็กมีการพัฒนาสูงขึ้นสามารถทำตามจุดประสงค์และตามข้อตกลงได้ตามเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับ สุภาวดี หาญเมธี (2560: 9) อ้างใน สถาบันอาร์แอลจี (รักลูกเลิร์นนิ่งกรุ๊ป) กล่าวว่า การให้โอกาสเด็ก หรือมีความเสมอต้นเสมอปลายกับเด็ก ก็จะทำให้เขามีสถานะที่พร้อมต่อการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร และฝึกฝนเรียนรู้ซึ่งแนวทางในการส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร คือการเด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะเน้นที่การได้ลงมือทำด้วยตนเอง หรือการเข้าไปมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งรอบตัว เป็นการเรียนรู้แบบ Active learning ของเด็ก การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงจะทำให้เด็กมีโอกาสได้ฝึกคิดด้วยตนเอง ฝึกสังเกต ได้คิดค้นวางแผน และทดลองหรือลงมือทำ ระหว่างทำก็ได้เห็นอุปสรรคปัญหา แล้วหาทางแก้ไขปรากฏการณ์ และสรุปบทเรียนด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2562: 4) การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เองผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์เชิงรุก (Active Learning) แสดงว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้สามารถพัฒนาได้ดี

2. การคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นตัวเด็กเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่พบเจอในชีวิตมีความคิดริเริ่ม มีการยืดหยุ่นความคิดโดยที่เด็กได้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยวิธีการของตนเอง แก้ไขปรากฏการณ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนไป เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสใช้ประสบการณ์ตรง และลงมือปฏิบัติ ได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันกับผู้อื่น ทำงานกลุ่มและงานเดี่ยว มีการติดตามประเมินผลงานของตนเอง สอดคล้องกับ สถาบันอาร์แอลจี (รักลูกเลิร์นนิ่งกรุ๊ป) (2561: 99 - 107) การเปิดโอกาสให้เด็กสงสัย สังเกต ให้โอกาสเด็กได้เลือกตัดสินใจ เพราะการตัดสินใจบางครั้งย่อมเจอกับความผิดพลาดซึ่งเป็นบทเรียนที่สำคัญในการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร ให้โอกาสเด็กได้ลงมือทำ และลองผิดลองถูก แก้ไขปรากฏการณ์ ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ตนเอง ซลาธิป สมชาติ (2562: 113) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ที่เหมาะสมที่จะจัดให้กับเด็กปฐมวัย ชอบซักถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือปรากฏการณ์ ชอบทำกิจกรรมที่ทำหยากรคิดและการแก้ปัญหา ทาเนลี นีออดเบิร์ก และอิลกา อะโฮลา-ลุตติลา ลา (Taneli Nodberg & Ilkka Ahola-Luttila, 2562) อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 4) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivist) ผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์ เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของ Piaget (1952) และ Vygotsky (1978) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสร้างความรู้ขณะได้รับประสบการณ์ในกิจกรรม หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทฤษฎีนี้เกิดจากการสังเกตการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสร้างความรู้โดยการปฏิสัมพันธ์มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัวกับสิ่งแวดล้อม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต เมื่อพิจารณาคะแนนการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในด้านการริเริ่มลงมือทำ ด้านการยืดหยุ่นความคิด และด้านการติดตามประเมินตนเอง พบว่ามีค่าสูงขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยด้านการริเริ่มลงมือทำ อยู่อันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 10.00 คะแนน รองลงมา คือ การคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยด้านการยืดหยุ่นความคิด และด้านการติดตามประเมินตนเอง มีอันดับเท่ากันโดยด้านการยืดหยุ่นความคิด และด้านการติดตามประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 8.50 คะแนน ตามลำดับ สามารถอภิปรายตามรายด้านดังนี้

1. ด้านการริเริ่มลงมือทำ การที่เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงบริหาร ด้านการริเริ่มลงมือทำ คะแนนเป็นอันดับสูงสุด สืบเนื่องมาจากเด็กปฐมวัยคุ้นเคยกับการทำกิจกรรมในโครงการ Project Approach ที่จัดขึ้นในทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับ Tislington (2019 อ้างใน ออมวจิ พิบูลย์ และ กิตติชัย สุทธาสิโนบาล, 2564: 418 - 419) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เนื่องจากมีการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student Centered) มีลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เด็กมีอิสระในการเลือกเรื่องที่ตนเองอยากเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่อยู่รอบตัวเด็ก จึงทำให้เด็กเกิดความตื่นตัว และกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เด็กได้ฝึกการสังเกตรูปภาพ และสังเกตปรากฏการณ์รอบตัว นำไปเชื่อมโยงกับเรื่องที่เรียนได้ เมื่อเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ ทำให้เด็กเกิดความคิดริเริ่ม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Erikson (1966) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ในขั้นที่ 3 เด็กช่วงอายุ 3 - 5 ปี จะมีความคิดริเริ่ม เด็กวัยนี้จะเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ

2. ด้านการยืดหยุ่นความคิด เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ในการระบุงสาเหตุของปรากฏการณ์ และวิธีแก้ไขปรากฏการณ์อย่างหลากหลาย ทำให้เด็กปฐมวัยได้คะแนนด้านการยืดหยุ่นความคิดสูงขึ้น เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และทำงานเป็นกลุ่ม

ในการระบุนสาเหตุของปรากฏการณ์และวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ที่หลากหลาย โดยได้ร่วมกันคิดและร่วมกันทำกิจกรรมในชั้นเข้าสู่ปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ท้าทายเด็ก ให้เด็กได้นำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปรากฏการณ์ จึงทำให้เด็กเกิดการคิดเชิงบริหารด้านการยืดหยุ่นความคิด จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่ท้าทาย และร่วมกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม การคิดเชิงบริหารด้านการยืดหยุ่นจึงมีคะแนนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ อรพรรณ บุตรกัตัญญ (2561: 348 - 365) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานใช้แนวคิดในการสร้างความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของผู้เรียน โดยการแก้ไขปรากฏการณ์ ที่ได้ผลนั้นเป็นการดำเนินการแบบกลุ่มที่ร่วมมือกัน มากกว่าจะเป็นกลุ่มที่มีการแข่งขันกัน ซึ่งการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิส

3. ด้านการติดตามประเมินตนเอง เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงบริหาร ด้านการติดตามประเมินตนเองเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น แม้ในสัปดาห์แรกเด็กจะยังนำเสนอวิธีแก้ไขปรากฏการณ์มากกว่า 1 วิธี ซึ่งจุดประสงค์ต้องการให้เด็กเลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ที่ตนเองคิดว่าดีที่สุดแค่ 1 วิธี บางคนนำเสนอเกี่ยวกับสาเหตุ ซึ่งไม่ใช่วิธีแก้ไขปรากฏการณ์ ครูจึงใช้คำถามซ้ำเพื่อกระตุ้นให้เด็กเลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ที่ตนเองคิดว่าดีที่สุดแค่ 1 วิธี และเด็ก ๆ สามารถบอกเหตุผลที่ตนเองเลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ได้สอดคล้องและไม่สอดคล้องบ้าง แต่เมื่อจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานครบทั้ง 8 สัปดาห์ เด็กสามารถนำเสนอวิธีแก้ไขปรากฏการณ์ที่ตนเองเลือกและบอกเหตุผลที่ตนเองเลือกวิธีแก้ไขปรากฏการณ์นั้น (Tissington, 2019 อ้างใน ออมวจิ พิบูลย์ และ กิตติชัย สุชาติโนบาล, 2564: 418 - 419) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีลักษณะของการวิจัยและการค้นพบ ผู้เรียนได้ลงมือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป อรพรรณ บุตรกัตัญญ (2561: 348 - 365) กล่าวว่า ในระหว่างการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้เรียนจะตระหนักถึงแนวคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างหลากหลาย โดยการแก้ไขปรากฏการณ์ในชั้นสุดท้าย เป็นผลจากการเรียนรู้และสังเคราะห์โดยทำกิจกรรมร่วมกันหรือกลุ่มการเรียนรู้ที่ไม่ใช่สมมติฐานที่เกิดจากความคิดของใครคนใดคนหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรม ตลอดจนจัดเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมในการทำกิจกรรม และสื่อการสอนควรเป็นรูปภาพที่ใกล้ตัวเด็ก
2. ครูผู้สอนควรศึกษาปรากฏการณ์แต่ละปรากฏการณ์ให้เข้าใจ เพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็กได้อย่างถูกต้องและชัดเจน โดยครูผู้สอนต้องมีการศึกษาการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานตามลำดับขั้นตอนที่มีความถูกต้องและชัดเจน
3. ครูผู้สอนควรคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ควรมีความยืดหยุ่น ขึ้นอยู่กับกิจกรรม ควรจัดเวลาให้เหมาะสม โดยให้เด็กปฐมวัยได้มีการดำเนินตามกิจกรรมจนสิ้นสุดในแต่ละขั้นตอน เพราะบางขั้นตอนอาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้

4. ครูผู้สอนควรใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการแสดงความคิดเห็นของเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้บอกเล่าประสบการณ์ โดยครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้สนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้กระตุ้นการคิดให้มากขึ้นได้

5. ครูผู้สอนควรให้อิสระเด็กได้ใช้ความคิดในการแก้ไขปรากฏการณ์อย่างอิสระ โดยครูผู้สอนเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้แสดงความคิดอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถนำไปพัฒนาการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการยั้งคิดไตร่ตรอง ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการการมุ่งเป้าหมาย

2. ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิริสตี โลนกา. (2563). **Phenomenal Learning: นวัตกรรมการเรียนรู้แห่งอนาคตแบบฟินแลนด์**. (สุนันทา วรณสิทธิ์ และพญุศศักดิ์ แก่นจันทร์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: bookscape.

ชลธิป สมานิต. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 39(1): 113 - 129.

ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2561). สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF. ใน สุภาวดี หาญเมธี. **นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2561). คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: มติชน.

โรงเรียนวัดวังห้าว. (2566). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. ใน **การประชุมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ครั้งที่ 3 วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2566**. สุพรรณบุรี: โรงเรียนวัดวังห้าว.

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.). (2563). **ปัญหาพัฒนาการเด็กไทยกับแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับทักษะเด็กในศตวรรษที่ 21**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://wwwold.hsri.or.th/media/news/detail/12472>.

(2565, กุมภาพันธ์ 25).

สถาบันอาร์แอลจี (รักลูกเลิร์นนิ่งกรุ๊ป). (2561). **คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. ใน รายงานการอบรมหลักสูตร Science Education for Science and Mathematically Gifted Learner The Normal Lyceum of Helsinki วันที่ 13 - 20 มีนาคม 2562. (4 - 16). University of Helsinki: กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภาวดี หาญเมธี อธิดา พิทักษ์สินสุข และภาวนา อร่ามฤทธิ์. (2561). รู้จักทักษะสมอง EF Executive Functions Skill.. ใน **คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2561). **พัฒนาทักษะสมอง EF ด้วยการอ่าน**. กรุงเทพฯ: ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความเจริญของผู้เรียน. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 46(2): 348 - 365.
- ออมวจิ พิบูลย์ และกิตติชัย สุธาสิโนบาล. (2564). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะข้ามพิสัย: กรณีศึกษาประเทศฟินแลนด์. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ**. 3(3): 414 - 428.
- Erikson, E. H. (1966). Eight ages of man. **International Journal of Psychiatry**. 2(3): 281 - 300.
- Piaget, J. (1952). **The Original of intelligence in Children**. New York: International University Press.
- Vygotsky, L. (1978). **Mind in society: The developmental of higher psychological process**. Cambridge MA: Harvard University Press.

ผลของการสนับสนุนทางการศึกษาต่อการยอมรับแพลตฟอร์ม
การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

THE EFFECT OF EDUCATIONAL SUPPORT ON VOCATIONAL COLLEGE
TEACHERS' ACCEPTANCE OF ONLINE TEACHING PLATFORM IN GUANGXI
ZHUANG AUTONOMOUS REGION, PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

ยูวหยิง นงค์¹ พงศ์พันธ์ คำพรรณ^{2*} และจินดา น้ำเจริญ²
Yueying Nong¹ Pongpan Compan^{2*} and Jinda Nacharoen²

Received : 7 January 2025

Revised : 24 April 2025

Accepted : 26 April 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพยายากรณ์ผลของการสนับสนุนทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาประกอบด้วย การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนด้านเทคนิค การสนับสนุนด้านการจัดการ และการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้กับการยอมรับแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ของครู กรอบแนวคิดในการวิจัยประยุกต์ใช้แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา 395 คน จาก 49 วิทยาลัยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับการทดสอบความเชื่อมั่นและความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุน จากวิทยาลัยอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการยอมรับแพลตฟอร์มการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ในขณะเดียวกัน การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมการการถดถอยเชิงพหุคูณ ได้แก่ $Y = \beta_0 + 0.24(FS)^{**} + 0.17(TS)^{**} + 0.05(MS) + 0.23(TES)^{**}$ โดยที่ $R^2 = 0.65$, Adjust $R^2 = 0.42$, และ $F\text{-value} = 97.22$ นัยสำคัญที่ 0.00 การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญเพื่อการทำงาน of แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ได้แก่ การฝึกอบรมการทำงาน

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

² สำนักวิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹ College of Graduate Studies, Walailak University

² School of Education, Walailak University

* Corresponding Author's E-mail: pongpan.co@wu.ac.th

และการเพิ่มประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ได้ดีมากยิ่งขึ้น และเพิ่มการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีจากครูได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การยอมรับของครู / แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ / วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The aim of this study is to predict the effect of educational support, which includes facility support (FS), technical support (TS), management support (MS), and teaching environment support (TES), on acceptance of OTPs by vocational teachers. The technology acceptance model (TAM) created the conceptual framework. A sample of 395 vocational teachers from 49 colleges in the Guangxi Zhuang Autonomous Region of China was tasked with answering questions on an online questionnaire to assess its validity and reliability using a quantitative research approach. The effect of educational support on teachers' acceptance of OTPs is examined using multiple regression and correlation analysis. The study found that college support was significantly and positively correlated with teachers' perceptions of OTPs, whereas management support had no significant effect. The regression equation is as follows. $Y = \beta_0 + 0.24(FS)^{**} + 0.17(TS)^{**} + 0.05(MS) + 0.23(TES)^{**}$. Analyzing the overall fit of the model, the coefficient of determination $R^2 = 0.65$, the adjust $R^2 = 0.42$, and the F-value is 97.22, with a significant level of 0.00. In addition, the study provided suggestions to improve the functionality and effectiveness of OTPs, such as providing training related to OTPs in colleges, which can help teachers to better integrate into OTPs, and increased investment in basic equipment can also help teachers improve their acceptance of OTPs.

Keywords: Educational Support / Teachers' Acceptance / Online Learning Platform

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีของสาธารณรัฐประชาชนจีน เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีและแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นสากลมากขึ้น (Raut, 2021) ปี ค.ศ. 2018 สาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศแผน “Education Informatization Action Plan 2.0” (Ministry Education of the People's Republic of China, 2018) และต่อมาในปี ค.ศ. 2019 ประกาศพิมพ์เขียว “China Education Modernization 2035” (State Council of the People's Republic of China, 2019) วัตถุประสงค์หลักของแผนต่าง ๆ คือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา รูปแบบการศึกษาของ

สาธารณรัฐประชาชนจีนให้ชาวจีนและต่างชาติ Ren (2018) ระบุว่าเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาใช้เป็นสิ่งที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาการศึกษา ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนและนักศึกษาในแต่ละคน รวมถึงการเสริมสร้างและสร้างสรรค์หลักสูตรออนไลน์ใหม่ ๆ ในขณะเดียวกัน ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้และเร่งสร้างความคุ้นเคยประยุกต์ และบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศให้เข้ากับการศึกษาอย่างแท้จริง

ปัจจุบันการศึกษาในรูปแบบออนไลน์กำลังเปลี่ยนโฉมหน้าของการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นอย่างมาก (Zeyab & Alayyar, 2023) การระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้สถาบันการศึกษาทั่วประเทศจีนต้องเปลี่ยนมาใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์อย่างรวดเร็วนำมาซึ่งความท้าทายและโอกาส (Svihus, 2023; Irfan & Raheem, 2023) ปัจจุบันสถาบันการศึกษายังคงจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ (Nishio et al., 2023; Raut, 2021) ด้วยการสอนออนไลน์มีข้อดีที่ตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียน เช่น เพิ่มการเข้าถึงได้ในสถานที่ต่างกันและเวลาต่างกัน ยืดหยุ่นในการกำหนดตารางเวลาที่เหมาะสมกับตารางงานของแต่ละบุคคล ผู้เรียนสามารถหาความสมดุลระหว่างการทำงานและการเรียน (Bontogon, 2023) สถาบันการศึกษาจำนวนมากในสาธารณรัฐประชาชนจีนนำเสนอหลักสูตรออนไลน์ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นประโยชน์สำหรับครูและนักเรียนอย่างแท้จริง (Protopsaltis & Baum, 2019) สำหรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนนิยม ได้แก่ NetEase Cloud Classroom, Intelligent Vocational Education Platform, Chinese MOOC, Rain Classroom และ Chaoxing Platform แพลตฟอร์มเหล่านี้มีเพียงพอต่อการให้บริการนักเรียนและจัดเตรียมเครื่องมือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการจัดการห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kou, 2023)

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เป็นหนึ่งในการะกิจหลักของวิทยาลัยอาชีวศึกษา และต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เข้ากันได้ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ในขณะเดียวกันครูต้องเผชิญกับความท้าทายในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสนับสนุนทรัพยากรที่มีไม่เพียงพอ (Aziz et al., 2023) รูปแบบทางความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของครูที่แตกต่างกัน (Hick et al., 2011) การปรับตัวด้านเทคโนโลยีของครู (Lucas et al., 2021) และความแตกต่างในประสบการณ์ด้านเทคโนโลยี รวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหาร (Fahrman et al., 2019) นอกจากนี้ การสนับสนุนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาในการปฏิบัติการศึกษาตามแนวทางของรัฐส่งผลเป็นอย่างมากต่อการรับรู้และพฤติกรรมของครูที่มีต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Shen et al., 2024) ด้วยการสนับสนุนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น การสนับสนุนด้านเทคนิค การสนับสนุนด้านการจัดการ และการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ครู จากการศึกษาของ Huang (2021) พบว่า การสนับสนุนของวิทยาลัยส่งผลต่อการเอาชนะอุปสรรคภายนอกได้และเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ Timotheou et al. (2022) พบว่า การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสามารถเพิ่มแรงจูงใจและความมุ่งมั่นของครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาโดยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบันการวิจัยเป็นจำนวนมากมุ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Teaching Platform: OTP) ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับครูและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้มีจำนวนน้อย (Farkhani et al., 2022; Lucas & Vicente, 2022) โดยเฉพาะการศึกษาในระดับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง เป็นหนึ่งในเขตที่ต้องได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างเร่งด่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีน (Education Department of Guangxi Zhuang Autonomous Region, 2022) นอกจากนี้ การศึกษาผลของการสนับสนุนด้านการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่อการยอมรับของครูเกี่ยวกับการนำแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เป็นข้อมูลที่จำเป็นเพื่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงได้นำมากำหนดนโยบายของผู้บริหาร ต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนด้านการศึกษากับการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งสิ้น 49 วิทยาลัย โดยมีคำถามการวิจัย ดังนี้ (1) ระดับการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นอย่างไร และ (2) การสนับสนุนของวิทยาลัยอาชีวศึกษามีอิทธิพลต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีนมากหรือน้อยเพียงใด

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี

แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model หรือ TAM) นำเสนอครั้งแรกโดย Fred David (1989) เป็นแบบจำลองเชิงทฤษฎีที่ออกแบบมาเพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์การยอมรับเทคโนโลยีของประชากร โดยอธิบายว่าผู้ที่ใช้เทคโนโลยีจะรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีว่ามีความสำคัญอย่างไร แบบจำลองดังกล่าวมีปัจจัยหลัก 2 ประการ ได้แก่ ประโยชน์ที่รับรู้ (Perceived Usefulness) และความสะดวกในการใช้งานที่รับรู้ (Perceived Ease of Use) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติในการใช้งาน (Attitude Toward Using) และส่งผลโดยอ้อมต่อความตั้งใจในการใช้งาน (Behavioral Intention to Use) ผ่านความมีประโยชน์ที่รับรู้ ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้งานเป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายการนำเทคโนโลยีมาใช้เนื่องจากจะกำหนดพฤติกรรมการใช้งานจริงของผู้ใช้โดยตรง ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) ในการใช้งานส่งผลโดยตรงต่อการที่ผู้ใช้จะดำเนินการใช้เทคโนโลยีจริงหรือไม่ โดยความตั้งใจสูงในการใช้งานมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การทดลองใช้อย่างจริงจังและการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกัน มีผลทางอ้อมต่อทัศนคติการใช้งานและตัวแปรภายนอกที่นำมาใช้จะมีผลต่อความเป็นประโยชน์ที่รับรู้และความง่ายในการใช้งานที่รับรู้

ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 Venkatesh & Davis (2000) พัฒนาแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี 2 หรือ TAM 2 ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลให้แบบจำลองก่อนหน้านี้เปลี่ยนแปลงไป โดยการขยายตัวแปรผสมอีก 2 ตัวแปร ได้แก่ กระบวนการทางเครื่องมือ

ทางปัญญา (Cognitive Instrumental Process) และกระบวนการทางอิทธิพลทางสังคม (Social Influence Process) และใน ค.ศ. 2008 Venkatesh & Bala (2008) ได้พัฒนาแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี 3 หรือ TAM 3 ซึ่งเป็นส่วนขยายของ TAM 1 และ TAM2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการทำงานของคอมพิวเตอร์ การควบคุมภายนอก ความวิตกกังวลในการใช้คอมพิวเตอร์ และความสนุกสนานในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลต่อความง่ายในการใช้งานที่รับรู้ (Perceived Ease of Use) TAM 3 เน้นย้ำถึงบทบาทของพฤติกรรมเกี่ยวกับความตั้งใจ (Behavioral Intention) โดยความตั้งใจในการใช้กลายเป็นตัวกำหนดหลักว่าผู้ใช้จะยอมรับและยังคงใช้เทคโนโลยีนี้ต่อไปหรือไม่ ความตั้งใจที่เข้มแข็งในการใช้สามารถผลักดันให้ผู้ใช้เอาชนะความยากลำบากและใช้เทคโนโลยีอย่างจริงจังในขณะที่การขาดความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีส่งผลให้ผู้ใช้ปฏิเสธการใช้เมื่อเผชิญกับอุปสรรค

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้พิสูจน์บทบาทของ TAM ในด้านการศึกษา Scherer et al. (2019) ชี้ให้เห็นว่า TAM สามารถนำมาอธิบายการยอมรับเทคโนโลยีของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป การพัฒนาแบบจำลอง TAM ได้อธิบายการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่อง จากบทบาทโดยตรงในการกำหนดความตั้งใจที่จะใช้ใน TAM 1 ไปจนถึงอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยภายนอกของ TAM 2 และการมีบทบาทร่วมกันของปัจจัยควบคุมหลายตัวแปรต่อความตั้งใจที่จะใช้ใน TAM 3 วิวัฒนาการเหล่านี้ส่งผลให้การคาดการณ์พฤติกรรมของผู้ใช้ครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับของครูต่อการใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ใน 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ประโยชน์ที่รับรู้ (Perceived Usefulness) (2) ความสะดวกในการใช้งานที่ได้รับรู้ (Perceived Ease of Use) และ (3) พฤติกรรมเกี่ยวกับความตั้งใจ (Behavioral Intention) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการยอมรับและพฤติกรรมของครูต่อการใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาและการจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

การสนับสนุนการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่จัดเตรียมให้กับครูและนักเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีความหลากหลาย เช่น ทรัพยากรอุปกรณ์ทางเทคนิค โอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ คำแนะนำในการสอน นวัตกรรม การทำงานร่วมกัน และสภาพแวดล้อมในการสอน (Zhen et al., 2023) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมหลากหลายช่องทางการสื่อสารซึ่งไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียนแบบดั้งเดิม นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในสถานที่และภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน (Bontogon, 2023) การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครูสามารถนำเสนอเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ ภาพ เสียง วิดีโอ เป็นต้น ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น (Atyang et al., 2018)

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางการศึกษาของสถาบันการศึกษามีผลต่อการพัฒนาครู ผลการศึกษาของ Crispel & Kasperski (2019) พบว่าการสนับสนุนทางการศึกษาของสถาบันการศึกษามีผลต่อทัศนคติของครูและประสิทธิภาพในการสอนของครูเพิ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ Basilotta et al. (2022) พบว่า ครูที่มีทักษะ

ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ต่ำแต่หากครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาและสถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนทางเทคนิค การฝึกอบรม การสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างชุมชนการเรียนรู้ ครูจะมีความพยายามและยืนหยัดในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาสามารถช่วยให้ครูเอาชนะอุปสรรคภายนอกที่ต้องเผชิญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ และครูมีแรงจูงใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

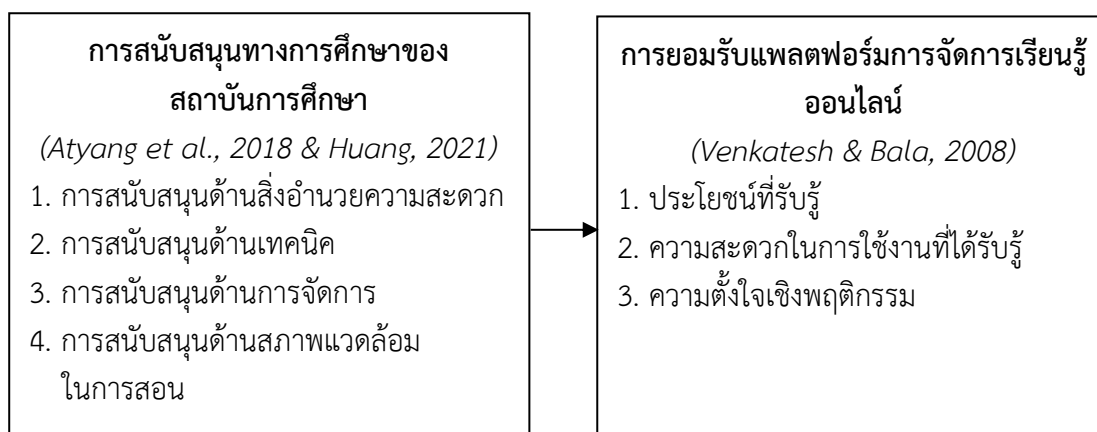
Atyang et al. (2018) และ Huang (2021) ได้จำแนกองค์ประกอบของการสนับสนุนทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ของครู ออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ครอบคลุมการเตรียมการทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการวางระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียรและสะดวกในการใช้ (2) การสนับสนุนด้านเทคนิค ครอบคลุมการสนับสนุนเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการซ่อมบำรุง (3) การสนับสนุนด้านการจัดการ ครอบคลุมการเตรียมการฝึกอบรม การติดตามและประเมินผลในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี การสนับสนุนให้ครูได้ใช้เทคโนโลยี (4) การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน ครอบคลุมการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ การดำเนินนโยบายสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และการให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อศึกษาผลของการสนับสนุนทางการศึกษาต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการสนับสนุนการศึกษาต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model หรือ TAM) โดย Venkatesh & Bala (2008) และแนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการศึกษาของ Atyang et al. (2018) และ Huang (2021) มาทำการศึกษาร่วมกันในบริบทของการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ประกอบด้วย ประโยชน์ที่รับรู้ ความสะดวกในการใช้งานที่ได้รับรู้ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม สำหรับการสนับสนุนทางการศึกษาของสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนด้านเทคนิค การสนับสนุนด้านการจัดการ และการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 1 สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐาน	รายละเอียด
H1	การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของวิทยาลัยส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน
H2	การสนับสนุนด้านเทคนิคของวิทยาลัยส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน
H3	การสนับสนุนด้านการจัดการของวิทยาลัยส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน
H4	การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอนของวิทยาลัยส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งภายหลังจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือ หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 49 แห่ง ในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวนทั้งสิ้น 28,924 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อแบ่งกลุ่มครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในแต่ละเมือง จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 395 คน รายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ลำดับ	เมือง	N	%	n = 395
1	Baise	1,324	4.58%	18
2	Beihai	1,372	4.74%	19
3	Congzuo	2,073	7.17%	28
4	Fangchenggang	226	0.78%	3
5	Guigang	225	0.78%	3
6	Guilin	1,674	5.79%	23
7	Hechi	580	2.00%	8
8	Laibin	180	0.62%	2
9	Liuzhou	3,300	11.41%	45
10	Nanning	15,222	52.63%	208
11	Qinzhou	997	3.45%	14
12	Wuzhou	1,601	5.53%	22
13	Yulin	150	0.52%	2
	Total	28,924	100%	395

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การสนับสนุนของสถาบันการศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (2) การสนับสนุนด้านเทคนิค (3) การสนับสนุนด้านการจัดการ และ (4) การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน รวมคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ และส่วนที่ 3 การยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ประโยชน์ที่รับรู้ (2) ความสะดวกในการใช้งานที่ได้รับรู้ และ (3) การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อม รวมคำถามทั้งสิ้น 15 ข้อ มาตรการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 และ 3 มาตรการ 5 ระดับ

การประเมินความตรงของเนื้อหา

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ค่าความตรงของเนื้อหา (Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และค่า IOC พบว่า ทุกข้อมีค่า

มากกว่า 0.86 แบบสอบถามมีความตรงของเนื้อหา (Turner & Carson, 2003) และทำการเก็บข้อมูลเพื่อทดสอบความเหมาะสมเบื้องต้น (Pilot Test) กับครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.89 (เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70) แสดงถึงแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ (Cronbach, 1951)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผ่านแพลตฟอร์ม 'Questionnaire Star' กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีนจำนวนทั้งสิ้น 395 และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 395 คน (คิดเป็น 100%)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ (1) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percent) และ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลการสนับสนุนทางการศึกษาและระดับการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ (1) การหาความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ (2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3. การวิเคราะห์การสนับสนุนทางการศึกษาของสถาบันการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนด้านเทคนิค การสนับสนุนด้านการจัดการ และการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน รวมถึงการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ได้แก่ ประโยชน์ที่รับรู้ ความสะดวกในการใช้งานที่ได้รับรู้ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม เป็นข้อคำถามที่มีคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดตามวิธีของ Likert (1967) มี 5 ระดับให้เลือกตามความเห็น ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการให้คะแนนที่นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรศาสตร์ของครูกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศชาย ร้อยละ 51 และเพศหญิง ร้อยละ 49 พิจารณาตามอายุ พบว่า อยู่ระหว่าง 30 - 40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 31) ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 46) และปริญญาตรี (ร้อยละ 30) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์การสอน พบว่า มีประสบการณ์ระหว่าง 5 - 15 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 33)

การสนับสนุนทางการศึกษาและการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

1. การสนับสนุนทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า การสนับสนุนด้านการจัดการ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.48$, $SD = 1.17$) สูงสุดเป็นอันดับที่ 1 การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน อยู่ในระดับมาก ($M = 3.47$, $SD = 0.87$) อันดับที่ 2 การสนับสนุนด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก ($M = 3.44$, $SD = 0.91$) อันดับที่ 3 และการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($M = 3.40$, $SD = 0.89$) อันดับที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าครูกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเชิงบวกต่อการสนับสนุนทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสนับสนุนทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

การสนับสนุนทางการศึกษา	M	SD	ระดับ
1. การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.40	0.89	มาก
2. การสนับสนุนด้านเทคนิค	3.44	0.91	มาก
3. การสนับสนุนด้านการจัดการ	3.48	1.17	มาก
4. การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน	3.47	0.87	มาก

2. การยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.48$, $SD = 0.74$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่รับรู้ ($M = 3.49$, $SD = 0.87$) ด้านความสะดวกในการใช้งานที่ได้รับรู้ ($M = 3.47$, $SD = 1.20$) และด้านความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ($M = 3.43$, $SD = 0.98$) รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเอง กว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

การยอมรับ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
1. ประโยชน์ที่รับรู้	3.49	0.87	มาก
2. ความสะดวกในการใช้งานที่ได้รับรู้	3.47	1.20	มาก
3. ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม	3.43	0.98	มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางการศึกษาและการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางการศึกษาและการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันมากที่สุด สำหรับ การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (FS = 0.55) รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนด้านเทคนิค (TS = 0.53) การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน (TES = 0.50) และ การสนับสนุนด้านการจัดการ (MS = 0.46) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ของครู รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางการศึกษากับการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

	FS	TS	TES	MS	การยอมรับ OTP
การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (FS)	1.00				
การสนับสนุนด้านเทคนิค (TS)	0.59**	1.00			
การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน (TES)	0.40**	0.42**	1.00		
การสนับสนุนด้านการจัดการ (MS)	0.46**	0.60**	0.53**	1.00	
การยอมรับเทคโนโลยีฯ (OTP)	0.55**	0.53**	0.50**	0.46**	1.00

หมายเหตุ : Pearson's Correlation

** The correlation is significant at the 0.01 level (two-tailed).

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า การยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถแสดงได้ด้วยสมการถดถอยเชิงพหุคูณ ดังนี้ $OTP = 1.11 + 0.25FS^{**} + 0.25TES^{**} + 0.19TS^{**}$ โดยที่ 1.11 หมายถึง ค่าคงที่ ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานของการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูเมื่อปัจจัยอื่นทั้งหมดเป็นศูนย์ ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางการศึกษาของวิทยาลัยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ด้านการจัดการ (MS) ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ การสนับสนุนทางการศึกษาทั้งสามด้านมีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครู โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์ ดังนี้ +0.25 (FS), +0.19 (TS) และ +0.25 (TES) ตามลำดับ โดยค่าสัมประสิทธิ์ของการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน (+0.25) เท่ากัน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด R^2 คือ 0.65 ซึ่งบ่งชี้ว่าการสนับสนุนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดในการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ได้ 65.0% ค่า R^2 ที่ปรับแล้วคือ 0.42 ค่า F คือ 97.22 และระดับนัยสำคัญที่ 0.00 ซึ่งบ่งชี้ว่าแบบจำลองการถดถอยโดยรวมมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนด้านเทคนิค และการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอนต่างส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครู ทั้งนี้ การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณเกี่ยวกับตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (ไม่เกิด Multicollinearity) โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า มีค่าน้อยกว่า 5 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง และทั้งหมดมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00 ($p < 0.01$) รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของการสนับสนุนทางการศึกษาต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	VIF
	B	Std. Error	Beta			
Constant	1.11	0.14		7.87**	0.00	1.11
H1 การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (FS)	0.25	0.04	0.29	6.03**	0.00	0.25
H4 การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน (TES)	0.25	0.04	0.29	6.68**	0.00	0.25
H2 การสนับสนุนด้านเทคนิค (TS)	0.19	0.04	0.24	4.82**	0.00	0.19

$R^2 = 0.65$, Adjusted $R^2 = 0.42$, $F = 97.22$, $\text{Sig.} < .001^{**}$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า การยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นไปในเชิงบวก แต่ก็ยังมีความไม่แน่นอนเฉพาะในบางพื้นที่ ดังนั้น ผู้บริหารวิทยาลัยควรให้ความสนใจด้านความแตกต่างโดยเฉพาะประสบการณ์การสอนของครูกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมและการสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงความสามารถ และความมั่นใจของครูในพื้นที่นั้น ๆ และช่วยให้ครูเกิดการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่ดีขึ้น

การสนับสนุนทางการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อม และการสนับสนุนด้านเทคนิค มีผลเชิงบวกต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของครูในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง สาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Atyang et al. (2018) และ Huang (2021) ที่ระบุว่า การสนับสนุนของสถาบันการศึกษาส่งผลต่อการรับรู้ของครูที่มีต่อเทคโนโลยีในมิติของการสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Fidelis & Onyango (2021) พบว่า คุณภาพและปริมาณของอุปกรณ์และความเสถียรของอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสามารถลดอุปสรรคด้านเทคโนโลยีและเพิ่มการยอมรับของครูในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ การศึกษาของ Mahdum et al. (2019) แสดงให้เห็นถึงการขาดการสนับสนุนด้านเทคนิคจะส่งผลต่อความถี่ในการใช้เทคโนโลยีของครูเป็นอย่างมาก ในขณะที่การสนับสนุนด้านเทคนิคเชิงบวกจะช่วยเพิ่มการยอมรับเทคโนโลยีของครู สำหรับสภาพแวดล้อมในการสอน จากการศึกษาของ Jagodics & Szabó (2022) พบว่า สภาพแวดล้อมในการสอนมีผลเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยลดความเครียดจากการทำงานแต่ยังช่วยให้ครูมีสมาธิในการสอนและพึงพอใจกับการใช้เทคโนโลยีเพิ่มสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้กลับพบว่า การสนับสนุนด้านการจัดการของฝ่ายบริหารสถาบันการศึกษาไม่มีผลต่อการยอมรับแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ซึ่งเห็นได้ว่าครูมีแนวโน้มที่จะพึงพาประสบการณ์ส่วนตัวและการตัดสินใจเชิงวิชาชีพมากกว่าการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ดังนั้น ครูให้ความสนใจกับนโยบายของฝ่ายบริหารน้อยลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Jin & Li (2023) ที่พบว่าฝ่ายบริหารของสถาบันการศึกษาไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับของครูในการนำเทคโนโลยีมาใช้ ครูมีอิสระในระดับสูง ครูมีแนวโน้มที่จะได้รับการให้คุณค่ามากขึ้นสำหรับประสิทธิผลในแนวทางการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และฝ่ายบริหารมีอิทธิพลต่อครูเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าควรต้องมีการสำรวจปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการจัดการในบริบทนโยบายของสาธารณรัฐประชาชนจีน และการสนับสนุนของวิทยาลัย หรือจำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพการสนับสนุนด้านการจัดการของสถาบันการศึกษาเพื่อการยอมรับเทคโนโลยีของครูให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การสนับสนุนของฝ่ายบริหารของสถาบันการศึกษาควรเน้นที่ความต้องการที่แท้จริงของครู และวิธีการให้บริการที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการศึกษาพบความแตกต่างในการยอมรับเทคโนโลยีของครูทั้งทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน โดยเฉพาะความแตกต่างทางด้านเพศ ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าครูผู้ชายยอมรับเทคโนโลยีได้มากกว่าครูผู้หญิง และการยอมรับเทคโนโลยีของครูผู้ชายสูงกว่าครูผู้หญิง ผู้บริหารสถานศึกษาควรช่วยให้ครูผู้หญิงปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีได้เร็วขึ้นและสร้างความมั่นใจ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างความแตกต่างระหว่างเพศ

2. ผลการศึกษาพบว่าอายุของครูที่น้อยกว่า 30 ปี มีการยอมรับเทคโนโลยีในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าครูที่มีอายุน้อยกว่าเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้มากกว่า ในขณะที่ครูที่มีอายุมาก จะเผชิญความท้าทายกับการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้วิธีการฝึกอบรมที่ครอบคลุมสำหรับครูที่มีอายุมากซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคในการยอมรับเทคโนโลยีที่ผันแปรไปตามอายุ

3. ผลการศึกษาพบความแตกต่างในการยอมรับเทคโนโลยีจำแนกตามระดับการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูที่มีการศึกษาสูงจะยอมรับเทคโนโลยีในเชิงบวกมากกว่า ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรออกแบบการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีแก่ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่น้อยกว่าเพื่อให้ครูได้ยอมรับถึงความสามารถของเทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอน

4. ผลการศึกษาพบว่าการสนับสนุนทางเทคนิคมีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับเทคโนโลยีของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนทางเทคนิคที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าครูจะได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีในการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์ทางเทคนิคสำหรับการใช้เทคโนโลยี การสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้

5. ผลการศึกษาพบว่าการสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้มีผลเชิงบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการสอนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีให้กับครูโดยจัดให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และพื้นที่การจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนทางการศึกษาในรูปแบบของการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนด้านเทคนิค และการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมในการสอน เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของครูอย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยในอนาคตควรสำรวจองค์ประกอบเฉพาะของปัจจัยสนับสนุนเหล่านี้ในเชิงลึกเพื่อทำความเข้าใจว่าปัจจัยเฉพาะเหล่านี้ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีอย่างไร

2. ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนการศึกษาโดยผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการวิจัยในอนาคตควรสำรวจบทบาททางอ้อมหรือศึกษาเฉพาะองค์ประกอบหลักจากปัจจัยการสนับสนุนจากผู้บริหารเพิ่มเติมเพื่อหาคำตอบมาสนับสนุนการศึกษารุ่นนี้ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Atyang, F., Gathumbi, A., & Babusa, H. (2018). School management and technical support to teachers and students in the integration of ICT in Teaching/Learning English Language. **Advances in Social Sciences Research Journal**. 5(7): 249 - 258. doi.org/10.14738/assrj.57.4863
- Aziz, N., Memon, S. A., & Anjum, S. (2023). Perception of students and teachers regarding online teaching of English language: a case of secondary school Hyderabad - Pakistan. **Academy of Education and Social Sciences Review**. 3(2): 163 - 171. doi.org/10.48112/aessr.v3i2.495
- Basilotta-Gómez-Pablos, V., Matarranz, M., Casado-Aranda, L., & Otto, A. (2022). Teachers' digital competencies in higher education: a systematic literature review. **International Journal of Educational Technology in Higher Education**. 19(1): 1 - 16. doi.org/10.1186/s41239-021-00312-8
- Bontogon, E. B. (2023). Perception and challenges encountered by teachers in teaching mathematics online. **AIDE Interdisciplinary Research Journal**. 3(2022): 323 - 337. doi.org/10.56648/aide-irj.v3i1.72
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. **Psychometrika**. 16(3): 297 - 334. doi.org/10.1007/bf02310555
- Crispel, O., & Kasperski, R. (2019). The impact of teacher training in special education on the implementation of inclusion in mainstream classrooms. **International Journal of Inclusive Education**. 25(9): 1079 - 1090. doi.org/10.1080/13603116.2019.1600590
- Davis, F. (1989). Technology acceptance model: TAM. **AS: Information Seeking Behavior and Technology Adoption**. 35(8): 982 - 1003.
- Education Department of Guangxi Zhuang Autonomous Region. (2022). **Guangxi higher education revitalization and development '14th Five-Year' plan**. [Online], Available: http://jyt.gxzf.gov.cn/zfxxgk/fdgdgknr/tzgg_58179/t11143482.shtml
- Fahrman, B., Norström, P., Gumaelius, L., & Skogh, I. (2019). Experienced technology teachers' teaching practices. **International Journal of Technology and Design Education**. 30(1): 163 - 186. doi.org/10.1007/s10798-019-09494-9
- Farkhani, Z. A., Badiei, G., & Rostami, F. (2022). Investigating the teacher's perceptions of classroom management and teaching self-efficacy during COVID-19 pandemic in the online EFL courses. **Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education**. 7(1): 25. doi.org/10.1186/s40862-022-00152-7.

-
- Fidelis, F., & Onyango, D. O. (2021). Availability of ICT Facilities and Teachers' Competence in the Use of ICT among Public Secondary Schools in Ngara District, Tanzania. **East African Journal of Education and Social Science**. 2, 34 - 40. doi.org/10.46606/eajess2021v02i02.0073
- Hick, P., Arshad, R., & Watt, D. (2011). **Promoting cohesion, challenging expectations: educating the teachers of tomorrow for race quality and diversity in 21st century schools**. [Online], Available: <https://www.research.ed.ac.uk/en/publications/promoting-cohesion-challenging-expectations-educating-the-teacher>.
- Huang, M., Xiangming, L., & Zhang, J. (2021). Examining individual demographic and school support factors regarding teachers' intention to use technology: a hierarchical regression analysis. **International Journal of Emerging Technologies in Learning**. 16(12): 289 - 304. doi.org/10.3991/ijet.v16i12.22625
- Irfan, T., & Raheem, M. A. (2023). Perception of students and teachers regarding online teaching-learning during Covid-19 at university level. **Middle East Journal of Applied Science & Technology**. 6(2): 9 - 19. doi.org/10.46431/mejast.2023.6202
- Jin, X., & Li, C. (2023). Improvement path of teachers' informatization teaching ability in colleges and universities in the age of smart education. **China Management Informatization**. 26(9): 1673 - 0194. doi.org/10.3969/j.issn.1673-0194.2023.09.055
- Kou, L. (2023). A study of university teachers' willingness to adopt the use of online teaching platforms: based on TAM3. **Journal of Nanjing Open University**. 2097-0633, 1 - 7.
- Likert, R. (1967). **The method of constructing and attitude scale**, in **Attitude Theory and Measurement**. New York: Wiley & Son.
- Lucas, M., Bem-Haja, P., Siddiq, F., Moreira, A., & Redecker, C. (2021). **The relation between in-service teachers' digital competence and personal and contextual factors: What matters most?** **Computers & Education**. 160, 104052. doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104052
- Mahdum, M., Hadriana, H., & Safriyanti, M. (2019). Exploring teacher perceptions and motivations to ICT use in learning activities in Indonesia. **Journal of Information Technology Education Research**. 18, 293 - 317. doi.org/10.28945/4366
-

- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2018). **Education Informatization Action Plan 2.0**. [Online], Available: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A16/s3342/201804/t20180425_334188.html
- Nishio, A. L., Corrêa, C. C. M., Nascimento, J. C., & De Souza, M. P. B. (2023). Digital technologies and the teaching process. In **Seven Editora eBooks**. doi.org/10.56238/tfisdww1-052
- Protopsaltis, S., & Baum, S. (2019). Does online education live up to its promise? A look at the evidence and implications for federal policy. **Center for Educational Policy Evaluation**. 1 - 50.
- Raut, B. N. (2021). Impact of technology on traditional teaching - Learning measures in the era of COVID-19 Pandemic. **Samriddhi - a Journal of Physical Sciences, Engineering and Technology**. 13(1): 92 - 96. doi.org/10.18090/samriddhi.v13is1.21
- Ren, Y. (2018). China's Education Informatization in the New Era - One of the Interpretations of the Action Plan for Education Informatization 2.0. **Informatization of Education**. doi.org/10.13811/j.cnki.eer.2018.06.004
- Scherer, R., Siddiq, F., & Tondeur, J. (2019). The technology acceptance model (TAM): A meta-analytic structural equation modeling approach to explaining teachers' adoption of digital technology in education. **Computers and Education/Computers & Education**. 128, 13 - 35. doi.org/10.1016/j.compedu.2018.09.009
- State Council of the People's Republic of China. (2019). China Education Modernization 2035. **Central People's Government of the People's Republic of China**. [Online], Available: https://www.gov.cn/zhengce/2019-02/23/content_5367987.htm
- Shen, W., Lin, X. F., Chiu, T. K., Chen, X., Xie, S., Chen, R., & Jiang, N. (2024). How school support and teacher perception affect teachers' technology integration: A multilevel mediation model analysis. **Education and Information Technologies**. 1-23. doi.org/10.1007/s10639-024-12802-z
- Svihus, C. L. (2023). Online teaching in higher education during the COVID-19 pandemic. **Education and Information Technologies**. 29, 3175-3193. doi.org/10.1007/s10639-023-11971-7

- Timotheou, S., Miliou, O., Dimitriadis, Y., Sobrino, S. V., Giannoutsou, N., Cachia, R., Monés, A. M., & Ioannou, A. (2022). Impacts of digital technologies on education and factors influencing schools' digital capacity and transformation: A literature review. **Education and Information Technologies**. 28(6): 6695 - 6726. doi.org/10.1007/s10639-022-11431-8
- Turner, R. C., & Carlson, L. (2003). Indexes of Item-Objective congruence for multidimensional items. **International Journal of Testing**. 3(2): 163 - 71. doi.org/10.1207/s15327574ijt0302_5
- Venkatesh, V., & Bala, H. (2008). Technology Acceptance Model 3 and a research Agenda on interventions. **Decision Sciences**. 39(2): 273 - 315. doi.org/10.1111/j.1540-5915.2008.00192.x
- Venkatesh, V., & Davis, F. D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: four longitudinal field studies. **Management Science**. 46(2): 186 - 204. doi.org/10.1287/mnsc.46.2.186.11926
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (2nd ed.). New York: Harper. and Row.
- Zeyab, A., & Alayyar, G. M. (2023). Perspective Chapter: Education Technology (EDTech) and the Online Course Revolution. In **Intech Open eBooks**. doi.org/10.5772/intechopen.109227
- Zhen, Y., Li, H., & Li, C. (2023). How school support affects rural teachers' retention - a study of multiple mediating effects based on teachers' sense of efficacy and school culture. **Education and Human Resources**. 1003 - 0166.

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ ปีการศึกษา 2567

THE EVALUATION OF THE BACHELOR OF ARTS PROGRAM IN TOURISM
AND RECREATION, FACULTY OF LIBERAL ARTS, THAILAND NATIONAL
SPORTS UNIVERSITY KRABI CAMPUS, ACADEMIC YEAR 2024

ปรียาณัฐ บัวทองจันทร์^{1*} วิเชียร โบบทอง¹ อุมพร แต่งเกลี้ยง¹ และปิยธิดา ปาลรังษี¹
Preeyanat Buathongchan^{1*} Wichien Bobthong¹ Umaporn Tangkliang¹ and Piyatida Palarangsi¹

Received : 28 October 2024

Revised : 7 April 2025

Accepted : 18 April 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ โดยประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.78 - 0.93 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α -coefficient) เท่ากับ 0.96 ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วยนักศึกษาปัจจุบันในปีการศึกษา 2567 จำนวน 140 คน บัณฑิตที่จบปีการศึกษา 2564 - 2565 จำนวน 70 คน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 12 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 272 คน เก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม - เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด และเสริมด้วยแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและคำถามปลายเปิดที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.89 - 1.00 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน เพื่อเสริมข้อมูลจากการศึกษาเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$) ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00, 4.40$ และ 4.15) ตามลำดับ แต่จะมีบางประเด็นที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ในประเด็นด้านความพร้อมของ

¹ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

¹ Thailand National Sports University, Krabi Campus

* Corresponding Author's E-mail: Preeyanat.bua@gmail.com

สื่อและอุปกรณ์ ($M = 3.48$) ด้านผลผลิต ในประเด็นการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ ($M = 3.49$) 2) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 2.1) หลักสูตรควรมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายและทันสมัย ส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก โดยใช้วิธีการสอนสอดแทรกในรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริง 2.2) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริง 2.3) ควรมีห้องปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ 2.4) พัฒนาหลักสูตรโดยการทำงานร่วมกับสถานประกอบการในการจัดการเรียน การสอนร่วมกัน และ 2.5) ปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายละเอียดของรายวิชา การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ การร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของบัณฑิตเพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหรือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร / หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต / สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ

ABSTRACT

This study aims (1) to evaluate the Bachelor of Arts Program in Tourism and Recreation, Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University, Krabi Campus, and (2) to explore approaches for the development of the program. The evaluation was conducted using four aspects of the CIPP model: Context, Input, Process and Product. A quantitative research approach was mainly used. The research instrument was a questionnaire with an item-objective congruence (IOC) index ranging from 0.78 to 0.93, and the reliability of the questionnaire was measured using the alpha coefficient ($\alpha = 0.96$). The sample was selected using a purposive sampling method and included 140 current students of academic year 2024, 70 graduates of academic years 2021 - 2022, 12 instructors, and 50 employers of graduates, totaling 272 participants. Data collection was conducted from May to July 2024. Quantitative data was analyzed using mean, standard deviation, minimum and maximum values. Qualitative research methods were used to supplement the quantitative results, including in-depth interviews and open-ended questions with an IOC range of 0.89 - 1.00. These qualitative methods involved 16 participants to increase the comprehensiveness of the study.

The results show that: 1) Program evaluation: the overall evaluation of the context aspect was adequate at the highest level ($M = 4.52$). The input, process and product aspects were at a high level ($M = 4.00, 4.40$ and 4.15 , respectively). However, some specific aspects were rated as moderate. These included input in terms of

availability of media ($M = 3.48$) and equipment and product in terms of application of knowledge in practice ($M = 3.48$), and 2) approaches to program development: 2.1) the curriculum should equip instructors with modern teaching media and diverse teaching techniques. 2.2) extracurricular activities should be organized to strengthen practical English skills, 2.3) a tourism and recreation lab should be established, 2.4) the curriculum should be developed in collaboration with industry partners to integrate practical experiences into the learning process, and 2.5) the program should be revised to emphasize practical training and ensure its relevance and modernity. This includes updating course content, recruiting qualified instructors, planning strategies to implement the curriculum, and working with industry partners to assess the strengths and weaknesses of graduates. Lessons learned should inform the development of classroom activities and extracurricular programs that align with industry needs.

Keywords: Curriculum evaluation / Bachelor of Arts / Program in Tourism and Recreation

บทนำ

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันหรือที่เรียกกันว่ายุคดิจิทัลหรือการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการจัดการศึกษาในสมัยก่อนอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร เทคโนโลยีทางการเงิน เป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวและมีความเข้มแข็ง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้และปัญญาเพื่อสามารถพัฒนาให้เกิดสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พัฒนาและยกระดับคุณภาพความรู้ของทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้ทุกหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งบริบทของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี และความพร้อมของผู้สอนทั้งทางด้านคุณวุฒิ ผลงานวิชาการและความเชี่ยวชาญตามสาขาอาชีพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ (วราพร บุญมี, 2564)

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ นักวิชาการและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพแล้วจึงนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเพื่อจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรจึงควรให้ความสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียน (ศิวัชลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช, 2565) สารสำคัญที่เกี่ยวกับหลักสูตรจึงเกี่ยวข้องตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินการใช้หลักสูตรซึ่งผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรจะใช้สารสนเทศจากผลการประเมินหลักสูตรเพื่อการตัดสินใจปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งตัดสินคุณค่าของหลักสูตร (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2565)

ในระบบการประกันคุณภาพภายในของทุกสถาบันการศึกษา ได้มีการกำหนดให้การประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นตัวชี้วัดหรือเกณฑ์คุณภาพสำคัญตัวหนึ่งสำหรับการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นร่องรอยของความตระหนัก (Awareness) ถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ความพยายาม (Attempt) ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และผลความสำเร็จ (Achievement) ของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามหลักสูตรและความต้องการของสังคม (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2566) กล่าวคือเมื่อหลักสูตรได้ใช้มาระยะหนึ่งแล้ว บริบทต่าง ๆ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปสาระรายวิชาต่าง ๆ ไม่ทันสมัย ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ดังนั้น ทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัยจึงต้องมีการประเมินหลักสูตรหลังจากที่ได้ใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของ วิชัย วงใหญ่ (2554 อ้างถึงใน ธนะวัฒน์ วรรณประภา และคณะ, 2565) เพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การจัด การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งการประเมินหลักสูตรจะช่วยให้หลักสูตรทราบถึงจุดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และหากมีการพัฒนาหลักสูตรตามผลการประเมินจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา และบุคคลภายนอกจะมองว่าหลักสูตรมีความทันสมัยเป็นผู้นำในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ (ธนะวัฒน์ วรรณประภา และคณะ, 2565)

วงจรของหลักสูตรเริ่มต้นจากความต้องการหลักสูตรที่สามารถตอบสนองต่อบริบท (Context) หรือสภาวะแวดล้อมสำคัญของหลักสูตร ประกอบด้วยความต้องการทางวิชาการหรือวิชาชีพ เช่น ความต้องการสืบทอดองค์ความรู้ สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาศาสตร์สาขานั้น เป็นต้น และความต้องการทางสังคม เช่น ความต้องการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในเชิงการผลิต การแก้ปัญหาหรือการสร้างความสุขความสะดวกแก่มนุษย์ให้สังคม เป็นต้น หลักสูตรทางการศึกษาส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ และขณะเดียวกันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับสังคม หลักสูตรที่ดีจึงควรมีจุดมุ่งหมายที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาการทางการศึกษาของศาสตร์สาขานั้น ที่เหมาะสมทั้งด้านแนวคิดทางปรัชญา จิตวิทยา และสังคมวิทยาที่สามารถปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทำหน้าที่ดูแลกำกับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มีนโยบายให้ทำการติดตามและปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี ดังนั้นก่อนที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรก่อน เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไป ข้อคิดเห็นที่ได้จากอาจารย์ผู้สอน การสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับผู้บัณฑิตล้วนมีคุณค่าต่อการประเมินหลักสูตร นอกจากนี้การติดตามผลบัณฑิตเพื่อที่จะได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพว่าได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานตรงกับสาขาที่จบมาหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคเช่นไร การประเมินผลการปฏิบัติงานนี้ถือเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานบุคคลซึ่งส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และยังก่อให้เกิดการพัฒนาตัวบุคคลให้มีมาตรฐานในการทำงานตามที่หน่วยงานตั้งเป้าหมายไว้ และข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนั้นสามารถเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรม หรือจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาปัจจุบันได้อีกด้วย (กนกพร ทองสอดแสง และคณะ, 2560)

การวิจัยประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ จะทำให้ทราบแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณา ร่วมกันในจุดเด่น และจุดด้อยต่าง ๆ ในหลักสูตรเดิม รวมทั้งที่ผ่านมาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรหรือไม่ และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นเป็นอย่างไร (บังอร ฉางทรัพย์ และคณะ, 2564) รวมทั้งคุณค่าของหลักสูตรที่ได้ดำเนินการมานั้นเป็นอย่างไร มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุง แก้ไขหรือไม่ และเป็นการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ได้มาวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไป โดยใช้วิธีการประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam (2003) มุ่งองค์ประกอบของการประเมินครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมิน ด้านบริบท (Context evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation) 3) การประเมิน ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product evaluation)

ทั้งนี้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ ได้เปิดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 มีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้ว 4 ครั้ง และจะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งในปีการศึกษา 2568 ทั้งนี้ยังไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรดังกล่าว จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควร ที่จะประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ เพื่อที่จะนำผลการวิจัย ไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบันทั้งหมดในหลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 140 คน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ทั้งหมด จำนวน 12 คน บัณฑิต ที่จบการศึกษาปีการศึกษา 2548 - 2566 ผู้วิจัยใช้เทคนิค Snowball Sampling Technique เนื่องจากบัณฑิตที่จบการศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2548 - 2566 ไม่ได้มีฐานข้อมูลบัณฑิตทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน และผู้ใช้บัณฑิตผู้วิจัยใช้บัญชีของผู้ประกอบการที่ทำความร่วมมือกับ หลักสูตรทั้งจังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต โดยเป็นสถานประกอบการที่บัณฑิตทำงานอยู่ และสถานประกอบการที่หลักสูตรส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 56 สถานประกอบการ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความเหมาะสมกับระดับความเชื่อมั่น ทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยคำนวณด้วยสูตรยามานะ (Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 สถานประกอบการ หรือผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน เมื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างกระจายแบบง่าย โดยกำหนดหมายเลขให้กับ

สถานประกอบการหมายเลข 1 - 56 ใช้ตารางเลขคู่ 2 หลัก ทำการเลือกเลขคู่จนได้ตัวอย่างครบ 50 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ใช้การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบ ชิปปี้ (CIPP Model) เครื่องมือได้แก่แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักศึกษาปัจจุบัน บัณฑิตและอาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านผลผลิต เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของความเหมาะสมที่มีต่อ หลักสูตร 5 ระดับ โดยคะแนน 5 หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด คะแนน 1 หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด และเขียนบันทึกขยายความเพื่ออธิบายเหตุผลของระดับที่เลือก รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้ บัณฑิตเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตในหลักสูตรในอนาคตทั้ง ตำแหน่งงาน ความเชี่ยวชาญ และทักษะวิชาชีพเฉพาะ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึกและคำถาม ปลายเปิด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item objective congruence หรือ IOC) โดยเลือก คำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปแล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งหลักจากคำนวณหาค่าดัชนีแล้ว พบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมี ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.78 - 0.93 และหลังจากที่นำแบบสอบถามมาปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 33 คน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 8 คน จากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร ซึ่งเปิดหลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการเช่นเดียวกัน บัณฑิต จำนวน 16 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 32 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 89 คน และนำผลของการทดลองใช้มาวิเคราะห์ ความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม เท่ากับ 0.96 ในส่วนของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด ได้ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน กับแบบสอบถาม พบว่ามีค่าระหว่าง 0.89 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม - เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม จากนักศึกษาทั้งหมดของคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 140 คน บัณฑิต จำนวน 70 คน อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์จำนวน 12 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 50 คน รวมทั้งหมด 272 ฉบับ ส่วนที่ 2 ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน เมื่อพบว่า ไม่มีประเด็นใหม่เพิ่มเติมอีก ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา จัดระเบียบข้อมูลเป็นประเด็นตาม รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ครบทั้ง 4 ด้านเพื่อนำมาเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เสนอข้อมูลโดยการเขียนบรรยายเป็นความเรียงเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณในทุกประเด็นของการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด เพื่อตอบวัตถุประสงค์ตามข้อที่ 1 ส่วนวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและเสริมด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้แนวทางของการพัฒนาหลักสูตร

ผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรในภาพรวม

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านบริบท	4.52	0.98	3	5	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.00	1.08	3	5	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.40	0.83	3	5	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.15	0.96	3	5	มาก
รวม	4.27	0.96			มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$) และผลการประเมินรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ด้านบริบท ($M = 4.52$) สำหรับด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40, 4.15$ และ 4.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.59	0.99	3	5	มากที่สุด
2. ด้านความสำคัญ ความจำเป็น และความเหมาะสมของหลักสูตร	4.60	0.90	2	5	มากที่สุด
3. ด้านโครงสร้างหลักสูตร	4.43	0.95	2	5	มาก
4. ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร	4.44	0.92	2	5	มาก
รวม	4.27	0.96	2	5	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรด้านบริบท พบว่า ในภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.27$) และผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร และด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($M = 4.60$ และ 4.59) ตามลำดับ สำหรับด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและด้านโครงสร้างหลักสูตรมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$ และ 4.43) ตามลำดับ

ทั้งนี้ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่หากมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ มีข้อเสนอแนะให้หลักสูตรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นต้น

2. โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่หากมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โครงสร้างของหลักสูตรควรมีรายวิชาที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล

3. ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่ หลักสูตรควรเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่กันไปด้วย เช่น คุณลักษณะในวิชาชีพการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยอาจมีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ปฏิบัติงานจริง และหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายวิชาชีพที่เน้นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน	4.44	0.98	3	5	มาก
2. ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน	4.15	1.02	1	5	มาก
3. ด้านความพร้อมของสถานที่	3.56	0.89	1	5	มาก
4. ด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์	3.48	0.89	1	5	ปานกลาง
5. ด้านงบประมาณ	3.88	0.95	1	5	มาก
รวม	3.90	0.95	1	5	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.90$) และผลการประเมินรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน ด้านงบประมาณ และด้านความพร้อมของสถานที่ ($M = 4.44, 4.15, 3.88$ และ 3.56) ตามลำดับ สำหรับด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 4.48$)

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมแต่มีประเด็นที่เสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไปดังนี้

1. หลักสูตรมีผู้สอนที่มีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญที่ตรงกับหลักสูตร แต่ควรมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล เช่น การใช้สื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนและสามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น

2. หลักสูตรไม่มีการคัดเลือกผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็นปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพอสมควร ดังนั้นหลักสูตรจำเป็นต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การเน้นย้ำเรื่องของประโยคที่นำไปใช้จริงในสถานประกอบการ เป็นต้น

3. หลักสูตรควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือถ้าหากติดขัดกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร หลักสูตรอาจออกแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเป็นไปได้อาจปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ

โดยสรุป ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อเสนอแนะเรื่องของการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล และหากไม่สามารถคัดเลือกผู้เรียนได้ หลักสูตรก็ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน

มีทักษะในระดับที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมถึงออกแบบหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาคาดการณ์งบประมาณในการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ

รายการ	M	SD	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	4.55	0.95	3	5	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	4.39	0.95	3	5	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.36	0.96	2	5	มาก
4. ด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ	4.28	0.95	3	5	มาก
รวม	4.40	0.95	2	5	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$) และผลการประเมินรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ($M = 4.55$) และด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.39, 4.36$ และ 4.28) ตามลำดับ

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า โดยภาพรวมด้านกระบวนการ มีความเหมาะสม โดยกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โดยหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตร
2. หลักสูตรควรสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตรเพื่อชดเชยผู้สอนที่ย้าย/ลาออกและเกษียณอายุราชการ
3. หลักสูตรควรวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียน เพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

โดยสรุป ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะในประเด็นของการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ และการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการเพื่อประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตรเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ตารางที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลความหมาย
1. ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.34	0.94	2	5	มาก
2. ด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ	3.95	0.96	1	5	มาก
รวม	4.15	0.95	1	5	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.15$) และผลการประเมินรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ เจตคติ และด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ ($M = 4.34$ และ 3.95) ตามลำดับ

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า โดยภาพรวมด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารให้สามารถนำไปใช้ในสถานประกอบการได้ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการทำบัญชีโรงแรม โปรแกรมการจองห้องพัก หรือทักษะการใช้ AI ในการปฏิบัติงานด้านโรงแรมและบริษัททัวร์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ความเหมาะสมของหลักสูตรด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้ให้ข้อมูลมีข้อเสนอแนะเรื่องของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโรงแรมและบริษัททัวร์ พัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในสถานประกอบการโรงแรมและบริษัททัวร์ได้

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

องค์ประกอบ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
ด้านบริบท (context)	- ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร - ด้านความสำคัญ ความจำเป็น และ	หลักสูตรควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
	ความเหมาะสมของหลักสูตร - ด้านโครงสร้างหลักสูตร - ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในหลักสูตร	ตลาดแรงงาน โครงสร้างของหลักสูตร ควรจัดรายวิชาที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการ บริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล ด้านเนื้อหาและ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในหลักสูตรนั้น หลักสูตรควรเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงาน ควบคู่กันไปด้วย เช่นคุณลักษณะในวิชาชีพ การท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยอาจมีการจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ หลักสูตรควรให้ความสำคัญ กับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายวิชาชีพที่เน้นภาษา ต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี
ด้านปัจจัยนำเข้า (input)	- ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน - ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน - ด้านความพร้อมของสถานที่ - ด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ - ด้านงบประมาณ	หลักสูตรต้องมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล เช่น การใช้สื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนและสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและการเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากหลักสูตรไม่มีการคัดเลือกผู้เรียน เนื่องด้วยผู้เรียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ผู้เรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็น ปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร พอสมควร ดังนั้นหลักสูตรจำเป็นต้องมีกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การเน้นย้ำเรื่องของ ประโยคที่นำไปใช้จริงในสถานประกอบการ เป็นต้น

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
		หลักสูตรควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือ หากติดขัดกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร หลักสูตร อาจออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับ สถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับ สถานประกอบการเพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงาน จริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเป็นไปได้ อาจปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรปฏิบัติการ หรือ ทวิภาคี
ด้านกระบวนการ (process)	- ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร - ด้านกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร - ด้านการจัดและ ประเมินผล - ด้านการนิเทศติดตาม การนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติ	หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับ การพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง รายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตร การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รวมทั้ง การขอความร่วมมือจากสถานประกอบการ ประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียน เพื่อทาง หลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนา กิจกรรม การเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
ด้านผลผลิต (product)	- ผลที่เกิดขึ้นจาก การจัดการเรียนการ สอนตามหลักสูตร - ด้านการนำความรู้ ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ	หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษ เป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรม ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีทักษะ ในการพูด อ่านและเขียน รวมไปถึงการฝึก ปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 5 พบว่า แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรต้องพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้มีความชัดเจน โครงสร้างหลักสูตรที่มีความทันสมัย จัดรายวิชาที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง ด้านปัจจัยนำเข้า หลักสูตรต้องมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้ สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล รวมถึง การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านภาษาอังกฤษ และด้านผลผลิต หลักสูตรควรส่งเสริมทักษะ ด้านภาษาอังกฤษทั้งการพูด การอ่านและการเขียน เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า

ด้านบริบท ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่าด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งด้านบริบทพิจารณาความเหมาะสมจากด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตร และด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ซึ่งผลการประเมินเชิงปริมาณนั้น มีความเหมาะสมมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตรมีความเหมาะสมและด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมีความเหมาะสมในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตรและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ผลการประเมินด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านความสำคัญ ความจำเป็นและความเหมาะสมของหลักสูตร และด้านโครงสร้างหลักสูตร ได้ข้อค้นพบคือ ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านศักยภาพ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร ทองสอดแสง และคณะ (2560) พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ด้านความสำคัญ ความจำเป็น และความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเป็นหลักสูตรที่รองรับความต้องการของสถานประกอบการในชุมชน และประเด็นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะในวิชาชีพการท่องเที่ยวและนันทนาการตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านโครงสร้างของหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากที่สุด และมีความเหมาะสมด้านจำนวนรายวิชาและเนื้อหา และด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการที่ได้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทกาญจน์ สีมารุทธิ์ และชวลีย์ ณ ถลาง (2561) พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมพร้อมเข้าทำงานในบริษัทนำเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ในภาคการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ผลการประเมินหลักสูตรเชิงคุณภาพสะท้อนให้ทราบผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และคำถามปลายเปิด ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรด้านบริบทได้แก่ หลักสูตรควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญ

ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โครงสร้างของหลักสูตรควรมีรายวิชาที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรหลักสูตรควรเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่กันไปด้วย เช่น คุณลักษณะในวิชาชีพการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยอาจมีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายวิชาชีพที่เน้นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนากรณ์ โยธจักร (2565)

ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน ด้านความพร้อมของสถานที่ และด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ได้ข้อค้นพบคือ ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้สอน พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้สอนใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และทันสมัยมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และประเมินผู้เรียนเป็นระยะเพื่อพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และด้านผู้สอนเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอน ด้านผู้สอนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอมีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในหลักสูตร: ด้านผู้เรียน พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตร และด้านผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาตามโครงสร้างรายวิชาหลักสูตร มีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านความพร้อมของสถานที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านสถานที่จัดการศึกษามีความปลอดภัย มีความเหมาะสมมากที่สุด ด้านสถานที่จัดการศึกษามีความเหมาะสมและมีความพร้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศมีความเหมาะสมที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้มีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านหนังสือ/ตำรา/เอกสารประกอบการเรียนมีความเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรตามลำดับ และด้านงบประมาณ พบว่าในภาพรวมเหมาะสมในระดับมาก โดยด้านการใช้งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการมีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการบริหารหลักสูตรเป็นไปตามระเบียบทางราชการ/เกณฑ์ที่กำหนด และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในหลักสูตรมีความคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกรกัสนกร อินทรบำรุง (2558) และชญาภาณท์ ชันธแก้ว (2560) พบว่า ความพร้อมของบุคลากร

ด้านผู้สอน ความพร้อมของอุปกรณ์ สื่อการสอน อาคารสถานที่ รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จะเป็นปัจจัยที่สามารถส่งเสริมให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้านั้น จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ มีข้อเสนอแนะคือ หลักสูตรควรมีการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล เช่น การใช้สื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนและสามารถส่งเสริมให้การการเรียนรู้มากขึ้นด้วย และเนื่องจากหลักสูตรไม่มีการคัดเลือกผู้เรียนเนื่องด้วยผู้เรียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ จึงเป็นปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพอสมควร ดังนั้นหลักสูตรจำเป็นต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น การเน้นย้ำเรื่องของประโยคที่นำไปใช้จริงในสถานประกอบการ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทกัญจน์ สัมมาโรฤทธิ์ และคณะ (2563) ซึ่งเน้นพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน และการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษทางโทรศัพท์ นอกจากนี้หลักสูตรควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือถ้าหากติดขัดกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร หลักสูตรอาจออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับสถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเป็นไปได้อาจปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ

ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ได้ข้อค้นพบ ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านสถานศึกษามีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านสถานศึกษามีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตร และสถานศึกษามีการวางแผนจัดเตรียมผู้สอนได้อย่างเหมาะสม มีความเหมาะสมรองลงมาตามลำดับ ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะวิชาชีพได้อย่างเต็มที่และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีความเหมาะสมตามลำดับ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และในด้านมีการวัดและประเมินความสามารถด้านทักษะวิชาชีพของผู้เรียนก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านมีการวัดและประเมินความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษ และด้านมีการวัดและประเมินผลในหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตามลำดับ และด้านการนิเทศติดตามการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านมีการสะท้อนผลหลังการกำกับติดตามผู้เรียนมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านมีการวางแผนการนิเทศเพื่อกำกับติดตามผู้เรียน และด้านมีการกำกับติดตามผู้เรียนด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐ ศิริสวัสดิ์ และคณะ (2564) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในชั้นเรียนในแต่ละรายวิชา หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จะมีผลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของบัณฑิต นอกจากนี้ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจะทำให้บัณฑิตสามารถเรียนรู้ได้ดี จำได้ ปฏิบัติได้ดีอีกด้วย

ในการพัฒนาหลักสูตรด้านกระบวนการนั้น มีประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตร สาระวิชาในหลักสูตร การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตร หรือพัฒนาผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์ (2562) พบว่า การพัฒนาผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพมีความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต รวมทั้งการขอความร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของบัณฑิต เพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

ด้านผลผลิต ประกอบด้วยผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ และเจตคติ และด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ ได้ข้อค้นพบคือผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ความรู้ ทักษะ และเจตคติ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านบัณฑิตมีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านบัณฑิตมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร และด้านบัณฑิตมีจริยธรรม มีความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรม สามารถช่วยพัฒนาองค์กรได้มีความเหมาะสมตามลำดับ และด้านการนำความรู้ไปขยายผลสู่การปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยด้านบัณฑิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านบัณฑิตสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และด้านบัณฑิตมีทักษะในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2566) และวัฒนาภรณ์ โยธจักร (2565) พบว่า บัณฑิตจะต้องมี ความรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านการสื่อสารด้วยภาษา การใช้เทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรม การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพรวมทั้งเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดบวก และมองโลกในแง่ดี

ข้อเสนอแนะในการสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด พบว่า ประเด็นด้านผลผลิตส่วนใหญ่บัณฑิตได้รับคำชมจากสถานประกอบการในเรื่องของทักษะความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และนั่นหนាកการ อย่างไรก็ตามสิ่งที่หลักสูตรต้องพิจารณาเพิ่มเติมคือ หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรียัน อุตโตร และวารุณี ประไพโรเมือง (2561) พบว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทของการนำเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อโต้ตอบและสนทนา ภาษาอังกฤษเพื่อการทักทาย การสนทนาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญและจัดรายวิชารวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ พบว่า

ด้านบริบท หลักสูตรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรจัดรายวิชาในหลักสูตรให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล ทั้งการสร้างนวัตกรรม ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการธุรกิจในยุคดิจิทัล เน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของตลาดแรงงานควบคู่กันไปด้วย รวมทั้งหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับรายวิชาที่คุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน รายวิชาชีพที่เน้นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐ ศิริสวัสดิ์ และคณะ (2564) ซึ่งให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และคุณลักษณะของบัณฑิตที่จบการศึกษาในหลักสูตรให้มีความชัดเจน

ด้านปัจจัยนำเข้า หลักสูตรต้องพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสอนในยุคดิจิทัล ควรมีห้องปฏิบัติการจริง หรือออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับสถานประกอบการโดยการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริง หรือปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปฏิบัติการ สอดคล้องกับ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2565) กล่าวว่า ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร การใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัยจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

ด้านกระบวนการ หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย การสรรหาผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การขอความร่วมมือจากสถานประกอบการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียนเพื่อทางหลักสูตรจะได้มีข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนาภรณ์ โยธจักร (2565) และงานวิจัยของ ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์ และณัฐกานต์ พฤกษ์สรนันท์ (2562) พบว่า สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาทักษะของนักศึกษา มีส่วนสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนหลักสูตรให้ได้รับการยอมรับ และช่วยให้ผู้เรียนมีงานทำด้วย

ด้านผลผลิต หลักสูตรควรส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก ทั้งรายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีทักษะในการพูด อ่านและเขียน รวมไปถึงการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนาภรณ์ โยธจักร (2565) และงานวิจัยของ วันทการญจน์ สีมารุทธิ์ และชวลีย์ ณ ถลาง (2561) พบว่า ทักษะด้านภาษาอังกฤษมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม และนอกเหนือจากทักษะด้านภาษาอังกฤษ หลักสูตรควรเพิ่มทักษะด้านภาษาจีน หรือภาษาอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ คณะศิลปศาสตร์ หลักสูตรการท่องเที่ยวและนันทนาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. หลักสูตรควรมีการออกแบบหลักสูตรโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อรองรับการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การประเมินหลักสูตรควรประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร เพื่อประเมินสาระสำคัญของรายวิชาในหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2. การประเมินหลักสูตรควรเน้นการประเมินเชิงคุณภาพโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ทองสอดแสง อรุณช วงศ์วัฒนาเสถียร และสุภาพร กุลธินี. (2560). รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กรภัสสร อินทรบำรุง. (2558). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8(1): 700 - 713.
- ชญาภาณธ์ ชันธแก้ว. (2560). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ชวนา อังคนุรักษ์พันธุ์. (2562). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรและวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการโรงแรม คณะการจัดการและการท่องเที่ยว. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เชษฐ ศิริสวัสดิ์, กิตติมา พันธุ์พุก และ สมสิริ สิงห์หลพ. (2564). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ. 2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนวัฒน์ วรรณประภา, วีระพันธ์ พานิชย์, อนุภาพ สมคิด, นคร ละลอกน้ำ และฐิติชัย รักบำรุง. (2565). การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารครุพิบูล. 9(1): 112 - 124.

- บังอร ฉางทรัพย์ จันเพ็ญ บางสำรวจ อัญชลี ชุ่มบัวทอง ภาสินี สงวนสิทธิ์ และระพีพันธ์ ศิริเดช.
(2564). รายงานวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิทยาศาสตรการแพทย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2565). เทคนิคการประเมินหลักสูตร. เพชรเกษมการพิมพ์.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2566, 3 ตุลาคม). การประเมินหลักสูตร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://lib.edu.chula.ac.th/FILEROOM/CU_FORMJOURNAL/DRAWER001/GENERAL/DATA0016/00016085.PDF.
- วรภาพร บุญมี. (2564). สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารนิติบุคคลและ
นวัตกรรมท้องถิ่น. 7(9): 373 - 385.
- วันทกาญจน์ สีมารุทธิ์ และ ขวลิย์ ณ ถลาง. (2561). การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจ
นำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพ สำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37(3): 200 - 208.
- วันทกาญจน์ สีมารุทธิ์, ขวลิย์ ณ ถลาง, เสรี วงษ์มณฑา และ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2563).
การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามมาตรฐานสมรรถนะ
ร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
15(2): 144 - 154.
- วัฒนาภรณ์ โยธจักร. (2565). รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต
สาขาวิชาการโรงแรม (ต่อเนื่อง) วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐมโดยใช้โมเดลชิปปี้ไอ.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2566, 4 ตุลาคม). การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf>.
- ศิวะลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.
วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 5(2): 168 - 185.
- สุริยัน อุตตโร และวารุณี ประไพเมือง. (2561). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยตามรอยเส้นทางท่องเที่ยว อ.โขงเจียม
จ.อุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests.
PSYCHOMETRIKA. 16(3): 297-334.
- Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP Model for Evaluation. Annual Conference of
the Oregon Program Evaluators Network (OPEN). Western Michigan
University.
- Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory Analysis. (2nd ed.).
New York: Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมละครด้วยรักหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN MEDIA EXPOSURE “P.S. I HATE YOU” WITH THE USAGE AND SATISF ACTION OF VIEWERS IN BANGKOK

รวีสร ตันติวิทยามาศ¹ และวิโรจน์ สุทธิสีมา²

Rawisorn Tantivitayamas¹ and Viroj Suttisima²

Received : 20 September 2024

Revised : 29 November 2024

Accepted : 6 December 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงการเปิดรับชมละครด้วยรักหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของละครเรื่องด้วยรักหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมกับความพึงพอใจต่อละครเรื่องด้วยรักหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามโดยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการวัดความเชื่อมั่นทั้งความเที่ยง และความตรง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ จำนวน 107 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมละครด้วยรักหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปิดรับชมละครด้วยรักหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพราะเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของละครเรื่องด้วยรักหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ด้านความต้องการด้านความคิด ผู้ชมละครได้มีความรู้ทั่วไปจากเนื้อหาในละครมากขึ้น 2) ด้านความต้องการด้านอารมณ์ความรู้สึก ผู้ชมละคร

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Master of Communication Arts Program, Strategic Communication,
Faculty of Communication Arts, Bangkok University

² Assistance Professor, Master of Communication Arts Program, Strategic Communication,
Faculty of Communication Arts, Bangkok University

* Corresponding Author's E-mail: jenny.ravisorn@gmail.com

ไม่เสียเวลาและไม่เสียความรู้สึก 3) ด้านความต้องการส่วนบุคคล ผู้ชมละครชื่นชอบเนื้อหาละครด้วยรักและหักหลังที่มีความคล้ายคลึงกับชีวิตของผู้ชมละคร 4) ด้านความต้องการด้านสังคม ผู้ชมละครคิดว่าละครสามารถถ่ายทอดบทเรียนชีวิตและสังคมต่อผู้ชมได้ และ 5) ด้านความต้องการหลีกเลี่ยงจากโลกความเป็นจริงชั่วขณะ ผู้ชมละครเพื่อหนีจากอารมณ์ต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ ในชีวิตจริง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมกับความพึงพอใจต่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของ ผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมละครด้วยรักและหักหลัง และการเปิดรับชมละครด้วยรักและหักหลัง มีความสัมพันธ์ในทุกปัจจัย

ผลการวิจัยการเลือกเปิดรับหรือสนใจ พบว่า 1) ด้านการเลือกเปิดรับหรือสนใจ พบว่า ผู้รับชมเลือกชมละครด้วยรักและหักหลังเพราะเป็นที่นิยมในปัจจุบัน 2) ด้านเลือกรับรู้และตีความหมาย ผู้ชมเลือกรับรู้เนื้อหาละครเฉพาะประเด็นหรือตัวละครที่สนใจ และ 3) ด้านเลือกจดจำ ผู้ชมละครเลือกจดจำคำพูดที่น่าสนใจหรือน่าจดจำจากละคร

คำสำคัญ: การเปิดรับ / การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ / ด้วยรักและหักหลัง / ผู้รับชม / ละคร

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the Relationship between media exposure “P.S. I HATE YOU” with the usage and satisfy action of viewers in Bangkok, 2) study the use and satisfaction of the drama "P.S. I HATE YOU" of viewers in Bangkok, and 3) study the relationship between the viewing behavior and satisfaction of the drama "P.S. I HATE YOU" of viewers in Bangkok. This study used a questionnaire as a tool for collecting data with a sample of 107 people. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The research results found that the relationship between the exposure to the drama "P.S. I HATE YOU" and the usage and gratification were statistically significant at the 0.05 level. Relationship between media exposure “P.S. I HATE YOU” with the usage and satisfy action of viewers in Bangkok area has found that it is currently popular. The use and gratification of the drama "P.S. I HATE YOU" of viewers in Bangkok It has the following characteristics: 1) In terms of cognitive needs, drama viewers gained more general knowledge from the content of the drama. 2) In terms of emotional needs, drama viewers did not regret their time and feelings. 3) In terms of personal needs, drama viewers liked the content of the drama "P.S. I HATE YOU" which was similar to the lives of drama viewers. 4) In terms of social needs, drama viewers thought that dramas could convey life and social lessons to the viewers. And 5) In terms of the need to escape from the real world for a while, drama viewers wanted to escape from various unpleasant emotions in real life. The relationship between the viewing

behavior and satisfaction of the drama "P.S. I HATE YOU" of viewers in Bangkok found that the relationship between the benefits and considerations of the directors of the drama with love and betrayal and the important part of seeing the drama with love and betrayal is an important factor.

Results of the research on selective exposure or interest: 1) In terms of selective exposure or interest, it was found that viewers chose to watch the drama "P.S. I HATE YOU" because it was currently popular. 2) In terms of selective perception and interpretation, viewers chose to perceive only the drama content or characters that they were interested in. and 3) In terms of selective memory, viewers chose to remember interesting or memorable lines from the drama.

Keywords: Exposure / Use and satisfaction / P.S. I HATE YOU / Audience / Drama

บทนำ

ปัจจุบันมีละครโทรทัศน์เกิดขึ้นมากมาย ผู้ผลิตเริ่มคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชมละครโทรทัศน์ โดยให้ความสำคัญต่อสื่อโทรทัศน์และมีอิทธิพลต่อประชากรในสังคมเกือบทุกประเทศทั่วโลก เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิง ความเพลิดเพลิน ประสบการณ์ความรู้ และด้านอื่น ๆ ได้มากกว่าสื่อประเภทอื่นและจากผลสำรวจพบว่า ประชาชนในประเทศไทยมากกว่าร้อยละ 98.00 สามารถเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ (Institute of Research and Development for Public Enterprises, 2019) จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า สื่อโทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลมากต่อประชากรในสังคมไทย ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการขยายตัวของระบบการสื่อสารของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างมาก ทำให้การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของคนไทยกระจายไปอย่างทั่วถึงและครอบคลุมทั่วประเทศส่งผลต่อ พฤติกรรมการใช้สื่อของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงตามไปอย่างรวดเร็ว จากผลสำรวจการใช้สื่อต่าง ๆ ในประเทศไทย พบว่า คนไทยมีสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตถึงร้อยละ 67.00 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 69 ล้านคน (Kemp, 2020)

การพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ผู้ชมมีช่องทางหลากหลายมากขึ้นในการติดตามและสื่อสาร ซึ่งการบอกต่อเป็นวิธีการหนึ่งของการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการที่เมื่อผู้ชมรู้สึกพึงพอใจในการรับชมแล้วจึงมีการบอกต่อจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น การเพิ่มช่องทางการรับชมที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีการนำเสนอทั้งทางวิทยุโทรทัศน์ และทางแอปพลิเคชันไลน์ทีวี ที่ทำให้กลุ่มวัยรุ่นติดตามได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนั้นละครโทรทัศน์ยังถือเป็นรายการที่คนส่วนมากใช้เวลาในการรับชมมากกว่ารายการประเภทอื่น สามารถตอบสนองการรับรู้ของมนุษย์ ในด้านอารมณ์ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี จากความสมจริงของภาพ และเสียงที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการแสดงออกโดยผู้แสดง และยังกระตุ้นความรู้สึกของผู้รับชมให้คล้อยตาม และนำไปสู่อารมณ์ที่แตกต่างกันได้ (นภาพร ธนะนุทรัพย์, 2551) ประกอบกับด้วย ความนิยมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ผู้ผลิตละครในปัจจุบันจำนวนมาก เลือกผลิตละครของตนเองเพื่อนำเสนอผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะผู้ผลิตละครที่ไม่มีช่องในฟรีทีวี เช่น จีเอ็มเอ็ม ทีวี (GMM Tv) ซึ่งปีที่ผ่านมา จีเอ็มเอ็ม ทีวี ได้ผลิต

ละครจำนวนมากลงในช่องทางอินเทอร์เน็ตของตนเอง และช่องดิจิทัล GMM25 ซึ่งละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง ที่ดัดแปลงจากนิยาย วงกตดอกไม้ โดยโบสน เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่ได้รับนิยามอย่างมากในปี พ.ศ. 2565 กระแสละครกับเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวกับเรื่องราวของความรัก ความอิจฉา และความชั่วร้ายที่สื่อถึง ยังไม่น่ากลัวเท่ากับการหักหลังของบุคคลที่เชื่อถือ ซึ่งการรับชมละครดังกล่าวเกิดขึ้นจากกระบวนการเปิดรับข่าวสารของผู้รับชมในหลายมิติ เช่น การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) และการเลือกจดจำ (Selective Retention) ละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง การเลือกเปิดรับเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถสร้างให้ละครเรื่องด้วยรักและหักหลังได้รับการรับชมอย่างต่อเนื่องได้ ดังนั้นความพึงพอใจต่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังจากผู้รับชมจึงเป็นองค์ประกอบหลัก

ด้วยลักษณะข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่องพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังที่สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร อันมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร

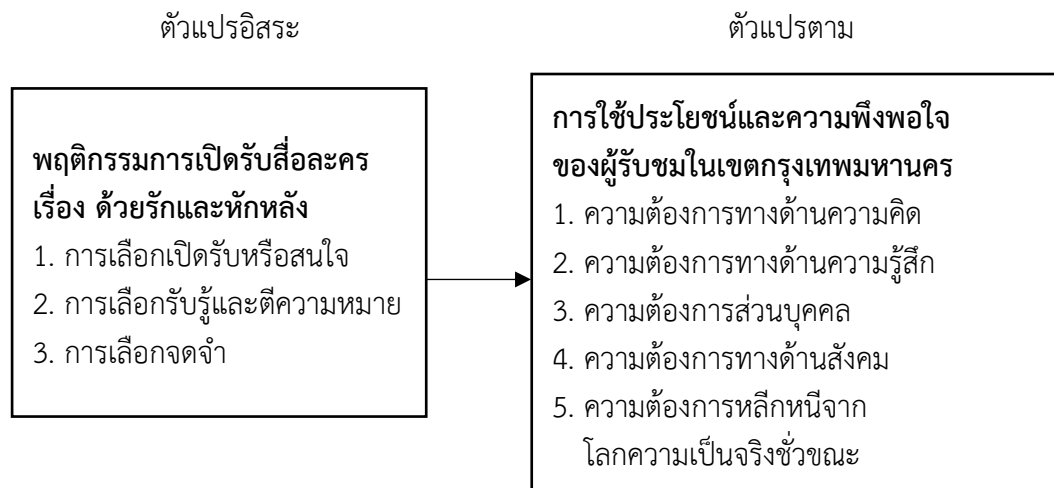
สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การเลือกเปิดรับหรือสนใจมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครด้วยรักและหักหลัง

สมมติฐานที่ 2 การเลือกรับรู้และตีความหมายมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

สมมติฐานที่ 3 การเลือกจดจำมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้กำหนดกระบวนการศึกษาในรูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ระหว่าง พ.ศ. 2565 - พ.ศ. 2566 ซึ่งเคยได้ชมละครด้วยรักและหักหลัง มากกว่าร้อยละ 80 ของเนื้อเรื่อง ทำให้ไม่ทราบจำนวนประชากรกลุ่มนี้ที่แน่นอน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างต้องใช้วิธีหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือ G*Power 3.19.4

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเคยรับชมละครด้วยรักและหักหลัง ใช้การสุ่มแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 107 ราย

ในการศึกษาวิจัยนี้กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % และค่าความคลาดเคลื่อนที่สามารถยอมรับได้อยู่ที่ไม่เกิน 5 % (จึงกำหนด $\alpha = 0.05$)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดกระบวนการศึกษาในรูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนั้น ผู้ศึกษาเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม โดยพิจารณาเครื่องมือเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง ได้แก่ การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) ละครเรื่องด้วยรัก และหักหลัง การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ละครเรื่องด้วยรัก และหักหลัง การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) ละครเรื่องด้วยรัก และหักหลัง และการเลือกจดจำ (Selective Retention) ละครเรื่องด้วยรัก และหักหลัง จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความต้องการด้านความคิด (Cognitive Needs) ความต้องการด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Needs) ความต้องการส่วนบุคคล (Personal Integrative Needs) ความต้องการด้านสังคม (Social Integrative Needs) และความต้องการหลีกเลี่ยงหนีจากโลกความเป็นจริงชั่วขณะ (Tension Release Needs) จำนวน 5 ข้อ

ผู้ศึกษาได้เลือกใช้มาตรวัดประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ	5	เท่ากับ	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ	4	เท่ากับ	เห็นด้วยมาก
ระดับ	3	เท่ากับ	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ	2	เท่ากับ	เห็นด้วยน้อย
ระดับ	1	เท่ากับ	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้

ใช้ค่าด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่าง หรือมีจำนวน 10 ราย โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (ฤทธิ์เจตน์ รินแก้วกาญจน์, 2561)

จากสูตร
$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum_i v_i}{v_t} \right)$$

กำหนดให้ n = จำนวนกลุ่มคัดเลือก
 V = ค่าความแปรปรวนระหว่างตัวแปร

แสดงค่า IOC ค่าความเชื่อมั่น

ค่า IOC ตั้งแต่	0.50 - 1.00	มีค่าความเที่ยงตรง	ใช้ได้
ค่า IOC ต่ำกว่า	0.50	ต้องปรับปรุง	ยังใช้ไม่ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยกระบวนการการสุ่มแบบเจาะจง จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเคยรับชมละครด้วยรักและหักหลัง เนื่องจากมีการคัดกรองช่วงอายุชัดเจนแล้วจากแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form) และมีประสบการณ์รับชมละครเรื่องด้วยรักและหักหลังไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเนื้อเรื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยอธิบาย และนำเสนอค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในรูปแบบของตาราง ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูล พฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง และข้อมูลการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ต่อของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้ T F

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานและค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน จากสมมติฐาน 3 สมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 การเลือกเปิดรับมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ จากละครด้วยรักและหักหลัง

สมมติฐานที่ 2 การเลือกรับรู้และตีความหมายมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

สมมติฐานที่ 3 การเลือกจดจำมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ นั้นเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ดังนั้นจึงได้เลือกเครื่องมือสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) มาใช้สำหรับการศึกษา

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขต กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง

การเปิดรับชมละครด้วยรักและหักหลัง		พฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง				
		ด้านความคิด	ด้านความรู้สึก	ด้านบุคคล	ด้านสังคม	ด้านหลักনীความจริง
การเลือกเปิดรับ	Pearson Correlation	0.943**	0.947**	0.975**	0.880**	0.886**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	107	107	107	107	107
การเลือกรับรู้	Pearson Correlation	0.920**	0.936**	0.933**	0.732**	0.740**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	.000	0.000
	N	107	107	107	107	107
การเลือกจดจำ	Pearson Correlation	0.943**	0.947**	0.975**	0.880**	0.886**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	107	107	107	107	107

จากตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเลือกเปิดรับมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังด้านส่วนบุคคลมีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 ในทุกพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละคร

เรื่องด้วยรักและหักหลัง รองลงมาคือ การเลือกจดจำมีพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังด้านด้านสังคมมีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 รองลงมาคือ การเลือกรับรู้มีพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังด้านด้านหลักหนีความจริงมีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05

2. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง

		ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมละครด้วยรักและหักหลัง				
การเปิดรับชมละครด้วยรัก และหักหลัง		ด้าน ความคิด	ด้าน ความรู้สึก	ด้านส่วน บุคคล	ด้าน สังคม	ด้านหลักหนี ความจริง
การเลือก เปิดรับ	Pearson Correlation	0.920 **	0.936 **	0.933 **	0.732 **	0.740 **
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	.000	0.000
	N	107	107	107	107	107
การเลือกรับรู้	Pearson Correlation	0.943 **	0.903 **	0.936 **	0.912 **	0.887 **
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	.000	0.000
	N	107	107	107	107	107
การเลือก จดจำ	Pearson Correlation	0.943 **	0.947 **	0.975 **	0.880 **	0.886 **
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	107	107	107	107	107

จากตารางที่ 2 แสดงผลการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังในการเลือกเปิดรับด้านหลักหนีความจริง มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังในการเลือกรับรู้ด้านสังคม มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังในการเลือกจดจำด้านความคิด มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม的开รับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชม

		ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ				
การเปิดรับชมละครด้วยรัก และหักหลัง		ด้าน ความคิด	ด้าน ความรู้สึก	ด้าน ส่วนบุคคล	ด้าน สังคม	ด้าน หลักหนี ความจริง
การเลือก เปิดรับ	Pearson Correlation	0.920**	0.936**	0.933**	0.732**	0.740**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	.000	0.000
	N	107	107	107	107	107
การเลือกรับรู้	Pearson Correlation	0.943**	0.903**	0.936**	0.912**	0.887**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	.000	0.000
	N	107	107	107	107	107
การเลือก จดจำ	Pearson Correlation	0.943**	0.947**	0.975**	0.880**	0.886**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	107	107	107	107	107

จากตารางที่ 3 แสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเลือกเปิดรับด้านหลักหนีความจริง มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเลือกรับรู้ด้านสังคม มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเลือกจดจำด้านความคิด มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมละครด้วยรักหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเลือกเปิดรับมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังด้านส่วนบุคคล มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 ในทุกพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง รองลงมาคือการเลือกจดจำมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังด้านสังคมมีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 รองลงมาคือ การเลือกรับรู้มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังด้านหลักหนีความจริงมีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิดา พันธ์กุล (2562) ศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการคุ้ยข่าวเช้า ช่อง 8 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคุ้ยข่าวเช้า

ช่อง 8 สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการคุยข่าวเช้าช่อง 8 และพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการ คุยข่าวเช้าช่อง 8 ในเขตกรุงเทพมหานคร สัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ชมรายการคุยข่าวเช้าช่อง 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังของผู้รับชมในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง ในการเลือกเปิดรับด้านหลักหนีความจริง มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ จากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังในการเลือกรับรู้ด้านสังคม มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากละครเรื่องด้วยรักและหักหลังในการเลือกจดจำด้านความคิด มีนัยสำคัญ สูงกว่า 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิศพัฒน์ ดิลกัลยากุล และกาญจนา มีศิลป์วิกัย (2562) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับ ความพึงพอใจ การใช้ประโยชน์และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อ เว็บไซต์สำนักข่าวอิศรา กรณีศึกษาศูนย์ข่าวภาคใต้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ต่อเนื้อหาคอลัมน์ข่าวทั่วไปหรือข่าวเหตุการณ์ว่ามีการนำเสนอเพื่อประโยชน์สาธารณะระดับค่าเฉลี่ย มากที่สุด และการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งอ้างอิงหากต้องการศึกษาปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ มีความพึงพอใจเว็บไซต์ศูนย์ข่าวภาคใต้ระดับมากสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความคาดหวังว่าให้เป็นเว็บไซต์ ที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลสมฤทธิ์ของโครงการต่างๆในระดับค่าเฉลี่ยในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังกับการใช้ ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลังกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ในการเลือกเปิดรับด้านหลักหนีความจริง มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการ เปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรักและหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเลือกรับรู้ ด้านสังคม มีนัยสำคัญสูงกว่า 0.05 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อละครเรื่องด้วยรัก และหักหลัง กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเลือกจดจำด้านความคิด มีนัยสำคัญ สูงกว่า 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ รวีสุขสันต์ (2562) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ซึ่งพบว่าความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และ วิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้งาน

จากผลการศึกษา ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์และความพึงพอใจของ ผู้ชมละครด้วยรักและหักหลัง และการเปิดรับชมละครด้วยรักและหักหลัง มีความสัมพันธ์ในทุกปัจจัย นอกจากนั้นความสัมพันธ์ดังกล่าว ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงเสนอแนะได้ว่าหากละครโทรทัศน์

เพิ่มประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตจริง หรือคุณประโยชน์ต่อผู้ชม ควรเพิ่มการเปิดรับละครเรื่องดังกล่าวในช่องทางต่าง ๆ ที่มากขึ้นและควรเพิ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปิดรับ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมละครด้วยรักและหักหลัง และการเปิดรับชมละครด้วยรักและหักหลังนั้น แต่การศึกษาครั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาทิศทางของการส่งผลอย่างเป็นระบบด้วยการถดถอยเชิงพหุ (Regression Analysis) ดังนั้น การศึกษาครั้งถัดไปจึงควรศึกษาทิศทางของการส่งผลอย่างเป็นระบบด้วยการถดถอยเชิงพหุ (Regression Analysis) เพื่อให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นภาพร ธนะนุทรัพย์. (2551). อิทธิพลของสื่อละครทางโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมด้านจริยธรรม:

กรณีศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

พีรพัฒน์ ดิลกกลัยากุล และกาญจนา มีศิลปะวิกัย. (2562). การเปิดรับ ความพึงพอใจ

การใช้ประโยชน์และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อเว็บไซต์สำนักข่าวอิศรา

กรณีศึกษาศูนย์ข่าวภาคใต้. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.isranews.org/south-news.html>.

วิดา พีรรัฐกุล. (2562). พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อ

รายการคุยข่าวเช้าช่อง 8 ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศิริวรรณ ริวสุขสันต์. (2562). การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย. 10(1): 201 - 218.

Institute of Research and Development for Public Enterprises. (2019). **Factors**

Influencing Viewers' Satisfaction and Word of Mouth when Watching

Thairath TV News Programs [Audience measurement]. [Online],

Available:

<https://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/581000000001.pdf>

(2024, 24 November)

Kemp, S. (2020). **Digital in 2020: Global overview, a collection of Internet, social**

media, and mobile data from around the world. [Online], Available:

<https://wearesocial.com/special-reports/digital-in-2017-global-overview>

(2024, 24 November)

การผลิตสื่อโฆษณาเพื่อแนะนำสินค้าให้แก่ร้านขายอาหารและ เครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

PRODUCTION OF ADVERTISING MEDIA TO INTRODUCE PRODUCTS FOR A FOOD AND BEVERAGE STORE IN BANGKOK

วสันต์ สิริยุทธวงศ์¹ ดลฤดี ศรีมันตะ^{1*} และกำพล ดวงพรประเสริฐ¹
Wasan Siyoputtawong¹ Dollruedee Srimanta^{1*} and Kampol Duangpornprasert¹

Received : 6 January 2025

Revised : 14 March 2025

Accepted : 21 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผลิตสื่อโฆษณาเพื่อแนะนำสินค้าให้แก่ร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ และ 3) ศึกษาความแตกต่างทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามออนไลน์ซึ่งมีความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.89 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจงกับกลุ่มตัวอย่างลูกค้าที่มาใช้บริการที่เคยเห็นสื่อโฆษณา จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญ LSD ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. การผลิตสื่อโฆษณา ได้แก่ 1) ป้ายหน้าร้าน มีขนาด 180 x 40 ซม. มีเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อร้าน หมายเลขโทรศัพท์ 2) ป้ายเมนูอาหาร มีขนาด A3 มีเนื้อหาเกี่ยวกับราคาอาหารและเครื่องดื่ม และ 3) ป้ายธงญี่ปุ่น มีขนาด 60 x 100 ซม. มีเนื้อหาเกี่ยวกับรูปภาพอาหาร หมายเลขโทรศัพท์ และช่องทางการขายผ่านฟู้ดเดลิเวอรี่

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เขตพื้นที่จันทบุรี

¹ Department of Advertising and Public Relations Technology, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok: Chakrabongse Bhuvanarth Area

* Corresponding Author's E-mail: Tangmo1121@gmail.com

2. ลูกค้าที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจ ที่มีต่อสื่อโฆษณาโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

3. ลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณามากกว่าลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุ 21 - 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การผลิตสื่อโฆษณา / แนะนำสินค้า / ร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัด กรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

The objectives of this research project were 1) to produce advertising media to introduce products for a food and beverage store in Bangkok; 2) to study on the satisfaction to the advertising media of customers who used the services; and 3) to study on the demographic differences among customers using the services and advertising media. The researcher used the quantitative research method to conduct this research project. The tool which was an online questionnaire with the validity of 0.89 and with the reliability of 0.85, was used for collecting information from specifically selected samples who were customers using the services and having seen the advertising media the total number of which was 400. Statistical values used for data analysis were frequencies, percentages, means and standard deviations. The statistical techniques used for testing research hypotheses were t-test for Independent sample and One-way ANOVA for testing the different means of more than two groups. When a difference was found out, the pair comparison testing would be conducted with LSD (Least Square) Method) with the statistical significance level of 0.05.

The findings from the research showed that

1. the production of the advertising media included; 1) The banner in front of the shop, in the size of 180 cm x 40 cm, with contents concerning the shop such as name and telephone numbers; 2) The banners of menu each of which was in the A3 paper size with contents concerning prices of foods and beverages; and 3) Japanese Flag banners each of which was in the size of 60 cm x 100 cm with contents concerning photos of foods, telephone numbers and food delivery channels.

2. Customers who used the services had the overall satisfaction to the advertising media in high level with the mean of 3.91.

3. Customers who used services who had aged 31 years old and over group had higher satisfaction to advertising media than customers who used services who had aged 21 -30 years old group, with the statistical significance level of 0.05.

Keywords: Production of Advertising Media / Product Introduction /

A food and beverage store in Bangkok

บทนำ

ภาพรวมธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยขยายตัวต่อเนื่อง แต่ยังมีปัจจัยที่ต้องระวัง เช่น ต้นทุนของร้านอาหารมีความผันผวน กำลังซื้อของผู้บริโภคยังทรงตัว การแข่งขันที่สูงขึ้น (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2566) ส่งผลให้ธุรกิจร้านอาหารจำนวนไม่น้อยที่ต้องปิดตัวลงเนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การเข้ามาของแพลตฟอร์มบริการเดลิเวอรี่ รวมถึงราคาต้นทุนของสินค้าและพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารต้องเผชิญหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าปลีก ทั้งกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ยังเปราะบาง แรงกดดันด้านต้นทุนที่สูง และการแข่งขันที่เข้มข้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2566)

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่มีการแข่งขันอย่างสูง เนื่องจากมีร้านอาหารเปิดใหม่เป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย ที่ระบุว่าในปี 2566 มีร้านอาหารเปิดใหม่ทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจากปีก่อนมากถึง 13.6% ทำให้ปัจจุบันมีธุรกิจร้านอาหารราว 6.8 แสนร้าน โดยในพื้นที่กรุงเทพฯ มีการกระจุกตัวของร้านอาหารสูงที่สุด (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจร้านค้าขายอาหารในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และได้สัมภาษณ์คุณเอ (นามสมมติ) (12 กรกฎาคม 2566, สัมภาษณ์) เจ้าของธุรกิจร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทราบว่าร้านตั้งอยู่บริเวณกลางซอยลาดพร้าว เป็นร้านขนาดเล็ก ๆ เปิดขายอาหารเช้า ได้แก่ ปาท่องโก๋ นมสดร้อน ขนมจีบ ซาลาเปาและเครื่องดื่ม ซึ่งประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจไม่ดี มีรายได้ลดลง อีกทั้งยังไม่ใช่รู้จักของลูกค้ามากนัก ดังนั้นทางร้านจึงมีความต้องการสื่อโฆษณาประเภทสิ่งพิมพ์ ซึ่งได้แก่ ป้ายหน้าร้าน ป้ายเมนูอาหาร และธงญี่ปุ่น เพื่อแนะนำสินค้าภายในร้านให้ลูกค้ารู้จักมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วิทวัส รุ่งเรืองผล (2552) ระบุว่า สื่อโฆษณาประเภทสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อโฆษณาที่ใช้ตัวหนังสือเป็นตัวกลางในถ่ายทอดความคิดที่ต้องการสื่อสารไปสู่กลุ่มเป้าหมาย และธีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ (2545) ที่ระบุถึงเหตุผลและความจำเป็นต้นตอที่ต้องใช้การส่งเสริมการขาย ณ จุดขายว่า เมื่อผู้บริโภคมีความภักดีต่อตราสินค้าน้อยลง สามารถกระตุ้นการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการซื้อสินค้ากับผู้บริโภคที่เคยเห็นโฆษณาของสินค้าแล้ว นอกจากนั้น การสื่อสาร ณ จุดซื้อมีบทบาทหน้าที่ต่อลูกค้าได้แก่ ช่วยในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ช่วยให้กระบวนการซื้อสินค้ามีความง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น ช่วยทำหน้าที่เตือนความทรงจำแก่ลูกค้า และช่วยให้บรรลุจุดสูงสุดของการทำการสื่อสารการตลาด

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะผลิตสื่อโฆษณาซึ่งได้แก่ ป้ายหน้าร้าน เมนูอาหาร และธงญี่ปุ่น เพื่อแนะนำสินค้าให้แก่ร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมถึงประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา ตลอดจนเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา เพื่อให้เจ้าของธุรกิจสามารถนำสื่อโฆษณาไปใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับกลุ่มลูกค้า

เป้าหมายต่อไป นอกจากนั้นผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มรายอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นที่รู้จักของกลุ่มเป้าหมายมากก็นำไปปรับใช้กับธุรกิจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางสภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อผลิตสื่อโฆษณาเพื่อแนะนำสินค้าให้แก่ร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้แก่ การผลิตสื่อโฆษณา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสื่อโฆษณา ณ จุดขาย (ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2549) แนวคิดเกี่ยวกับหลักองค์ประกอบศิลป์ (กุลนิดา เหลือบจำเริญ, 2550) แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ประมะ สตะเวทิน, 2533) ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการผลิตสื่อโฆษณาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และระยะที่ 2 ได้แก่ การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาและการศึกษาความแตกต่างทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ลูกค้าที่มาใช้บริการร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Cochran (Cochran, 1977 อ้างถึงใน อีราวุฒิ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 384 คน และเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้สำรองกลุ่มตัวอย่างไว้ 5% ดังนั้นจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน (นัสรีน มะรานอ นาถฤดี สุขสวัสดิ์ และโกมลณณิ เกตตะพันธ์, 2565) โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับลูกค้าที่มาใช้บริการและเคยเห็นสื่อโฆษณา จากนั้นผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามออนไลน์เพื่อเก็บข้อมูลโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์เป็นผู้ตอบคำถามด้วยตนเอง เมื่อผู้วิจัยได้รับคำตอบกลับคืนมาตามครบจำนวนแล้วจะดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 1) คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 5 ข้อ 2) คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ จำนวน 57 ข้อ ซึ่งแบ่งการวัดออกเป็น 5 ระดับ และใช้เกณฑ์การแปลผลความหมายของพัชรา ม่วงกระจ่าง (2559) ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 มีความพึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 มีความพึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 มีความพึงพอใจมาก และค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด และ 3) คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยได้นำสื่อโฆษณา

และแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามออนไลน์ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Rovinelli & Hambleton, 1977) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.89 นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินคุณภาพเนื้อหาสาระของสื่อโฆษณาในด้านต่าง ๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขสื่อโฆษณาและแบบสอบถามออนไลน์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 30 ชุด ก่อนการเก็บข้อมูลจริงเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามออนไลน์ โดยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha (สุวิตา ชันทอง และพรพรหม ชมงาม, 2567) พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ เท่ากับ 0.85 ก่อนนำไปใช้จริงกับลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานครต่อไป

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independence t-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการจำแนกตามเพศ โดยตัวแปรต้นได้แก่ เพศ และตัวแปรตามได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One - way ANOVA) สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการจำแนกตามอายุ รายได้ การศึกษา และอาชีพ โดยตัวแปรต้นได้แก่ อายุ รายได้ การศึกษา และอาชีพ และตัวแปรตามได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญ LSD (Least Square Method) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ผลการผลิตสื่อโฆษณา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมงาน ผู้วิจัยลงพื้นที่สอบถามความต้องการของเจ้าของธุรกิจ จากนั้นร่างแบบสื่อโฆษณาในกระดาษ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการผลิตสื่อ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อออกแบบสื่อโฆษณา ได้แก่ 1) ป้ายหน้าร้าน มีขนาด 180 x 40 ซม. แนวนอน พื้นหลังสีแดง ด้านซ้ายมีตราสัญลักษณ์ชื่อร้าน ตรงกลางแสดงชื่อร้านพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ ด้านขวาแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ วัน เวลาในการขายสินค้า 2) ป้ายเมนูอาหาร มีขนาด A3 พื้นหลังสีแดง แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง แต่ละฝั่งใส่ภาพอาหารและเครื่องดื่มพร้อมด้วยราคา 3) ธงญี่ปุ่น มีขนาด 60 x 100 ซม. แนวตั้ง พื้นหลังสีแดง ด้านบนใส่ตราสัญลักษณ์ชื่อร้าน ตรงกลางแสดงรูปภาพสินค้า ส่วนด้านล่างใส่หมายเลขโทรศัพท์พร้อมช่องทางการขายผ่านฟีดเดลิเวอร์รี่ จากนั้นนำสื่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินพบว่า องค์ประกอบโดยรวมครบถ้วน สีที่ใช้ดึงดูดสายตา เลือกภาพที่นำมาใช้ได้ดี ขนาดตัวอักษรเล็กเกินไปควรปรับใหญ่ขึ้น เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปผลิตจริงต่อไป ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนหลังการผลิต ผู้วิจัยได้นำสื่อโฆษณาไปติดตั้งไว้บริเวณหน้าร้าน โดยเตรียมแบบสอบถามออนไลน์เพื่อเก็บข้อมูลกับลูกค้าที่มาใช้บริการ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์เก็บรวบรวมข้อมูลกับลูกค้าที่มาใช้บริการจนครบตามจำนวนที่กำหนด จากนั้นใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผล

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ

2.1 ผลการศึกษาลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการ

ตารางที่ 1 ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการ

ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	226	56.5
หญิง	174	43.5
2. อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	101	25.2
21 - 30 ปี	247	61.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปีขึ้นไป	52	13.0
3. รายได้		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	109	27.2
10,001 - 20,000 บาท	206	51.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 20,001 บาทขึ้นไป	85	21.3
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น	54	13.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	10.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	180	45.0
ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	126	31.5
5. อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20	5.0
พนักงานบริษัทเอกชน	256	64.0
นักเรียน/นักศึกษา	105	26.2
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	19	4.8

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการ พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 226 คน (ร้อยละ 56.5) มีอายุ 21 - 30 ปี มีจำนวน 247 คน (ร้อยละ 61.8) มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท มีจำนวน 206 คน (ร้อยละ 51.5) มีระดับการศึกษานอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีจำนวน 180 คน (ร้อยละ 45.0) มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 256 คน (ร้อยละ 64.0)

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการ

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้า ที่มาใช้บริการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความพึง พอใจ
1. ป้ายหน้าร้าน	3.89	0.25	มาก
1. ป้ายหน้าร้านมีความทันสมัย	3.80	0.74	มาก
2. เนื้อหาในป้ายหน้าร้านมีความถูกต้อง	4.05	0.82	มาก
3. ป้ายหน้าร้านมีความน่าสนใจ	3.81	0.78	มาก
4. ป้ายหน้าร้านมีการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม	3.78	0.69	มาก
5. ป้ายหน้าร้านมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีสาระ มีประโยชน์	3.84	0.72	มาก
6. ป้ายหน้าร้านมีการนำเสนอเนื้อหา ที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์	3.91	0.76	มาก
7. การออกแบบป้ายหน้าร้านมีความสวยงาม	3.64	0.68	มาก
8. การออกแบบป้ายหน้าร้านมีการเลือกใช้ โทนสีที่เหมาะสม	4.02	0.76	มาก
9. มีการเลือกใช้ภาพที่เหมาะสม ในการออกแบบป้ายหน้าร้าน	3.95	0.76	มาก
10. การออกแบบป้ายหน้าร้านมีการจัดวางตำแหน่ง ที่เหมาะสม	3.84	0.76	มาก
11. การออกแบบป้ายหน้าร้านมีความสอดคล้องกับ เนื้อหา	3.87	0.69	มาก
12. การออกแบบป้ายหน้าร้านมีการเลือกใช้รูปแบบ ของตัวอักษรที่เหมาะสม	3.91	0.73	มาก
13. การออกแบบป้ายหน้าร้านมีการจัดวางตัวอักษร และภาพในตำแหน่งที่สวยงาม	3.95	0.77	มาก
14. ภาพรวมในการออกแบบป้ายหน้าร้าน มีความเหมาะสม	3.94	0.70	มาก
15. การออกแบบป้ายหน้าร้านสามารถสร้างการรับรู้ และการจดจำได้ง่าย	3.69	0.65	มาก
16. ป้ายหน้าร้านที่ออกแบบสามารถช่วย ในการส่งเสริมการขายได้	4.04	0.77	มาก
17. ป้ายหน้าร้านที่ออกแบบสามารถช่วย ในการกระตุ้นยอดขายได้	3.98	0.75	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้า ที่มาใช้บริการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความพึง พอใจ
18. ป้ายหน้าร้านที่ออกแบบสามารถนำไปใช้ เพื่อช่วยในการแนะนำสินค้าภายในร้านได้	3.89	0.72	มาก
19. ป้ายหน้าร้านที่ออกแบบเหมาะสมต่อ การนำไปใช้เพื่อการโฆษณา	3.94	0.73	มาก
2. ป้ายเมนูอาหาร	3.93	0.29	มาก
1. ป้ายเมนูอาหารมีความทันสมัย	3.62	0.67	มาก
2. เนื้อหาในป้ายเมนูอาหารมีความถูกต้อง	4.17	0.81	มาก
3. ป้ายเมนูอาหารมีความน่าสนใจ	3.90	0.73	มาก
4. ป้ายเมนูอาหารมีการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม	3.82	0.70	มาก
5. ป้ายเมนูอาหารมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีสาระ มีประโยชน์	3.84	0.71	มาก
6. ป้ายเมนูอาหารมีการนำเสนอเนื้อหา ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์	4.10	0.71	มาก
7. การออกแบบป้ายเมนูอาหารมีความสวยงาม	3.77	0.60	มาก
8. การออกแบบป้ายเมนูอาหารมีการเลือกใช้ โทนสีที่เหมาะสม	3.96	0.79	มาก
9. มีการเลือกใช้ภาพที่เหมาะสมในการออกแบบป้าย เมนูอาหาร	4.02	0.71	มาก
10. การออกแบบป้ายเมนูอาหารมีการจัดวางตำแหน่ง ที่เหมาะสม	3.91	0.75	มาก
11. การออกแบบป้ายเมนูอาหารมีความสอดคล้องกับ เนื้อหา	3.93	0.69	มาก
12. การออกแบบป้ายเมนูอาหารมีการเลือกใช้รูปแบบ ของตัวอักษรที่เหมาะสม	4.00	0.72	มาก
13. การออกแบบป้ายเมนูอาหารมีการจัดวางตัวอักษร และภาพในตำแหน่งที่สวยงาม	4.03	0.70	มาก
14. ภาพรวมในการออกแบบป้ายเมนูอาหาร มีความเหมาะสม	4.02	0.71	มาก
15. การออกแบบป้ายเมนูอาหารสามารถสร้างการรับรู้ และการจดจำได้ง่าย	3.74	0.64	มาก
16. ป้ายเมนูอาหารที่ออกแบบสามารถช่วย ในการส่งเสริมการขายได้	4.02	0.78	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้า ที่มาใช้บริการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความพึง พอใจ
17. ป้ายเมนูอาหารที่ออกแบบสามารถช่วย ในการกระตุ้นยอดขายได้	4.01	0.65	มาก
18. ป้ายเมนูอาหารที่ออกแบบสามารถนำไปใช้เพื่อช่วย ในการแนะนำสินค้าภายในร้านได้	3.94	0.74	มาก
19. ป้ายเมนูอาหารที่ออกแบบเหมาะสม ต่อการนำไปใช้เพื่อการโฆษณา	3.95	0.70	มาก
3. ธงญี่ปุ่น	3.92	0.28	มาก
1. ธงญี่ปุ่นมีความทันสมัย	3.55	0.64	มาก
2. เนื้อหาในธงญี่ปุ่นมีความถูกต้อง	4.17	0.77	มาก
3. ธงญี่ปุ่นมีความน่าสนใจ	3.95	0.74	มาก
4. ธงญี่ปุ่นมีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม	3.80	0.70	มาก
5. ธงญี่ปุ่นมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีสาระ มีประโยชน์	3.85	0.65	มาก
6. ธงญี่ปุ่นมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์	4.03	0.71	มาก
7. การออกแบบธงญี่ปุ่นมีความสวยงาม	3.74	0.62	มาก
8. การออกแบบธงญี่ปุ่นมีการเลือกใช้โทนสี ที่เหมาะสม	4.06	0.78	มาก
9. มีการเลือกใช้ภาพที่เหมาะสมในการออกแบบธงญี่ปุ่น	4.01	0.72	มาก
10. การออกแบบธงญี่ปุ่นมีการจัดวางตำแหน่ง ที่เหมาะสม	3.90	0.69	มาก
11. การออกแบบธงญี่ปุ่นมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	3.94	0.72	มาก
12. การออกแบบธงญี่ปุ่นมีการเลือกใช้รูปแบบของ ตัวอักษรที่เหมาะสม	3.98	0.68	มาก
13. การออกแบบธงญี่ปุ่นมีการจัดวางตัวอักษรและภาพ ในตำแหน่งที่สวยงาม	3.95	0.68	มาก
14. ภาพรวมในการออกแบบธงญี่ปุ่น มีความเหมาะสม	4.03	0.69	มาก
15. การออกแบบธงญี่ปุ่นสามารถสร้างการรับรู้ และการจดจำได้ง่าย	3.76	0.58	มาก
16. ธงญี่ปุ่นที่ออกแบบสามารถช่วยในการส่งเสริม การขายได้	3.96	0.77	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา ของลูกค้าที่มาใช้บริการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความพึง พอใจ
17. ธงญี่ปุ่นที่ออกแบบสามารถช่วยในการกระตุ้น ยอดขายได้	4.00	0.66	มาก
18. ธงญี่ปุ่นที่ออกแบบสามารถนำไปใช้ เพื่อช่วยในการแนะนำสินค้าภายในร้านได้	3.90	0.69	มาก
19. ธงญี่ปุ่นที่ออกแบบเหมาะสมต่อการนำไปใช้ เพื่อการโฆษณา	3.96	0.69	มาก
รวมทั้งหมด	3.91	0.23	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการพบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจป้ายเมนูอาหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 มีความพึงพอใจธงญี่ปุ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และมีความพึงพอใจ ป้ายหน้าร้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

3. ผลการศึกษาความแตกต่างทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของลูกค้าที่มาใช้บริการกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา

3.1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการจำแนกตามเพศ

เพศ	ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา		สถิติ ทดสอบ (t)	ค่า Sig. (2-tailed)	ผล การทดสอบ
	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)			
ชาย	3.92	0.25	0.31	0.75	ไม่แตกต่างกัน
หญิง	3.91	0.22			
รวม	4.91	0.23			

จากตารางที่ 3 พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการจำแนกตามอายุ รายได้ การศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการจำแนกตามอายุ รายได้ การศึกษา และอาชีพ

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	ค่าสถิติทดสอบ (F)	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ
1. อายุ	ระหว่างกลุ่ม	0.360	3	0.180	3.17*	0.04	แตกต่างกัน
	ภายในกลุ่ม	22.500	397	0.057			
	รวม	22.860	399				
2. รายได้	ระหว่างกลุ่ม	0.066	2	0.033	0.57	0.56	ไม่แตกต่างกัน
	ภายในกลุ่ม	22.794	397	0.054			
	รวม	22.860	399				
3. การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.335	3	0.112	1.96	0.11	ไม่แตกต่างกัน
	ภายในกลุ่ม	22.525	396	0.057			
	รวม	22.860	399				
4. อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.226	3	0.075	1.31	0.26	ไม่แตกต่างกัน
	ภายในกลุ่ม	22.634	396	0.057			
	รวม	22.860	399				

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig. $\leq$ 0.05)

จากตารางที่ 4 พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีรายได้ การศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาไม่แตกต่างกัน ส่วนลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุต่าง ๆ กันเป็นรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญ LSD

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุต่าง ๆ กันเป็นรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญ LSD

อายุ	ค่าเฉลี่ย (M)	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	21 - 30 ปี	มากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปีขึ้นไป
		3.93	3.89	3.98
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3.93	-	0.31	-0.57
21 - 30 ปี	3.89	-0.31	-	-0.89*
มากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปีขึ้นไป	3.98	0.57	0.89*	-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig. $\leq$ 0.05)

จากตารางที่ 5 พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณามากกว่าลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุ 21 - 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ผลการผลิตสื่อโฆษณา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการเตรียมงาน 2) ขั้นตอนการผลิตสื่อ 3) ขั้นตอนหลังการผลิต และ 4) ขั้นตอนการประเมินผลสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดกรุงเทพมหานครสามารถนำขั้นตอนการผลิตสื่อดังกล่าวมาปรับใช้กับการผลิตสื่อของตนเองเพื่อแนะนำสินค้าให้เป็นที่รู้จักและเพิ่มยอดขายของร้านตนเองได้ โดยเริ่มจากการสอบถามความต้องการของเจ้าของร้านอาหารเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่ออย่างชัดเจน จากนั้นจึงลงมือผลิตสื่อตามที่กำหนดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการใช้สีแดงเป็นสีพื้นหลักเพื่อกระตุ้นให้เกิดความอยากซื้ออาหารและเครื่องดื่ม ใช้ตัวอักษรสีขาวแบบคัดลายมือหรือตัวเขียนที่ไม่มีหัว สะท้อนถึงความเรียบง่าย ส่วนรูปภาพใช้รูปภาพเหมือนจริง ถ่ายจากสถานที่จริงวางอยู่ในกรอบพื้นหลังสีขาว ทำให้ภาพดูโดดเด่นเพื่อสื่อถึงความเรียบง่าย สบายตา พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของสื่อก่อนนำไปผลิตจริง จากนั้นทำการผลิตสื่อจริงและนำไปเผยแพร่บริเวณหน้าร้านซึ่งเป็นจุดที่ลูกค้าที่มาใช้บริการสามารถพบเห็นได้อย่างรวดเร็ว และทำการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อสื่อจากลูกค้าที่มาใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ทัศนisha อภิศุกรกุล (2566) พบว่า แนวทางในการใช้สื่อโฆษณาเพื่อสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มยอดขายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ต้องกำหนดแผนดังนี้ 1) กลุ่มเป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) กลยุทธ์การสื่อสารหรือเครื่องมือสื่อสารการตลาดที่ใช้ 4) กลยุทธ์การใช้สื่อ และ 5) กลยุทธ์การนำเสนอสาร

2. ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจที่มีต่อป้ายเมนูอาหาร ธงญี่ปุ่น และป้ายหน้าร้านโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสื่อดังกล่าว มีการออกแบบที่ทันสมัยทั้งในเรื่องการเลือกใช้รูปแบบตัวอักษร การใช้สีสันทันสมัยสะดุดตา การใช้ภาพประกอบที่มีความชัดเจน การออกแบบโลโก้ร้านที่ทันสมัย การจัดวางตำแหน่งองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เหมาะสมจึงสามารถแนะนำสินค้าภายในร้านได้เป็นอย่างดี โดยลูกค้าที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจป้ายเมนูอาหารมากที่สุด เนื่องจากป้ายดังกล่าวออกแบบให้เห็นถึงภาพสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม พร้อมทั้งระบุราคาที่ชัดเจน อีกทั้งได้จัดวางไว้บริเวณหน้าร้านซึ่งเป็นจุดที่พบเห็นได้ง่าย จึงทำให้ลูกค้าที่มาใช้บริการทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของสินค้าอาหารและเครื่องดื่มและราคาได้อย่างทันที ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อได้อย่างรวดเร็วสามารถทำให้เกิดกระตุ้นยอดขายได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ อีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ (2545) ระบุว่าสื่อการโฆษณา ณ จุดขายจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า รวมถึงสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจการซื้อสินค้า รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของ มัทธนี ปราโมทย์เมือง (2563) พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อรูปแบบของสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชิงอนุรักษ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) บ้านคลองหัวช้าง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรีตัวใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการศึกษาของกมลทิพย์ รักเกียรติยศ (2564) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมี

ความพึงพอใจเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์วีดิทัศน์เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและชาติพันธุ์ ในรูปแบบภาษาจีน - อังกฤษ - ไทย อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบูรณ์ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้านำมาใช้บริการที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณามากกว่าลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุ 21 - 30 ปี สะท้อนให้เห็นว่าสื่อโฆษณาประเภทสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นเหมาะสมสำหรับลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุมากได้เป็นอย่างดี เนื่องจากลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุมากส่วนใหญ่จะมีการเปิดรับข่าวสารอย่างมีความระมัดระวัง จึงนิยมที่จะเปิดรับข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ อีกทั้งต้องศึกษาให้ละเอียดรอบคอบแล้วจึงจะตัดสินใจเชื่อ ซึ่งสื่อโฆษณาที่ผลิตขึ้นสามารถให้รายละเอียดที่ทำให้เกิดความเชื่อถือไม่ว่าจะเป็น ชื่อร้าน ภาพสินค้าและเครื่องดื่ม หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ช่องทางการจัดจำหน่ายของร้าน จึงทำให้ลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุมากส่วนใหญ่เกิดความเชื่อถือและความพึงพอใจ สอดคล้องกับ ประมะ สตะเวทิน (2533) ที่ระบุว่า คนที่มีอายุมากจะมีความคิดอนุรักษ์นิยม ยึดถือการปฏิบัติ มีความระมัดระวังมากกว่าคนที่มีอายุน้อย จึงมักจะเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อเปิดรับข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง สอดคล้องกับการศึกษาของ Yiming & Kesaprakorn (2023) พบว่า ผู้ฟังที่ฟังรายการวิทยุจราจรทางด่วนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจต่อการฟังรายการแตกต่างกัน โดยผู้ฟังที่มีอายุ 46 - 54 ปี มีความพึงพอใจต่อการฟังรายการมากกว่าผู้ฟังที่มีอายุ 28 - 36 ปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

เจ้าของธุรกิจร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร สามารถนำสื่อโฆษณาที่ผลิตขึ้นไปใช้เป็นสื่อ ณ จุดขายเพื่อกระตุ้นยอดขายของร้านได้ โดยเฉพาะกับลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีอายุมาก เนื่องจากมีความพึงพอใจสูงกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น ๆ รวมถึงสามารถปรับปรุงสื่อโฆษณาให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการที่มีเพศ รายได้ การศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน เนื่องจากสื่อดังกล่าวอาจจะยังไม่สร้างความแตกต่างทางด้านความพึงพอใจได้มากนัก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรผลิตคลิปวิดีโอสั้น ๆ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ รักเกียรติยศ. (2564). ความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์วีดิทัศน์เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและชาติพันธุ์ ในรูปแบบภาษาจีน - อังกฤษ - ไทย อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์. 8(11): 67 - 77.
- กุลนิดา เหลือบจำเริญ. (2550). องค์ประกอบศิลป์ (COMPOSITITON ART). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สกายบุ๊กส์.
- คุณเอ. (นามสมมุติ). (2566). เจ้าของร้านธุรกิจร้านขายอาหารและเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2566.

- ไทยรัฐออนไลน์. (2567). ธุรกิจร้านอาหารไทย แข่งเดือด 6.8 แสนร้าน เปิดใหม่พุ่ง!
แต่ไปต่อไม่ง่าย ต้นทุนสูง-รายได้ไม่พิน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.thairath.co.th/money/economics/thai_economics/2805840.
(2567, 6 สิงหาคม).
- ธีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ. (2545). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ:
ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี:
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นัสนัน มะรานอ นารถดี สุขสวัสดิ์ และโกมลฉัตร เกตตะพันธ์. (2565). ปัจจัยประชากรศาสตร์และ
ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการซื้อซ้ำ กรณีศึกษา Shopee ในจังหวัดสงขลา.
ใน การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ. ครั้งที่ 13. 12 พฤษภาคม 2565.
(2866 - 2882). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปรเม สตะเวทิน. (2533). หลักนิเทศศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
ผู้จัดการออนไลน์. (2566). ธุรกิจร้านอาหารโตแรงแต่แผ่วปลาย Food Delivery ต้นเปิดใหม่
ทะลุแสนร้าน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://mgronline.com/daily/detail/9660000068326>. (2566, 29 กรกฎาคม).
- พัชรา ม่วงกระจ่าง. (2559). การเปิดรับและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อโฆษณาของอิมแพ็ค
เมืองทองธานีของประชาชนในย่านเมืองทองธานี. การค้นคว้าอิสระ
ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาคินา อภิศุกรกุล. (2566). การใช้สื่อโฆษณาเพื่อสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มยอดขายของ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.
วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 7(1): 33 - 41.
- มัทนี ปราโมทย์เมือง. (2563). การสร้างสรรค์สื่อโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
เชิงอนุรักษ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) บ้านคลองหัวช้าง อำเภอวิหารแดง
จังหวัดสระบุรี. วารสารสังคมศาสตร์. 9(2): 97 - 107.
- วิวัฒน์ รุ่งเรืองผล. (2552). หลักการตลาด Principle of Marketing. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2549). การโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด. กรุงเทพฯ: ท็อป.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2566). ความท้าทาย และการปรับตัว
เพื่อความอยู่รอดของร้านอาหารและเครื่องดื่ม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://tpso.go.th/news/2309-0000000226>. (2566, 25 กันยายน).
- สุวิดา ชันทอง และพรพรม ชมงาม. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร
ภายในองค์กร กับความพึงพอใจในงานของพนักงาน บริษัท ธนบุรี เวลปี้ อิง จำกัด.
วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 14(3): 103 - 116.

- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Dutch Journal of Educational Research**. 2(1): 49 - 60.
- Yiming, R., & Kesaprakorn, P. (2023). **Demographic Factors and Media Gratification Affecting Chinese Listeners' Satisfaction toward Hangzhou Traffic Radio Programs, China**. In Hatyai National and International Conference. The 14th. 19 May 2023. 121 - 134.

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรม เรื่อง “ลิตเติ้ลวูเมน” โดย อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

AN ANALYTICAL STUDY OF TRANSLATION EDITING AND TRANSLATION PROCESS APPLIED IN “LITTLE WOMEN” BY URAI SANIDVONGS NA AYUTHAYA

กมลชนก จันทศรี^{1*} และนครเทพ ทิพย์สุภารักษ์²
Kamonchanok Jansri^{1*} and Nakonthep Tipyasuparat²

Received : 16 August 2024

Revised : 11 November 2025

Accepted : 24 November 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลในวรรณกรรมเรื่อง “ลิตเติ้ลวูเมน” (Little Women) ที่ประพันธ์โดย ลุยซา เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott) แปลโดย อ.สนิทวงศ์ (อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) โดยทำการเลือกจากตัวอย่างของบทที่ 1 - 23 ในย่อหน้าแรกที่มีการเขียนบรรยาย นำมาวิเคราะห์จำนวนทั้งหมดรวม 23 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลของ สัญฉวี สายบัว มาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ 1) การปรับระดับคำ และ 2) การปรับระดับโครงสร้างของภาษา ผลการศึกษาพบว่า ประเภของการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ลำดับถัดมาคือการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ และในส่วนของการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างของภาษา ประเภที่พบมากที่สุดคือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีลำดับถัดมาคือ การเพิ่มและละคำในประโยค ส่วนกลวิธีการแปลในการศึกษานี้โดยส่วนใหญ่ผู้แปลมุ่งเน้นการแปลแบบเอาความ เพื่อให้งานแปลมีภาษาที่เป็นธรรมชาติ อ่านเข้าใจง่าย และเข้าถึงบริบทได้ลึกซึ้ง

คำสำคัญ: การปรับบทแปล / กลวิธีการแปล / การแปลวรรณกรรม

¹ หลักสูตรปริญญาโท สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

¹ Master Degree Program “English for Professions” Rangsit University

* Corresponding Author’s E-mail: Kamonchanok.j63@rsu.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were to study types of translation editing and translation process applied in the translation of Louisa May Alcott's novel entitled "Little Women" from English to Thai by Urai Sanidvongs Na Ayuthaya. In this study, 23 samples purposively selected from the first descriptive paragraph of each chapter (chapters 1 to 23) were analyzed. The analytical framework in this research was based on the translation principles proposed by Sanchawee Saibua. The translation editing could be classified into two levels, i.e. the editing in the lexical level and the editing in the syntactic level. The result showed that the most frequently used editing strategies in the lexical level were word and idiom deletion, followed by using phrases or sentences instead of words. For the syntactic level, rearranging words in phrases or sentences and adding and subtracting words were most often found. Translation techniques in this study mostly focused on free translation, which was used to get the translation be natural language and easy to be understood through the context appreciate.

Keywords: Translation editing / Translation processes / Translation of novels

บทนำ

ในปัจจุบันมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกันอย่างแพร่หลาย จึงทำให้เกิดความเข้าใจว่าใคร ๆ ที่รู้ภาษาอังกฤษก็สามารถแปลได้ ซึ่งที่จริงแล้วไม่ใช่เช่นนั้น เพราะการที่จะแปลข้อความต่าง ๆ ได้นั้น ผู้แปลควรมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ อย่างถ่องแท้ การแปลก็คือการถ่ายทอดสารของภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยยังคงรักษาความหมาย ความรู้สึก ตลอดจนวัตถุประสงค์ของผู้เขียนในต้นฉบับเดิมไว้อย่างครบถ้วน ดังนั้นการแปลจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ ทักษะ ตลอดจนความเชี่ยวชาญในการเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมถูกต้องตามหลักภาษา วัฒนธรรม กาลเทศะ ผู้แปลจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในภาษาทั้งสองเป็นอย่างดี (ณภจรี นาควิษระ, 2566: 1 - 2)

การแปลวรรณกรรมภาษาอังกฤษ ในขั้นตอนการแปลเป็นภาษาไทยควรแปลโดยใช้ถ้อยคำสำนวนที่เรียบง่าย อ่านเข้าใจง่ายและชัดเจนไม่บิดเบือนจากต้นฉบับ งานแปลนวนิยายเปรียบได้กับการซื้ออาหารพร้อมปรุง ผู้แปลต้องมีฝีมือเนื่องจากนวนิยายเป็นวรรณกรรม ที่มุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน การให้ความรู้เป็นจุดประสงค์รองลงมา (อัจฉรา ไกล่สรุโกล, 2555: 8) ดังนั้น วิธีที่เหมาะสมในการแปลคือการแปลแบบผสม ที่มีทั้งการแปลตรงตัว ซึ่งเป็นการแปลในลักษณะที่ใช้ถ้อยคำและใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ใกล้เคียงกับโครงสร้างในต้นฉบับ และการแปลแบบอิสระ หรือเป็นการแปลแบบเอาความ ในการแปลผู้แปลอาจจะเพิ่มเติมคำอธิบายรายละเอียด หรือตัดทอนข้อความที่ผู้แปลเห็นว่าไม่จำเป็นซึ่งต้องพิจารณาและใช้วิจารณญาณให้เหมาะสม อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการรักษาความหมายไว้ให้ถูกต้อง

การปรับบทแปลไม่ใช่ว่าการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขบทแปลให้แตกต่างไปจากต้นฉบับตามความพอใจของผู้แปล การปรับบทแปลควรทำต่อเมื่อมีความจำเป็นในด้านที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านเข้าใจง่ายขึ้น จะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการแปลเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหมายถึงการมุ่งที่จะให้ภาษาในบทแปลสามารถสื่อความหมายที่เทียบเคียงได้กับความหมายในต้นฉบับ ดังนั้นถ้าผู้แปลเผชิญปัญหาว่าจะรักษารูปแบบการเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ ความหมายก็จะถูกถ่ายทอดได้ไม่เต็มที่หรือถ้าพยายามถ่ายทอดความหมายได้อย่างใกล้เคียงก็จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบไปบ้าง ผู้แปลควรจะต้องเลือกรักษาความหมายไว้โดยปรับรูปแบบตามความเหมาะสม ดังนั้นการปรับบทแปลตามทฤษฎีของ สัญฉวี สายบัว (2564) สามารถนำมาปรับใช้ได้ โดยทำได้ 2 ระดับคือ 1) ปรับระดับคำ และ 2) ปรับระดับโครงสร้างของภาษา

ในการปรับระดับคำ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1) การเติมคำอธิบาย คือ การเติมเนื้อหา หรือการเติมข้อความสั้น ๆ 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เป็นการแก้ปัญหากการไม่มีคำศัพท์ที่เทียบเคียงได้ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ 5) การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เป็นคำหรือสำนวนที่ไม่ใช่ความหมายที่สำคัญนักของต้นฉบับ (สัจฉวี สายบัว, 2564: 87 - 97)

ในส่วนของการปรับระดับโครงสร้าง สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) ระดับเสียง หรือการทับศัพท์ 2) ระดับโครงสร้างของคำ เช่น เรื่องการพจน์ การแสดงความเป็นเจ้าของ 3) ระดับประโยค ซึ่งการปรับโครงสร้างในระดับนี้สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ 3.1 การปรับระเบียบวิธีการเรียงคำในวลีหรือประโยค 3.2 การเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค 3.3 การปรับรูปปฏิเสธ 3.4 การปรับการใช้กรรตุวาท และกรรมวาทของกริยาในประโยค 3.5 การเพิ่มและละคำในข้อความ และในระดับสุดท้าย 4) การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค คือการปรับทำนองการเขียน ซึ่งเป็นการเรียงลำดับกลุ่มความคิด ทำให้ระเบียบวิธีเรียงประโยคในบทแปลแตกต่างไปจากต้นฉบับ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการปรับระดับโครงสร้างคือเพื่อให้ภาษาฉบับแปลมีความเป็นธรรมชาติ มีภาษาที่สละสลวยเหมาะสมกับบริบท (สัจฉวี สายบัว, 2564: 98 - 108)

ในการศึกษาคำนี้ผู้ศึกษาได้เลือกวรรณกรรมเรื่อง “ลิตเติ้ลวูเมน” (Little Women) ผู้เขียนคือ ลุยซา เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott หรือ L.M. Alcott) และ อ.สนิทวงศ์ (อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) เป็นผู้แปล โดยเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องจากนิตยสารไทม์ให้เป็น 1 ใน 100 เล่มวรรณกรรมเยาวชนยอดเยี่ยมตลอดกาล และยังได้รับการจัดอันดับให้เป็น 1 ใน 100 เล่มหนังสือยอดเยี่ยมของ ชาวอเมริกัน (ทศพร กลิ่นหอม, 2024) ซึ่งผู้เขียน ลุยซา เมย์ อัลคอตต์ ได้นำเค้าโครงชีวิตจริงของตนเองมาเขียนมาเป็นหลักในการเดินเรื่องโดยสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของสหรัฐอเมริกาในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ที่เป็นช่วงสงครามกลางเมือง บทบาทของผู้หญิงในวงการนักประพันธ์และพัฒนาการของแนวคิดเรื่องสตรีนิยม (อัลคอตต์, 2561: 3) วรรณกรรมเรื่องนี้เคยสร้างเป็นภาพยนตร์และภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์มาแล้วหลายครั้ง นอกจากนี้ทั้งต้นฉบับและฉบับภาษาแปลมีการใช้คำและสำนวนที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของภาษาอังกฤษและภาษาไทยในประเด็นต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ผู้ศึกษาจึงเลือกวรรณกรรมเรื่องนี้มาวิเคราะห์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การปรับบทแปลและวิเคราะห์กลวิธีการแปลของวรรณกรรมเรื่อง “สตรีณี” (Little Women) จากภาษาต้นฉบับภาษาอังกฤษของผู้เขียน ลุยซา เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott) สู่ฉบับแปลภาษาไทยที่แปลโดย อ.สนิทวงศ์ (อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์การปรับบทแปลและวิเคราะห์กลวิธีการแปลของวรรณกรรมเรื่อง “สตรีณี” (Little Women) จากภาษาต้นฉบับภาษาอังกฤษของผู้เขียน ลุยซา เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott) สู่ฉบับแปลภาษาไทยที่แปลโดย อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เริ่มต้นโดยการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งทบทวนวรรณกรรมเรื่อง “สตรีณี” (Little Women) จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและทบทวนหนังสือวรรณกรรม ทั้งในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบ ทำการวิเคราะห์โดยใช้ขอบเขตทฤษฎีการศึกษาของ สัจฉวี สายบัว (2564) และสรุปผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ย่อหน้าแรกที่มีการเขียนบรรยายในฉบับภาษาอังกฤษ (บทที่ 1 - 23) นำมาวิเคราะห์จำนวนทั้งหมดรวม 23 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลในวรรณกรรมเรื่อง “สตรีณี” (Little Women) โดยยึดแนวคิดการปรับบทแปลของ สัจฉวี สายบัว (2564) ซึ่งสามารถทำได้ 2 ระดับ คือ 1) ปรับระดับคำ และ 2) ปรับระดับโครงสร้างของภาษา

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ทำการศึกษาทฤษฎีที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ จากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานแปลทั้งหมด พร้อมทั้งทบทวนวรรณกรรมเรื่อง “สตรีณี” (Little Women) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและทบทวนหนังสือวรรณกรรม ทั้งในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเรื่อง Little Women ถูกแบ่งออกเป็น 2 ภาค (volume) โดยภาคแรกประกอบด้วยบทที่ 1 - 23 ต้นฉบับใช้ชื่อว่า “Little Women” ส่วนฉบับแปลภาษาไทยใช้ชื่อว่า “สตรีณี” และภาคสองประกอบด้วยบทที่ 24 - 47 ต้นฉบับใช้ชื่อว่า “Good Wives” ส่วนฉบับแปลภาษาไทยใช้ชื่อว่า “เมียขวัญ” ในการศึกษาครั้งนี้ตัวอย่างการแปลทั้งหมดนำมาจากภาคแรกของวรรณกรรมเท่านั้น โดยผู้ศึกษาได้คัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากย่อหน้าแรกที่มีลักษณะเป็นการบรรยายของแต่ละบท รวมทั้ง 23 ตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ คือวิเคราะห์ทุกตัวอย่าง (23 ตัวอย่าง) ให้ครบ แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ โดยการใช้ขอบเขตทฤษฎีการศึกษาของ สัจฉวี สายบัว (2564) ซึ่งจำแนกการปรับบทแปลออกได้เป็น 2 กลุ่ม หลัก ๆ คือ 1) ระดับคำ และ 2) ระดับโครงสร้าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การนับความถี่ของการปรับบทแปลในแต่ละประเภท โดยแสดงผลจากประเภทการปรับบทแปลที่พบมากที่สุด และนำเสนอข้อมูลเพื่ออธิบายความถี่สาเหตุของการปรับบทแปลนั้น ๆ รวมทั้งแสดงตัวอย่างเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาตัวอย่างงานแปลจำนวน 23 ตัวอย่าง และวิเคราะห์การปรับบทแปลทั้งสิ้น 60 ประเด็น ผู้ศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาประเภทของการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลแล้ว จากการศึกษาค้นพบว่าการปรับบทแปลทั้งในระดับคำ และระดับโครงสร้าง ตรงตามหลักเกณฑ์ของ สัจฉวี สายบัว (2564) จากข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิเคราะห์นี้สามารถสรุปได้โดยเรียงลำดับในแต่ละประเภทจากความถี่ของประเด็นที่พบมากที่สุดถึงน้อยที่สุด พบว่าการปรับบทแปลในระดับคำที่พบมากที่สุดคือประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป พบทั้งสิ้น 14 ครั้ง ประเภทการใช้วลี หรือประโยคแทนคำ พบ 8 ครั้ง ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ พบ 6 ครั้ง ประเภทการใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงสิ่งเฉพาะกว่า พบ 5 ครั้ง และประเภทการเติมคำอธิบาย พบเพียง 1 ครั้ง ในการปรับระดับโครงสร้างพบว่า ระดับประโยคประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลีหรือประโยคถูกพบมากที่สุดถึง 6 ครั้ง ระดับประโยคประเภทการเพิ่มและละคำในประโยคพบ 5 ครั้ง ระดับโครงสร้างของคำพบ 4 ครั้ง ระดับประโยคประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยคพบ 4 ครั้ง ระดับเสียงพบ 3 ครั้ง ระดับประโยคประเภทการปรับรูปประโยคปฏิเสธพบ 2 ครั้ง ระดับประโยคประเภทการใช้กรรตุจาก และกรรมจากพบ 2 ครั้ง และไม่พบตัวอย่างของการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยคเลย โดยจะเห็นได้จากตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความถี่ของการปรับบทแปลระดับคำ

การปรับบทแปลระดับคำ			
ลำดับที่	ประเภท	ประเด็นที่	ความถี่ (ครั้ง)
1	การเติมคำอธิบาย	27	1
2	การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ	1, 8, 24, 31, 51, 56, 57, 59	8
3	การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงสิ่งเฉพาะกว่า	5, 22, 26, 34, 39	5
4	การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ	4, 23, 45, 52, 55, 58	6
5	การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป	3, 6, 10, 13, 14, 17, 32, 36, 38, 40, 43, 49, 54, 60	14
รวมความถี่ทั้งหมด			34

ตารางที่ 2 ความถี่ของการปรับบทแปลระดับโครงสร้าง

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา			
ลำดับที่	ประเภท	ประเด็นที่	ความถี่ (ครั้ง)
1	ระดับเสียง	16, 28, 47	3
2	ระดับโครงสร้างของคำ	29, 41, 44, 48	4
3	ระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค หรือวลี	2, 7, 12, 33, 35, 37	6
4	ระดับประโยค ประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค	25, 46, 50, 53	4
5	ระดับประโยค ประเภทการปรับใช้ปฏิเสธ	15, 20	2
6	ระดับประโยค ประเภทการใช้กรรตุจาก และกรรมจากของกริยาในประโยค	11, 18	2
7	ระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค	9, 19, 21, 30, 42	5
8	การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค	-	0
รวมความถี่ทั้งหมด			26

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลในระดับคำที่พบมากที่สุดคือประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป พบสูงสุดถึง 14 ประเด็น และความถี่รองลงมาคือการใช้วลีหรือประโยคแทนคำพบ 8 ประเด็น และการปรับบทแปลระดับโครงสร้างพบมากที่สุดในระดับประโยคประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค หรือวลีพบ 6 ประเด็น และถัดมาในระดับประโยคประเภทการเพิ่มและละคำในประโยคพบ 5 ประเด็น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาโดยเรียงลำดับตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

การปรับบทแปลระดับคำ

การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป พบทั้งสิ้น 14 ครั้ง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

1. คำหรือสำนวนนั้น ๆ ไม่มีความหมายสำคัญต่อรูปประโยค หรือบริบทในฉบับภาษาแปล และหากตัดทิ้งไปก็ไม่กระทบต่อความหมายโดยรวม
2. คำซ้ำซ้อน โดยในบริบทเดียวกันที่ใช้คำซึ่งมีความหมายใกล้เคียง ซ้ำ ๆ กัน หรือเป็นการให้รายละเอียดมากเกินไป ผู้แปลจึงเลือกตัดหรือละ ไม่แปล เพื่อให้ข้อความในภาษาฉบับแปลมีความกระชับ ไม่ยืดเยื้อ

ดังตัวอย่าง

ต้นฉบับ “Amy, though the youngest, was a most important person - in her own opinion at least” (Alcott, 1983: 10)

ฉบับแปล “เอมี แม้ว่าจะเป็นน้องคนสุดท้อง แต่ก็เป็นผู้บุคคลที่สำคัญมากคนหนึ่ง” (อัลคอตต์, 2561: 17)

ต้นฉบับ “During the next few minutes the rumor that Amy March had got twenty-four delicious limes (she ate one on the way)” (Alcott, 1983: 72)

ฉบับแปล “ข่าวว่าเอมีมีหมากฝรั่งยี่สิบสี่ชิ้นซ่อนอยู่ในโต๊ะเรียนก็กระจายไปทั่วห้อง” (อัลคอตต์, 2561: 135)

ต้นฉบับ “... as she sat sewing at her little worktable, full of tidy white rolls, so unconscious of the thought in her mother’s mind...” (Alcott, 1983: 125)

ฉบับแปล “เมื่อนั่งเย็บผ้าที่โต๊ะตัวเล็ก หญิงสาวไม่ล่วงรู้ความคิดภายในใจแม่เลยแม้แต่หน่อย” (อัลคอตต์, 2561: 240)

สำหรับประเด็นนี้คือ เรื่องการตัดคำหรือข้อความที่อยู่ในต้นฉบับทั้งไป เพราะเนื่องจากพิจารณาแล้วว่าคำหรือข้อความนั้น ๆ เป็นข้อความที่ไม่จำเป็น จากตัวอย่างแรกจะเห็นได้ว่าผู้แปลตัดข้อความ “in her own opinion at least” ซึ่งแปลตรงตัวว่า “อย่างน้อยก็ในความเห็นของเธอเอง” ผู้แปลได้วิเคราะห์แล้วว่าข้อความนี้เป็นคำที่สิ้นเปลืองจึงละโดยไม่แปล ถัดมา มีการตัดข้อความ “(she ate one on the way)” ถูกตัดเนื่องจากไม่ใช่สาระสำคัญของต้นฉบับ ส่วนตัวอย่างสุดท้าย “full of tidy white rolls” มีการให้รายละเอียดที่มากจนเกินไป จึงตัดไม่แปลข้อความนี้ จากการศึกษาที่พบว่าการตัดคำหรือสำนวนทั้งในจำนวนความถี่สูงสุดนี้ ชนัญธิดา นิมนิรมานมงคล (2562) ได้ให้ความเห็นว่าการตัดคำหรือข้อความทั้งไปในฉบับแปลสามารถกระทำได้เนื่องจากช่วยลดความเยิ่นเย้อ และทำให้ประโยคมีความกระชับขึ้นในฉบับแปล อีกทั้งยังไม่ทำให้ความหมายโดยรวมของบริบทและความหมายของภาษาต้นฉบับผิดเพี้ยนไปแต่อย่างใด

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ “home was beautiful, life full of ease and pleasure” (Alcott, 1983: 43)

ฉบับแปล “มีบ้านช่องสวยงาม ชีวิตของเธอเต็มไปด้วยความสุขสำราญ” (อัลคอตต์, 2561: 81)

ต้นฉบับ “and send their mother on her anxious journey unsaddened by tears or complaints from them.” (Alcott, 1983: 172)

ฉบับแปล “ส่งแม่ให้เดินทางโดยไม่ต้องกังวลหรือเศร้าใจที่เห็นลูก ๆ ร้องไห้” (อัลคอตต์, 2561: 330)

ต้นฉบับ “and she worried Amy very much with her rules and orders” (Alcott, 1983: 195)

ฉบับแปล “แกลทำให้เอมีรำคาญใจด้วยการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นานา” (อัลคอตต์, 2561: 373)

ถัดมาเป็นประเด็นด้านการละคำซ้ำ โดยการไม่แปลคำที่อยู่ในต้นฉบับ เพราะเนื่องจากผู้แปลพิจารณาแล้วว่าคำ ๆ นั้นมีความหมายซ้ำซ้อน หากตัดออกก็ไม่ได้ทำให้ความหมายในเนื้อหาเปลี่ยนแปลง หรือเสียอรรถรสของประโยค ซึ่งจะช่วยให้ประโยคมีความกระชับและน่าอ่านมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างแรก จากภาษาต้นฉบับมีการใช้คำว่า “ease” หมายความว่า (ขาดความยากลำบาก) มีความหมายไปในทิศทางเดียวกับคำว่า “pleasure” ที่มีความหมายว่า (สิ่งที่ทำให้มีความสุข) จึงไม่จำเป็นต้องแปลเพิ่มอีก ถัดมามีการละคำโดยไม่แปลคำว่า “complaints” ที่มีความหมายว่า (การคร่ำครวญ) แต่ในฉบับแปลถูกละไว้เนื่องจากก่อนหน้านี้มีการแปลคำซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน คือคำว่า “tears” หมายความว่า (ร้องไห้) จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแปลความหมายซ้ำซ้อน และตัวอย่างสุดท้ายคือคำว่า “orders” หมายความว่า (คำสั่ง) เนื่องจากก่อนหน้านี้ได้มีการเอ่ยถึงแล้ว ดังนั้นผู้แปลจึงตัดออกไม่แปล เพื่อให้ข้อความกระชับขึ้น สอดคล้องกับขั้นตอนในการแปลของ ณาจารย์ นาควัชร (2566) ที่กล่าวไว้ว่า การปรับแต่งระดับคำ สำนวนหรือโวหาร เป็นการเพิ่มหรือตัดคำ เพื่อสละสลวยและตรงตามวัฒนธรรมของผู้รับสาร

ถัดมาเป็นการปรับระดับคำ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ปัญหาของการไม่มีคำศัพท์ที่เทียบเคียงได้เกิดจากหลากหลายปัจจัย ซึ่งสาเหตุหลัก ๆ มาจากความแตกต่างทางภาษาอันมีที่มาจากวัฒนธรรม จึงทำให้การแปลนั้นไม่สามารถแปลคำศัพท์ของภาษาต้นฉบับได้อย่างสมบูรณ์ ผู้แปลจึงพิจารณาใช้วลีหรือประโยคเพื่ออธิบายให้สอดคล้องกับลักษณะความหมายของคำที่มีปัญหา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการอ่านที่ราบรื่นและเข้าใจบริบทมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Stately (Alcott, 1983: 32)

womanly (Alcott, 1983: 125)

confinement (Alcott, 1983: 211)

ฉบับแปล

ผู้มีท่าทางเป็นสง่า ภาคภูมิ (อัลคอตต์, 2561: 60)

สงบเสงี่ยมสมเป็นลูกผู้หญิง (อัลคอตต์, 2561: 240)

ตรากตรำทำงานหนัก (อัลคอตต์, 2561: 403)

ผู้แปลได้ปรับบทแปลคำจากภาษาต้นฉบับ คำว่า “stately” มีความหมายว่า ลักษณะน่าประทับใจ สง่างาม เป็นภาษาฉบับแปลว่า “ผู้มีท่าทางเป็นสง่า ภาคภูมิ” เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจในลักษณะของตัวละครในบริบทในเรื่องนั้น ตัวอย่างถัดมาภาษาต้นฉบับคือคำว่า “womanly” มีความหมายว่า มีความเป็นผู้หญิงมาก เป็นภาษาฉบับแปลว่า “สงบเสงี่ยมสมเป็นลูกผู้หญิง” เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการ และเห็นภาพเหตุการณ์ ลักษณะท่าทางของตัวละครในเรื่องได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและตัวอย่างสุดท้าย คำว่า “confinement” มีความหมายว่า การปิดกั้น การถูกจำกัด แต่ในภาษาฉบับแปลว่า “ตรากตรำทำงานหนัก” เนื่องจากในภาษาฉบับแปลไม่มีคำที่ใช้ทดแทนกันได้ ผู้แปล จึงเลือกใช้วลีเพื่อสื่อความหมายให้สมบูรณ์หรือใกล้เคียงที่สุดกับคำในภาษาต้นฉบับ การแปลเป็น การถ่ายทอดข้อความในภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง ซึ่งอาจมีโครงสร้างแตกต่างกัน ดังนั้นหลังจากถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปลแล้วจึงควรมีการปรับแต่งให้เหมาะสมกับผู้รับสาร (ผู้อ่าน) ฉบับแปล มากที่สุด เพื่อให้ได้ผลตอบสนองเช่นเดียวกับผู้รับสาร (ผู้อ่าน) ต้นฉบับเดิม (ณาจารย์ นาควัชร, 2566: 4)

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากที่สุดคือ การปรับบทแปลระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค หรือวลี เนื่องจากความไม่สอดคล้องและไม่ได้ใจความ ที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างกันตามโครงสร้างหลักไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ผู้แปลจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียงเนื้อหาความให้เหมาะสมถูกต้องกับรูปแบบของภาษาในฉบับแปล จากการศึกษาพบอยู่ 2 ลักษณะสำคัญด้วยกัน คือ การสลับตำแหน่งนามวลีหลัก และการสลับตำแหน่งประโยคและอนุประโยค ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ

ฉบับแปล

a rosy, smooth-haired, bright-eyed girl of thirteen (Alcott, 1983: 10)

เด็กหญิงอายุสิบสามปี ดวงตาสดใส แก้มแดง ผมเรียบสั้น (อัลคอตต์, 2561: 17)

old, brown house (Alcott, 1983: 52)

เรือนสีน้ำตาลเก่า ๆ (อัลคอตต์, 2561: 99)

the kind old gentleman (Alcott, 1983: 166) ชายชราผู้ใจดี (อัลคอตต์, 2561: 318)

จากตัวอย่างในเรื่องของนามวลีจะเห็นได้ชัดถึงความแตกต่างของโครงสร้างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลได้อย่างชัดเจน มีการสลับตำแหน่งกัน โดยภาษาต้นฉบับมักจะวางตำแหน่งส่วนขยายไว้หน้าคำนามหลักเพื่อขยายความ ซึ่งส่วนขยายนั้นอาจจะอยู่ในรูปของคำนาม คำคุณศัพท์ หรือวลีขยายความ แต่โครงสร้างภาษาของภาษาฉบับแปลจะนำส่วนขยายไว้ด้านหลังคำนามหลัก ดังตัวอย่างจากภาษาต้นฉบับ “the kind old gentleman” ซึ่งมีคำคุณศัพท์คือคำว่า “kind” มีความหมายว่า ใจดี (เป็นคำคุณศัพท์ประเภทบอกลักษณะ) และคำว่า “old” มีความหมายว่า แก่หรือชรา (เป็นคำคุณศัพท์ประเภทบอกลักษณะ) ทำหน้าที่ขยายนามหลักโดยวางไว้หน้าคำว่า “gentleman” ที่มีความหมายว่า ผู้ชายหรือสุภาพบุรุษ แต่ในภาษาฉบับแปลไม่สามารถแปลตรงตัวได้ เพราะในโครงสร้างภาษาไทยนั้นคำคุณศัพท์ต้องวางไว้หลังคำนามหลัก ผู้แปลจึงแปลได้ว่า “ชายชราผู้ใจดี” ดังการกล่าวไว้ในขั้นตอนการแปลของ อัจฉรา ไส้ตู่รุโกล (2566: 19) “การผละออกจากต้นฉบับ ผู้แปลต้องลิ้มโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับ การผูกประโยคตลอดจนการเลือกใช้คำและวิธีเขียน ผู้แปลต้องไม่หลงเอาโครงสร้างของภาษาต้นฉบับมาใช้ในภาษาฉบับแปล รวมทั้งต้องเลือกใช้คำในภาษาฉบับแปลให้ตรงหรือใกล้เคียงกับคำในภาษาต้นฉบับ”

ตัวอย่าง

1

2

ต้นฉบับ “LAURIE LAY luxuriously swinging to and fro in his hammock, one warm September afternoon,” (Alcott, 1983: 144)

2

1

ฉบับแปล “บ่ายวันหนึ่งในเดือนกันยายนที่อากาศร้อนอบอ้าว ลอรินนอนไกวเปลตาข่ายในสวนของเขาไปมาอย่างสบาย” (อัลคอตต์, 2561: 275)

1

2

ต้นฉบับ “JO WAS VERY BUSY in the garret, for the October days began to grow chilly,” (Alcott, 1983: 153)

2

1

ฉบับแปล “วันหนึ่งในเดือนตุลาคม อากาศค่อนข้างหนาวเย็น โจนั่งทำงานอยู่ในห้องชั้นบน” (อัลคอตต์, 2561: 294)

ลักษณะที่สองคือการสลับตำแหน่งของอนุประโยค จากตัวอย่างได้มีความสัมพันธ์กับเรื่องเงื่อนไขเวลา (Time clause) โดยในตัวอย่างในภาษาต้นฉบับมีคำว่า “for” และ “one” ซึ่งหลัง 2 คำนี้ เป็นประโยคย่อยที่จะทำหน้าที่เป็นประโยคขยายความ (Time clause) และทำหน้าที่เป็นกิริยวิเศษณ์บอกเวลาโดยไปขยายประโยคหลัก จะเห็นได้ว่าการสลับตำแหน่งกันในฉบับภาษาแปลเนื่องจากในฉบับแปลนำประโยคย่อยขึ้นต้นแล้วตามด้วยประโยคหลัก ซึ่งผู้แปลต้องการเน้นที่ช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องเวลาและจินตนาการตามได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ทั้งสองประโยคมีความหมายไม่แตกต่างกัน แต่ขึ้นอยู่กับว่าผู้แต่งและผู้แปลต้องการที่จะเน้นประโยคหลักหรือประโยคขยายขึ้นก่อน อีกทั้งยังเป็นรูปแบบประโยคที่ผู้อ่านมีความคุ้นเคยในภาษาฉบับแปลอีกด้วย การปรับบทแปลนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (หทัยกาญจน์ เหล็กดี, 2563) การเรียบเรียงประโยคใหม่ส่งผลดีต่อผู้อ่านเนื่องด้วยความแตกต่างของโครงสร้างภาษา การปรับบทแปลจะช่วยให้งานแปลออกมาเหมาะสม เพื่อให้เป็นธรรมชาติและได้ภาษาที่สละสลวยทำให้ผู้อ่านเข้าถึงบริบทได้ง่าย

ยิ่งไปกว่านั้นยังพบการปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยคเป็นอันดับสอง ซึ่งผู้แปลเลือกใช้โดยไม่ขัดหลักไวยากรณ์ภาษาไทย เพื่อให้ภาษาฉบับแปลได้ข้อความที่กระชับไม่ยืดเยื้อ อ่านแล้วชัดเจน เข้าใจง่าย และได้อารมณ์เสมือนต้นฉบับ

ตารางที่ 3 จำแนกลักษณะการเพิ่มคำและละคำที่พบจากการวิเคราะห์

ข้อความต้นฉบับ	ข้อความฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การละคำ
When Mr. March lost his property in trying to help an unfortunate friend (Alcott, 1983: 42)	เมื่อมิสเตอร์มาร์ชต้องเสียทรัพย์สินสมบัติไปเพราะพยายามช่วยเหลือเพื่อนผู้เคราะห์ร้ายผู้หนึ่งนั้น (อัลคอตต์, 2561: 81)		ละคุณศัพท์ที่ใช้ในการแสดงความเป็นเจ้าของ
Mary Kingsley insisted on lending her watch till recess; (Alcott, 1983: 72)	แมรี คิงสลีย์เคยให้เอมมียืมนาฬิกาจนถึงเวลาหยุดพัก (อัลคอตต์, 2561: 135)		ละคุณศัพท์ที่ใช้ในการแสดงความเป็นเจ้าของ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความต้นฉบับ	ข้อความฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การละคำ
When they got home (Alcott, 1983: 80)	เมื่อกลับถึงบ้าน (อัลคอตต์, 2561: 149)		ละสรรพนาม ที่ใช้เป็น ประธาน
she went to walk (Alcott, 1983: 116)	ออกเดินเล่น (อัลคอตต์, 2561: 221)		ละสรรพนาม ที่ใช้เป็น ประธาน
and was ordered to stay at home till she was better, (Alcott, 1983: 180)	ป้ามาร์ช จึงสั่งให้พักอยู่กับ บ้านจนกว่าจะค่อยยังชั่ว (อัลคอตต์, 2561: 346)	เพิ่มสรรพ นามที่ใช้เป็น ประธาน	

โดยทั่วไปแล้วเมื่อมีคำที่หายไป ผู้อ่านสามารถเดาได้จากบริบทโดยรอบ ๆ ซึ่งรู้ได้จากคำในประโยคอื่น ๆ โดยการละคำเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ประธานของประโยคนั้นมีการกล่าวซ้ำกับกับประธานประโยคหลัง และในกรณีที่ในประโยคมีการเอ่ยถึงประธานและคำคุณศัพท์ที่แสดงความเป็นเจ้าของในประโยคเดียวกัน โดยหลักแล้วสามารถละได้ทั้งประธานและคำคุณศัพท์ที่แสดงความเป็นเจ้าของ ซึ่งการละคำในประโยคพบว่าส่วนมากผู้แปลในวรรณกรรมเรื่องนี้มีการละคำที่เป็นประธานและคำคุณศัพท์ที่แสดงความเป็นเจ้าของมากที่สุด โดยรวมแล้วไม่จำเป็นต้องมีการละคำตลอดทั้งบริบท ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาและสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย ดังตัวอย่าง

ต้นฉบับ “When they got home” (Alcott, 1983: 80)

ฉบับแปล “เมื่อกลับถึงบ้าน” (อัลคอตต์ 2561: 149)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า “When they got home” และในภาษาฉบับแปล “เมื่อกลับถึงบ้าน” ผู้แปลได้ละประธานของประโยคคือคำว่า “they” เอาไว้ หากขาดประธานของประโยคไปจะทำให้ผิดไวยากรณ์ เนื่องจากตามโครงสร้างของประโยคภาษาอังกฤษจะไม่สามารถขาดประธานได้ แต่ในประโยคภาษาไทยสามารถละประธานได้โดยไม่ขัดกับหลักไวยากรณ์พื้นฐาน โดยในตัวอย่างนี้มีการละประธาน (ในที่นี้หมายถึงลูกสาวทั้งสี่ของมิสเตอร์มาร์ช) ซึ่งในภาษาฉบับแปลก็ไม่ได้ทำให้ความหมายโดยรวมเกิดความสับสนหรือไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากประโยคก่อนหน้านี้ได้มีการกล่าวถึงพวกเธอไว้ก่อนแล้ว ซึ่งในประเด็นดังกล่าวเป็นการละคำเพื่อให้ข้อความเกิดความกระชับและไม่เยิ่นเย้อ

ส่วนกลวิธีการแปลนั้น พบว่า มีการแปลแบบเอาความ (Non-literal translation) เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการแปลจากต้นฉบับที่ไม่เน้นความถูกต้องตรงตัวจากต้นฉบับ แต่เน้นว่าให้ผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเข้าใจโดยไม่เน้นความถูกต้องตรงกับต้นฉบับ ซึ่งการแปลประเภทนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ความหมาย หรือรูปแบบของต้นฉบับไปบ้าง เนื่องจากวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมทั่วไปที่ไม่ได้เจาะจงกลุ่มผู้อ่าน เนื้อหาโดยรวมผู้แปลจึงเลือกที่จะใช้การแปล

แบบเอาความตามความเหมาะสมของบริบทนั้น ๆ ผู้แปลคำนึงถึงสำคัญของผู้อ่านเป็นหลัก จึงเลือกแปลเนื้อหาในการถ่ายทอดภาษาให้เป็นที่คุ้นเคยต่อผู้อ่านให้ได้มากที่สุด ให้เป็นธรรมชาติ อ่านแล้วมีความเข้าใจง่าย ได้อรรถรส เข้าถึงบริบทและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เพื่อให้เนื้อหาที่มีความสนุกมากยิ่งขึ้น และเกิดการคล้อยตามของผู้อ่าน การแปลลักษณะนี้นิยมใช้กับงานที่แปลเพื่อความบันเทิง เช่น แปลนวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น เป็นต้น และยังพบการใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวบ้างเล็กน้อย เพื่อรักษารูปแบบโครงสร้างของภาษาต้นฉบับไว้

จากการศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับประเภทการปรับบทแปล และกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง “ลิตเติ้ลวูเมน” (Little Women) ประพันธ์โดยลูเซีย เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott) และ อ.สนิทวงศ์ (อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) เป็นผู้แปล ซึ่งใช้หลักเกณฑ์การแปลของ สัญญวี สายบัว (2564) มาทำการวิเคราะห์ โดยผลสรุปที่ได้จากการศึกษาคือการปรับบทแปลประเภทการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปพบสูงสุดถึง 14 ประเด็น และความถี่รองลงมาคือการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ พบ 8 ประเด็น ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ การเติมคำอธิบายพบเพียง 1 ประเด็นเท่านั้น ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างพบมากที่สุดคือการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีพบ 6 ประเด็น และถัดมาเป็นการเพิ่มและละคำในประโยคพบ 5 ประเด็น และไม่พบการปรับบทแปลประเภทการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยคเลย และการแปลในวรรณกรรมเรื่องนี้ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ (Non-literal translation) มาใช้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมทั่วไปที่ไม่ได้เจาะจงกลุ่มผู้อ่าน เนื้อหาโดยรวมผู้แปลจึงเลือกที่จะใช้การแปลแบบเอาความตามความเหมาะสมของบริบทนั้น ๆ และต้องการถ่ายทอดภาษาให้เป็นที่คุ้นเคยต่อผู้อ่านให้ได้มากที่สุด แต่ยังพบการใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวบ้างในโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน เพื่อรักษารูปแบบโครงสร้างของภาษาต้นฉบับไว้ ผู้แปลต้องการมุ่งเน้นไปที่ความถูกต้องแม่นยำ และพยายามรักษารูปแบบของการนำเสนอความคิดของต้นฉบับไว้

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการปรับบทแปล และกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง “ลิตเติ้ลวูเมน” (Little Women) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรัญญา พานิจจะ (2557), ภิญญา เล็กแจ่ม (2557), ปาริชาติ ยั่งรักษ์ (2557), ฐนนท์พร โชติอนันต์คงภัส (2558), จริญญา ลำพวย (2559), ทศพร ใจกลาง (2559), ณรรณ สิงห์ชัย (2560), บุรินทร์ เพชรจำเริญสุข (2561), ผาณิต ขุนศรี (2562), หทัยกาญจน์ เหล็กดี (2563), ปุณยาพร ตรีอุทัย (2563) รายงานผลการศึกษาสอดคล้องกันว่าการปรับบทแปล ประเภทการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างพบมากที่สุดคือการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี และในส่วนของกลวิธีการแปลนั้น พบว่ามีการแปลแบบเอาความเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้บทแปลมีความเป็นธรรมชาติ อ่านแล้วเข้าใจง่าย เข้าถึงบริบทและสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ทำให้มีเนื้อหาที่อ่านแล้วสนุกมากยิ่งขึ้น และเกิดการคล้อยตามบทในวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการปรับบทแปลในเรื่อง “สี่ตฤณี” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอให้มีการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือจากกรอบความคิดของ สัจฉริย สายบัว (2564) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพการแปลเป็นอย่างไร รวมถึงมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพิ่มการศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการปรับบทแปลในผลงานการแปลอื่น ๆ ของผู้ประพันธ์ Louisa May Alcott (ลุยซา เมย์ อัลคอตต์) ที่แปลโดย อ.สนิทวงศ์ (อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) เพื่อนำมาเปรียบเทียบวิเคราะห์หาข้อแตกต่างของกลวิธีแปลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และศึกษาหางานแปลอื่น ๆ ที่น่าสนใจและมีคุณค่า ที่ไม่ใช่งานแปลวรรณกรรม เพื่อศึกษาลักษณะความแตกต่างระหว่างการปรับบทแปลด้านวรรณกรรมและการปรับบทแปลในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จริยา ลำพวย. (2559). การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรม เรื่อง “ต้นไม้ ไขไก่ และหัวใจหอคอยเม่น”. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏเพชรบุรีเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ 6 ปีการศึกษา 2559, 308 - 314.
- ชนัญธิดา นิมนิรมานมงคล. (2562). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปล จาก เรื่องสั้น “ร้านหัวมุม”. ในการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14 ปีการศึกษา 2562, 68 - 83.
- ฐนนท์พร โชติอนันต์คงภัส. (2558). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปล วรรณกรรม เรื่อง “ลิขิตฟ้าชะตารัก”. ในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ และเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 3, 444 - 453.
- ณภาพจี นาควัชร. (2566). การแปลวรรณกรรมภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณรรณ สิงห์ชัย. (2560). การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากอัตชีวประวัติ เรื่อง “I am Malala”. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2560, 907 - 915.
- ทศพร กลิ่นหอม. (2024). แต่ทุกความฝันของหญิงสาว Little Women วรรณกรรมที่เจาะลงไป ในใจผู้หญิง โดย ลุยซา เมย์ อัลคอตต์. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <https://www.sarakadeelite.com/faces/little-women-by-louisa-may-alcott/> (2567, 1 สิงหาคม)
- ทศพร ใจกลาง. (2559). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลเรื่องสั้น เรื่อง “วิลเลียมกับแมรี”. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรี เพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ 6 ปีการศึกษา 2559, 344 - 350.

- บุรินทร์ เพชรจำเริญสุข. (2561). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากเรื่องสั้น “อีไลธกับผีทะเล”. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 8 ประจำปี 2561, 343 - 349.
- ปาริชาติ ยิ่งรักษ์. (2557). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง “ลิตเติ้ลทอมป์สัน”. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2557, 698 - 770.
- ปุนยาพร ตรีอุทัย. (2563). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากเรื่องสั้น “ผีเกาะหลี”. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2563, 747 - 757.
- ผาณิต ขุนสร. (2562). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากนวนิยาย “วิมานลอย” แปลโดย รอย โรจนานนท์. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562, 937-946.
- ภิญญา เล็กแจ่ม. (2557). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลเรื่องสั้น “เสียแล้วเสียไป”. ในรายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศรัญญา พานิจจะ. (2557). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลเรื่องสั้น เรื่อง “เจ้าของห้องเช่า”. ในรายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สัณณวี สายบัว. (2564). หลักการแปล. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หทัยกาญจน์ เหล็กดี. (2563). การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรม เรื่อง “ทรัพย์ในดิน” แปลโดย สงบ สอนสิริ (สันติสิริ) ในรายการการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2563, 826 - 837.
- อัจฉรา ไส้ตรูไกล. (2555). การแปลเรื่องสั้นและนวนิยายภาษาอังกฤษ. (พิมพ์ครั้งที่ 1 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัจฉรา ไส้ตรูไกล. (2566). การแปลภาษาอังกฤษเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัลคอตต์, แอล. เอ็ม. (2561). สี่ดรุณี. (อุไร สนธิวงศ์ ณ อยุธยา, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์ (ต้นฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1983).
- Alcott, L. M. (1983). *Little Women*. United States of America. Penguin Group.

มุมมองที่เปลี่ยนไปจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง: การศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย

THE SHIFTED PERSPECTIVES FROM AN ERA OF CHANGE: INCLUSIVE EDUCATION IN THAILAND

เสริมทรัพย์ วรปัญญา¹ และอภิสรณ์ ภาชนะวรรณ^{2*}
Sermsap Vorapanya¹ and Apison Pachanavon^{2*}

Received : 6 December 2024

Revised : 24 April 2025

Accepted : 26 April 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการทบทวนการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและการดำเนินงานด้านการศึกษาระเบียบรวมของผู้เขียน และเป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยและต่างประเทศ ด้วยการอธิบายในเชิงปริทรรศน์ที่สะท้อนถึงพัฒนาการของหลักการศึกษาที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นรวมอยู่ในระบบตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยบทความนี้ได้อธิบายวิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย โดยที่ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้มุมมองต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเปลี่ยนไป โดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติต่าง ๆ และนโยบายทางการศึกษา ความเคลื่อนไหวของสื่อมวลชนไทย การศึกษาวิจัยของนักวิชาการทางการศึกษาไทย เป็นสถาบันหลักในการร่วมขับเคลื่อนให้สังคมเข้าใจว่า หากทุกภาคส่วนเข้าใจเจตนารมณ์ของการศึกษาแบบเรียนรวม จะมีส่วนผลักดันให้การอยู่ร่วมกันของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีความเป็นกัลยาณมิตร เกิดความผาสุกจากความเข้าใจธรรมชาติของความแตกต่างและก่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในฐานะสมาชิกของสังคมนั้น

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง / การศึกษาแบบเรียนรวม / ประเทศไทย

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Thepsatri Rajabhat University

² Phetchabun Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: Ap_pra2009@hotmail.com

ABSTRACT

This article is a long-term experience summation on inclusive education of the authors and literature reviews in the area of inclusive education in Thailand and overseas through development of the notion of including students with special needs in education system from then until now. This article clarifies the growth of inclusive education in Thailand by time changing becomes the factor that effects the views toward inclusive education. Laws, legislations, and educational policies; Thai media movement; Thai research development; are the core functions that pushing forward the whole society to recognize the main purpose of inclusive education. As a result of creating the environment of friendly living among students; well-being from understanding the nature of differences; and acceptance each individual as a member of society.

Keywords: Shifted perspectives / Era of change / Inclusive education / Thailand

บทนำ

สังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปสู่ยุคโลกไร้พรมแดน มนุษย์ถูกเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ก่อให้เกิดความแตกต่างหลากหลาย (Diversity) และการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในประชาคมโลกให้ได้อย่างผาสุก การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะเห็นได้จากการประชุมการศึกษาโลก (World Education Forum) ของยูเนสโกที่จัดขึ้นที่หาดจอมเทียน จังหวัดชลบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2533 นั้น ได้มีการประกาศปฏิญญาว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (The World Declaration of Education for All) โดยเป้าหมายของการศึกษาเพื่อปวงชน คือ การที่ทุกคนทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ได้ประโยชน์จากการได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน (UNESCO, 1990) ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดประชุมระดับโลกรื่องการเข้าถึงและคุณภาพของการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Needs Education: Access and Quality) ที่เมืองซาลามังกา ประเทศสเปน ตามแถลงการณ์ว่าด้วยหลักการ นโยบาย และการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการศึกษาเพื่อปวงชนว่า เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐานเด็กทุกคนมีคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการการเรียนรู้ เด็กได้รับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างเป็นรายบุคคล เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าถึงการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ในสถานศึกษาปกติทั่วไป และเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถเข้าเรียนรวมในสถานศึกษากับเด็กทั่วไป เพื่อสร้างสังคมแห่งการดำรงชีวิตร่วมกัน (UNESCO, 1994) รัฐบาลของประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้นำหลักการสำคัญดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกที่มีการขานรับหลักการสำคัญดังกล่าว ซึ่งเห็นได้จากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 ใน มาตรา 54 บัญญัติว่า

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคน ได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) ตลอดจนพระราชบัญญัติต่าง ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติ ในมาตรา 10 มีบทบัญญัติไว้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับคนพิการว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้ บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือ หูพลาพาหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) นอกจากนี้ยังมีนโยบายการศึกษาที่ประกาศ โดยกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 มีการจัดประเภทของคนพิการไว้ 9 ประเภท ดังต่อไปนี้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคล ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับ หูตึงน้อยจนถึงหูหนวก บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือ สุขภาพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคล ที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้อน (ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552) ที่มีส่วนผลักดันและให้โอกาสเด็กไทยทุกคนได้มีโอกาสทางการศึกษา โดยปราศจากการกีดกัน อันเนื่องมาจากความบกพร่อง และหรือความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก

นอกจากนี้ความเคลื่อนไหวของสื่อมวลชนไทย (Thai Media Movement) เป็นส่วน สำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อน ผลักดัน ตีแผ่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อให้สังคมได้รับรู้ เพื่อสร้างความตระหนักร่วมของคนในสังคม ในการยอมรับว่าบุคคลที่มีความบกพร่องและหรือ ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต้องการการยอมรับ ส่งผลให้สังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับบุคคลที่มีความบกพร่องและหรือที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เกิดการถูกคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก การเคลื่อนไหวของสื่อมวลชนไทยปรากฏให้เห็นในลักษณะของ เนื้อหาที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวของบุคคลที่มีความบกพร่องและหรือ ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในรายการต่าง ๆ ผ่านทางช่องหลักของโทรทัศน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ปรากฏให้เห็นมากขึ้นตามลำดับ ทั้งที่ผ่านทาง YouTube, Facebook, Twitter (X) และ Tik Tok เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาเป็นการสะท้อนให้เห็นแง่มุมในชีวิตจริงของคนในสังคมที่มีความแตกต่าง หลากหลาย และมีความพยายามในการต่อสู้เพื่อจะดำเนินชีวิตต่อแม้ร่างกายจะมีภาวะที่บกพร่อง และหรือที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก็ตาม นอกจากนี้สื่อมวลชนไทยยังได้พัฒนารูปแบบ การนำเสนอตัวละครที่มีความบกพร่องและหรือมีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผ่านทางภาพยนตร์ และ

ละคร ทั้งในลักษณะสารคดีหรือเพื่อความบันเทิง ให้สังคมได้เกิดความคุ้นเคยว่าตัวละครที่มีความบกพร่อง และหรือมีความต้องการจำเป็นพิเศษนั้น สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน นำไปสู่ความคุ้นชิน ก่อให้เกิดการยอมรับและเข้าใจว่าทุกคนที่แตกต่างกันในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ การสื่อสาร ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่นนี้ นอกจากจะเป็นการยกระดับความเข้าใจของคนในสังคมต่อบุคคลที่มีความบกพร่อง และหรือที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ยังเป็นการสร้างเจตคติที่ดีขึ้นตามลำดับ นำไปสู่การสร้าง ความเห็นอกเห็นใจและการมีเมตตาจิตต่อเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันอีกด้วย

ในด้านความเคลื่อนไหวในเชิงวิชาการไทย (Thai Academia Movement) จะเห็นได้ว่า มีความสนใจในการพัฒนา และศึกษาวิจัยทางด้านการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างเห็นได้ชัด จากจำนวน งานวิจัยในฐานข้อมูลของประเทศไทย มีการผลิตงานวิจัยทางด้านการศึกษาแบบเรียนรวมและ การศึกษาพิเศษ ทั้งในมิติของการบริหารสถานศึกษาที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม และ การจัดการเรียนรู้และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องและหรือที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษเรียนรวม ซึ่ง เสริมทรัพย์ วรปัญญา (2565) ได้ทำการวิจัยในลักษณะการวิเคราะห์ห่อภิมาน (Meta Analysis) เรื่อง สามทศวรรษหลังจากปฏิญญาซารามังกา: ความคืบหน้าของการนำนโยบายสู่ การปฏิบัติในสถานศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยตามกรอบโครงสร้างซีท (SEAT FRAMEWORK) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาน (META-ANALYSIS) ข้อมูลที่ปรากฏนี้สะท้อนให้เห็นว่าในวงวิชาการนั้น มีความตื่นตัวและตระหนักต่อการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถในการพัฒนา ตนเอง เพื่อการเรียนรู้ เพื่อการสร้างทักษะชีวิต ตลอดจนเพื่อการสร้างทักษะทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่ การดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังปรากฏว่า หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้ความสำคัญในการให้ทุนเพื่อการศึกษาวิจัยมากขึ้น การสนับสนุนก่อให้เกิดความสามารถ ในการขับเคลื่อนและพัฒนาของนักวิชาการเพื่อการหาแนวทางในการส่งเสริมให้ สถานศึกษามีแนวทาง ที่เหมาะสมขึ้นในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษก็ได้รับการสนับสนุนในการฝึกฝนพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง และ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจมุมมองที่เปลี่ยนไปจากการศึกษาแบบเรียนรวมในยุคเดิมของประเทศไทยสู่ยุคใหม่ ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม และเข้าใจถึงการบริการ การสนับสนุน ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบเรียนรวม การได้รับการห่วงใยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็น การจุดประกายให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการศึกษา เกิดความตระหนักร่วมในความรับผิดชอบดูแล นักเรียนกลุ่มนี้ ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงของทุกส่วนที่ทำให้เกิดการหาทางออกร่วมกันในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในลำดับต่อไป

วิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวม

ปัจจุบันยังมีความเข้าใจที่สับสนและคลาดเคลื่อนระหว่างคำว่า การศึกษาแบบเรียนรวม และการศึกษาแบบเรียนรวม โดยหลักการแล้ว การศึกษาแบบเรียนรวมและการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นการอธิบายถึงการยอมรับว่านักเรียนที่มีความบกพร่องและหรือที่มีความต้องการพิเศษเป็น ส่วนหนึ่งของโรงเรียน หากแต่ข้อแตกต่างนั้น มุ่งเน้นไปที่ระยะเวลาในการจัดให้นักเรียนมีความ บกพร่องและหรือที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในชั้นเรียน และรูปแบบของการจัดการศึกษา โดยมีนักวิจัย ได้แก่ Mallick & Sheesh (2013) ได้กล่าวว่า การศึกษาแบบเรียนรวม เป็นการจัด

การศึกษาให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ได้รับบริการการศึกษาพิเศษในห้องเรียนทั่วไปในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจง และเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนเป็นหลัก นักเรียนเหล่านี้ อาจเข้าเรียนวิชาศิลปะ พลศึกษาในห้องเรียนปกติ ซึ่งเป็นวิชาปฏิบัติ ส่วนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นักเรียนเรียนห้องเรียนแยก มีความเชื่อว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่สามารถทำงานในห้องเรียนทั่วไปได้ การอยู่ในสภาพแวดล้อมการศึกษาพิเศษที่แยกออกมานั้นช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานแบบตัวต่อตัวกับครูการศึกษาพิเศษ ในส่วนการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้มีข้อจำกัดน้อยที่สุด โดยไม่คำนึงความบกพร่อง ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภาษา กายภาพ และศักยภาพของนักเรียน โรงเรียนมีหน้าที่เตรียมสภาพแวดล้อม เครื่องมืออุปกรณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีหลักการว่า นักเรียนเป็นคนเลือกโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนเลือกนักเรียน เน้นความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียนทุกภาคส่วน และชุมชน โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนได้อยู่ร่วมกันตามปกติในทุกกิจกรรม (Grenot-Scheyer, 1996; Moore, 2003; Gordon, 2006)

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพหากได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสม แนวคิดการจัดการศึกษาที่สำคัญคือการให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกับเด็กปกติในโรงเรียนและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (เบญจา ชลธารันนท์, 2544; ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ 2546; ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2551) นั่นคือ การสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาในชุมชนได้เข้าถึงการศึกษา ด้วยหลักการการศึกษาเพื่อทุกคน โดยให้เด็กทุกคน of Education for All) โดยพิจารณาถึงคุณค่าของการพัฒนาทุกด้านในวิถีแห่งชีวิตเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะการดำรงชีวิต จากเหตุผลดังกล่าวหลายประเทศทั่วโลกต่างมองเห็นความสำคัญจึงได้จัดการศึกษาตามแนวคิดดังกล่าวอย่างแพร่หลาย

จากการศึกษาแบบเรียนรวมไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวม การเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาแบบเรียนรวมไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวม เริ่มจากมุมมองของนักการศึกษาที่มองเห็นความแตกต่างของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมมุ่งส่งเสริมเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพร้อมเข้าเรียนรวมกับเด็กทั่วไปได้เท่านั้น ทำให้เด็กทุกคนไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน แตกต่างจากการศึกษาแบบเรียนรวมที่เป็นการเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญของโรงเรียนเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน จึงมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการเรียนรวมไปสู่การเรียนรวม ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551) กล่าวว่า วิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวม มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

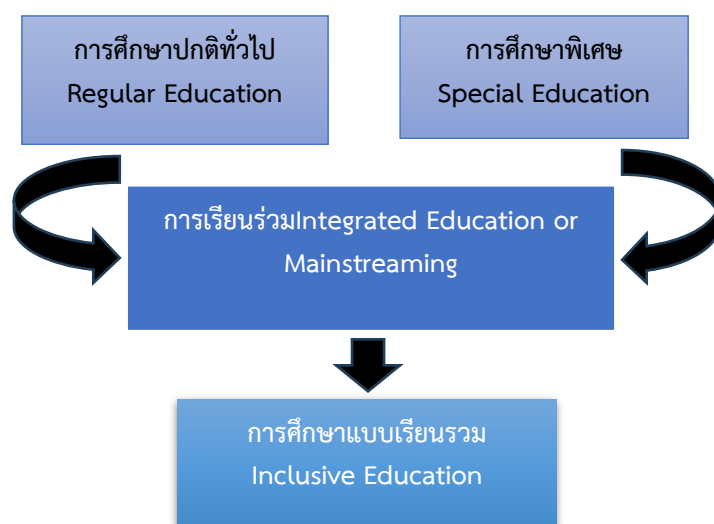
ขั้นที่ 1 ขันกีดกัน (Exclusion) ในขั้นนี้เป็นการปฏิเสธ นั่นคือ การไม่ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมองว่าเป็นคนไม่ปกติ เช่น การที่เด็กมีสติปัญญาต่ำกว่าคนปกติจะถูกมองว่าโรงเรียนไม่สามารถเรียนหนังสือได้ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษาถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงการศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นแบ่งแยก (Segregation) ในขั้นนี้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับขึ้นมาเล็กน้อยโดยให้ได้รับการศึกษาบ้าง การจัดการศึกษาถือเป็นการจัดให้เพราะความสงสารหรือการกุศล ยังคงมีการแบ่งแยก

ขั้นที่ 3 ขั้นความเข้าใจ (Understanding) ในขั้นนี้เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการศึกษามากขึ้น อาจให้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ หรือเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ เนื่องจากความเข้าใจว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้รู้จริงและมีเครื่องมือครบถ้วน เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพแต่ยังไม่มีการยอมรับอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 4 ขั้นเรียนรวม (Inclusion) ในขั้นนี้เป็นการที่สังคมมีความรู้ความเข้าใจและยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง และจัดการศึกษารวมกับเด็กปกติในโรงเรียน หากสิ่งใดเป็นอุปสรรคจะหาทางแก้ไขจนสำเร็จ เป็นการศึกษาที่จัดให้สำหรับเด็กทุกคนเข้ามาเรียนรวมกัน

สรุปวิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวมได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วิวัฒนาการการศึกษาแบบเรียนรวม

ที่มา: ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551)

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาพิเศษ ชาวต่างชาติ เช่น Clark, Dyson, Millward & Robson (1999) มองว่า การเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาแบบเรียนร่วมไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวม เริ่มจากมุมมองของนักการศึกษาที่มองเห็นความแตกต่างของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งการเรียนร่วมมุ่งส่งเสริมเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพร้อมเข้าเรียนรวมกับเด็กทั่วไปได้เท่านั้น ทำให้เด็กทุกคนไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน แตกต่างจากการศึกษาแบบเรียนรวมที่เป็นการเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญของโรงเรียนเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน จึงมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการเรียนร่วมไปสู่การเรียนรวม เพราะการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทุกคนในโรงเรียน การศึกษาแบบเรียนรวม (Mainstreaming หรือ Integrated Education) นั้นเป็นการจัด

การศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดย Stubbs (2002) อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนร่วมไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นที่ตัวเด็กแต่ละคนมากกว่าการให้ความสำคัญกับระบบ โดยมองว่าเด็กเป็นผู้มีปัญหาและต้องได้รับการเตรียมความพร้อมเป็นรายบุคคลก่อนเข้าเรียน

ส่วนการศึกษาแบบเรียนรวม Stubbs (2002) มองว่าระบบการศึกษาเป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษาไมใช่นักเรียนเป็นผู้มีปัญหา ดังนั้นการจัดการเรียนรวมที่จัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนกับเด็กทั่วไปนั้น จึงขึ้นอยู่กับความเต็มใจของครูที่จะยอมรับนักเรียนในห้องเรียนของตนเอง ซึ่ง Price, et al. (2001) ได้อธิบายว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้น ครูต้องยอมรับนักเรียนและควรมีการปรับห้องเรียน ปรับหลักสูตร และกิจกรรมการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายทางวิชาการ พฤติกรรม และความต้องการทางสังคมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีความสุขมากขึ้นเนื่องจากได้รับประโยชน์จากการได้เรียนกับเพื่อนและได้สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยตนเอง การกำหนดคะแนนมาตรฐานและความคาดหวังในลักษณะเดียวกัน เชื่อว่าเป็นสาเหตุให้เด็กทุกคนในชั้นเรียนเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองและปรับตัวได้ดีขึ้น ซึ่งแนวคิดนี้สะท้อนความเป็นจริงและทำให้เข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงมากกว่า จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรวมมิใช่เพียงการนำเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนปกติเท่านั้น แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องและยืดหยุ่นหลอมรวมให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

จึงเห็นได้ว่าการศึกษาแบบเรียนรวมและการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาแบบเรียนรวม นักเรียนจะเรียนในห้องเฉพาะวิชาปฏิบัติส่วนวิชาที่เน้นกระบวนการคิด นักเรียนจะถูกแยกออกมาเรียนในห้องเฉพาะ ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมนั้น โรงเรียนทำหน้าที่เตรียมความพร้อมทั้งสถานที่ สภาพแวดล้อม เครื่องอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักเรียนเป็นรายบุคคล จากกระบวนการ ที่มีความแตกต่างกันนั้นยังพบว่า ทั้งสองระบบมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด เพื่อสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างทัดเทียมเหมือนนักเรียนปกติ

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้คำนึงถึงหลักมนุษยชนและสิทธิเด็ก ที่ว่าการศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันและให้ความสำคัญแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาทั้งที่มีโอกาสได้รับการศึกษา และที่ไม่สามารถคงอยู่ในระบบการศึกษาจนจบการศึกษา ในการประชุมเรื่องการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ ที่เมืองซาลามังกาประเทศสเปน (UNESCO, 1994) ได้กำหนดหลักการในการจัดการเรียนรวมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อ หลักการ และเป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งความเชื่อและหลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมดังกล่าว จะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่แบ่งแยก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน เป็นการสร้างชุมชนและสังคมร่วมกันโดยจัดการศึกษาให้ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ

เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนทุกคนทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ นับเป็นความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา ส่วนในประเทศไทยมีผู้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานไว้ เช่น เบญจา ชลธารินทร์ (2544) ได้เสนอแนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวมไว้ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของบุคคลและความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาแบบเรียนรวมควรคำนึงถึงศักยภาพและลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลโดยไม่มองว่าเป็นความแปลกแยก (Deviant) แต่ถือเป็นเรื่องปกติ นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวเน้นให้ทุกคนสามารถอยู่รวมกันได้ในสังคมเดียวกันภายใต้ข้อจำกัดน้อยที่สุดโดยอาศัยการช่วยเหลือและพึ่งพากันของคนในสังคม ส่วน ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551) ได้เสนอแนวคิดที่ส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวมไว้อย่างน่าสนใจกล่าวคือ ทุกคนเป็นสมาชิกในสังคม ความแตกต่างหลากหลายเป็นสิ่งที่มีความหมาย แม้ว่าทุกคนจะมีความแตกต่างเฉพาะตนแต่การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องจะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรวมกันได้เมื่อมีความพร้อม ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ โดยมีกระบวนการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวม ที่เหมาะสมกับเด็กและสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรวมบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ทฤษฎี The Rubber-Band Theory ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของ Ishwar Desai (2007) มีรายละเอียดดังนี้ 1) การช่วยเหลือ Accommodation) 2) การปรับเปลี่ยน (Modification) และ 3) การดัดแปลง (Adaptation) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงแนวทางการช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถปรับให้สอดคล้องกับเด็กที่มีความหลากหลายในห้องเรียนโดยเน้นการช่วยเหลือการปรับเปลี่ยน และการดัดแปลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพกับเด็กมากที่สุด ส่วน Sandkull (2005) ได้อธิบายว่า แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คือการจัดการศึกษาบนพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนอันเป็นรากฐานของการจัดการศึกษา ว่าเด็กทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและได้รับการศึกษาจากโรงเรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปได้ว่า แนวคิดพื้นฐานการศึกษาแบบเรียนรวม คือ การจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกัน ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการจัดให้นักเรียนได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด นอกจากนี้ การจัดการเรียนรวมต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาอาชีพและพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในลักษณะการรวมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมและชุมชนเพื่อช่วยให้การศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จจากแนวคิดและทฤษฎีของการเรียนรวม อาจกล่าวได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายคนอาจเรียนรู้ได้ดี การวัดและประเมินผลจะต้องจัดให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กและสอดคล้องกับระดับความสามารถของแต่ละคน จัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

มุมมองที่เปลี่ยนไปจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

ในปี 2019 มีการจัดประชุมการศึกษาพิเศษระดับโลกที่ประเทศโคลัมเบีย ซึ่งในที่ประชุมได้พูดถึงการพัฒนาการศึกษาพิเศษภายในปี 2030 UNESCO, E. F. A. (2010) ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้ชัดเจน การจัดการศึกษาพิเศษที่เริ่ม

ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัยที่เน้นผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญเท่ากัน ดังเช่น ในสหรัฐอเมริกา หน่วยงานการศึกษากำลังผลักดันให้เด็กพิการทุกคนได้รับการศึกษาในห้องเรียนปกติ โดยไม่คำนึงถึงลักษณะและความรุนแรงของความพิการ (Fitch, 2003; Lupart, & Webber, 2010; Opertti, et al., 2013) การนำผู้ปกครอง ชุมชน สภาพแวดล้อม การสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศ การรวมผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเชิง “การบูรณาการ” ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจึงไม่ถูกแยกออกจากเพื่อนปกติ มีโอกาสการพัฒนาทักษะทางสังคมและวิชาการที่จำเป็นต่อการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และที่สำคัญ การนำกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศมาสู่การปฏิบัติ จึงเป็นกุญแจ สำคัญของการบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาพิเศษ นอกจากนี้ ในอนาคตต้องมีการค้นหา กระบวนการเตรียมความพร้อมของครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาจัดการเรียน การสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษผ่านระบบออนไลน์ สุกัสตรา จตุโชคอุดม และคณะ (2565) กล่าวว่า แนวโน้มการจัดการศึกษาในประเทศที่มีความพร้อม มีนโยบายให้นักเรียนมีความ ต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปโดยไม่คำนึงถึงความบกพร่อง และรัฐต้องสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทั้งหมด แต่ยังมีบางประเทศกำลังเผชิญกับอุปสรรคใหม่ทางการศึกษา คือ ความแตกต่าง ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่หรือโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับกับโรงเรียนที่มีขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่รัฐ จัดให้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นช่องว่างความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง ในการแข่งขันระหว่างคุณภาพและความเท่าเทียมทางการศึกษา อนึ่ง การวัดและประเมินผล จำเป็นต้องวัดประสิทธิภาพของการสอนของครูให้เห็นว่าควรมีกระบวนการสอนอย่างไรที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนทุกคนได้เรียนดีที่สุด เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดความสัมพันธ์กับ หลักสูตร และต้องหลีกเลี่ยงการวัด การประเมินผลที่มีผลกระทบต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่เรียนรวม สำหรับแนวโน้มการจัดการเรียนรวมในประเทศไทย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและ การยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจาก การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและการจัดการศึกษา พิเศษที่พัฒนาขึ้นอันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ และ ประสบความสำเร็จ ประเทศไทยยังมีปัญหาอีกหลายด้านที่ต้องได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะด้านโอกาสทางการศึกษาเด็กด้อยโอกาสและผู้มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้มีโอกา สได้รับการศึกษาแต่ยังเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและมีปัญหา การออกกลางคัน จึงต้องเร่งดำเนินการ สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัย สามารถเข้าถึงโอกาส ตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ในหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม และทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และ หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืน ซึ่งทุกภาคส่วน ทุกองค์กรสามารถจัดการศึกษาพิเศษ ให้สอดคล้องตามแผนการศึกษา แห่งชาติ ที่เน้นการจัดการเรียนรวม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มีสิทธิเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็น พลเมืองของประเทศ โดยการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปยังองค์กร และหน่วยงาน ในท้องถิ่น (Sustainable Development Solutions Network: SDSN (2014); สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา (2560); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561); สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (2561) ดังเช่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้โรงเรียนแกนนำหรือโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม เป็นผู้รับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภททุกระดับความรุนแรง ให้โรงเรียนมีการคัดกรองเบื้องต้น ให้ดำเนินการส่งต่อไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัย ซึ่งผู้บริหารของโรงเรียนจะทำหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ มีทีมงานจิตอาสาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครู มีครูการศึกษาพิเศษ และ การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จัดการศึกษาเรียนรู้รวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการว่า “คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” ผู้บริหารโรงเรียนจะกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการศึกษาพิเศษ มีการรับนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถเรียนได้ โดยการรับรองจากแพทย์และมีการประเมินคัดกรอง วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สามารถรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและการจัดการเรียนสอนแบบทวิภาคี โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ มีเป้าหมายให้นักศึกษาสามารถนำไปประกอบอาชีพในโรงเรียนสาธิตในแต่ละมหาวิทยาลัย ใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การบูรณาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน มีการผลิตสื่อการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การรับนักเรียนจะมีการประเมินเบื้องต้น หรือได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ โรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) การจัด การศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) มีนโยบายให้มีโรงเรียนที่เป็นศูนย์ต้นแบบสร้างเสริมศักยภาพสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารต้องสร้างระบบขึ้นมาช่วยเหลือ มีครูการศึกษาพิเศษที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ การจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบเรียนรวม

Hartmann (2016) และ สุภัสสรา จตุโชคอุดม และคณะ (2565) กล่าวว่า การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาพิเศษให้แก่องค์กร ให้สามารถจัดการศึกษาทุกระดับตามความพร้อมเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการบริหาร นำไปสู่พัฒนาการศึกษาที่สนับสนุนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวมในห้องเรียนปกติ จำเป็นต้องมีผู้บริหารกำหนดนโยบาย สร้างทีมเพื่อการพัฒนา ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มรูปแบบ ร่วมกับการกำหนดในแผนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ที่ระบุให้ชัดเจนว่า เมื่อนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนอย่างเต็มรูปแบบต้องได้รับการจัดการเรียนการสอน พัฒนาทักษะด้านใดบ้าง และมีความจำเป็นต้องได้รับการจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแบบใด พร้อมกับการเตรียมความพร้อมของบุคลากร อาคาร สถานที่ เพื่อมาส่งเสริม ช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นมาตรฐานสากล และมีความเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล อันนำไปสู่การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาของกลุ่มคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส โดยไม่มีข้อกีดขวางความแตกต่างทางวัฒนธรรมภาษา วิธีการดำเนินชีวิต และฐานเศรษฐกิจ

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

จากการวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) เรื่องความทั่วถึงและเท่าเทียมของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประเทศไทยยังมีอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนรวมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาเรียนรวมที่ไม่คุ้มค่า ด้านสถิติ ข้อมูล และการวิจัยที่ไม่ครอบคลุมด้านบุคลากรของสถานศึกษาตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการที่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ด้านการวินิจฉัยเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ด้านผู้ปกครองที่ขาดความรู้พร้อมทั้งในด้านความรู้และความเข้าใจในการให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือนักเรียน ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรวม นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษาเรียนรวม ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษาบางสังกัดขาดความชัดเจนทั้งในด้านผู้รับผิดชอบและวิธีการนำไปปฏิบัติ งบประมาณที่ไม่เพียงพอ บุคลากรผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางส่วนกลางเพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรวม การขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น ครูล่ามภาษา มือ จิตแพทย์เด็ก การขาดช่วงเชื่อมต่อหรือเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีประสิทธิภาพ ขาดสื่อที่เหมาะสมในการสอนและสนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ ผู้ปกครองขาดความรู้และความเข้าใจ ทำให้มีเจตคติเชิงลบ และ มีผลต่อการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เสริมทรัพย์ วรปัญญา, และ อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ. (2565) ยังพบว่าจุดอ่อนของสถานศึกษาว่า ยังไม่สามารถกำหนดแผนพัฒนาเด็กพิเศษที่ชัดเจนได้ ขาดกระบวนการและทีมงานที่เข้มแข็ง ขาดวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรวม ขาดเจตคติที่ดีและเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน ผู้วิจัยในฐานะผู้ผลิตบัณฑิต นอกจากนั้นยังพบว่า สุภัตตรา จตุโชคอุดม และคณะ (2565) รูปแบบการเรียนรู้นั้น ยังมีข้อจำกัดของปัจจัยทางงบประมาณ ทัศนคติผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความพร้อมของสถานศึกษาในการรองรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวม โดยไม่ปฏิเสธถึงความบกพร่อง และยังมีช่องว่างระหว่างนโยบาย กับแนวทางปฏิบัติที่ยังไม่เอื้อซึ่งกันและกัน อีกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้เบื้องต้นในการจัดการศึกษาพิเศษ ขาดความร่วมมือการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน สอดคล้องงานวิจัยของ Anastasiou, Kauffman & Di Nuovo (2015) พบว่า การทำงานส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติแบบแยกส่วนระหว่างการศึกษาพิเศษและการศึกษาปกติ ส่งผลให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพื่อลดความซับซ้อนของการนำการศึกษาแบบรวม มาใช้ในโรงเรียนอย่างสมบูรณ์ อาจต้องสร้างค่านิยมและการพัฒนาเชิงบูรณาการ (Arduin, 2015; Karten, T. J. (2015). มิฉะนั้นการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอาจเป็นเพียงการฝากนักเรียนเข้าไป อยู่ในโรงเรียน โดยไม่ได้รับการพัฒนาการศึกษาแบบรวมอาจเป็นแค่นโยบายมอบบโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการเรียนรวม

มีนักการศึกษาพิเศษ ทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย ได้กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญ ในการส่งเสริมความสำเร็จของการศึกษาแบบเรียนรวมไว้ เช่น สำนักงานงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ (2546); Kiuppis & Peters (2014) สรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ครูผู้สอนและครูผู้ช่วยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีความรัก มีเมตตา มีความอดทนสูง รวมถึงมีทัศนคติเชิงบวกพร้อมที่จะดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ มีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษาพิเศษ ไม่มองว่าการจัดการศึกษาพิเศษเป็นภาระจำเป็นที่ต้องบริหารจัดการ ซึ่งทัศนคติของผู้บริหารมีผลต่อการจัดการศึกษาพิเศษในสถานศึกษา อย่างมาก ครู นักเรียน และผู้ปกครองต้องมีทัศนคติที่ดี เช่นกัน

2. ปัจจัยระดับหน่วยงาน การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนหรือหน่วยงาน ผู้บริหาร ต้องแสดงนโยบาย กระบวนการ แผนงาน สนับสนุนงบประมาณ สร้างกระบวนการเรียนรวมอย่างเป็นระบบ การเชื่อมต่อหรือเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาจากระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้น

3. ปัจจัยเชิงระบบ ได้แก่ การเตรียมบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมกับการจัดการศึกษาพิเศษ เริ่มตั้งแต่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกคน ต้องได้รับการเรียนการสอน ทางทฤษฎีและทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนรวม การสนับสนุนจากต้นสังกัดด้าน นโยบาย งบประมาณ มีการนิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่อง มีทีมสหวิชาชีพ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูด เข้ามาร่วมพัฒนานักเรียน ในโรงเรียนกับครูการศึกษาพิเศษ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การศึกษาแบบเรียนรวมจะสามารถพัฒนาให้เกิดการยอมรับในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น ต้องมีปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ ด้านโอกาสทางการศึกษาที่เข้าถึงเด็กไทยทุกคนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง การยอมรับจากสังคมในเรื่องความแตกต่างของบุคคลทั้งทางกายภาพและจิตใจ โดยระบบการศึกษา ต้องมุ่งส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล ด้วยการจัด กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถที่แตกต่างกันของ นักเรียนแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินการเรียนรู้ควรมีการวัดและประเมินผล จากเครื่องมือที่หลากหลาย การศึกษาแบบเรียนรวมนั้น เชื่อในปรัชญาของการอยู่ร่วมกันและความเท่าเทียมกันในสังคมที่ส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสในการเรียนรู้การปรับตัว สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข โดย Sandkull (2005) นักการศึกษาพิเศษ ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การศึกษาแบบเรียนรวมบรรลุผลได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อเด็กปกติทุกคนได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ควรได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติด้วย หากกีดกันไม่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนปกติ นั่นคือ ความไม่ยุติธรรมในสังคม

2. ด้านการคืนสู่สภาวะปกติ (Normalization) หมายถึง การจัดสภาพการใด ๆ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ สามารถได้รับการเช่นเดียวกับคนปกติ
3. ด้านสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) ซึ่งเป็นผลดีกับเด็กมากที่สุดโดยเด็กได้รับผลประโยชน์มากที่สุด
4. ด้านการเรียนรู้ (Learning) โดยมีความเชื่อว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ว่าเด็กนั้นจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ตาม หากเด็กมีความพร้อม และได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องและถูกวิธี เด็กเหล่านี้ก็สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของเขา ซึ่งสรุปองค์ความรู้ได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

สรุป

แนวคิดพื้นฐานการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะอาศัยการทำงานร่วมกันของครูแล้ว ยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน ตั้งแต่กฎหมาย พระราชบัญญัติต่าง ๆ และนโยบายการศึกษา ความเคลื่อนไหวของสื่อมวลชน การศึกษาวิจัยของนักวิชาการทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาอาชีพ ตลอดจนพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในลักษณะการรวมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมและชุมชนเพื่อช่วยให้การศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ จากแนวคิดและทฤษฎีของการเรียนรวม อาจกล่าวได้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละบุคคล โดยที่ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงจะเห็นได้ว่าการศึกษาแบบเรียนรวมและการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาแบบเรียนรวม นักเรียนจะเรียนในห้องเฉพาะ วิชาปฏิบัติส่วนวิชาที่เน้นกระบวนการคิด นักเรียนจะถูกแยกออกมาเรียนในห้องเฉพาะ ซึ่งการศึกษา

แบบเรียนร่วมนั้น โรงเรียนทำหน้าที่เตรียมความพร้อมทั้งสถานที่ สภาพแวดล้อม เครื่องอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักเรียนเป็นรายบุคคล จากกระบวนการ ที่มีความแตกต่างกันนั้น ยังพบว่า ทั้งสองระบบมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษ เข้าไปเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด เพื่อสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างทัดเทียมเหมือนนักเรียนปกติ”

เอกสารอ้างอิง

- เบญญา ชลธารันนท์. (2544). **การศึกษาแบบเรียนรวม**. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา พ.ศ. 2552. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 126 ตอนพิเศษ 80ง (8 มิถุนายน 2552).
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. (2546) **การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครูเพื่อการเรียนรู้สูงสุดของนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). **การเรียนรวม**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 116 ตอนที่ 47ก (19 สิงหาคม 2542).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฎหมาย**. เล่มที่ 119 ตอนที่ 123ก (19 ธันวาคม 2545).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก (6 เมษายน 2560).
- สุภัทสรา จตุโชคอุดม ญัฐยานันท์ เชาวน์เฉลิมกุล ชนิตา มิตรานันท์ และชิวัน เขียววิจิตร. (2565). แนวโน้มการจัดการศึกษาเรียนรวมในประเทศไทยและปัจจัยสู่ความสำเร็จ. **วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ**. 11(1): 17 - 34.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **การติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ**. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580**. (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เสริมทรัพย์ วรปัญญา. (2565) สามทศวรรษหลังจากปญญาชาวมังกา: ความคืบหน้าของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยตามกรอบโครงสร้างซีท (SEAT FRAMEWORK) ด้วยวิธีการวิเคราะห์อภิมาน (META-ANALYSIS). **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 11(6): 250 - 266.

- Anastasiou, D., Kauffman, J. M., & Di Nuovo, S. (2015). Inclusive education in Italy: description and reflections on full inclusion. **European Journal of Special Needs Education**. 30(4): 429 - 44.
- Arduin, S. (2015). A review of the values that underpin the structure of an education system and its approach to disability and inclusion. **Oxford Review of Education**. 41(1): 105 - 121.
- Berger, I. E., Cunningham, P. H., & Drumwright, M. E. (2007). Mainstreaming corporate social responsibility: Developing markets for virtue. **California management review**. 49(4): 132 - 157.
- Education 2030. (UNESCO). Unstat Metadata ตัวชี้วัด 1 ตัวชี้วัด 2 Equitable **Quality Education: A Precondition for Sustainable Development** (Education International).
- Clark, C. Dyson, A., Millward, A. & Robson, S. (1999). Theories of Inclusion, Theories of Schools: deconstructing and reconstructing the 'inclusive school'. **British Educational Research Journal**. 25(2): 157 - 177.
- Hartmann, E. S. (2016). Understanding the everyday practice of individualized education program team members. **Journal of Educational and Psychological Consultation**. 26(1): 1 - 24.
- Ishwar Desai, I. (2007). **Inclusive education: Moving from theory to practice**. A Paper Prepared for The First National Convention on Inclusive Education. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Fitch, F. (2003). Inclusion, exclusion, and ideology: Special education students' changing sense of self. **The Urban Review**. 35(3): 233 - 252.
- Gordon, S. (2006). Making sense of the inclusion debate under IDEA. **B.Y.U. Education and Law Journal**. 2006(1): 189 - 191.
- Grenot-Scheyer, M. (1996). **The Inclusive Classroom. Professional's Guide**. Teacher Created Materials, 6421 Industry Way, Westminster, CA 92683.
- Jones, R. L. (1984). **Attitudes and Attitude Change in Special Education: Theory and Practice**. The Council for Exceptional Children, 1920 Association Dr., Reston, VA 22091.
- Kiuppis, F., & Peters, S. (2014). **Inclusive education for all as a special interest within the comparative and international education research community**. Annual Review of Comparative and International Education 2014.
- Karten, T. J. (2015). **Inclusion strategies that work: Research-based methods for the classroom**. Corwin Press.

-
- Lupart, D., & Webber, C. (2010). **Shkilna reforma v Kanadi: perekhid vidrozdilnykh systemosvity do inkliuzyvnykh shkil**. Defektolohiia. 1,6 - 11.
- Mallick, U., & Sheesh, K. S. (2013). Perspectives of students and parents about mainstreaming education for children with special needs in Bangladesh. **Asian Journal of Inclusive Education**. 1(1): 17 - 30.
- Moore, E. (2003). **Perspectives on educational provision amongst students with a special educational need, their parents and their teachers: A case study of advocacy**, to determine its effectiveness in facilitating self-determination, for students with a special education need in a mainstream secondary school. (Doctoral dissertation, University College Dublin).
- Opertti, R., Walker, Z., & Zhang, Y. (2013). **Inclusive education: From targeting groups and schools to achieving quality education as the core of EFA**. The SAGE Handbook of Special Education: Two Volume Set, 1, 149.
- Price, et. al., (2001). **Collaborative Teaching special education for inclusive classroom**. [Online], Available: [www.Parrot publishing.com](http://www.Parrotpublishing.com). (2024, 20 June).
- Shore, K. (2013). **Mainstreaming special education students: The parents' role**. Australia: Wiltshire.
- Sandkull, O. (2005). **Strengthening Inclusive Education by Applying a Right- based Approach to Education programming**. [Online], Available: www.unescobkk.org/fileadmin/ (2008, 10 May).
- Stubbs, S. (2002). **Inclusive education: Where there are few resources**. Greenland, Norway: The Atlas-Alliance.
- Sustainable Development Solutions Network. (SDSN). (2014). **Indicators and a monitoring framework for sustainable development goals - launching a data revolution for the SDGs**. (July), 233. [Online], Available: [http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2015/05/150612-FINALSDSN-Indicator- Report1.pdf](http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2015/05/150612-FINALSDSN-Indicator-Report1.pdf) (2024, 15 June).
- UNESCO, E. F. A. (2010). **Global monitoring report 2010; Reaching the marginalized**. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (1990). **World Declaration on Education for All**. Jomtien, Thailand
- UNESCO. (1994). **The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education**. [Online], Available: <http://www.unesco.org/education/pdf/>. (2024, 09 June).
-

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

GUIDELINES FOR DEVELOPING TEACHER COMPETENCY IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS TO ELEVATE EDUCATIONAL QUALITY FOR A SUSTAINABLE FUTURE

พัชยากรณ์ พูลเกต^{1*} และสุนทรี วรรณไพเราะ²
Patchayakorn Poonkate^{1*} and Suntaree Wannapairo²

Received : 27 October 2024

Revised : 18 February 2025

Accepted : 26 February 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล โดยครูในโรงเรียนเหล่านี้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น การขาดวุฒิการศึกษาที่ตรงกับวิชาชีพครู การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และความท้าทายในการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง บทความนี้เสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาวุฒิการศึกษาของครู 2) การอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสอนที่ทันสมัย 3) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 4) การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน 5) การจัดหาอัตรากำลังครูให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และ 6) การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู โดยการดำเนินการพัฒนานี้มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชนและการศึกษาในระยะยาว

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู / โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน /
การยกระดับคุณภาพการศึกษา

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

² Faculty of Education, Thaksin University

* Corresponding Author's E-mail: patchayakorn.po@skru.ac.th

ABSTRACT

Developing teacher competencies in Border Patrol Police Schools is crucial for improving the quality of education in remote areas. Teachers in these schools face various challenges, such as a lack of qualifications directly related to the teaching profession, a shortage of modern teaching materials, and difficulties in developing specialized skills. This article proposes six strategies for enhancing teacher competencies: 1) improving teacher qualifications, 2) training and upgrading teaching skills with modern techniques, 3) promoting Professional Learning Communities (PLC), 4) developing specialized skills, 5) aligning teacher recruitment with school needs, and 6) boosting teacher morale and motivation. These initiatives aim to equip teachers with the knowledge, skills, and abilities necessary to deliver effective instruction that meets student needs and fosters a positive learning environment, ultimately contributing to long-term community and educational development.

Keywords: Guidelines for Teacher Competency Development / Border Patrol Police Schools / Enhancing the quality of education

บทนำ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นสถานศึกษาที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยตำรวจตระเวนชายแดนได้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อสอนหนังสือให้แก่ชาวเขา เพื่อให้ได้เรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งจะช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ง่ายขึ้น และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความมั่นคงด้านการปกครอง (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี, 2567) กล่าวได้ว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนที่ขาดแคลนในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตามโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังคงเผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดหลายด้าน เช่น การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีวุฒินิติวิชาชีพ ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ปัญหาด้านภาษาไทยของนักเรียนที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ เป็นต้น ดังที่ เสาวภาคย์ วงษ์ไกร และคณะ (2567) กล่าวว่า สภาพปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพบปัญหาที่สำคัญคือการขาดแคลนครู ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒินิติวิชาชีพครู ครูยังขาดการออกแบบชั้นเรียนแบบบูรณาการระหว่างรายวิชาและการลดชั้นเรียน ขาดวิธีการสอนที่ทันสมัย และการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา รวมถึงควรมีสมรรถนะในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความรู้ในเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะความเป็นครู และความสัมพันธ์กับชุมชน

กล่าวได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารและส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่เยาวชนทุกคน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอบทความเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา

เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน” โดยในบทความนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หัวข้อ คือ 1) บทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในถิ่นทุรกันดาร 2) ความท้าทายด้านการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 3) งานวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ 4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ผู้อ่านจะได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างเป็นระบบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทั้งนักการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

บทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในถิ่นทุรกันดาร

ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงานสำคัญภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ทำหน้าที่ปกป้องอธิปไตยของประเทศตามแนวชายแดน นอกจากบทบาทในการรักษาความปลอดภัยแล้ว ตำรวจตระเวนชายแดนยังให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เช่น การแจกจ่ายอาหาร เสื้อผ้า และการรักษาพยาบาล ในด้านการศึกษา ตำรวจตระเวนชายแดนริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนในปี พ.ศ. 2498 เพื่อสอนหนังสือให้แก่ชาวเขาให้ได้เรียนรู้ภาษาไทย และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความมั่นคงด้านการปกครอง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ คือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ่ารุงที่ 1 ซึ่งเริ่มทำการสอนในปี พ.ศ. 2499 ในระยะแรกโรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน ตำรวจตระเวนชายแดนจึงทำหน้าที่เป็นครูสอน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อจัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือ และเมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพบปัญหาทุพโภชนาการในเยาวชนชนบท จึงทรงริเริ่มโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในปี พ.ศ. 2523 และทรงพระราชทานทุนการศึกษาแก่เด็กที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ รวมถึงการฝึกอาชีพสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถศึกษาต่อได้ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้ (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี, 2567)

ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้จัดตั้งโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวม 8 โครงการ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมสุขภาพการศึกษา โครงการฝึกอาชีพ โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐหลายแห่ง เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับนักเรียนในเขตเมือง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้พัฒนากระบวนการทำงานเพื่อแก้ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดาร โดยกำหนดปรัชญาของโรงเรียนว่า “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” ซึ่งสะท้อนบทบาทสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการรักษาความมั่นคงของชุมชน (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี, 2567) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เนื่องจากดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 ซึ่งมี 8 เป้าหมายหลัก ได้แก่ เสริมสร้างสุขภาพตั้งแต่ในครรภ์มารดา เพิ่มโอกาสทางการศึกษา เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ ปลุกจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน และพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฯ, 2560)

กล่าวสรุปได้ว่า บทบาทสำคัญของตำรวจตระเวนชายแดนไม่เพียงแต่การปกป้องอธิปไตยของชาติเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในด้านการศึกษา การพัฒนาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารด้วย การจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ชาวเขาและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ถือเป็นการให้โอกาสในการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากพระบรมวงศานุวงศ์ในพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและขยายโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สุขภาพ และอาชีพของประชาชน นอกจากนี้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นตัวอย่างที่สำคัญของการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างความมั่นคงทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและการปกครองของชาติ

ความท้าทายด้านการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมักมีความยากลำบากและข้อจำกัดหลายประการในการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปัจจุบันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังคงเผชิญกับความท้าทายหรือปัญหาหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพครู

ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหลายคนไม่ได้จบการศึกษาด้านการสอนโดยตรง หรือไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู ทำให้ขาดทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังที่พระภิกษุชัยคุณธรรม ญาณุตโต (อุตสย), อินตา ศิริวรรณ และพระมหาสมบัติ ธนบุญ (2567) กล่าวว่าบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีคุณวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตน ซึ่งสอดคล้องกับ มัทนียา พงศ์สุวรรณ และกฤษฎี สงสวัสดิ์ (2565) ที่ได้กล่าวว่า ข้อจำกัดหนึ่งของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ บุคลากรของโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่ครูนั้นมีอาชีพหลักคือตำรวจ หลายคนไม่ได้จบครู แต่เป็นครูด้วยใจ และทำงานด้วยประสบการณ์การเป็นครูที่สั่งสมมา หลายคนเป็นครูบรรจุใหม่ที่ยังขาดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน เช่นเดียวกับ ศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) ได้กล่าวว่า

บุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงกับเอกที่โรงเรียนต้องการ ความรู้เรื่องการจัดการศึกษาไม่ครอบคลุม ต้องศึกษาหา ประสบการณ์เพิ่มเติม

2. ด้านการขาดการสอนที่ทันสมัย การออกแบบการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับการคละชั้นและเนื้อหาวิชา

ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขาดความสามารถในการออกแบบชั้นเรียนที่บูรณาการระหว่างรายวิชาและการคละชั้นเรียน ขาดการสอนที่ทันสมัย ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ดังที่เสาวภาคย์ วงษ์ไกร และคณะ (2567) กล่าวว่า ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังขาดการออกแบบชั้นเรียนแบบบูรณาการระหว่างรายวิชาและการคละชั้นเรียน ขาดวิธีการสอนที่ทันสมัย และการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรา มีคำ, กฤตยากาญจน์ ไตพิทักษ์ และนิคม นาคอ้าย (2556) ที่ได้กล่าวว่า ครูควรเน้นในเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล และทักษะและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียน และดังที่ กรุงเทพมหานคร (2563 อ้างใน สุวดี อุปปินใจ, ธีรรัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ, 2565) กล่าวว่า การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการสอนให้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดนทั้งการศึกษาระยะยาว เพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา และการฝึกอบรมระยะสั้นด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง การได้รับการพัฒนาสมรรถนะในทุก ๆ ด้าน มีสิ่งที่คาดหวังคือจะทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดขวัญและกำลังใจให้กับครูตำรวจตระเวนชายแดน แล้วผลที่ได้จะถูกส่งต่อไปยังนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และมีคุณภาพภาพที่สำคัญช่วยลดความเหลื่อมล้ำในมิติครูและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างแท้จริง

3. ด้านการขาดความสอดคล้องระหว่างความต้องการของโรงเรียนกับการบรรจุครู

การจัดอัตรากำลังครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน เนื่องจากการบรรจุครูที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ ส่งผลให้การสอนขาดความมีประสิทธิภาพ ดังที่ ศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) กล่าวว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่เป็นนิติบุคคล ไม่ได้มีส่วนในการวางแผนอัตรากำลังเป็นส่วน กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 2 เปิดรับสมัครครูทายาทด้ายความสมัครใจเปิดรับวุฒิ มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรับสมัครจากศิษย์เก่าที่จบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การจัดอัตรากำลังมักจะไม่ตรงเป้าหมาย ด้วยระเบียบของตำรวจ คุณครูภาระงานมากปรับเปลี่ยนบ่อย ที่มาทำหน้าที่สอนส่วนใหญ่สมัครใจ จบไม่ตรงเอก คุณวุฒิที่ไม่ตรงสาย ส่วนมากไม่มีสายครู เป็นตำรวจแต่ทำหน้าที่ครู

4. ด้านการใช้ภาษาไทยของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ทำให้ประสบปัญหาในการอ่านและเขียนภาษาไทยอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการออกเสียงคำควบกล้ำ ส่งผลต่อผลการเรียนภาษาไทยที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังที่ วัชรภัทร เตชะวัฒน์ศิริดำรง

(2565) กล่าวว่า นักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางรายวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย พบว่ายังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง เช่น การออกเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง การไม่ออกเสียงพยัญชนะท้าย การออกเสียง “ร เรือ” และการออกเสียงควบกล้ำไม่ถูกต้อง การสับสนระหว่างเสียงอักษรสูงและอักษรต่ำ การสับสนระหว่างพยัญชนะ “ร” กับ “ล” และการสับสนระหว่างพยัญชนะที่มีเสียงเหมือนกันแต่มีรูป ที่ต่างกัน

กล่าวสรุปได้ว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประสบความท้าทายหรือปัญหาหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพครู ทำให้ขาดทักษะและเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ การขาดวิธีการสอนที่ทันสมัยและการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดอัตรากำลังครูที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช่ภาษาแม่ ส่งผลให้ผลการเรียนภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การพัฒนาทั้งในด้านครูและการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

งานวิจัยเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญอย่างมาก ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญกับความท้าทายและข้อจำกัดหลายด้าน การพัฒนาครูจึงต้องอาศัยความเข้าใจในบริบทของพื้นที่และความต้องการของครูเพื่อให้เกิดการพัฒนาครูประสบความสำเร็จและยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนาสมรรถนะครูจะต้องคำนึงถึงสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสาย ตลอดจนการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครู ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะครู

การพัฒนาครูถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา ความสำคัญของการพัฒนาครูคือ การเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของการศึกษา การพัฒนาครูช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวถึงสมรรถนะครู โดยแบ่งออกเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน มีรายละเอียดของแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

1.1 สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่ครูทุกคนต้องมี เนื่องจากมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะย่อย ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self-Development) สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) และสมรรถนะที่ 5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity)

1.2 สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูในแต่ละตำแหน่ง ประกอบด้วย 6 สมรรถนะย่อย ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) สมรรถนะที่ 2

การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis, Synthesis, and Classroom Research) สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) และสมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship and Collaborative Building for Learning Management)

กล่าวสรุปได้ว่า สมรรถนะของครู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน โดยสมรรถนะหลักเป็นทักษะพื้นฐานที่ครูทุกคนต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วยความสามารถในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน การให้บริการที่ดี การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และการประพฤติตนตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม ในส่วนของสมรรถนะประจำสายงานเป็นสมรรถนะที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละตำแหน่งของครู ประกอบด้วยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม การวิเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการมีภาวะผู้นำที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. งานวิจัยเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายด้าน การพัฒนาสมรรถนะครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ครูมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมสำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถแบ่งกลุ่มงานวิจัยออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษาสำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของ เสาวภาคย์ วงษ์ไกร และคณะ (2567) พบว่า จากการฝึกอบรมครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ความสามารถของครูในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการฝึกอบรม เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายและการฝึกปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การฝึกอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรเสริมรายวิชาประยุกต์ศิลป์ ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการสอนที่พัฒนาขึ้น ครูสามารถนำทักษะการจัดองค์ประกอบศิลป์และทัศนธาตุมาใช้อย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังพัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความยืดหยุ่น การเป็นผู้นำ การสื่อสาร และการแก้ปัญหา ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ดี

2.1.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรเสริมรายวิชาประยุกต์ศิลป์ เสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงาน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของ เนาว์มณี สุนทรโชติ และคณะ (2565) พบว่า หลังจากครูได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตร รายวิชาประยุกต์ศิลป์ ครูมีความเข้าใจและความสามารถในการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ครูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาทางทัศนศิลป์ และการจัดองค์ประกอบศิลป์มาประยุกต์ใช้ในผลงานได้ นอกจากนี้ ครูยังได้พัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความยืดหยุ่น การเป็นผู้นำ และการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การฝึกอบรมนี้ยังส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ทำให้ครูสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การพัฒนาทักษะด้านการสอนและเทคนิคการสอน

2.2.1 การพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของอภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และ ชวนพิศ ชุมคง (2566ก) พบว่า ครูได้วางแผนและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนที่วางไว้ โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน ครูใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจ เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเหตุการณ์ปัจจุบัน และการเสริมแรงเชิงบวก นอกจากนี้ การสอนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2.2.2 รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของลักขณา ไชยฤทธิ์ (2562) พบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะ การสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาเป็นรูปแบบ เชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) โดยกระบวนการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สันทัสสนา สมาทปนา สมุตเตสนา และสัมปหังสนา แต่ละองค์ประกอบ มีขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทักษะมีทั้งจากครูผู้ศิษย์ การคิดร่วมกัน การดูแล พี่เลี้ยง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายความสำเร็จ โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่ต้องสำรวจทักษะ ครูก่อน และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

2.2.3 การพัฒนาสมรรถนะของครูตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการ ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และชวนพิศ ชุมคง (2566ข) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะ ของครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งผลให้ครูสามารถวางแผนการสอนและดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนและสร้างบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน บรรยากาศ

ในห้องเรียนเป็นไปอย่างมีความสุข นอกจากนี้ครูยังใช้การสอนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เสริมแรงเชิงบวก และนำเสนอเนื้อหาด้วยเรื่องราวที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้ และเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น

2.3 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการชี้แนะ

2.3.1 รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ในลักษณะ เครือข่ายเชิงพื้นที่ของ สุวดี อุปปินใจ, ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ (2565) พบว่า รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา ใช้แนวคิดเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาซีฟ (NPLCs) โดยกลไกการพัฒนามีทั้งจากหน่วยงาน ต้นสังกัดและเครือข่ายความร่วมมือจาก 6 ภาคหลัก ได้แก่ สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สถาบัน ผลิตครู หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และมูลนิธิสมาคมในพระราชูปถัมภ์ องค์ประกอบของรูปแบบ การพัฒนา 7 ด้าน ได้แก่ หลักการพัฒนาสมรรถนะครู วัตถุประสงค์ สมรรถนะที่ต้องการกระบวนการ พัฒนา กลไกการพัฒนา แนวทางการประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้ การพัฒนาครูมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.3.2 การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพครู โดยใช้ กระบวนการชี้แนะ (Coaching) เพื่อยกระดับศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตำรวจตระเวน ชายแดนจังหวัดเชียงรายของ ทศน์พล ชื่นจิตต์ (2565) พบว่า ผลการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้ของครูตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย โดยใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) พบว่า ครูมีพัฒนาการด้านความรู้และการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ครูสามารถใช้ กระบวนการชี้แนะได้อย่างมีประสิทธิภาพและออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการในระดับดีเยี่ยม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน และนักเรียนมีพัฒนา ทักษะชีวิตจากการทำกิจกรรมที่ครูให้คำแนะนำและกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและสร้างสรรค์ตามจินตนาการ

2.4 การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน (การคิดวิเคราะห์และการอ่านเขียน)

2.4.1 การเสริมสร้างศักยภาพครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับ นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของ เกศนีย์ อื่นอ้าย และสุธิดา พลขำนิ (2566) พบว่า หลังจากครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนได้ในระดับดี โดยครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการสอน ใช้สื่อประกอบอย่างเหมาะสม และวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีพัฒนาการด้านการคิด วิเคราะห์สูงขึ้น โดยทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 สะท้อนถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้

2.4.2 รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านดอยแสงของ คมศิลป์ ประสงค์สุข และคณะ (2566) พบว่า รูปแบบการพัฒนาครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก

ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครู การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู การจัดทำหลักสูตรพัฒนาครูที่เน้นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อที่สนับสนุนการอ่านออกเขียนได้ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การดำเนินการพัฒนาครูผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมและการหาความรู้เพิ่มเติม และการประเมินผลการพัฒนาครูผ่านความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน

2.5 การพัฒนาจริยธรรมและคุณธรรมในการสอน

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพบุคลากรครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของ พระภิกษุชัยญกรณ อุดสวย (2566) พบว่า การพัฒนาครูตามหลักพุทธธรรมเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการสอนและการดำเนินชีวิต หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการที่ครูควรยึดถือประกอบด้วย ปิโย ผู้นำรัก ครูนำเคารพ ภาวนียो นายยก่อง วัตตา รู้จักพูด วงนัขโม รู้จักอดทนต่อถ้อยคำ คัมภีรัง กลัง กัตตา ชี้แจงได้ลึกซึ้งให้เข้าใจ และโน จัฎฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในทางที่ผิด คุณธรรมเหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ทั้งในโรงเรียนและชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ

จากงานวิจัยข้างต้นกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ชนบทอย่างมาก การเสริมสร้างทักษะด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาทักษะของครู อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งต่อคุณค่าเหล่านี้ไปยังนักเรียน การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงไม่ใช่เพียงแค่การพัฒนาด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน

การพัฒนาสมรรถนะของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ครูในโรงเรียนเหล่านี้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของครูจะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การจัดการพัฒนาที่เหมาะสมจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของครูและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าของการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในระยะยาว โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน แบ่งออกเป็น 6 แนวทาง ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู

1.1 การส่งเสริมให้ครูได้รับวุฒิการศึกษาด้านการสอนโดยตรง ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักขาดวุฒิการศึกษาที่ตรงกับวิชาชีพครู การสร้างโอกาสให้ครูเหล่านี้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพ เช่น โครงการครูทายาท จะช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนให้ครูสามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ครูมีพื้นฐานทางด้านการสอนที่มีมาตรฐานและสามารถใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีโครงการศึกษาทางไกล (Online/Hybrid Learning) เพื่อให้ครูสามารถเรียนและทำงานไปพร้อมกัน

1.2 จัดโครงการทุนการศึกษา สำหรับครูที่ยังไม่มีวุฒิทางการสอน ควรมีการจัดโครงการทุนการศึกษาที่จะช่วยให้ครูสามารถเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูได้โดยตรง การมอบทุนการศึกษาเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ครู มีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสม แต่ยังช่วยส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกครูที่ต้องการศึกษาต่อและให้ทุนสนับสนุนแบบ “มีภาระผูกพัน” เช่น ต้องกลับมาสอนในพื้นที่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. การอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสอนที่ทันสมัย

2.1 ส่งเสริมการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักประสบกับการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย การฝึกอบรมครูในด้านการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การออกแบบสื่อการสอนแบบออนไลน์ หรือการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา จะช่วยให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ควรร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้ง “ศูนย์ฝึกอบรมครูตำรวจตระเวนชายแดน”

2.2 จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีการเรียนการสอนแบบคละชั้น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้ครูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และสร้างรูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีระดับชั้นและความสามารถแตกต่างกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีขึ้น โดยใช้คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาให้กับครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการการพัฒนา “โครงการครูต้นแบบ”

3. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3.1 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จะช่วยเสริมสร้างทักษะการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การสร้างกลุ่มครูที่มีความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ จะช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและส่งเสริมให้ครูได้รับ

การพัฒนาตามประสบการณ์จริงในพื้นที่ เช่น ตั้งกลุ่ม “PLC Online” ให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

3.2 การใช้กระบวนการชี้แนะหรือการ Coaching กระบวนการชี้แนะหรือการ Coaching เป็นวิธีการที่ช่วยเสริมทักษะและความมั่นใจในการสอน ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญจะสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการใช้สื่อที่ทันสมัย การออกแบบการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ชนบทที่หลากหลาย เช่น นำ “Coaching & Mentoring Model” มาใช้ โดยให้ครูผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้กับครูใหม่

4. การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน

4.1 การเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะในการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดเชิงวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การฝึกฝนครูในด้านนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น สนับสนุนให้ครูใช้ Case Study & Debating Activities ในการสอน

4.2 การพัฒนาทักษะภาษาไทยสำหรับนักเรียน นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักมักประสบปัญหาในการอ่านออกเขียนได้ การฝึกอบรมครูในการสอนภาษาไทยจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน การเสริมสร้างทักษะภาษาไทยนี้จะส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เช่น ฝึกเทคนิค “การจัดการเรียนรู้แบบสองภาษา (Bilingual Education)” เพื่อช่วยให้นักเรียนค่อย ๆ ปรับตัวเข้าสู่ภาษาไทย

5. การจัดหาอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน

5.1 การปรับปรุงระบบการบรรจุครู การบรรจุครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน เนื่องจากการรับสมัครครูที่ไม่ได้จบการศึกษาตรงสาขาวิชาที่ต้องการ การปรับปรุงระบบการบรรจุครูให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น สร้าง “โครงการครูตำรวจตระเวนชายแดนเฉพาะทาง” เพื่อบรรจุครูที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

5.2 การเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานด้านการศึกษา สถาบันผลิตครู และองค์กรเอกชน จะช่วยพัฒนาบุคลากรครูที่มีคุณภาพในพื้นที่ห่างไกล การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถจัดหาและพัฒนาครูที่มีความสามารถตรงตามความต้องการของโรงเรียนได้ อาทิ การจัดตั้ง “เครือข่ายพัฒนาครูตำรวจตระเวนชายแดน” ร่วมกับมหาวิทยาลัยและองค์กรการศึกษา

6. การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู

ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักประสบกับปัญหาขาดแคลนสวัสดิการและอุปกรณ์การสอน การจัดหาสวัสดิการที่เหมาะสม เช่น การดูแลสุขภาพหรือการจัดหาที่พักที่ปลอดภัย จะช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูในการทำงานในพื้นที่ที่ห่างไกล นอกจากนี้ การจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์หรือสื่อดิจิทัล จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน และควรมีการมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ “ครูตำรวจตระเวนชายแดนดีเด่น” เพื่อสร้างแรงจูงใจและกำลังใจให้แก่ครู

กล่าวได้ว่า การพัฒนาครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ครูที่มีวุฒิการศึกษาและทักษะที่เหมาะสมจะสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสอน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านจะช่วยให้ครูในพื้นที่ห่างไกลมีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน การพัฒนาที่สอดคล้องและต่อเนื่องเหล่านี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลให้มีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ที่มา: ผู้เขียน

บทสรุป

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาในถิ่นทุรกันดาร โดยไม่เพียงแต่เป็นหน่วยป้องกันความมั่นคงของชาติ แต่ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล แต่จากการศึกษาพบว่าครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญกับความท้าทายมากมาย เช่น การขาดแคลนวุฒิการศึกษา การขาดสื่อการสอน

ที่ทันสมัย และข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งจำเป็นในการเสริมสร้างวุฒิการศึกษาให้ครูเพิ่มโอกาสในการอบรมทักษะการสอนที่ทันสมัย และสนับสนุนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นอกจากนี้การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน เช่น การสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์และการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จะช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงระบบการบรรจุครูให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและเพิ่มคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา สุดท้ายการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผ่านสวัสดิการที่เหมาะสมและรางวัลเชิดชูเกียรติ จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างเต็มศักยภาพ หากทุกหน่วยงานสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลอย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2563). **อัสสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/880614>. (2563, 4 พฤษภาคม).
- อึ้งใน สุวดี อุปปินใจ, จิตรัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ. (2565). รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยาในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 7(2): 447 - 463.
- เกศนีย์ อินอ้าย และสุธิดา พลขานี. (2566). การเสริมสร้างศักยภาพครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. **วารสารรัชต์ภาคย์**. 17(52): 128 - 142.
- คมศิลป์ ประสงค์สุข และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์**. 10(2): 346 - 353.
- จิตรา มีคำ, กฤตยาภาณุจน์ โตพิทักษ์ และนิคม นาคอ้าย. (2556). ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 7(1): 100 - 110.
- ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี. (2567). **ความเป็นมาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://is.udru.ac.th/localscholars/bpps.html>. (2567, 1 ตุลาคม).

- ทัศน์พล ชื่นจิตต์. (2565). การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) เพื่อยกระดับศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ดำรงตระเวนชายแดนจังหวัดเชียงราย. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 14(1): 217 - 234.
- เนาว์มณี สุนทรโชติ และคณะ. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรเสริมรายวิชา ประยุกต์ศิลป์เสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงาน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 10(1): 255 - 267.
- พระภัทรชัยญาณกรณ์ ขนติยุดโต (อูดสวย). (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพบุคลากรครูในโรงเรียน ดำรงตระเวนชายแดนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7. **วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์**. 3(1): 29 - 40.
- พระภัทรชัยญาณกรณ์ ขนติยุดโต (อูดสวย), อินดา ศิริวรรณ และพระมหาสมบัติ ธนปัญญา. (2567). รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการสอนของครูในโรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน ตามหลักพุทธธรรม. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 8(3): 1367 - 1386.
- มัทนียา พงศ์สุวรรณ และกฤษณี สงสวัสดิ์. (2565). รูปแบบแห่งการเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ของโรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 16(3): 5 - 13.
- ลักขณา ไชยฤทธิ์. (2562). รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน. **วารสารมหาจุฬานาครธรรม**. 6(2): 565 - 581.
- วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง. (2565). กระบวนการแก้ปัญหาอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของโรงเรียนดำรงตระเวนชายแดนจังหวัดสระแก้ว สังกัดกองกำกับการดำรงตระเวนชายแดนที่ 12. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 16(2): 22 - 40.
- ศิริพร งามเลิศ และคณะ. (2567). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน กองกำกับการดำรงตระเวนชายแดนที่ 21. **วารสารศิลปการจัดการ**. 8(2): 317 - 333.
- สุวดี อุปปินใจ ธิติรัตน์ สุขประภากรณ์ และสุภาพร เติวียะ. (2565). รูปแบบและกลไกการพัฒนา สมรรถนะครูดำรงตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการดำรงตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยาในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 7(2): 447 - 463.
- เสาวภาภย์ วงษ์ไกร และคณะ. (2567). การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษาสำหรับครูโรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน. **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. 18(1): 24 - 38.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครู**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฯ. (2560). **แผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2569**. กรุงเทพฯ: สำนักพระราชวัง สอนจิตรลดา.

-
- อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และชวนพิศ ชุมคง. (2566ก). การพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย. 5(5): 1027 - 1036.
- อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และชวนพิศ ชุมคง. (2566ข). การพัฒนาสมรรถนะของครูตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 13(2): 206 - 221.

การจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษา ระหว่างกำลังศึกษา

THE MANAGING AND SOLVING THE PROBLEM OF UNPLANNED PREGNANCY AMONG STUDENTS WHILE THEY ARE STUDYING

รังสรรค์ ลิเบียว^{1*} และกีรฉัตร วันช่วย²

Rangsan Libiao^{1*} and Keerachutr Wunchoay²

Received : 4 September 2024

Revised : 17 February 2025

Accepted : 26 February 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงตัวอย่างการจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาระหว่างกำลังศึกษา จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ตามแนวคิดการถอดบทเรียน (Lesson Learned) จากตัวบุคคล (Tacit Knowledge) แบบทบทวนการดำเนินการ (After Action Review) โดยผลลัพธ์คือ การจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ร่วมกับนักศึกษาและผู้ปกครอง โดยมีการดำเนินการเป็นกระบวนการและขั้นตอน และใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ช่วยแก้ไขและบรรเทาผลกระทบจากปัญหาและอุปสรรคที่ส่งต่อการเรียนของนักศึกษา ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึงหลังคลอดบุตร และช่วยให้นักศึกษามีขวัญกำลังใจ มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา โดยไม่ต้องออกหรือย้ายสถานศึกษา

คำสำคัญ: การแก้ไขปัญหา / ตั้งครรภ์ไม่พร้อม / นักศึกษา

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Bachelor of Business Administration Program in General Management, Faculty of Management
Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* Corresponding Author's E-mail: autocentrino@hotmail.com

ABSTRACT

This academic article aims to show an example of managing and solving the problem of unplanned pregnancy among students while they are studying. This is obtained from a synthesis of knowledge from the concept of Lesson Learned from individuals (Tacit Knowledge) and After-Action Review. The results are Managing and solving pregnancy problems together with students and parents. It is carried out in a systematic process and steps and uses a variety of problem-solving methods. Help solve and alleviate the effects of problems and obstacles that affect student learning. From the beginning of pregnancy until after childbirth. And help students have morale, Have good mental health. Able to study continuously until graduation without having to leave or move educational institutions.

Keywords: Problem solving / Unplanned pregnancy / Student

บทนำ

การตั้งครรภ์ไม่พร้อมของวัยรุ่นระหว่างกำลังศึกษาเป็นปัญหาที่ต้องการการป้องกันและแก้ไข องค์การสหประชาชาติกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal) เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย เป้าหมายย่อย 3.7 สร้างหลักประกันถ้วนหน้า ในการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัว ข้อมูลข่าวสารความรู้ และบูรณาการอนามัยเจริญพันธุ์ในยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติ ลดอัตราการคลอดในหญิงอายุ 10 - 14 ปี และ 15 - 19 ปี และเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นระหว่างกำลังศึกษา โดยออกพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ในมาตรา 6 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จัดให้มีการเรียนการสอน การให้คำปรึกษา การดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ รวมถึงการได้รับบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการอย่างเหมาะสม (พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559) และดำเนินยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 และแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 3 และเป้าหมายที่ 4 ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

การตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักเรียนระหว่างกำลังศึกษา สร้างผลกระทบต่อชีวิตด้านการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งต่อวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ผู้ปกครอง สังคม และสถานศึกษา ผลการวิจัยปัญหาการตั้งครรภ์ระหว่างเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา (อภิญา ยุทธชาวิทย์, 2562)

พบว่า นักศึกษาที่ตั้งครรภ์ไม่มีความพร้อมที่จะเป็นมารดา และสร้างปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเรียนจบสำเร็จการศึกษาได้ ต้องพบกับการตัดสินใจที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม และพบว่า นักศึกษาที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมระหว่างเรียนต้องการความช่วยเหลือจากครอบครัวและสถาบันศึกษา และต้องเผชิญกับความรู้สึกในคุณค่าของตนเอง ความกังวลเกี่ยวกับการเรียน การตั้งครรภ์ และการเลี้ยงบุตร รวมถึงการแต่งกาย การใช้ชีวิต เกียรติและศักดิ์ศรีของตนเองและครอบครัว และการต่อสู้ปัญหาและอุปสรรค การตั้งครรภ์ไม่พร้อมระหว่างเรียนสร้างผลกระทบต่อนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ (ทรงยศ พิลาสันต์, 2557) ทั้งด้านร่างกาย เช่น อาการแพ้ท้อง น้ำหนักลด โรคเบาหวานจากการตั้งครรภ์ โรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์ การคลอดก่อนกำหนด ภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ โรคความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ การทำแท้งไม่ปลอดภัย เป็นต้น ด้านจิตใจ เช่น วิตกกังวล เครียดจัด ซึมเศร้า พฤติกรรมก้าวร้าวหรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ต้มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ อับอาย ผิดหวังในตัวเอง เป็นต้น ด้านการศึกษา เช่น ไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดความพร้อมในการเรียน ขาดเรียน ผลทดสอบคะแนนลดลง เรียนไม่ผ่าน การทอดทิ้งตามทาสีสาธารณะ เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ เช่น ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นของผู้ปกครอง ไม่มีรายได้ ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการเด็ก ด้านกฎหมาย และด้านการแพทย์และสาธารณสุขของภาครัฐ เป็นต้น และด้านสังคม เช่น หลบหลีกสังคม เก็บตัวจากสังคม ถูกสังคมดูหมิ่น ตีตราในทางลบ ขาดความมั่นใจในการเข้าสังคมหรือไม่กล้าเข้าสังคม เป็นต้น และการศึกษาวิจัย การปรับตัวจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา (อังคณา ณรงค์ฤทธิ์ และมาลี สบายยิ่ง, 2561) พบว่า นักศึกษามีความเชื่อมั่นว่าสามารถเรียนต่อไปพร้อมกับตั้งครรภ์ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ โอกาสในการมีงานทำในอนาคตที่สามารถเลี้ยงดูตนเองและลูกได้ และในสถานการณ์เช่นนี้ต้องการความช่วยเหลือและกำลังใจ คำปรึกษาจากครอบครัว คนรัก เพื่อน อาจารย์

สถานศึกษาและอาจารย์เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่สามารถดูแลและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทั้งนักศึกษา ครอบครัว สังคม และรัฐ คาดหวังต่อสถาบันการศึกษาและอาจารย์ในการดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมให้ได้รับดูแลช่วยเหลือและการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของครูในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (กรองแก้ว ทองประเสริฐ, 2560) พบว่า ครูมีบทบาทสำคัญในระดับมากในการป้องกันการให้คำปรึกษา การเสริมพลังและสร้างกำลังใจ การจัดการเรียนการสอนและการใช้เทคนิคการสอน และการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มาตรา 6 (3) กำหนดให้สถาบันศึกษาดำเนินแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์นักศึกษาตั้งครรภ์ไม่พร้อมระหว่างกำลังศึกษา โดยจัดให้มีระบบดูแล ช่วยเหลือและ คุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง เรื่องกำหนดประเภทของสถานศึกษา และดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 ข้อ 7 สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ที่มีนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์อยู่ในสถานศึกษาต้องไม่ให้นักเรียนหรือนักศึกษานั้นออกจากสถานศึกษาดังกล่าว เว้นแต่เป็นการย้ายสถานศึกษาตามความประสงค์ของนักเรียนหรือนักศึกษานั้น

(กฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษา ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566) โดยผลวิจัยปัญหาและความคาดหวังในชีวิตของวัยรุ่นตั้งครรภ์ (นันทพร ปันตะ, 2560) พบว่า วัยรุ่นตั้งครรภ์มีความตั้งใจศึกษาต่อเนื่องโดยเชื่อว่าการศึกษาย่อสร้างโอกาสในการมีอาชีพมีรายได้ในการเลี้ยงดูบุตรหลังคลอด และพบว่าวัยรุ่นตั้งครรภ์ระหว่างกำลังศึกษาที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องต่อไปมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับในอดีต

เพื่อประโยชน์ในการดูแล ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมระหว่างกำลังศึกษา จึงแสดงตัวอย่างการจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาระหว่างกำลังศึกษา โดยสังเคราะห์ความรู้ตามแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยการถอดบทเรียน (Lesson Learned) จากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) ของผู้เขียน แบบทบทวนการดำเนินการ (After Action Review) (พัทธดนัย จินตนครชัยศรี, 2565) อันเป็นผลจากประสบการณ์ในการจัดการและแก้ไขปัญหาให้กับนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ระหว่างกำลังศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิชาการนี้จะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาทั้งต่อนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ ครอบครัว สถานศึกษา และสังคม

ขั้นตอนการถอดบทเรียน

บทความวิชาการนี้สังเคราะห์องค์ความรู้ตามแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยการถอดบทเรียน (Lesson Learned) จากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) ของผู้เขียน ตามรูปแบบทบทวนการดำเนินการ (After Action Review) ซึ่งได้มีโอกาสเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดการและแก้ไขปัญหาให้กับนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมระหว่างกำลังศึกษา จำนวน 1 ราย โดยมีขั้นตอนการถอดบทเรียนดังนี้

1. ทบทวนประสบการณ์และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การทบทวนเหตุการณ์ การนำดำเนินการ ผลลัพธ์ ข้อมูล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. จัดกลุ่มข้อมูลประสบการณ์ ได้แก่ การจำแนกข้อมูล การจำแนกประเภทปัญหาที่เกิดขึ้น
3. สกัดประเด็น สำคัญ และหัวใจของเรื่อง ได้แก่ การคัดเลือกประเด็นสำคัญ การกำหนดสาระสำคัญ จุดมุ่งหมาย และหัวใจสำคัญของเรื่อง
4. สังเคราะห์บทเรียนที่มีคุณค่า ได้แก่ การสังเคราะห์ หลักการ วิธีการแก้ไขปัญหา เนื้อหาและประเด็นสำคัญ
5. ออกแบบและวางแผนการเขียน ได้แก่ โครงเรื่อง เนื้อหา ลำดับ
6. ปฏิบัติตามแผน ได้แก่ การเขียนตามเค้าโครงเรื่องตามที่วางไว้
7. ปรับปรุงและแก้ไข ได้แก่ การใช้คำและภาษาในการสื่อสาร รูปแบบการนำเสนอข้อมูล
8. เผยแพร่ ได้แก่ การขอรับพิจารณาอนุญาตตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ

โดยสรุปขั้นตอนการดำเนินการถอดบทเรียน เริ่มจากการทบทวนประสบการณ์ พิจารณาและกลั่นกรององค์ความรู้สำคัญที่เป็นประโยชน์ แล้วเรียบเรียงเนื้อหาในรูปแบบการสื่อสารที่สามารถให้ผู้สนใจศึกษาเข้าใจได้

การจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาระหว่างกำลังศึกษา

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นการจัดการและแก้ไขปัญหาโดยบุคคลผู้ที่รับผิดชอบดูแลแก้ไขปัญหาให้กับนักศึกษา ซึ่งมีกรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินการ คือ 1) ทำความเข้าใจปัญหา 2) กำหนดขั้นตอนกระบวนการแก้ไขปัญหา และ 3) การจัดการและแก้ไขปัญหา โดยอธิบายแต่ขั้นตอนดังนี้

1. ทำความเข้าใจปัญหา เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาและวางแผนแก้ไข ปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือ โดยปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาที่เกิดขึ้นในระหว่างกำลังศึกษามีลักษณะแบบปัญหาต่อเนื่องระยะยาว ตั้งแต่ตั้งครรภ์จนถึงหลังคลอดบุตร ต่อเนื่องไปจนสำเร็จการศึกษา อธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะของปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาระหว่างกำลังศึกษา

ปัญหาช่วงก่อนคลอดบุตร			ปัญหาช่วงลาคลอดบุตร	ปัญหาช่วงหลังคลอดบุตร	
เริ่มตั้งครรภ์	ระหว่างตั้งครรภ์	ก่อนคลอดบุตร	ลาคลอด	หลังลาคลอดบุตร	สำเร็จการศึกษา

คำอธิบายตาราง ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการตั้งครรภ์ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนคลอดบุตร ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงลาคลอดบุตร และปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงหลังคลอดบุตร ดังนี้

1. ปัญหาช่วงก่อนคลอดบุตร ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ไปจนถึงก่อนคลอดบุตร พบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่

1.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเริ่มตั้งครรภ์ เช่น ปัญหาด้านอารมณ์จิตใจ ความเครียด การขาดสมาธิและความสนใจในการเรียน จิตใจสับสน ซึมเศร้า เก็บตัวจากสังคม ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การคลอด และเลี้ยงดูบุตรหลังคลอด ความวิตกกังวลด้านการศึกษา การถูกสังคมดูถูกนินทา อนาคต และครอบครัว

1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างตั้งครรภ์ เช่น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปร่างร่างกายตามพัฒนาการตั้งครรภ์ ทำให้มีรูปร่างที่เป็นจุดเด่นจุดสนใจของผู้พบเห็น ส่งผลให้ขาดสมาธิและความสนใจในการเรียน

1.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนคลอดบุตร เช่น การขาดสมาธิในการเรียน ความวิตกกังวลต่อการเรียน การเรียนในช่วงลาคลอดบุตร การคลอดและเลี้ยงดูบุตรหลังคลอด

2. ปัญหาช่วงลาคลอดบุตร ตั้งแต่เริ่มลาคลอดบุตรจนถึงกลับมาศึกษาต่อ พบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาเช่น กำลังใจและความตั้งใจในการกลับมาศึกษาต่อ ความท้อใจ

3. ปัญหาช่วงหลังคลอดบุตร ตั้งแต่หลังคลอดบุตรจนถึงสำเร็จการศึกษา พบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แก่ การวางแผนการเรียน

3.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงหลังลาคลอดบุตร ตั้งแต่สิ้นสุดการลาคลอดบุตรจนถึงกลับมาศึกษาต่อ เช่น การขาดความตั้งใจและความพร้อมในการเรียนต่อ ขาดการติดต่อกับครอบครัว

3.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงสำเร็จการศึกษา ตั้งแต่เริ่มศึกษาต่อจนถึงสำเร็จการศึกษา เช่น การเรียน การวางแผนการเรียน การบริหารจัดการเวลา

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการตั้งครมจนถึงคลอดบุตร เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปัญหาใหม่ที่กระทบต่อการเรียนของนักศึกษา ในช่วงก่อนคลอดบุตรเป็นช่วงระยะแรกของปัญหา พบปัญหาด้านจิตใจ ความวิตกกังวล ความเครียด ส่งผลให้ขาดสมาธิและความสนใจในการเรียนในระดับสูง และยิ่งขาดความรู้และประสบการณ์จัดการและแก้ไขปัญหาในช่วงการลาคลอดบุตรเป็นช่วงระยะกลาง พบปัญหาด้านการเรียน การทำกิจกรรมเก็บคะแนน และช่วงหลังคลอดบุตรเป็นช่วงระยะใกล้สิ้นสุดปัญหา พบปัญหาการขาดความตั้งใจและความสนใจในการกลับมาศึกษาต่อ การวางแผนการเรียนในแต่ละภาคการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา

2. กำหนดขั้นตอนกระบวนการแก้ไขปัญหา การตั้งครมไม่พร้อมของนักศึกษาเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขแบบระยะยาว ไม่สามารถแก้ไขให้เสร็จสิ้นด้วยวิธีเดียวหรือให้เสร็จภายในระยะเวลาอันสั้นได้ มีการเปลี่ยนแปลงฉับพลันและเกิดปัญหาใหม่ต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มตั้งครมไปจนถึงสำเร็จการศึกษา จึงต้องจัดการและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นกระบวนการแบบค่อยเป็นค่อยไป และพร้อมรับมือกับปัญหาที่ไม่คาดคิด มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของปัญหาอย่างรวดเร็ว ดังนี้

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครมไม่พร้อมของนักศึกษา ดังนี้

2.1.1 เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบที่เกิดขึ้น สร้างความรู้ความเข้าใจให้นักศึกษาสามารถรับมือและดำเนินชีวิตภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงชีวิตใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ การดูแลการตั้งครม เข้าถึงและได้รับบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม ตั้งครมและมีสุขภาพที่ดี ป้องกันไม่ให้เกิดการทำแท้งและการตั้งครมไม่พร้อมซ้ำ

2.1.3 เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้กับนักศึกษา เฝ้าดูและรับมือกับบริบทชีวิตใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ชีวิตในสถานศึกษาปกติจนสำเร็จการศึกษา ป้องกันการตัดสินใจออกหรือย้ายสถานศึกษา

2.1.4 เพื่อให้นักศึกษาเรียนต่อเนื่องจากสำเร็จการศึกษา

นักศึกษาที่ตั้งครมไม่พร้อมขาดความรู้และประสบการณ์ในการรับมือ จัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงต้องดูแลช่วยเหลือและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพให้นักศึกษาสามารถช่วยเหลือตนเองในบริบทชีวิตใหม่ได้อย่างถูกต้อง สามารถดูแลการตั้งครมควบคู่กับการใช้ชีวิตและการเรียนได้อย่างมีสติและขวัญกำลังใจที่ดี มีสติมั่นคงต่อบริบทชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ตลอดจนผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรค สามารถเรียนต่อเนื่องจากสำเร็จการศึกษาได้ โดยแนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่ตั้งครมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การสร้างพลังสุขภาพจิต การช่วยเหลือแบบรอบด้านหรือเป็นองค์รวม (Holistic approach) และการคุ้มครองสิทธินักเรียนที่ตั้งครม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

2.2 การวางแผนกระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหา ดังนี้

ตารางที่ 2 กระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ไม่พร้อมของนักศึกษา

การนำเข้า (input)	กระบวนการ (process)	ผลผลิต (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผลกระทบ (Impact)
ปัญหา การตั้งครุภัณฑ์ ไม่พร้อม	การดูแลช่วยเหลือ จัดการแก้ไขปัญหา ให้ความรู้คำปรึกษา และบรรเทาผลกระทบ	นักศึกษามีความรู้ ในการรับมือ สามารถ จัดการแก้ไขปัญหา และดูแลตนเองได้	นักศึกษาเรียน ต่อเนื่อง	นักศึกษาสำเร็จ การศึกษา
การดูแล การตั้งครุภัณฑ์	การดูแลช่วยเหลือให้ ได้รับบริการอนามัย เจริญพันธุ์และสวัสดิการ สังคม	นักศึกษาได้รับบริการ อนามัยเจริญพันธุ์ และสวัสดิการสังคม	นักศึกษา ตั้งครุภัณฑ์และ คลอดบุตรสำเร็จ เรียบร้อย	นักศึกษา กลับมาเรียนต่อ หลังคลอดบุตร
ขวัญและ กำลังใจ	การสร้างเสริมความเข้มแข็ง จิตใจและบำรุง ขวัญกำลังใจ	นักศึกษาเกิดขวัญ กำลังใจในการเรียน และการใช้ชีวิต	นักศึกษาใช้ชีวิต และเรียนปกติ	นักศึกษาสำเร็จ การศึกษา
การเรียน	จัดการและวางแผน การเรียน	นักศึกษาเรียนปกติ	นักศึกษาเรียน ต่อเนื่อง	นักศึกษาสำเร็จ การศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงการนำวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เข้าสู่กระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหา โดยมีกระบวนการและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยนำเข้าคือ ปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ไม่พร้อม กระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหา คือ การดูแลช่วยเหลือจัดการแก้ไขปัญหา การให้ความรู้ คำปรึกษา และการลดผลกระทบของปัญหา ให้สิ่งต่าง ๆ สามารถดำเนินต่อไปได้ เช่น การเรียน การดำเนินชีวิต ปัญหาได้รับการดูแลช่วยเหลือแก้ไข ผลผลิตที่ได้คือ นักศึกษามีความเข้าใจ รับมือ และพึ่งพาตนเองในการดำเนินชีวิตปกติต่อไปได้ ผลลัพธ์ที่ได้คือ นักศึกษาสามารถเรียนอย่างต่อเนื่องได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยนำเข้าคือ การดูแลการตั้งครุภัณฑ์ กระบวนการคือ การดูแลช่วยเหลือนักศึกษาร่วมกับผู้ปกครองส่งต่อให้ได้รับบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม เช่น การฝากครรภ์ สวัสดิการสังคม ผลผลิตที่ได้คือ นักศึกษาได้รับบริการอนามัยเจริญพันธุ์จากสถานพยาบาล และสิทธิสวัสดิการสังคม ผลลัพธ์ที่ได้คือ นักศึกษาตั้งครุภัณฑ์และคลอดบุตรสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ หลังคลอดบุตรนักศึกษาสามารถกลับมาศึกษาต่อเนื่องได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัจจัยนำเข้าคือ ปัญหาขวัญกำลังใจในการเรียนและการใช้ชีวิต กระบวนการจัดการคือ การสร้างเสริมความเข้มแข็งจิตใจและบำรุงขวัญกำลังใจนักศึกษา ผลผลิตที่ได้คือ นักศึกษาเกิดขวัญกำลังใจมีจิตใจเข้มแข็งที่ดีทั้งต่อการเรียน การใช้ชีวิต และการฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรค ผลลัพธ์ที่ได้คือ นักศึกษาสามารถเรียนและใช้ชีวิตได้ปกติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ปัจจุบันนำเข้าคือ ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน กระบวนการจัดการคือ การจัดการและวางแผนการเรียน ผลผลิตที่เกิดขึ้นคือ นักศึกษาศึกษาปกติ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ นักศึกษาศึกษาต่ออย่างเนื่อง และผลกระทบคือ นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

โดยสรุป กระบวนการจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษา คือ การจัดการและแก้ไขปัญหา สร้างความสามารถในการรับมือและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ที่มีประสิทธิภาพให้กับนักศึกษาทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และอารมณ์ และสร้างความต่อเนื่อง ด้านการเรียนจนสำเร็จการศึกษา คือ กระบวนการสร้างอนาคตที่ดีให้กับนักศึกษา โดยการศึกษาเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น (ศรุตยา รองเลื่อน ภัทรวลัย ตลิ่งจิตร และสมประสงค์ ศิริบริรักษ์, 2555) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดูแลหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ควรได้รับการดูแลอย่างครอบคลุมทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอด

3. การจัดการและแก้ไขปัญหา ลักษณะสำคัญของปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของ นักศึกษาอีกประการคือ เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาที่แตกต่างกัน เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการใช้ชีวิต ปัญหาด้านสุขภาพจิต ปัญหาการตั้งครรภ์ การแก้ไขปัญหาจึงต้องใช้วิธีแก้ไข ที่หลากหลายวิธี (Multiple Methods) มาบูรณาการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็น ต่อการแก้ไขปัญหา เนื่องจากแต่ละปัญหาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและกระทบต่อกัน เช่น ปัญหา การตั้งครรภ์ส่งผลต่อปัญหาด้านจิตใจและปัญหาการดูแลครรภ์ ปัญหาด้านจิตใจส่งผลต่อการปัญหา การเรียน และสร้างผลกระทบต่อเนื่องและเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน นักศึกษาจะประสบปัญหาทุกอย่าง พร้อมกันในเวลาเดียวกัน การบูรณาการเครื่องมือที่หลากหลายวิธีการเข้าแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่าง สอดคล้องมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งปัญหานี้อาศัยความร่วมมือกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง หน่วยงานภายใน สถานพยาบาล เป็นต้น มาช่วย แก้ไขปัญหาที่นอกเหนือขอบเขตที่สถานศึกษาสามารถดูแลจัดการได้ โดยบทความวิชาการนี้กล่าวถึง เฉพาะการจัดการและแก้ไขปัญหาโดยเน้นบทบาทของบุคคลผู้รับผิดชอบดูแลแก้ไข ดังนี้

ตารางที่ 3 การจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาแบบบูรณาการ

ปัญหา	การแก้ไข	เป้าหมาย	วิธีการ	เครื่องมือ	ผลสำเร็จ
ปัญหา การตั้งครรภ์	ดูแลช่วยเหลือ จัดการและแก้ไข ปัญหา ลดและ บรรเทาผลกระทบ และเป็นທີ່ปรึกษา ให้กับนักศึกษา	นักศึกษาผ่านพ้น ปัญหาอุปสรรค และสำเร็จ การศึกษา	ดูแลช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ให้ ความรู้และ คำปรึกษา ลดผลกระทบ	การจัดการปัญหา การแก้ไขปัญหา การให้คำปรึกษา การลดผลกระทบ การเป็นผู้นำ	นักศึกษาเรียน ต่อเนื่อง (ร้อยละของ ความสำเร็จ ร้อยละ100)
การดูแล การตั้งครรภ์	ดูแลช่วยเหลือ นักศึกษาให้ ได้รับการดูแล และบริการ อำนวย และ เจริญพันธุ์และ	นักศึกษาเข้าถึง การดูแลและ ได้รับการ บริการ อำนวยเจริญ พันธุ์และ สวัสดิการสังคม	ดูแลช่วยเหลือให้ ความรู้และ คำปรึกษา ส่งต่อให้เข้าถึง บริการอนามัย เจริญพันธุ์และ	การติดต่อรับบริการ อำนวยเจริญพันธุ์ และสวัสดิการสังคม	นักศึกษา ตั้งครรภ์และ คลอด บุตรสำเร็จ เรียบร้อย (ร้อยละของ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัญหา	การแก้ไข	เป้าหมาย	วิธีการ	เครื่องมือ	ผลสำเร็จ
	สวัสดิการสังคม		สวัสดิการสังคม		ความสำเร็จร้อยละ 100)
ขวัญและกำลังใจ	บำรุงขวัญและกำลังใจให้เข้มแข็ง ใช้ชีวิตและศึกษาได้ปกติ	นักศึกษามีขวัญและกำลังใจที่เข้มแข็ง ใช้ชีวิตและศึกษาได้ปกติ	สร้างความเข้มแข็งบำรุงขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่อง	การสร้าง ความเข้มแข็งและบำรุงขวัญกำลังใจ การสร้างความเชื่อมั่น	นักศึกษาใช้ชีวิตและเรียนปกติ (ร้อยละของความสำเร็จร้อยละ 80)
การเรียนรู้	ดูแลช่วยเหลือจัดการให้ศึกษาต่อเนื่องจนสำเร็จ การศึกษา	นักศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จ การศึกษา	ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษาจัดการและวางแผน การเรียน	การจัดการและการวางแผน การเรียน	นักศึกษาเรียนต่อเนื่อง (ร้อยละของความสำเร็จร้อยละ 100)

ตารางที่ 3 แสดงการบูรณาการจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ไม่พร้อมของนักศึกษา ประกอบด้วย ปัญหา แนวทางการแก้ไข เป้าหมาย วิธีการ เครื่องมือ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา และผลสำเร็จที่ได้ อธิบายขั้นตอนดังนี้

การแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ แนวทางคือ การดูแลช่วยเหลือ จัดการและแก้ไข และบรรเทาผลกระทบ เป็นที่ปรึกษาร่วมกับนักศึกษาและผู้ปกครอง ตั้งแต่เริ่มเกิดปัญหาไปจนถึงสำเร็จ การศึกษา เป้าหมายในการแก้ปัญหานี้คือ นำพานักศึกษาผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ช่วยเหลือนักศึกษาให้เรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา วิธีการคือ ดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้ความรู้และคำปรึกษา ลดและบรรเทาผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้น ได้รับการช่วยเหลือแก้ไข คำแนะนำแนวคิดแนวทางที่ดีในการจัดการแก้ไขปัญหา ผ่อนหนักให้เป็นเบา และสามารถดำเนินชีวิตปกติต่อไปได้ เครื่องมือที่ใช้คือ การจัดการปัญหาแบบมีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วม การให้คำปรึกษาแบบมีส่วนร่วม การลดและบรรเทาผลกระทบ การเป็นผู้นำแก้ไขปัญหา ผลที่ได้คือ สามารถจัดการปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ประคับประคองให้นักศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จ การศึกษา ผลสำเร็จที่ได้คือ นักศึกษาสำเร็จการศึกษา คิดเป็นร้อยละของความสำเร็จ ร้อยละ 100

การแก้ไขปัญหาการดูแลการตั้งครุภัณฑ์ เป้าหมายคือนักศึกษาเข้าถึงและได้รับการดูแล บริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม แนวทางคือ การดูแลช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้รับและเข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสิทธิสวัสดิการสังคม วิธีที่ใช้คือ การดูแลช่วยเหลือให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ร่วมกับนักศึกษาและผู้ปกครองส่งต่อบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม เครื่องมือ ที่ใช้คือ การติดต่อประสานขอรับคำปรึกษาและบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการ

สังคมอย่างมีส่วนร่วมกับนักศึกษาและผู้ปกครอง ผลสำเร็จที่ได้คือ นักศึกษาตั้งครมและคลอดบุตร สำเร็จเรียบร้อย คิดเป็นร้อยละของความสำเร็จ ร้อยละ 100

การแก้ไขปัญหาขวัญและกำลังใจ แนวทางคือ การบำรุงขวัญและกำลังใจนักศึกษาให้จิตใจเข้มแข็ง ใช้ชีวิตในสถานศึกษาได้ปกติ เป้าหมายคือให้นักศึกษามีขวัญและกำลังใจที่เข้มแข็งใช้ชีวิตและศึกษาปกติ วิธีการคือ การสร้างความเข้มแข็งบำรุงขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือที่ใช้คือ การสร้างความเข้มแข็ง การบำรุงขวัญให้กำลังใจ การสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหา ผลสำเร็จคือ นักศึกษาใช้ชีวิตและเรียนปกติ คิดเป็นร้อยละของความสำเร็จ ร้อยละ 80 จากการติดตามนักศึกษาภายหลังจบการศึกษาแล้ว พบว่านักศึกษามีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและการหารายได้ในการเลี้ยงดูบุตรในอนาคต แต่มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียน แนวทางคือ การดูแลช่วยเหลือจัดการแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา เป้าหมายคือ นักศึกษาเรียนอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา วิธีการคือ การดูแล ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาด้านการเรียน การวางแผนการเรียน การลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษาจนถึงภาคการศึกษาสุดท้าย โดยเครื่องมือคือ การจัดการและการวางแผนการเรียนแต่ละภาคการศึกษาจนถึงภาคการศึกษาสุดท้าย ผลสำเร็จคือ นักศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา คิดเป็นร้อยละของความสำเร็จ ร้อยละ 100

โดยสรุป การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการตั้งครมไม่พร้อมของนักศึกษา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับแต่ละปัญหา ทำให้การแก้ไขปัญหาทุกปัญหาพร้อมกันขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสถานการณ์ของปัญหาหนึ่งดีขึ้น ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาลื่นไหลขึ้น ๆ สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นไปพร้อมกันได้ โดยเมื่อทุกปัญหาได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นไปพร้อม ๆ ทำให้การแก้ไขปัญหาขับเคลื่อนต่อเนื่องไปข้างหน้าตามขั้นตอนที่ได้วางแผนดำเนินไปถึงเป้าหมายของการแก้ไขปัญหา ผู้แก้ไขปัญหามีประเมิณและความคาดหวังความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาได้ถึงร้อยละ 80 ถึงร้อยละ 100

นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดูแลวัยรุ่นที่ตั้งโดยไม่ตั้งใจ (นางลักษณ์ คำสวัสดิ์ โสเพ็ญ ชูนวน และวันดี สุทธิรังสี, 2022) พบว่าผู้ดูแลต่อวัยรุ่นที่ตั้งโดยไม่ตั้งใจมี 6 ประเด็น ได้แก่ การจัดการกับการตั้งครมโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ การให้ความรัก การส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นที่ตั้งครมและบุตรในครรภ์ การสนับสนุนด้านอารมณ์จิตใจและการเงิน การวางแผนดูแลทารก และการกำกับการศึกษาของวัยรุ่นที่ตั้งครมให้สำเร็จเพื่อการมีอนาคตที่ดี

ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ มีดังนี้

1. พบนักศึกษาและผู้ปกครอง เช่น
 - พบนักศึกษาและผู้ปกครองเพื่อรับทราบปัญหาการตั้งครมของนักศึกษา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - ให้กำลังใจและผ่อนคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น
 - อธิบายขั้นตอน กระบวนการ และแนวทางจัดการและแก้ไขปัญหา สร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และผู้ปกครอง
 - สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้แก้ไขปัญห

2. จัดการและแก้ไขปัญหา เช่น

- ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตัว และบรรเทาผลกระทบ

- ให้ความรู้เกี่ยวอนามัยเจริญพันธุ์ ดูแลช่วยเหลือส่งต่อให้เข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม ณ สถานพยาบาล

- สร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักศึกษา ให้มีขวัญกำลังใจที่ดี มีสติ ดูแลและให้คำแนะนำด้านจิตวิทยา จัดการความเครียดในวัยรุ่นวัยเรียน ลดและบรรเทาปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจของนักศึกษา ผ่อนคลายความวิตกกังวลของผู้ปกครองต่ออนาคตการศึกษาของนักศึกษา

- จัดการและวางแผนการเรียนของนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ หรือเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ประสานระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ ดูแลแผนการเรียนและการลงทะเบียนร่วมกับนักศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการปัญหาด้านการเรียน ติดต่อกับประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนประจำแต่ละรายวิชา

3. ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินผลการจัดการและแก้ไขปัญหา เช่น

- ติดตามด้านอนามัยเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม

- ติดตามสภาพขวัญและกำลังใจของนักศึกษา สุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ วิเคราะห์ และประเมินสภาวะร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ อย่างต่อเนื่อง

- ติดตามด้านการเรียน วิเคราะห์ และประเมินผลการเรียน ปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการเรียนของนักศึกษา อย่างต่อเนื่อง

- ติดตาม วิเคราะห์ และประเมิน แนวทาง วิธี เครื่องมือที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของปัญหา

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. รักษาและสร้างอนาคตการศึกษาและชีวิตที่ดีของนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม
2. นักศึกษาไม่ต้องออกหรือย้ายสถานศึกษา เรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา
3. ลดปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนและความสำเร็จด้านการเรียน
4. ป้องกันปัญหาการทำแท้งและตั้งครรภ์ไม่พร้อมซ้ำ
5. ช่วยเหลือและลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง รักษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการเห็นบุตรหลานมีอนาคตการศึกษาที่ดีและสำเร็จการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้
6. ลดปัญหาการให้นักศึกษที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมออกหรือย้ายจากสถานศึกษา เป็นการจัดการและแก้ไขปัญหามีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม
7. เกิดภาพลักษณ์ที่ดีงามต่อความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคม

สรุป

การจัดการและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาระหว่างกำลังศึกษาในระดับปฏิบัติการ ต้องจัดการและแก้ไขปัญหทั้งระยะสั้นและระยะยาว ระยะสั้น เช่น การจัดการเกี่ยวกับการเรียน การช่วยเหลือ ดูแล ให้คำปรึกษา การส่งต่อให้ได้รับบริการอนามัยเจริญพันธุ์และ

สวัสดิการสังคม ระยะยาว เช่น การจัดการปัญหาจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การดูแลขวัญกำลังใจ ภาวะจิตใจ การวางแผนการเรียน เป้าหมายสำคัญคือ จัดการปัญหาและอุปสรรคให้นักศึกษาสามารถ ศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้รับการดูแลการตั้งครรภ์และสุขภาพ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีขวัญกำลังใจในการเรียนและการดำเนินชีวิต และเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา

กระบวนการสำคัญที่ใช้ในการจัดการและแก้ไขปัญหาคือ การดูแล การช่วยเหลือ จัดการและแก้ไขปัญหาคือ การตั้งครรภ์ ปัญหาการเรียน และการให้คำแนะนำปรึกษาด้านอนามัยเจริญพันธุ์ สุขภาพจิต และการเรียน วิธีการที่ใช้ ได้แก่ การดูแล ช่วยเหลือ การให้ความรู้ความเข้าใจ การแก้ไขปัญหาลดผลกระทบ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การจัดการปัญหา การแก้ไขปัญห การให้คำแนะนำปรึกษา การนำแก้ไขปัญห การจัดการและวางแผนการเรียน ผลสำเร็จที่ได้คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการช่วยเหลือแก้ไข นักศึกษาสามารถเรียนต่อเนื่องและสำเร็จการศึกษา

การใช้วิธีการจัดการและแก้ไขปัญหามีหลากหลายวิธีมาบูรณาการ ช่วยแก้ไขปัญห ารอบด้านที่แต่ละปัญหามีลักษณะเฉพาะพิเศษและการแก้ไขที่แตกต่างกัน ต้องใช้วิธีการแก้ไข แบบจำเพาะกับปัญหานั้นแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาไปพร้อมกัน ทำให้การต่อสู้กับปัญหารอบด้านทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาไปพร้อมกันจะช่วยเพิ่มโอกาสและความสำเร็จให้กับ การแก้ไขปัญหารอบด้านอื่น ๆ ซึ่งส่งผลดีทั้งต่อนักศึกษาและผู้แก้ไขปัญห ผลดีต่อนักศึกษา คือ ปัญหาได้รับการผ่อนคลาย แก้ไข บรรเทาความรุนแรงของปัญหาลดน้อยลง ลดความวิตกกังวล ความตึงเครียดในชีวิตจากปัญหารอบด้าน มีขวัญและกำลังใจในการชีวิตเพิ่มขึ้น รู้สึกได้รับความช่วยเหลือดูแลเสริมพลัง แรงผลักดัน และความเชื่อมั่นต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคือ นักศึกษาผู้ปกครองและผู้แก้ไขปัญหาคือ ปัญหาเผชิญกับความเสี่ยงต่อสุขภาพร่วมกันอย่างมีพลังและ เกิดประสิทธิภาพตามมา ผลดีต่อผู้แก้ไขปัญหาคือ เพิ่มความเชื่อมั่นต่อโอกาสความสำเร็จและกำลังใจ ในการแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาทำให้การแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาทำได้ง่ายขึ้น ทำให้มีเครื่องมือวิธีแก้ไขปัญหาคือ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวบุคคล พบว่า สามารถตั้งหลักในการดำเนินชีวิตที่ดีของตนเอง ในอนาคตต่อไปได้ เช่น มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตร โอกาสในการอาชีพและมีรายได้สามารถ เลี้ยงดูบุตรได้ มีความมั่นใจในการดำเนินชีวิต สามารถแก้ไขความผิดพลาดให้กลับคืนดี เปลี่ยน สถานการณ์กลับร้ายกลายเป็นดี อยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี สามารถเริ่มต้นการดำเนินชีวิต หลังผ่านพ้นปัญหาได้อย่างมั่นใจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองสามารถดำเนินการ จัดการปัญหาอื่น เช่น การดูแลการเลี้ยงดูบุตร การหาอาชีพ ได้อย่างสะดวกมากขึ้น การแก้ไขปัญหาคือ ด้านมิติของสถานศึกษาสร้างรากฐานการแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาต่อไปในอนาคต ให้สามารถทำได้สะดวกมากขึ้นของผู้ปกครอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครู อาจารย์ พบว่า เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้และองค์ความรู้ที่สามารถใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนรู้และแก้ปัญหาคือ ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคต และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารและองค์กร พบว่า ผู้บริหารและองค์กรได้มีตัวอย่าง ในการแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาการเปรียบเทียบและทดสอบแผน การปรับปรุงแผน การทบทวนแผนการป้องกัน และแผนการรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดอีกเพื่อเตรียมความพร้อมในอนาคต

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นสร้างและรักษาอนาคตที่ดีให้กับนักศึกษาและความคาดหวังของ ผู้ปกครอง และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม พ.ศ. 2559 ยุทธศาสตร์การป้องกัน

และแก้ไขปัญหาคารทั้งในวัยรุ่นระดับชาติ และกฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกำหนดประเภทของสถานศึกษาและดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารทั้งในวัยรุ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566

ข้อเสนอแนะ

1. บทบาทของผู้จัดการและแก้ไขปัญหานี้ได้แก่ ผู้ดูแลช่วยเหลือ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้สร้างความรู้ความเข้าใจ ผู้จัดการและแก้ไขปัญหานี้ ผู้นำแก้ไขปัญหานี้ ผู้ให้กำลังใจ มิตรร่วมทุกข์
2. การจัดการและแก้ไขปัญหานี้ เป็นการจัดการและแก้ไขปัญหาระยะยาว ต้องใช้ความอดทน ความพยายาม ความใจเย็น สุขุม ละเอียด รอบคอบ แล้วจะแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จลุล่วงได้
3. การจัดการแก้ไขปัญหานี้ด้วย เมตตา ปรารถนาดีและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จ กรุณา ปรารถนาดีให้การดูแลช่วยเหลือนักศึกษา มุทิตา ยินดีดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหานี้ อุเบกขา วางใจต่ออดีตและอารมณ์ที่เกิดขึ้นต่อปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในแก้ไขปัญหานี้ มุ่งมั่นตั้งใจแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จ เป็นแรงใจที่ช่วยให้ผู้จัดการและแก้ไขปัญหานี้ไม่ย่อท้อและแก้ไขปัญหานี้สำเร็จ
4. ความร่วมมือของนักศึกษา ผู้ปกครอง คนรัก อาจารย์ และเพื่อน ช่วยให้การจัดการแก้ไขปัญหานี้มีความสะดวก เช่น การเลี้ยงบุตรระหว่างมาเรียน การเรียนการสอน การติดต่อ
5. สังเกตพฤติกรรมและประเมินสุขภาพจิต สภาพจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก ขวัญและกำลังใจของนักศึกษา เติมเต็มขวัญและกำลังใจ
6. การประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหานี้ ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการแก้ปัญหานี้กับทุกฝ่าย
7. ปัญหาบางประการ นักศึกษาและผู้ปกครองไม่สามารถจัดการและแก้ไขด้วยตนเอง ควรเป็นผู้ดำเนินการจัดการและแก้ไขปัญหานี้ จึงจะประสบผลสำเร็จ
8. ต้องเสียสละเวลาและกำลังกาย กำลังสติ กำลังปัญญา เพื่อแก้ไขปัญหานี้
9. ผู้จัดการและแก้ไขปัญหานี้ต้องใช้ทักษะการจัดการ ทักษะแก้ไขปัญหานี้ ทักษะด้านจิตวิทยาวิทยา วัยรุ่น ทักษะการสร้างขวัญและกำลังใจ ทักษะการเข้าใจปัญหานี้ ทักษะชีวิต ทักษะการให้คำปรึกษา และอื่น ๆ เป็นต้น
10. การแก้ไขปัญหานี้รวดเร็วและป้องกันไม่ให้เกิดการตั้งครุฑใหม่พร้อมซ้ำ ช่วยให้การแก้ไขปัญหานี้ในอนาคตทำได้สะดวกและง่ายขึ้น
11. การตัดสินใจควรได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองและนักศึกษา ดำเนินการด้วยความระมัดระวังโดยคำนึงความถูกต้อง จริยธรรม และสิทธิตามกฎหมาย
12. เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษา แนะนำแนวทางการเลือกอาชีพ การเลือกงาน การค้นหางาน แหล่งหางาน การสมัครงาน หรือการฝึกทักษะด้านอาชีพและการสร้างรายได้ เพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาได้มีอาชีพและรายได้ในการเลี้ยงดูบุตร หลังจบการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารทั้งในวัยรุ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566.
(2566, 3 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 ตอนที่ 11ก. หน้า 3.

- กรองแก้ว ทองประเสริฐ. (2560). **บทบาทของครูในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กรณีศึกษา ครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงยศ พิลาสันต์. (2557). ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไทย. **โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ**. 2(15): 1 - 4.
- นงลักษณ์ คำสวัสดิ์ โสเพ็ญ ชูवल และวันดี สุทธิรังสี. (2022). การดูแลของบิดามารดาต่อสาววัยรุ่นที่ตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การวิจัยคุณภาพแบบบรรยาย. **Pacific Rim International Journal OF Nursing Research**. 26(3): 501 - 516.
- นันทพร ปันตะ. (2560). **ปัญหาและความคาดหวังในชีวิตของวัยรุ่นตั้งครรภ์**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัทธดนัย จินตนครชัยศรี. (2565). **การถอดบทเรียน มุมมองจากบทความวิจัยในประเทศไทย**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalในวัยรุ่น พ.ศ. 2559. (2559, 30 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 133 ตอนที่ 30ก. หน้า 1 - 9.
- ศรุตยา รองเลื่อน ภัทรวลัย ตีลังจิตร และ สมประสงค์ ศิริบริรักษ์. (2555). การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น สำนวจปัญหาและความต้องการการสนับสนุนในการรักษาพยาบาล. **วารสารพยาบาลศิริราช**. 5(2): 14 - 28.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตั้งครรภ์**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.spmsnicpn.go.th/th/download/servicemanual/takecare_pregnant.pdf. (2568, 16 กุมภาพันธ์).
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2559 - 2563**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://sdgs.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/11/Thailands-SDGs-report-2016-2020-book_for-web-1.pdf. (2567, 6 มิถุนายน).
- อังคณา ณรงฤทธิ์ และมาลี สบายยิ่ง. (2561). การปรับตัวจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งในภาคใต้. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 30(50): 313 - 337.
- อภิญา ยูทธาวิทย์. (2562). ประสพการณ์การตั้งครรภ์ระหว่างเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. **วารสารทันตภิบาล**. 30(2): 25 - 40.

การเรียนรู้แบบบริการสังคม

SERVICE LEARNING

อนงค์นาถ ทนชัย¹ และสิริวดี ชูเชิด^{1*}Anongnart Thananchai¹ and Sirivadee Choocherd^{1*}

Received : 16 September 2023

Revised : 29 November 2024

Accepted : 6 December 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการนำเสนอหลักการและการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการ 2) การเตรียมการ 3) การวางแผนกิจกรรม 4) การลงมือปฏิบัติงาน 5) การติดตามประเมินผล 6) การสาธิตผลงาน และ 7) การแสดงความชื่นชมยินดีกับความสำเร็จ การสอนแบบบริการสังคมเป็นวิธีการเรียนการสอนอีกแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการเรียนการสอนหลากหลายสาขา การเรียนการสอนโดยการบริการสังคมเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริงในชุมชน/สังคม จะช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจกลุ่มลึกมากขึ้น ในเนื้อหาที่เรียนเป็นการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งผู้สอนควรนำมาผสมผสานรวมกับการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ นอกจากจะมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของคนเพื่อการประกอบอาชีพแล้วยังต้องรับผิดชอบ ในเรื่องการสร้างจิตสำนึกในการทำงานที่ดี ส่งเสริมจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติ และฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้ มาใช้ป้องกัน และแก้ปัญหาความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพ การจัดกิจกรรมการบริการสังคมของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมีปรากฏอยู่บ้างแล้ว แต่อาจจะอยู่ในฐานะของกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่ยังไม่นำมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในบทเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่มีข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบบริการสังคมทำให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนทุกระดับทั้งทางด้านวิชาการ ด้านการใช้เหตุผล ความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเอง

สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบนี้เป็นทางเลือกหนึ่งในการรับใช้สังคม โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่สำคัญของสถาบันและจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และแสวงหาคู่ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนร่วมกันในระยะยาว

คำสำคัญ: การเรียนรู้ / บริการสังคม / จิตบริการ

¹ หลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ Bachelor of Management Program Faculty of Management Science Suan Dusit University

* Corresponding Author's E-mail: paw_siri@hotmail.com

ABSTRACT

This article aims to present the principles and applications of service-learning as an alternative method for managing university-level teaching. The process involves 7 steps: 1) Needs assessment, 2) Preparation, 3) Activity planning, 4) Implementation, 5) Evaluation and follow-up, 6) Showcasing results, and 7) Celebrating success. Service-learning allows students to engage directly with communities, enhancing their understanding and depth of knowledge in the curriculum. It is a popular teaching method across various disciplines, emphasizing both professional development and fostering a sense of social responsibility. Incorporating service-learning into education not only focuses on skill development for careers but also instills values such as ethical work practices and community awareness. Activities include real-world learning experiences, skill practice, critical thinking, problem-solving, and the application of knowledge to address societal needs. Although some universities already engage in service-learning activities, they often remain supplementary rather than fully integrated into curricula. However, evidence suggests that service-learning yields positive outcomes in academic achievement, reasoning skills, confidence, and self-esteem.

Institutions of higher education can adopt service-learning as a strategic vision and core strategy, developing operational plans to integrate it seriously into educational practices. Collaboration with communities is crucial for sustainable community development in the long term.

Keywords: Learning / Social service / Service mind

บทนำ

หลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปรัชญาของหลักสูตร คือ “บัณฑิตที่เป็นนักการจัดการด้านธุรกิจอาหารฮาลาล ด้านสำนักงานดิจิทัล ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตบริการ มีความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร บุคลิกภาพดี สามารถปรับตัวภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง” สอดคล้องกับทิศทางของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต: จีวแต่แจ้ว (2563) คือ ทิศทางของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต: จีว แต่ แจ้ว พ.ศ. 2563 - 2567 เพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง ที่สอดคล้องกับแนวทางชีวิตวิถีใหม่ โดยมีแนวทางแห่งค่านิยม 4 ประการคือ การปรับเปลี่ยนกระบวนความคิด บุคลิกภาพที่โดดเด่น องค์กรที่มีความโปร่งใส และการทำงานบนรากฐานแห่งความประณีต มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทคุณลักษณะของผู้เรียน จำนวนผู้เรียน เนื้อหารายวิชา ระยะเวลาการเรียนการสอน สถานที่จัดการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนนโยบายของมหาวิทยาลัย เรื่อง SDU GUIDING VALUES “GROW” ได้แก่ Growth mindset การมี

กรอบความคิดในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนสิ่งเดิมเพื่อสิ่งใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแก่งัดในเชิงบวก เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่วิถีใหม่โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของส่วนรวมหรือองค์กร Remarkable personality การมีบุคลิกลักษณะที่โดดเด่นที่แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พิถีพิถัน รู้จักกาลเทศะ ใส่ใจต่อสิ่งรอบข้าง เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเรียนรู้ Organizational integrity การทำงานแบบมีส่วนร่วม เสียสละเอื้ออาทร รักและศรัทธาในองค์กร มีคุณธรรม และความโปร่งใส พร้อมรับทั้งผิดและชอบ และ Work with refinement การทำงานที่สะท้อนถึงคุณภาพ ความประณีต สังคมประสพการณ์ และมีความเป็นสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย ทั้งนี้การเรียนการสอนของหลักสูตรการจัดการบัณฑิต มีลักษณะแบบบรรยาย (Lecture method) แบบอภิปราย (Discussion method) แบบบูรณาการ (Integration) รวมทั้งได้ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง มีภาวะผู้นำ กล้าตัดสินใจ เกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีส่วนร่วมในการออกแบบ ฝึกทักษะการคิดระดับสูง และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อนงค์นาถ ทนชัย (2563) เป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ด้านการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการอาหารที่สะท้อนจากความสำเร็จผ่านงานการปฏิบัติเพื่อสร้างความแตกต่างและเสริมความเข้มแข็งจากรากฐานการเรือนสู่ความเป็นสากล ด้วยกลุ่มวิชาการจัดการธุรกิจอาหารฮาลาล และสอดคล้องกับอัตลักษณ์การสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีความโดดเด่นด้านบุคลิกภาพ มีมาตรฐานการบริการระดับสากล (World Class Standard) เป็นนวัตกรรมบริการ (Service innovator) ให้เข้ากับยุคดิจิทัล ด้วยกลุ่มวิชาการจัดการสำนักงานดิจิทัล

หลักสูตรการจัดการบัณฑิต ตระหนักถึงการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาจำเป็นต้องมีมากกว่าความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียน การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมที่เรียกว่า Soft Skills ก็มีความสำคัญไม่แพ้กันเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงาน หลักสูตรฯ จึงได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนานักศึกษา อาทิ โครงการจิตบริการตามแนวทางนักการจัดการ เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงการมีคุณลักษณะด้าน การให้บริการ การมีจิตบริการ และจิตสาธารณะต่อส่วนรวมสังคม ในระดับหลักสูตร ระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเป็นวิธีการเรียนการสอนแบบบริการสังคม (Service learning) ผ่านการทำงานในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เอื้อต่อการศึกษา และบริบททางสังคม คู่ขนานกับการเรียนการสอนของทุกรายวิชา ทุกภาคการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ได้แก่ ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม การมีน้ำใจที่งดงามความสามารถในการยอมรับทั้งข้อดีและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากตนเองและผู้ร่วมงาน ความอดทนต่อความเห็นที่แตกต่าง มีความสุภาพอ่อนน้อม เข้ากับบุคคลอื่นและเข้าสังคม การวางตัว วางท่าที การแสดงความยอมรับนับถือ มีสัมมาคาราวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมและต่อโลก และ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (สุภาพ จตุรภัทร และคณะ, 2561) โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ซึ่งพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจ และสามารถลงมือปฏิบัติงาน โครงการ กิจกรรมบริการสังคมได้เป็นอย่างดี เพียงแต่รูปแบบการสอนแบบบริการสังคมยังมิได้เป็นที่นิยมหรือหิยบายมาเผยแพร่หรือสื่อสารให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากนักในคณะวิทยาการจัดการ ประกอบกับการมีจิตบริการเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่องค์กรภายนอก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรราชการ หรือ เอกชน รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจ ต่างต้องการบุคลากรที่มีจิตบริการในการทำงาน พิมพันธ์ วัฒนสุคนธ์ (2562) การสร้างจิตบริการที่ดีนั้น จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการเป็นสำคัญที่ต่างมุ่งแข่งขันเพื่อแย่งชิงลูกค้า หากลูกค้ามาใช้บริการแล้วไม่เกิดความพึงพอใจ ก็อาจไปหาแหล่งการให้บริการแห่งใหม่ อีกทั้งยังไปบอกต่อผู้ใช้บริการรายอื่นด้วยความพึงพอใจส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างมาก ทำให้ต้องมีวิธีการให้บริการอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ

ด้วยเหตุนี้ การมีจิตบริการจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับนักศึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จะทำได้ อย่างไรนั้น จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูกฝัง ด้วยการสอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนซึมซับซึ่งการบริการที่ดี ต้องอาศัยการมีจิตใจในการให้บริการที่ต้องออกมาจากหัวใจของบุคคลนั้น ๆ อย่างแท้จริง คุณลักษณะด้านการมีจิตบริการเป็นพื้นฐานสำคัญทางด้านการทำงาน ที่นักศึกษาผู้เรียนในสาขาวิชานี้ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี รายวิชาของภาคการศึกษา นี้ ประกอบไปด้วยภาคบรรยาย และภาคปฏิบัติ เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นนักการจัดการมืออาชีพ มีทักษะในด้านการบริการมากขึ้น จนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติได้ ในปีการศึกษาที่ผ่าน ๆ มาหลักสูตรฯ ได้จัดกิจกรรมทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการทางด้านการจัดการ พบว่า นักศึกษา ได้องค์ความรู้มาก เห็นภาพจริงได้เกิดการเรียนรู้ สามารถมองเห็นภาพรวมของการประกอบธุรกิจได้ ทุกรายวิชามีชิ้นงาน โครงการให้ลงมือปฏิบัติเป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้ผู้เรียนได้ซึมซับการเรียนรู้ร่วมกัน อนาคต ทนชัย (2563)

ดังนั้น ในฐานะผู้สอนจึงได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบบริการสังคม ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษามีทักษะด้านความรู้ ที่ใช้ในการทำงาน (Hard Skills) และทักษะด้านอารมณ์เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Soft Skills) โดยหวังว่า เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้จากการเรียนรู้แบบบริการสังคมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาการเรียน การสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำคัญ : จิตบริการ

การบริการเป็นการเชื่อมโยงระบบการทำงานขององค์กรในทุก ๆ องค์กร ผู้ให้บริการ จำเป็นจะต้องมีจิตที่เสียสละในการบริการ การให้บริการจึงถือว่า เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อน การทำงานขององค์กร ให้มีประสิทธิภาพ หากในองค์กรผู้ให้บริการมีจิตบริการที่ดี มีคุณธรรม ประจักษ์ใจ ในการให้บริการก็จะทำให้การบริการไม่มีปัญหา สร้างความพอใจต่อผู้รับบริการ ก่อให้เกิด ความไว้วางใจ จากผู้รับบริการ ดังนั้น การรับผิดชอบต่องานต่อความต้องการของผู้รับบริการ การคิดทำ ในสิ่งทีนอกเหนือจากงานที่ทำอยู่ ตลอดจนการไม่เลือกปฏิบัติ โดยให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลทุกคน ทั้งที่รู้จัก และไม่รู้จัก การมีความยินดี กระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการจึงทำให้เกิดผลดีต่อ

งานบริการ เป็นการบริการที่มีประสิทธิภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้รับบริการ การให้บริการที่มีความเป็นจิตบริการจะทำให้ประสิทธิภาพในองค์กรเพิ่มขึ้น และได้รับความเชื่อถือจากผู้รับบริการ อารยา มัณฑารมณ์ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยของพฤติกรรมจิตบริการตามการรับรู้ตนเองของนักศึกษาพยาบาลตามหลักการ SERVICE MIND พบว่า บุคลิกภาพของนักศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมจิตบริการของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยสาเหตุอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตบริการน้อย แต่เมื่อเป็นอิทธิพลทางอ้อมกลับพบว่า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตบริการเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมจิตบริการตามหลักการ SERVICE MIND ได้ ต่อมา รุ่งโรจน์ หวังชม (2563) การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ เป็นการสอนการคิดที่ดีที่สุด เพราะเป็นการคิดแบบเป็นวงจรมีกระบวนการและขั้นตอนที่จะก้าวไปที่ละขั้น ๆ โครงการการเรียนการสอนแบบบริการสังคมจะสมบูรณ์เมื่อผู้ปฏิบัติและชุมชนได้รับความสำเร็จร่วมกัน ทุกขั้นตอนของวงจรการเรียนการสอนแบบบริการสังคมจะสร้างการเรียนรู้ และประสบการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นแต่ละขั้นตอนจะเป็นแนวทางให้ดำเนินการวางแผน และการปฏิบัติกิจกรรมสู่ชุมชน สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักสำหรับผู้ปฏิบัติ คือ จะต้องเรียนรู้ถึงกระบวนการแต่ละขั้นตอนและผลสะท้อนที่จะได้รับในแต่ละขั้นตอน ทุกคนจะต้องอภิปรายร่วมกันด้วยคำถามง่าย ๆ สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จในงานเรียนรู้และก้าวต่อไป สอดคล้องกับ สิทธิพร วงศ์ศิริ (2564) ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึก การให้บริการของนักเรียนโรงเรียนเดอะแคร้ การบริหารจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมิจิตสำนึก การให้บริการสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมิจิตสำนึกการให้บริการสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะแบบปกติ

จิตบริการเป็นความรู้สึกละเอียดในการให้บริการที่ผู้ทำงานบริการจะต้องให้บริการด้วย จิตใจที่รักงานบริการและแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการอย่างแท้จริง การบริการที่ดีจะส่งผลให้ผู้รับบริการมีความรู้สึกชอบหรือพึงพอใจทั้งต่อตัวผู้ให้บริการและหน่วยงานที่ให้บริการ ในทางกลับกันบริการที่ไม่ดีจะส่งผลให้ผู้รับบริการมีความรู้สึกไม่ชอบหรือไม่พึงพอใจ บางครั้งมีการเขียนข้อร้องเรียนทำให้ส่งผลต่อผู้ให้บริการ ความรู้สึกหลังจากถูกร้องเรียน เกิดความรู้สึกเป็นทุกข์ คับข้องใจ เครียด และไม่มีความสุข ดังนั้น ในกระบวนการเรียนการสอนจึงควรมีส่วนสำคัญในการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะ “จิตบริการ” เพื่อให้เกิดคุณภาพบริการที่ดีด้านการทำงาน เมื่อนักศึกษาเข้าไปทำงานยังองค์กรต่าง ๆ เนื่องจากจิตบริการเป็นคุณลักษณะ และเป็นหนึ่งในสมรรถนะสำคัญที่หลายองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนกำหนด ทั้งนี้ สาเหตุหลักที่จะทำให้เกิดจิตบริการนั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของผู้ให้บริการ การจัดการเรียนการสอน ทักษะของผู้ให้บริการ และคุณลักษณะของผู้ให้บริการ

การให้บริการที่ดีและมีคุณภาพ เป็นหัวใจหลักของธุรกิจบริการทุกแห่ง ดังนั้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานในธุรกิจบริการต้องมีจิตใจรักในงานด้านบริการ (Service Mind) ผู้ให้บริการต้องมีความสนใจทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจ มีความเสียสละ ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ต้องมีใจรักและชอบในงานบริการ

จิตบริการ หมายถึง จิตอุทิศตนให้กับงานบริการให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการมีความเชื่อในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ยินยอมรับคำแนะนำด้วยความเต็มใจ มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการอย่างรวดเร็ว ครบถ้วน และมีคุณภาพ เพื่อให้งานที่บริการมีคุณค่า มีความสุภาพอ่อนโยนด้วยอาการยิ้มแย้มจะสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการ

1. จิต (Mind)

M (make be live) ความเชื่อ เชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริงหรือเป็นสิ่งที่เราไว้วางใจ ความจริงหรือความไว้วางใจที่เป็นรูปของความเชื่อนั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นความจริงที่ตรงตามหลักเหตุผลหรือหลักวิทยาศาสตร์ใด ๆ การมีความเชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงามทำให้คนเรามีความสุข เชื่อในงานที่ทำ มีความสุขและรักในงานบริการ เพื่อให้เกิดการบริการที่ดีที่สุด ลูกค้าได้รับสิ่งที่ดีที่สุดจากผู้ให้บริการ

I (insist) ยืนยันและยอมรับ ยืนยันในสิ่งที่ทำ ไม่ว่าจะเจออุปสรรค หรือ ปัญหาสักกี่ครั้งก็ไม่ท้อถอย แม้เจอผู้รับบริการ ตำหนิ ต่อว่า หรือ พบเจอผู้รับบริการเอาแต่ใจ ก็ต้องอดทน จึงจะประสบความสำเร็จในที่สุด

N (necessitate) ให้ความสำคัญ การให้ความสำคัญเพราะผู้รับบริการคือคนสำคัญ และต้องการได้รับการดูแลจากผู้ให้บริการเป็นอย่างดี ผู้ให้บริการต้องถือว่าผู้รับบริการทุกคนเป็นคนพิเศษไม่แบ่งแยกหรือเลือกที่รักมักที่ชังสะท้อนการได้รับการปลูกจิตสำนึกด้านความมีจิตบริการ ทั้งจาก การอบรม การเรียนรู้ และการถ่ายทอด จนเกิดเป็นนิสัยและเจตคติที่ดี ให้ความสำคัญต่อการให้บริการทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ

D (devote) อุทิศตน การอุทิศตนให้กับงานบริการด้วยหัวใจทุ่มเทให้บริการด้วยหัวใจอย่างเต็มที่แก่ผู้รับบริการ ผู้ให้บริการต้องมีความรับผิดชอบต่องานบริการ มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลผู้รับบริการให้เกิดความพึงพอใจ ต่อไปผู้รับบริการก็จะเห็นความตั้งใจจริงของผู้ให้บริการ ผู้รับบริการจะเกิดความรู้สึกรักเพื่อนร่วมงานจะเกิดความรู้สึกชื่นชอบเป็นที่ชื่นชมทั่วหน้า

2. บริการ (Service)

S (Smile) ยิ้ม เป็นอาการที่แสดงถึงความสุข ยินดี ดีใจ การยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้ใจเบิกบาน ทำให้ร่าเริง ทำให้คลายเครียดได้ ทำให้คนใกล้ชิดและคนที่ได้พบเห็นรู้สึกสบายใจ เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกดี มองด้วยความเป็นมิตรไมตรี อยากเข้ามาคบหาสมาคมด้วย อยากเข้ามาใช้บริการจากเรา การฝึกยิ้มบ่อย ๆ โดยฝึกยิ้มกับกระจก เวลาพูดให้มองกระจกไปด้วยยิ้มไปเพื่อให้เกิดรอยยิ้มในน้ำเสียงแม้ไม่ได้เห็นหน้ากันก็สามารถรับรู้ได้ว่าคนพูดกำลังยิ้มอยู่

E (Enthusiasm) ความกระตือรือร้น การให้ความช่วยเหลือ เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การบริการที่ดี เปิดเผย จริงใจ สนองความต้องการของผู้รับบริการ อย่างกระตือรือร้น แสดงความเต็มใจที่จะให้บริการ รู้จักรับผิดชอบหน้าที่ได้ดี เป็นคนรักหน้าที่การทำงานคอยอำนวยความสะดวกช่วยเหลือด้วยความกระตือรือร้นต่อการให้บริการคนอื่น

R (Rapidness) รวดเร็วและมีคุณภาพ ความรวดเร็วของการให้บริการ ยุคนี้ทุกอย่างต้องรีบเร่งแข่งขันกัน จากการติดต่อจะเป็นที่พึงประสงค์ของทุกฝ่าย ดังนั้น การให้บริการได้รวดเร็วทันใจกว่าย่อมเป็นที่ประทับใจ เพราะจะได้ไม่ต้องเสียเวลารอคอย สามารถใช้เวลาคุ้มค่าในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ สามารถทำงานได้หลายอย่าง สามารถเพิ่มปริมาณ และคุณภาพของงานได้

V (Value) มูลค่า ไม่ว่าจะทำอะไรต้องคำนึงถึงมูลค่าเพิ่มด้วย ทำอย่างไรให้บริการของเราเกิดคุณค่าสูงสุด ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด และปรารถนาจะกลับมาใช้บริการอีก และจะทำอย่างไรจึงจะปรับเปลี่ยนให้งานในส่วนของเราให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การบริการที่สร้างความพึงพอใจ จะต้องมาจากความตั้งใจของผู้ให้บริการ การบริการจึงจะมีคุณภาพ และจะเป็นการสร้างมูลค่าของงานนั้นอีกด้วย

I (Impression) ทำช่วงเวลาแรกพบให้น่าประทับใจมากที่สุด ดูแลในเรื่องบุคลิก การแต่งกายให้สะอาด สุภาพ ถูกกาลเทศะ ดูดีในภาพรวมเพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจตั้งแต่แรกพบเกิดภาพสะท้อนที่ดีต่อผู้ให้บริการและองค์กร การให้บริการที่ดีจะสะท้อนถึงความสำเร็จเป็นภาพความประทับใจของผู้มารับบริการ เกิดความพึงพอใจ เกิดการบอกต่อกันไปเรื่อย ๆ ถึงความประทับใจที่ได้รับนั้น

C (Courtesy) ความสุภาพอ่อนโยน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการด้วยการเริ่มต้นทักทาย ผู้มาติดต่อด้วยการซักถามด้วยภาษาสุภาพ แสดงความกระตือรือร้นและเป็นมิตร ทำให้ผู้ที่พบเห็นหรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วยรู้สึกประทับใจในความอ่อนน้อมถ่อมตน สำหรับคนไทยการยกมือไหว้เป็นมารยาทอันงดงามที่จะทำให้ผู้ใหญ่เกิดความรักใคร่เอ็นดู

E (Endurance) ความอดทน จำเป็นมากสำหรับงานบริการ เพราะลูกค้ามีหลากหลายรูปแบบ บางคนมาแบบอารมณ์ร้อน เราก็ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ น้ำเสียง หรือการพูดจา จึงควรระมัดระวัง จะช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบาได้ ความอดทนเพื่อการให้บริการที่ดี จะเป็นไปด้วยบรรยากาศที่ดี ไม่มีการต่อว่าหรือใช้ถ้อยคำรุนแรงต่อผู้มารับบริการ อันจะก่อให้เกิดผลกระทบตามมาในสิ่งที่ไม่ดี จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติของ Service Mind ที่กล่าวมานี้ คือ หัวใจของงานบริการผู้ให้บริการต้องมีความเชื่อในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีความสุข และรักในงานบริการ ให้การบริการที่ดีที่สุด การยืนยันและยอมรับคำแนะนำด้วยความเต็มใจ การให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการทุกคนถือว่าเป็นคนพิเศษ ปลุกจิตสำนึกด้านความมีจิตบริการ อุทิศตนให้กับงานบริการด้วยหัวใจทุ่มเทอย่างเต็มที่แก่ผู้รับบริการ การให้บริการที่ดีจะทำให้เกิดความประทับใจ สร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการทำให้องค์กรได้รับความรักดีจากผู้รับบริการอย่างมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง มานิตา ชูช่วย (2561)

การบริการ (Service) เป็นคำที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ นับตั้งแต่ที่มนุษย์ได้มีการเริ่มเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน มีการจัดวางระบบงาน แบ่งภาระหน้าที่ และตำแหน่งต่าง ๆ กันไป จะเห็นได้ว่าการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันทำให้เกิดบทบาทของการเป็นผู้ให้ และการเป็นผู้รับบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกผู้รับบริการให้เกิดความพอใจ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงหลักการของจิตสำนึกในการบริการ (Service Mind) วัชรภรณ์ สุริยาภิวฒน์ (2546) โดยที่ผู้ให้บริการจะต้องให้บริการด้วยความเต็มใจในการบริการ มีจิตใจรักในการให้บริการ ต้องทำงานโดยมีใจรักจะแสดงออกมาทางกาย วาจา และจิตใจ โดยในการทำงานนั้น จะต้องทำด้วยอารมณ์รื่นเริง มีความยิ้มแย้ม แจ่มใส และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ปฏิบัติด้วยความสุภาพกับผู้มารับบริการ จึงจะเห็นได้ว่า การให้ความสำคัญในเรื่องการจัดระบบการให้บริการที่ดีต่อผู้รับบริการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในลำดับต้น ๆ ในการบริหารงานควรมีประสิทธิภาพ การให้บริการทุกครั้งที่มีผู้มารับบริการและองค์กรควรมีจิตสำนึกในการบริการ (Service Mind) และมีทักษะการบริการที่เป็นเลิศ (Excellent Service

Behavior) ตรีเพ็ชร อำเภอเมือง (2553) จากการให้ความสำคัญของการบริการนั้น ไม่ว่าจะเป็นสายงานหรืออาชีพใด ตำแหน่งงานใดก็ตามแต่ จิตสำนึกในการบริการคือ หัวใจของการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายอาชีพที่ต้องให้บริการผู้อื่นที่ต้องให้ความตระหนักเป็นอย่างมากในการให้บริการด้วยจิตสำนึกในการให้บริการ งานบริการด้านสาธารณสุข ก็ถือได้ว่าเป็นงานบริการด้านสุขภาพและงานทางด้านการดูแลผู้คน ไม่ว่าจะเป็นแพทย์พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล หรือตำแหน่งงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่างก็ต้องให้การบริการด้วยจิตสำนึกในการให้บริการ โดยให้ถือเป็นหัวใจของการทำงาน เพื่อให้บุคลากรทุกคนเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงและการตระหนักรู้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการฝึกอบรมบุคลากรให้มีการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางด้านจิตสำนึกการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาเพิ่มคุณค่าในการให้บริการ มีทัศนคติที่ดีต่องานมีกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนโยน ใช้ระดับของภาษาที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การใช้น้ำเสียงที่สุภาพ มีแววตาที่อ่อนโยน มีท่าทางที่นุ่มนวล ไม่แข็งกระด้าง มีการแสดงอย่างเป็นมิตร ไม่ก้าวร้าว มีรอยยิ้ม ในระหว่างที่ให้บริการ ไม่มีสีหน้าบึ้งตึง ไม่ทำหน้าหงิกหน้างอ มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ไม่ชักช้าโอ้อ้อ กระปรี้กระเปร่า ไม่มัวเผลอหาวนอน มีความสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างดี เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีสติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และแรงจูงใจในการทำงาน มีความก้าวหน้าในหน้าที่ สร้างรายได้ที่มั่นคง มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี การแต่งกายที่ดูดีเหมาะสมกับสถานการณ์ มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้รับบริการ ได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างดีกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การบริการ หมายถึง การปฏิบัติรับใช้การให้ความสะดวกต่าง ๆ เช่น ให้บริการหรือใช้บริการ เป็นต้น คำว่า การบริการ SERVICE หมายความว่า เป็นการบริการที่ดี สามารถแยกได้ ดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2546)

- S = Service Mind คือ การมีใจให้บริการ ประารถนาให้ผู้อื่นพึงพอใจและสุขใจ
- E = Enthusiasm คือ การมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ
- R = Readiness คือ การมีความพร้อมทั้งบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการ
- V = Value คือ การตระหนักถึงคุณค่าในงานบริการที่ทำว่าเป็นงานที่มีประโยชน์ มีคุณค่า และสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับชีวิตได้
- I = Interested คือ มีความสนใจ ใส่ใจ ในงานบริการที่ทำด้วยความเต็มใจ
- C = Cleanliness คือ ความสะอาด การบริการที่ดี อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หรือพนักงานบริการต้องมีความสะอาด
- E = Endurance คือ ความอดทน อดกลั้น งานบริการจะต้องพบเจอกับบุคคลหลายประเภท ทั้งประเภทเฉย ๆ ร้อนรน จุกจิก จู้จี้ขี้น ผู้ให้บริการต้องมีความอดทน
- S = Smile คือ การยิ้มแย้มแจ่มใส การมีมิตรภาพต่อผู้มารับบริการทุกคน โดยทั่วหน้า ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะใด ๆ

“การบริการ” จึงหมายถึง งานที่ปฏิบัติรับใช้ หรือ งานที่ให้ความสะดวกต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อคุณภาพและคุณค่าในงานบริการ บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือกันเพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ปฏิบัติงานในด้านการให้บริการจึงต้องตระหนักถึงจุดมุ่งหมายขององค์กรเป็นหลัก

ให้ความสำคัญต่อการบริการที่ดี ส่งมอบบริการด้วยความจริงใจ เพื่อจะได้รับผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เมื่อผู้ใช้บริการพอใจองค์กรก็อยู่รอด (Win-win Strategy) ด้วยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาผลิตบุคลากร ผู้ซึ่งจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตสำนึกการบริการและความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในการบริการที่สูงเพิ่มมากขึ้น ช่วยพัฒนาขีดความสามารถทางด้านการให้บริการอย่างมืออาชีพและมีทักษะการบริการที่เป็นเลิศ ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบบริการสังคม

มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ปรับการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาผ่านการบรรยายในห้องเรียนไปเป็นการเรียนรู้แบบการบริการสังคม หรือการรับใช้สังคม ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการเรียนรู้ที่ได้จากการออกไปบริการชุมชน เน้นการวิเคราะห์ชุมชน การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ และรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นไปตามปรัชญาการศึกษาในกลุ่มที่เชื่อว่าการศึกษาคือต้องเชื่อมโยงกับสังคม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีความสำนึกในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม จึงต้องเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม การเรียนรู้โดยการบริการสังคมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจเนื่องจากการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ชีรวัดน์ นิเจนตร (2561) การเรียนการสอนในลักษณะนี้เรียกชื่อกันหลายแบบแล้วแต่จุดเน้นที่ต้องการ นักวิชาการบางกลุ่มเรียกว่า การเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based learning) สำหรับ Butin (2010) อธิบายความหมายของการเรียนรู้คู่การบริการสังคมในลักษณะเดียวกันกับ Iverson & James (2010) ว่าเป็นการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวผู้เรียนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในด้านการให้บริการทั้งวิชาการและวิชาชีพพร้อมกับวิชาความเป็นคน การนำองค์ความรู้จากประสบการณ์ในการบริการสังคมมาพัฒนาตนเอง นำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิดเจตนาธรรมจากการเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทั้งโดยตรงและทางอ้อม เกื้อหนุนการใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตยสร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มองเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และแสดงออกด้วยการทำกิจกรรมบริการชุมชน (Community Service) เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาของสังคม ชีรวัดน์ นิเจนตร (2561)

การเรียนรู้แบบบริการสังคมผ่านรายวิชาจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนและพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และจิตสาธารณะ เพื่อนำไปสู่ความเป็นบุคลากรมืออาชีพที่มีคุณภาพพร้อมที่จะออกไปทำงาน ตลอดจนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนในกระบวนการผลิตบัณฑิต ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทการทำงานร่วมกับหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ภายใต้การปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจที่ดีงาม เพื่อที่จะได้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพโดยมีความเข้าใจบทบาทของตนเองอย่างแท้จริง ชนารักษ์ เวชสวัสดิ์ (2564) อธิบายถึงการเรียนรู้

ในยุคเปลี่ยนผ่านในศตวรรษที่ 21 ว่ากระบวนการเรียนการสอนต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้แสวงหาความรู้และแสดงศักยภาพของตนเองตามวิถีทางที่เหมาะสม สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ ทั้งความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม

ความหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ปราณี อัครภูษิตกุล (2563) ให้คำจำกัดความว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคม เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จริงอย่างมีเป้าหมาย มีการออกแบบโครงงานบริการที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาในรายวิชาที่ศึกษา การประเมินโครงงานเป็นระยะ นักศึกษา ชุมชน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องต่างก็ได้เรียนรู้และได้รับประโยชน์จากโครงงานบริการสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบบริการสังคม

การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญสนับสนุนอยู่ 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีที่ 1 ประสบการณ์จากการเรียนรู้ (Learning experience) เพราะว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมมีความเกี่ยวข้องกับแนวทาง “ประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิต” และ “ประสบการณ์จากการเรียนรู้” จากผลงานของดิวี่ “ประชาธิปไตยและการศึกษา” ยังคงถูกมองว่าเป็นแรงบันดาลใจสำหรับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบบริการสังคม เน้นย้ำถึงความสำคัญของการผสมผสานการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยที่มีการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

ทฤษฎีที่ 2 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของโคลบ (Kolb's experiential learning) เป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยการดึงเอาประสบการณ์เดิมแล้วกระตุ้นให้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น ๆ ออกมาเพื่อเป็นความรู้ใหม่ขึ้นมา การที่จะนำทฤษฎีนี้ไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้จำเป็นต้องผ่านวงจรทั้ง 4 ขั้น ได้แก่ การประสบการณ์ หรือสถานการณ์ใหม่ (Concrete experience) เป็นการสะท้อนทบทวนให้เกิดการตกผลึกความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ โดยใช้วิธีการตั้งคำถาม (Reflective observation of the new experience) เน้นอนว่าการสะท้อนมักก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ หรือแนวคิดเชิงนามธรรมที่มีอยู่ หมายความว่าผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองแล้ว (Abstract conceptualization) การเรียนรู้จะไม่จบลงเพียงแค่การได้แนวคิดใหม่ ผู้เรียนจะได้ลองใช้ความคิดกับบริบทรอบตัวของตัวเอง เพื่อดูว่าเกิดอะไรขึ้น (Active experimentation)

ทฤษฎีที่ 3 การเรียนรู้ทางสังคม (Social learning) การเรียนรู้ทางสังคมมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมทางสังคมที่นักศึกษาได้ทำงานอาสาสมัคร สถาบันทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อเมือง/ชุมชนและสังคมในทางตรงกันข้ามกับการเรียนรู้แบบบริการสังคมไม่ได้นำไปใช้เฉพาะด้านสังคมเท่านั้น ยังมีผลต่อกิจกรรมด้านอื่น เช่น สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นประโยชน์ต่อสังคม และนักศึกษาด้วย เพราะพวกเขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และบรรลุเป้าหมายผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบริการสังคมและการนำไปใช้ (สุธน วงศ์แดง, 2564)

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม

การเรียนการสอนแบบบริการสังคม (Service Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่หลายประเทศในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมผ่านกระบวนการเรียนรู้ นับเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในการให้บริการแก่สาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเป้าหมายของการเรียนรู้แบบบริการสังคมนั้นเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและสังคม กล่าวคือ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และพัฒนาความสามารถในเชิงวิชาการ อารมณ์ และสังคมควบคู่กันไป ขณะที่ชุมชนหรือสังคมก็จะได้รับประโยชน์จากการที่ผู้เรียนเข้าไปให้บริการในลักษณะต่าง ๆ นับเป็นการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาหรือสิ่งที่ชุมชนต้องการ จากนั้นจัดการออกแบบกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินการ จัดเตรียมอุปกรณ์ การลงมือปฏิบัติ การประเมินการให้บริการ และการสะท้อนความคิด หลังการปฏิบัติงาน สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ กิจกรรมที่เลือกปฏิบัติควรเอื้อต่อการนำความรู้ที่เรียนมาใช้ประโยชน์ และสังคมต้องได้ประโยชน์ รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์โดยอาศัยบูรณาการทางวิชาการกับการบริการสังคม ที่มาจากความต้องการและปัญหาของชุมชน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับหลักสูตรในรายวิชาและโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งต้องได้รับการวัดและประเมินผลทั้งด้านวิชาการและบริการสังคม (กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ และพรปภัสสร ปริญญาญกุล, 2564)

การประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบบริการสังคม

การเรียนการสอนแบบบริการสังคม (Service Learning) คือ การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ มีการผสมผสานกรอบการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การศึกษาด้านวิชาการ 2) การศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizenship) และ 3) การใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Based Learning) จากแนวความคิดที่นำมาสู่การปฏิบัติข้างต้นสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในรายวิชาที่มีเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาได้ จะเห็นว่าหากทั้ง 3 ฝ่าย คือ นักศึกษา ผู้สอน และชุมชน มีความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม จะสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีความรู้ ความสามารถในการตัดสินใจที่ตนเองศึกษาอย่างลึกซึ้ง โดยผ่านการปฏิบัติจริง สามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ มีทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและเครือข่าย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะความเป็นผู้นำ มีวินัย รวมถึงมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อปัญหาของส่วนรวมได้ (ธนิษฐา ณ สุนทร, 2561)

ขั้นตอนการเรียนการสอน

การเรียนรู้แบบบริการสังคม มีการกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของพลเมือง โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอนตามลำดับ ดังนี้

1. การสะท้อนคิดก่อนการเรียนการสอน (Pre-reflection) เป็นขั้นตอนที่ให้นักศึกษาช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับวิธีที่จะช่วยชุมชนหรือท้องถิ่นของตน โดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศจาก

การอ่านข่าวและบทความเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งประเด็นที่น่าสนใจทั้งในระดับท้องถิ่นของตนและระดับสากล นอกจากนี้ มีการตรวจสอบโครงการที่เคยมีในอดีตและคาดการณ์ผลของโครงการที่จะดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องปัจเจกบุคคล ตำแหน่งที่ตั้ง และอัตลักษณ์ของชุมชนซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

2. ภาควิชา (Theory) เป็นการสอนทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อบริการชุมชน เทคนิคการค้นหาและรวบรวมสารสนเทศอย่างเหมาะสมกับบริบทของปัญหา ได้แก่ การสำรวจข้อมูลออนไลน์ การสรุปผลและนำเสนอผลการค้นพบ ด้วยแผนสถิติ แผนภูมิภาพกราฟิก และสื่อมัลติมีเดียอื่น ๆ ให้น่าสนใจ

3. ภาควิชาปฏิบัติ (Action) เป็นการลงมือทำโครงการกิจกรรมให้บริการชุมชนในหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับชุมชน การสนทนาหรือการถกเถียงกับคนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง การออกแบบโปสเตอร์ จดหมายข่าว วรรณคดี พัฒนา เว็บไซต์ การเดินรณรงค์บนท้องถนน เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรม การนำเสนอผลการค้นพบแก่สถาบันการศึกษาของตน สถาบันการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือมีความร่วมมือกัน ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

4. การสะท้อนคิดหลังการเรียนการสอน (Reflection) เป็นกระบวนการคิดพิจารณาเพื่อทบทวนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการทั้งระบบ ตั้งแต่ก่อนทำโครงการ ขณะที่ทำโครงการ และหลังจากที่โครงการเสร็จแล้ว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อตนเองและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์กับชีวิตในอนาคตได้ โดยประเด็นหลักที่ต้องให้นักศึกษาคิดทบทวนสิ่งที่พวกเขาได้รับจากการทำโครงการการเรียนการสอนแบบบริการสังคม ได้แก่ 4.1) นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับโครงการที่ทำ 4.2) นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับตนเองบ้าง 4.3) เมื่อโครงการเสร็จสิ้นนักศึกษาเห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง (ปราณี อัครภูษิตกุล, 2563)

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545)

สภาเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum (WEF) ได้จัดทำรายงาน Future of Jobs Report 2020 ระบุว่า มี 10 ตำแหน่งงานใหม่กำลังเป็นที่ต้องการ (เป็นแรงงานที่มีทักษะใหม่) ธุรกิจต้องการคนทำงานมากขึ้น แต่เป็นตำแหน่งงานใหม่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

คุณสมบัติ 10 ประการ สำหรับคนทำงานในปี ค.ศ. 2025 มีดังนี้

1. การคิดเชิงวิเคราะห์ และการสร้างนวัตกรรม
2. การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และมีกลยุทธ์การเรียนรู้

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาซับซ้อน
4. การคิดและวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มีวิจารณ์ญาณ
5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นต้นฉบับ ไม่ซ้ำใคร
6. ความเป็นผู้นำ และการมีอิทธิพลต่อสังคม
7. ความสามารถในการใช้ ควบคุมดูแลเทคโนโลยี
8. ความสามารถในการออกแบบเทคโนโลยี และเขียนโปรแกรม
9. การจัดการความเครียด ยืดหยุ่น และรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ
10. การให้เหตุผล การแก้ปัญหา และการระดมแนวคิด

จากรายงานของ World Economic Forum (2020) พบว่า การทำงานมีทักษะสำคัญหลายประการที่บุคคลจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านแรงงาน เพื่อให้ตัวเองสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

การเรียนรู้แบบบริการสังคมเชื่อมโยงคนบนพื้นฐานความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอย่างผสมกลมกลืน โดยยึดแนวคิดที่ว่าความรู้คู่บริการช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างมีคุณค่า และมีความหมาย ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักการและทฤษฎีในชั้นเรียน พร้อมกับการฝึกทักษะการเรียนรู้ นอกชั้นเรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้จากกิจกรรมในชั้นเรียน ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม ระดับหลักสูตร คณะ และ มหาวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้โดยการบริการสังคมเป็นการเรียนการสอนที่สามารถนำมาปรับใช้ในการศึกษายุคเปลี่ยนผ่านได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาเกิดความคิดและมุมมองของจิตสำนึกในการบริการ พัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความเป็นความเป็นมืออาชีพ และเป็นบุคลากรที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น การเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมเข้าสู่การทำงานในยุคเปลี่ยนผ่านจึงต้องบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ เรียนรู้จากปัญหา แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จัดทำโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและสะท้อนสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบ การเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service learning) เป็นแนวคิดหนึ่งที่อิงการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ หล่อหลอมความเป็นมืออาชีพในการทำงานให้กับนักศึกษาได้อย่างรอบด้านทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ ปราณี อัครภูษิตกุล (2563)

การประเมินผลการเรียนการสอนแบบบริการสังคม (Assessing service learning)

ปราณี อัครภูษิตกุล (2563) กล่าวว่า ในการประเมินผลต้องประเมินโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย ดังนี้

1. การประเมินตนเองของนักศึกษาว่า นักศึกษาได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการทำโครงการงาน ตั้งแต่เริ่มคิดและออกแบบโครงการงาน จวบจนการดำเนินโครงการงานเสร็จสิ้น
2. การประเมินโครงการงานโดยคนในชุมชนที่นักศึกษาไปทำกิจกรรมด้วยคนในชุมชนสามารถประเมินนักศึกษา วิพากษ์โครงการงานเพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้านต่อไปในอนาคต
3. การประเมินโดยผู้สอน ได้แก่ การเขียนโครงการงาน การประเมินเนื้อหาของโครงการงาน ตลอดจนการนำเสนอผลสรุป โครงการงานด้วยวาจา และการใช้สื่อต่าง ๆ

บทสรุป

การเรียนรู้แบบบริการสังคมเชื่อมโยงคนบนพื้นฐานความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอย่างผสมกลมกลืน โดยยึดแนวคิดที่ว่าความรู้คู่บริการ จะช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและความหมาย ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักการและทฤษฎีที่ลุ่มลึกในชั้นเรียนย่อมต้องการทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นนอกชั้นเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้จากห้องเรียนชุมชน ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม นักศึกษาเป็นกลไกและองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นการเรียนการสอนที่สามารถนำมาปรับใช้ในการศึกษายุคเปลี่ยนผ่านได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาเกิดความคิดและมุมมองของจิตสำนึกในการบริการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านจิตบริการให้เกิดขึ้น เพราะคุณภาพบริการที่ดีเกิดขึ้นจากการมีจิตสำนึกที่ดีต่อการให้บริการ ทั้งยังส่งผลต่อตัวผู้ให้บริการสร้างความพึงพอใจและทำให้องค์กรได้รับความภาคภูมิใจจากผู้รับบริการ ดังนั้น เมื่อนักศึกษาเข้าไปทำงานก็สามารถปรับใช้เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอก ตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีคือนักการจัดการมืออาชีพ และเป็นทรัพยากรสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

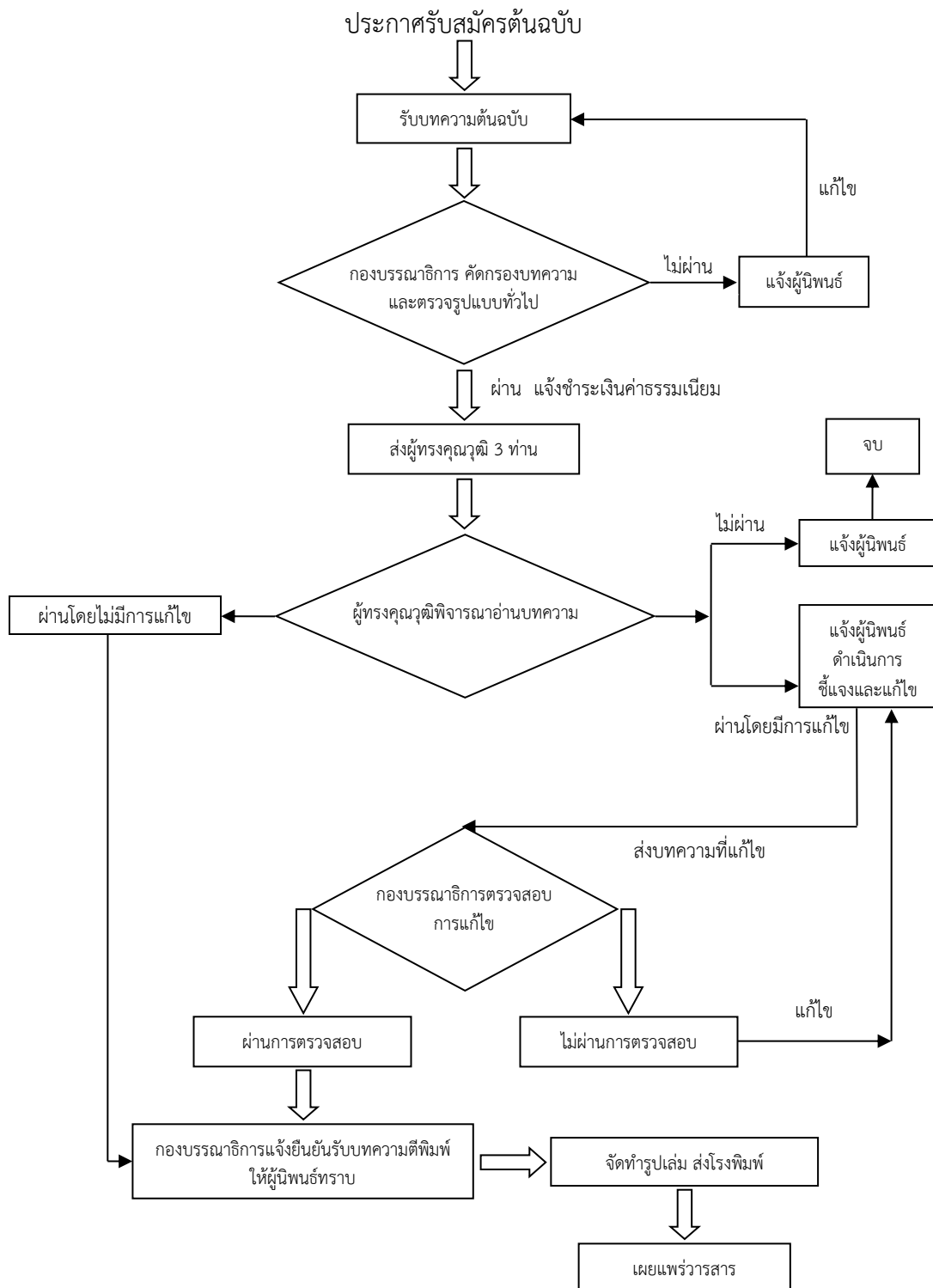
- กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ และพรปภัสสร ปริญญาญกุล. (2564). การสังเคราะห์ผลการพัฒนาสื่อประสมและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมแก่เยาวชนในชุมชนใต้สะพานผ่านการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี*. 1(2): 23 - 32.
- ชนารักษ์ เวชสวัสดิ์. (2564). การเรียนรู้โดยการบริการสังคมกับการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 12(2): 7 - 15.
- จิรวัดณ์ นิเจนตร. (2561). การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม: ทางเลือกหนึ่งในการรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 5(1): 1 - 32.
- ตรีเพชร อ่ำเมือง. (2553). *คู่มือ-เทคนิคการให้บริการด้วยใจ*. ในรายงานเลขานุการกิจและสภาคณาจารย์กองบริการทั่วไป. สำนักงานคณบดีมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิศทางของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต: *จีวแต่แจ้ว พ.ศ. 2563 - 2567*. (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.dusit.ac.th/home/2020/839933.html>. (2565, 5 ธันวาคม).
- ธนีนาฏ ณ สุนทร (2561). “USC-Service Learning Model: สู่การพัฒนานักศึกษาในยุค Thailand 4.0”. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 46(3): 325 - 344.
- ปราณี อัสวภูษิตกุล. (2563). การเรียนการสอนโดยการบริการสังคม ในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*. 12(1): 98 - 111.
- พิมพ์ณัฐ วัฒนสุคนธ์. (2562). *ภาพลักษณ์ขององค์กรและความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อจิตบริการของพนักงานกรณีศึกษา พัทยา ดอลฟิน เวสต์*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL MINI-CONFERENCE 2018”.

- มานิตา ชูช่วย. (2561). **จิตบริการของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยสงฆ์**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://oldweb.mcu.ac.th>. (2565, 5 ธันวาคม).
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546)**. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- รุ่งโรจน์ หวังชม. (2563). การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.** 9(1): 95 - 107.
- วัชรภรณ์ สุริยาภรณ์. (2546). **ธุรกิจยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิพร วงศ์ศิริ. (2564). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกการให้บริการของนักเรียนโรงเรียนเดอะแคร์การบริบาลจังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. 8(11): 152 - 162.
- สุภาพร จตุรภัทร และคณะ. (2561). คุณลักษณะ Soft Skills ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในยุคประเทศไทย 4.0. **วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์**. 3(1): 62 - 80.
- สุธน วงศ์แดง. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม: การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 12(2): 12 - 27.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf> (2562, 1 พฤษภาคม).
- อนงค์นาถ ทนชัย. (2563). การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอของนักศึกษาในรายวิชาการนำเสนอผลงานทางธุรกิจ. **วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**. 7(1): 48 - 63.
- อารยา มั่นตราภรณ์. (2562). บุพปัจจัยของพฤติกรรมจิตบริการตามการรับรู้ตนเองของนักศึกษาพยาบาลตามหลักการ SERVICE MIND. **วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ**. 2(1): 229 - 237.
- Butin, D. W. (2010). **Service Learning in Theory and Practice: the Future of Community Engagement in Higher Education**. New York: Palgrave Macmillan.
- Iverson, S. V. & James, J. H. (2010). "Becoming "Effective" Citizens? Change-Oriented Service in a Teacher Education Program". in *Innovative Higher Education*.
- World Economic Forum. (2020). **The future of jobs report 2020**. Retrieved from Geneva.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

การเตรียมและการส่งต้นฉบับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

กองบรรณาธิการวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มีความยินดีที่จะรับผลงานทางวิชาการจากทุกท่าน เพื่อลงพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและการส่งต้นฉบับ ดังนี้

1. การส่งผลงานเพื่อลงพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาลงพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัยบางส่วนเคยพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการจะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยลงพิมพ์และต้องมีคุณค่าทางวิชาการที่เด่นชัด กองบรรณาธิการจะนำบทความที่ท่านส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการลงพิมพ์ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ผู้นิพนธ์จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ ผู้นิพนธ์ที่แก้ไขบทความเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งบทความของท่านมายังกองบรรณาธิการจำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่นบันทึกข้อมูล

บทความที่จะได้รับการลงพิมพ์จะต้องได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับการลงพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับสำเนาวารสาร (Reprint) บทความ 2 ฉบับ และวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ฉบับที่มีการตีพิมพ์บทความดังกล่าว จำนวน 2 เล่ม

2. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

บทความที่พิจารณาลงพิมพ์ ได้แก่

2.1 บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล สรุป เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข รูปแบบบทความทางวิชาการอื่น ๆ เช่น

2.1.1 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของหนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจอันเหมาะสม

2.1.2 บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

2.1.3 บทความอื่น ๆ เช่น บทความจากประสบการณ์ หรือความชำนาญของผู้นิพนธ์ (Professional Practice) บทความที่เกี่ยวกับนโยบายด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Policy Paper)

2.2 บทความวิจัย

มีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำ โดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้พิมพ์ สถานที่ทำงาน (Work Place of Author and Co-authors) การติดต่อผู้พิมพ์ (Contact Address of Correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 3-5 คำ) โดยเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction), วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives), วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and Methods), ผลการวิจัย (Results), อภิปรายผล (Discussion), สรุปผลการวิจัย (Conclusion), ข้อเสนอแนะ (Suggestions, ถ้ามี), กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี), เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำโดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้พิมพ์ สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้พิมพ์ บทคัดย่อ และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้พิมพ์ต้องดาวน์โหลด (Download) แบบฟอร์มนำส่งบทความ และรูปแบบบทความ และกรอกข้อมูลพร้อมลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนในแบบฟอร์มนำส่งบทความ จากนั้นให้สมัครสมาชิกส่งบทความ กรอกข้อมูลให้ครบถ้วนและแนบไฟล์ใบนำส่งบทความและไฟล์บทความในรูปแบบ Word และ PDF โดยดาวน์โหลดแบบฟอร์มสมัครสมาชิก และส่งไฟล์บทความจากเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/var/index>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรจัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้วย Microsoft Word for Windows 2003 หรือ 2007 บนกระดาษขนาด A4 ดังนี้ พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านล่าง 1 นิ้ว และด้านซ้าย 1.5 นิ้ว ด้านขวา 1 นิ้ว ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียดดังตาราง และใส่เลขหน้ากึ่งกลางล่าง ตั้งแต่ต้นจนจบบทความ บทความจะถูกจัดพิมพ์ในรูปแบบสีขาว-ดำ เท่านั้น

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำ เท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดอักษรในบทความต้นฉบับ

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Font = TH SarabunPSK	
	ขนาดอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อเรื่องภาษาไทย	22 [CT]	ตัวหนา
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	18 [CT]	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
ที่อยู่ผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงาน	14 [CT]	ตัวปกติ
หัวข้อบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา
เนื้อหาในบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ
หัวข้อหลักต่าง ๆ เช่น บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และอื่น ๆ	16 [LJ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อทุกหัวข้อ	16 [LRJ]	ตัวปกติ

หมายเหตุ: CT = กึ่งกลาง, LJ = ซิดซ้าย, LRJ = Left and Right Justified (กระจายแบบไทย)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม บทคัดย่อ และบ่งบอกสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม และ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงาน ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละหน้าเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 5.7 นิ้ว สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1 โดยชื่อภาษาอังกฤษจะห่างจากชื่อเรื่องภาษาไทย 1 บรรทัด และพิมพ์โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวอักษร

4.2.2 ชื่อผู้นิพนธ์

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ถ้ามีมากกว่า 1 คน ให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย โดยให้วรรค 1 ตัวอักษรหน้าคำว่า “และ” แต่ไม่ต้องวรรค 1 ตัวอักษร หลังคำว่า “และ” ถ้ามีมากกว่า 2 คน ให้ใส่เครื่องหมาย “,” คั่นชื่อผู้นิพนธ์คนแรก และให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งทางวิชาการใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกดต่อท้ายนามสกุล เพื่อแสดงแตกต่างของสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา โดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้บนนามสกุล ของผู้นิพนธ์ประสานงาน (เจ้าของ E-mail Address) ดังตัวอย่าง

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤก², และวิสส์พร จิโรจพันธ์^{1*}

Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan^{1*}

4.2.3 สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา และ E-mail Address

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ทุกคนอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อผู้นิพนธ์ 1 บรรทัด ให้เรียงลำดับตามหมายเลข และให้พิมพ์หมายเลขตัวยกไว้ด้านหน้าสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงานอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ต่อจากบรรทัดสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา ดังตัวอย่าง

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤกษ์², และวิมลพร จิโรจพันธ์^{1*}

Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

¹หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Bachelor of Education Program in Mathematics, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

²Bachelor of Education Program in Early Childhood, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: yingyim8@gmail.com

4.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “ABSTRACT” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว มีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 250 คำ

4.2.5 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” ให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาไทย 1 บรรทัด และ จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวแรกของคำ และระหว่างคำสำคัญให้ตามด้วยเครื่องหมาย (,) และเว้น 1 ตัวอักษร ก่อนขึ้นคำสำคัญใหม่

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ให้พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

เนื้อหาและข้อมูลภายใน รูปภาพ และตาราง อาจใช้ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษได้ โดยรูปภาพทุกรูป และตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน ในการใส่ตาราง รูปภาพ และกราฟ ในบทความจะต้องใส่หลังจากมีการกล่าวถึงแล้วในเนื้อหา โดยวางไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพ (Pictures) ภาพถ่าย (Photographs) แผนภูมิ (Charts) แผนที่ (Maps) แผนภาพ (Diagrams) และกราฟ (Graphs) ที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 5.7 นิ้ว และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และต้องไม่เล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง และเมื่อย่อขนาดลงที่ความกว้าง 3.02 นิ้ว จะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน รูปถ่ายของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า **ภาพที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Figure** ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยชื่อภาพ ควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิงดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างต้องเป็นภาพที่ชัดเจนเมื่อลงพิมพ์ขาว-ดำ
ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557)

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า **ตารางที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Table** ตามด้วย หมายเลขภาพห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตาราง โดยจัดรูปแบบชิดริมซ้าย ดังตัวอย่างตามตารางที่ 1

การระบุหมายเหตุท้ายตาราง ให้ระบุคำว่า หมายเหตุ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วย เครื่องหมายทวิภาค (:) และเว้น 1 ตัวอักษร จึงตามด้วยข้อความของหมายเหตุ ควรระบุที่มา ของตาราง (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา: แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางที่แสดงในบทความต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบ่อยครั้ง และไม่ควรมีเส้นแบ่งสดมภ์ (Column) ยกเว้นกรณีจำเป็น

หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	
	หรือตามความเหมาะสม	ตามรูปแบบเนื้อหา
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	1,543.00	อักษร
เส้นแบ่งสดมภ์ไม่ควรปรากฏ	245.00	ตัวเลข
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	25,634.00	สัญลักษณ์

หมายเหตุ: ขนาดตัวอักษรในตารางอาจมีการปรับให้เหมาะสมแต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความชัดเจนเป็นสำคัญ

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2555)

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้า หรือในกรณีที่มีสมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลขสมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวา ดังตัวอย่างนี้ และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัด เหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ ดังตัวอย่าง

$$5a+b = 11c^2 \quad (1)$$

5. การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้ (สามารถดูเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ <http://acad.vru.ac.th>)

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

5.1.1 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ในเอกสาร เช่น

Voss (1998) หรือ (Voss, 1998) แล้วแต่โครงสร้างประโยค และ (Hayes & Berkowitz, 2006) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป (Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999)

5.1.2 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลของผู้นิพนธ์ ตามด้วยปี พ.ศ. เช่น

กริช สืบสนธิ์ (2545) หรือ (กริช สืบสนธิ์, 2545) และ ดำรง สืบสกุล และคณะ (2550) หรือ (ดำรง สืบสกุล และคณะ, 2550) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป

5.1.3 การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้เว้น 1 ตัวอักษรหลังเครื่องหมาย เช่น

(เยาวนุช แสงยนต์, 2551; สุพาดา อินทรานุกูล, 2545) และ (Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

5.1.4 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งให้ใช้คำว่า นิรนาม สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Anonymous สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศแทนชื่อผู้แต่ง เช่น

(นิรนาม, 2541) (Anonymous, 1999)

5.1.5 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ในตำแหน่งที่ต้องระบุปีที่พิมพ์ ให้ระบุ ม.ป.ป. สำหรับเอกสารภาษาไทย เช่น

(สถาบันอินทรีย์จันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาด้านพืชศาสตร์, ม.ป.ป.) และ n.d. สำหรับ เอกสารภาษาต่างประเทศ เช่น (Miller, n.d.)

5.1.6 การอ้างอิงเอกสารสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียนตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (ธีรฤติ เอกะกุล, 2543 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970)”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (ยุทพงษ์ กัยวรรณ, 2543 อ้างถึง Cronbach, 1974) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (ประคอง กรรณสูตร, 2538 อ้างถึง Best, 1978).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (วรรณิ แกมเกตุ, 2551 อ้างถึง Yamane, 1973).....”

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อ่านนำมาอ้างอิง ต่อในกรณีหนังสือของ ธีรฤติ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างอิง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ที่นำผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรฤติ เอกะกุล, 2543)”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทพงษ์ กัยวรรณ, 2543) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, 2538).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1973 อ้างใน วรรณิ แกมเกตุ, 2551).....”

5.2 การเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยอ้างอิงภาษาอังกฤษ กรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่งให้เรียงตามชื่อเรื่องแทน กรณีที่ผู้แต่งคนเดียวกันแต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ ให้เรียงตามปี พ.ศ. โดยให้กำหนดอักษร ก, ข, ค กำกับไว้ที่ ปี พ.ศ. ด้วย สำหรับเอกสารภาษาไทย และ อักษร a, b, c สำหรับภาษาต่างประเทศ และในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้พิมพ์ให้ขีดเส้นเข้าไปประมาณ 0.5 นิ้ว หรือประมาณ 7 เคาะ แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) ดังตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2547ก). **ตำราชุดฝึกอบรมหลักสูตร “นักวิจัย”**.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

_____. (2547ข). **นิยามเกี่ยวกับการวิจัย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&file=index>. (2548, 14 เมษายน).

กรณีที่ผู้นิพนธ์คนเดียวกัน แต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ และเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการพิมพ์ ปี พ.ศ. เดียวกัน ให้จัดเรียง ลำดับตัวอักษรของชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ

บรรทัดแรกของเอกสารและสิ่งอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษ ด้านซ้าย 1.5 นิ้ว บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อ ๆ ไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 1 tab (อัตโนมัติ) หรือ 0.5 นิ้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การพิมพ์ให้ถือหลักการเว้นระยะหลังเครื่องหมายวรรคตอน ดังนี้

หลังเครื่องหมายทวิภาค (:) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายอัฒภาค (;) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายมหัพภาค (.) เว้นวรรค 2 ตัวอักษร (ยกเว้นหลังอักษรย่อ เว้นวรรค 1 ตัวอักษร)

หน้าเครื่องหมายไม่ต้องเว้นวรรค ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรหรือสระตัวสุดท้ายของคำ

เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรทั้งข้างหน้าและข้างหลังเครื่องหมาย

5.2.2 การลงรายการครั้งที่พิมพ์

รายการครั้งที่พิมพ์ ให้อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บต่อจากชื่อเรื่อง และลงรายการตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป (พิมพ์ครั้งแรก หรือ พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องลงรายการ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พิมพ์ครั้งที่ 2 = 2nd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 3 = 3rd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 4 = 4th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 5 = 5th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 6 = 6th ed.

5.2.3 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากหนังสือ

กรณีชื่อผู้นิพนธ์ คนไทยให้ลงชื่อ ตามด้วยนามสกุล และตัดคำนำหน้านามออก เช่น นาย นาง นางสาว Mr. Mrs. ตัดตำแหน่งทางวิชาการออก เช่น ผศ. รศ. ศ. และให้ตัดคำระบอบอาชีพออกเช่นเดียวกัน เช่น นายแพทย์ แพทย์หญิง พันตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก เป็นต้น

กรณีที่ผู้นิพนธ์เป็นชาวต่างชาติให้นามสกุลขึ้นก่อนตามด้วยอักษรย่อทั้งชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่น (,) แบ่งชื่อสกุล และชื่อต้น

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์คนเดียว)

ชื่อ✓สกุลผู้แต่ง.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

เกษมชาติ นเรศเสนีย์. (2555). การบริหารองค์การในภาวะวิกฤต. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิสคอมเซ็นเตอร์.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1978). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.

- หมายเหตุ** 1. เครื่องหมาย✓แสดงว่าเว้นระยะ 1 ตัวอักษร หรือเคาะ 1 ครั้ง และในกรณีที่ขึ้นบรรทัดใหม่แต่ยังไม่สิ้นสุดการลงรายการ ให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษร หรือใช้วิธีการตั้ง Tab ที่ 0.5 นิ้ว ก็ได้จะได้ไม่ต้องเสียเวลานับระยะ
2. เครื่องหมาย X ให้ใส่ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์สองคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1✓และชื่อ✓สกุลผู้แต่งคนที่ 2.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. & Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

หมายเหตุ ให้ใช้เครื่องหมาย & แทนคำว่า and ในกรณีที่เป็นการลงรายการภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง (ผู้แต่งสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1,✓ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 2✓และชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 3.✓✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.

Sadlack, R. G., Theodorson, G. A. & Stanley, J. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Enterprises.

หมายเหตุ ในกรณีที่เมืองที่พิมพ์เป็นกรุงเทพมหานคร ให้ลงรายการเป็น กรุงเทพฯ

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์มากกว่าสามคน)

ชื่อ✓สกุล✓ผู้พิมพ์คนที่ 1✓และคณะ✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิราภา แสนเกษม และคณะ. (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

Guy, T. J. et al. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Enterprises.

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์ที่เป็นบรรณาธิการ)

ชื่อ✓สกุล✓✓(บก.).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

สุเทพ บุญซ้อน. (บก.). (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: ที่แอนด์ดีการพิมพ์.

Gootnick, D. E. (Ed.). (1984). *The Standard Handbook of Business Communication*. New York: The Free.

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์ที่เป็นผู้รวบรวม)

ชื่อ✓สกุล✓✓(ผู้รวบรวม).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ. (ผู้รวบรวม). (2547). *การวิจัยการตลาด*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์ที่เป็นสถาบัน หน่วยงานราชการ)

ให้ลงชื่อเต็มของสถาบัน โดยเรียงลำดับหน่วยงานย่อยก่อนหน่วยงานใหญ่ ถ้าสถาบันนั้นเป็นหน่วยงานของรัฐบาล การระบุชื่อควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับกรมเป็นอย่างต่ำ

ชื่อหน่วยงานราชการ✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *แนวทางการพัฒนาแรงงานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). *การพัฒนาอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ จำกัด.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ*. ปทุมธานี:

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.

5.2.4 รูปแบบการเขียนจากวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์

ตัวอย่าง

- ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อวิทยานิพนธ์.✓✓ชื่อปริญญา.✓✓สาขาวิชา✓คณะ✓
✓✓✓✓✓✓มหาวิทยาลัย.
- จิรพร สร้อยสุวรรณ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ
นักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา สุขใจ. (2549). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ: ศึกษากรณี
ส่วนโรงงานฟอกย้อม 2 บริษัท ยูเนี่ยนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน).
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการบริหารทั่วไป
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นคร สำเภาทิพย์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง
พื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพพร ศุภพัฒน์. (2549). ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับผลปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
ในสังกัดส่วนกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นพวรรณ อีร์พันธ์เจริญ. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พวงเพชร พลทอง, นงลักษณ์ สมณะ และเผด็จ หงส์ทอง. (2553). การศึกษาพฤติกรรม
การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- Kasemsri, K. (2005). Participatory Communication in City Radio FM 96.0.
Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate
Kasetsart University.
- Pongsophon, P. (2006). Enhancing Thai Students' Scientific Understanding of
Evolution: A Social Constructivist Approach. Doctor of Philosophy
Thesis in Science Education, Graduate Kasetsart University.

5.2.5 รูปแบบการเขียนจากหนังสือที่มีลักษณะเป็นการรวบรวมบทความ หรือหนังสือที่มีผู้พิมพ์ประจำบท

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓ผู้พิมพ์ประจำบท หรือชื่อผู้พิมพ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบท หรือ
✓✓✓✓✓✓ชื่อบทความ.✓✓ใน✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓(หน้าของบทความ).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
แม่นมาส ขวลิต, กริช สืบสนธิ์ และสมพิศ คูศรีพิทักษ์. (2539). หน่วยที่ 1 การสื่อสารกับ
งานสารนิเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร = Communication 13202
หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 4). (หน้า 1-37). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

5.2.6 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการวิจัย

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อรายงานวิจัย.✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
ดำรงค์ วัฒนา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน.

5.2.7 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากวารสาร และนิตยสาร

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓ผู้พิมพ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบทความ.✓✓ชื่อเต็มของวารสาร.✓✓
✓✓✓✓✓✓ปีที่(ฉบับที่): หน้าของบทความ.
ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย.
วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 2(1): 1-10.
Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. **Education and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.
McCarthy, B. & Hagan, J. (1992). Mean streets: The theoretical significance of
situational delinquency among homeless youths. **American Journal of
Sociology**. 98(3): 597-627.

5.2.8 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ., ✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์.✓✓ชื่อหนังสือพิมพ์.✓✓
✓✓✓✓✓✓หน้าที่ตีพิมพ์.
นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับฟันเศรษฐกิจยั่งยืน.
คมชัดลึก. หน้า 15.
สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์. (2555, 8 ธันวาคม). สทศ. เดือนรับสมัครสอบก่อนระบบปิด. **ไทยรัฐ**.
หน้า 12.

5.2.9 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการประชุม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลของวิทยากร หรือผู้บรรยาย.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อเรื่อง หรือชื่อหัวข้อที่บรรยาย.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓ใน✓ชื่อรายงานการประชุม.✓✓ครั้งที่ประชุม.✓✓วัน✓เดือน✓ปี ที่ประชุม.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓(หน้าของเอกสารการประชุม).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิราพรรณ สำเภาทอง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาล
 ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน การประชุมทางวิชาการ
 เสนอผลงานวิจัยและนิทรรศการ การวิจัยบัณฑิตศึกษาสู่การพัฒนาประเทศ. ครั้งที่ 2.
 29 สิงหาคม 2552. (183-188). สุราษฎร์ธานี: เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน
 และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วรกร คำสิงห์นอก. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้าง
 พรรคการเมืองอย่างยั่งยืน. ใน การประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยเรียนรู้
 งานวิจัยขยายผลสู่ชุมชน. ครั้งที่ 3. 28 สิงหาคม 2550. (54-61). นครราชสีมา:
 สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

5.2.10 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์

ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ ให้ระบุลักษณะของสื่อทัศนวัสดุเอาไว้ด้วย

ประเภทของสื่อทัศนวัสดุ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

[สไลด์]

[Slides]

[ซีดี]

[Compact Discs]

[ฟิล์ม]

[Film]

[ฟิล์มสตริป]

[Filmstrip]

[แผนที่]

[Map]

[แผนภูมิ]

[Chart]

[แผ่นใส]

[Transparencies]

[ภาพยนตร์]

[Motion Picture]

[รายการวิทยุ]

[Radio Program]

[รายการโทรทัศน์]

[Television Program]

[รูปภาพ]

[Picture]

[วีดิทัศน์]

[Videotape]

ฯลฯ

ตัวอย่าง กรณีที่มีชื่อผู้พิมพ์ หรือผู้รับผิดชอบ

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์.✓✓(ปีที่ผลิต).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ชนิดของวัสดุ].✓✓สถานที่ผลิต:✓✓✓✓✓✓✓✓หน่วยงานที่เผยแพร่/ผู้ผลิต.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **แผนที่จังหวัดปทุมธานี**. [แผนที่]. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
สมศิริ อรุณทัย. (2540). **ลายเส้น**. [รูปภาพ]. ม.ป.ท.
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2527). **เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต**. [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
อรวี สัจจานนท์. (2539). **เพชรน้ำหนึ่ง ชุดที่ 3 รักต้องห้าม**. [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เอ็มจีอี.
เจมส์ คีดี ปิ่นทอง. (2543, 20 กุมภาพันธ์). **ตามหาแก่นธรรม**. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์สีกอง 9.

ก. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากต้นฉบับตัวเขียน

ตัวอย่าง

ชื่อผู้พิมพ์หรือผู้รับผิดชอบ.✓✓(ปี,✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ลักษณะเอกสาร].✓✓✓✓✓✓✓✓เลขทะเบียน. (ถ้ามี)
หอสมุดแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **บาลีพระขุททกติกขา**. [หนังสือโบราณ]. เลขที่ 3980/ก/1.

ข. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลออนไลน์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[Online],✓✓✓✓✓✓✓✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
Gsrcia, G. E. (1991). **Factors Influencing the English Reading Test Performance of Speaking**. [Online], Available: DIALOG(R) Item: EJ435642. (2005, 12 January).

2) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลซีดี-รอม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ซีดี-รอม],✓✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[CD-ROM],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูลซีดี-รอม.✓✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้น).
Arms, W. Y. (2000). **Small Business**. [CD-ROM], Available: ABI/INFROM, (2003, 12 May).

3) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากบริการสารสนเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อเว็บไซต์ หรือ
 ✓✓✓✓✓✓✓✓แหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปีพ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
 แผนกบริการค้นคว้าและวิจัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). รูปแบบการเขียน
 บรรณานุกรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/Write_APA_Thai.pdf.
 (2555, 19 ธันวาคม).
 Computer Crime and Intellectual Property Section (CCIPS). (2003). **How to
 Report Internet-related Crime**. [Online], Available:
<http://www.cybercrime.gov/reporting.htm>. (2004, 17 January).

4) หนังสือออนไลน์ กรณีที่มีทั้งฉบับตีพิมพ์ และฉบับออนไลน์ให้เขียนเหมือน
 เอกสารอ้างอิงหนังสือที่ตีพิมพ์ตามด้วย วันที่สืบค้น ชื่อแหล่งสารสนเทศ และที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต
 ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล
 ✓✓✓✓✓✓✓✓หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
 สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
 (2555). คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. ปทุมธานี:
 ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://acad.vru.ac.th/acad_guide_2555/acad_guide_2555_01.php.
 (2555, 10 ธันวาคม).
 Kizza, J. M. (2004). **Ethical and Social Issues in the Information Age**. (2nd ed.)
 New York: Springer-Verlag. [Online], Available:
<http://www.netlibrary.com/reader>. (2008, 4 February).

5) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้
 อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียน
 ตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร
 อันตรรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสาร
 ภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์. อ้างถึง ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. อ้างถึง Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

ประคอง กรรณสูตร. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Best, J. W. (1978). **Research in Education**. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

ยุทพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. อ้างถึง Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed). New York: McGraw-Hill.

วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. (3rd ed). New York: Harper & Row.

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิงต่อในกรณีหนังสือของ ธีรภูมิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างใน” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ที่นำผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610. อ้างใน ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

Best, J. W. (1978). **Research in Education**. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall. อ้างใน ประคอง กรรณสูตร. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed). New York: McGraw-Hill. อ้างใน ยุทพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York: Harper & Row. อ้างใน วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.2.11 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากจดหมายเหตุ คำสั่ง ประกาศ ระเบียบ

ตัวอย่าง

ชื่อหน่วยงาน.✓✓(ปี, วัน เดือน).✓✓ชื่อของเอกสาร.✓✓เลขที่✓ประกาศ/ คำสั่ง/จดหมายเหตุ/
ระเบียบ. (ถ้ามี)
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2549, 18 มีนาคม). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ว่าด้วยการออกหลักฐาน
แสดงผลการศึกษา พ.ศ. 2549.
มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548, 13 กุมภาพันธ์). ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่องกำหนดการ
เกี่ยวกับการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2548.
หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

5.2.12 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่าง

ชื่อกฎหมาย.✓✓(ปี,วัน เดือน).✓✓ราชกิจจานุเบกษา.✓✓เล่ม✓ตอนที่✓หน้า✓เลขหน้า.
พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547,1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1-24.
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549.
(2549, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. หน้า 89-109.

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้
ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของ
ราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการ
แปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปล
ด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่เช่น “การเหนี่ยวนำ
(Induction)” “เวเบอร์ (Weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่
ภาษาอังกฤษกำกับ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขเรื่องที่ยังมีข้อผิดพลาดแต่จะเห็นสมควร
ในกรณีที่ยังเป็นฉบับต้นฉบับที่แก้ไขแล้วกลับคืนผู้เขียน เพื่อความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Office of Academic Promotion and Registration,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180
โทรศัพท์: 0-2909-1432 E-mail: tabianvru@hotmail.com Line ID: @332iebk

<https://acad.vru.ac.th>
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var>